

SUOMENMAAN VIRALLINEN TILASTO.

IX.

ALAMAINEN KERTOMUS

SUOMENMAAN

ALKEISOPPILAITOSTEN

TILASTA JA TOIMINNASTA

LUKUVUOSINA 1905—1908.

KOULUTOIMEN YLIHALLITUKSEN ANTAMA.



HELSINGISSÄ, 1910
KEISARILLISEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA.

Alamainen kertomus,

jonka Koulutoimen Ylihallitus Hänen Keisarillisen Majesteettinsa lokakuun 18 päivänä 1898 Ylihallitukselle säätämän Armollisen Ohjesäännön 12 pykälän mukaisesti on antanut maamme alkeisoppilaitosten toiminnasta 1 päivästä syyskuuta vuonna 1905 1 päivään syyskuuta vuonna 1908 kuluneelta ajalta.

Tärkeimmät niistä toimenpiteistä, joihin alkeiskoululaitoksen alalla tänä kolmivuotiskautena on ryhdytty, ovat aiheutuneet niistä oloista, joiden alaisena maan koululaitos edellisinä vuosina oli ollut. Niinpä on alkeisoppilaitoksille jälleen säädetty uudet väliaikaiset opetussuunnitelmat, joiden voimaantuttua puheenalaiset oppilaitokset on palautettu jotenkin siihen tilaan, missä ne olivat ennenkuin vuosien 1901 ja 1903 lukusuunnitelmat pantiin käyttöön. Se kehitys, joka vuoden 1905 jälkeen on ollut huomattavana yhteiskunnan kaikilla aloilla, on ilmaantunut maan koululaitokseenkin kohdistuvissa erilaisissa ja osaksi sangen laajakantoisissa uudistusehdotuksissa, joiden toteuttamisessa ei tänä ajanjaksona kuitenkaan ole ehditty valmistustoimia pitemmälle.

Lyseoiden lukumäärä on pysynyt entisellään, kuitenkin tavallaan lisääntyen siten, että normaalilyseoihin on perustettu täydelliset reaaliosastot. Siten on lyseoita edelleen ollut vaikuttamassa kaikkiaan 26. Niistä oli klassillisia 16, reaalisia 10. Opetuskieleen nähden ovat klassilliset lyseot pysyneet entisellään, ollen niistä 11:ssä suomi, 5:ssä ruotsi opetuskielenä. Kun Oulun reaalilyseossa opetuskielen muutos jo on useimmilla luokilla toimeenpantu, voidaan tätä oppilaitosta nyttemmin pitää suomenkielisenä. Siten on reaalilyseoista 8 suomen- ja 2 ruotsinkielistä.

Valtion ylläpitämien alkeiskoulujen lukumäärä on tänä ajanjaksona pysynyt samana kuin ennenkin. Niitä on 3 suomen- ja 4 ruotsinkielistä. Kaikki nämä oppilaitokset on tällä kolmivuotiskaudella muodostettu viisiluokkaisiksi.

Suomenkielisten tyttökoulujen lukumäärä on lisääntynyt kahdella, sitenkuin uusi tyttökoulu Helsingissä lukuvuoden 1905—06 ja Tampereelle perustettu valtion tyttökoulu lukuvuoden 1908—09 alusta alkoivat toimin-

tansa. Kun Oulun ruotsalaisen tyttökoulun muodostaminen 5-luokkaiseksi yhteiskouluksi nyttemmin on loppuun saatettu, on ruotsinkielisten tyttökoulujen lukumäärä vähentynyt yhdellä. Tyttökouluja oli siten tämän ajanjakson lopussa yhteensä 15, joista 11 suomen- ja 4 ruotsinkielistä. — Korkeamman naissivistyksen tarvetta varten on puheenaolevana ajanjaksona Helsinkiin perustettu suomenkieliset Yliopistoon johtavat tyttökoulun jatkoloukat.

Oppilaita oli eri oppilaitoksissa puheenalaisena kolmivuotiskautena seuraavat määrät:

Lyseoissa:

	Klassillisissa	Reaalisissa	Yhteensä
1905—06	3 659	2 393	6 052
1906—07	3 773	2 437	6 210
1907—08	3 915	2 511	6 426

Alkeiskouluissa:

1905—06	488
1906—07	546
1907—08	622

Tyttökouluissa:

1905—06	3 045
1906—07	3 165
1907—08	3 149

Niinkuin näistä tiedoista näkyy, on oppilasmäärä erilaisissa oppilaitoksissa yleensä ollut kasvamassa. Niin on laita alkeiskoulujenkin oppilasluvun, joka edellisenä kolmivuotiskautena jonkun verran aleni. Nykyiseen edullisempaan asiintilaan on luonnollisesti vaikuttanut se, että kaikki nämä oppilaitokset nyt kyseessä olevana aikana on laajennettu viisiluokkaisiksi. Tyttökoulujen oppilasmäärä on yleensä pysynyt eri vuosina suhteellisesti samantyyppisenä. Siinä huomattava vähäinen nousu johtuu siitäkin, että tällainen uusi oppilaitos Helsingissä on asteettain laajentunut.

Äidinkieleensä nähden oppilaat jatkautuivat seuraavasti:

Lyseoissa:

	1905—06	1906—07	1907—08
Suomenkielisiä	4 182	4 292	4 454
Ruotsinkielisiä	1 824	1 869	1 921
Muunkielisiä	46	49	51

Alkeiskouluissa:

Suomenkielisiä	220	232	201
Ruotsinkielisiä	265	312	414
Muunkielisiä	3	2	7

Tyttökouluissa:

Suomenkielisiä	1 885	1 993	2 071
Ruotsinkielisiä	1 110	1 124	1 034
Muunkielisiä	50	48	44

Itsekultakin tämän ajanjakson kolmelta vuodelta on Ylihallitus erikseen julaissut tilastollisia katsauksia alkeisoppilaitosten tilaan ja toimintaan. Tarkempi selonteko tähän kuuluvista seikoista ei senvuoksi ole tässä tarpeen vaatima.

Seuraava esitys antaa ensin yleiskatsauksen tärkeimmistä sekä valtion kouluja että yksityisoppilaitoksia koskevista säädöksistä ja toimenpiteistä. Sitten esitetään ne toimenpiteet ja muutokset, jotka kohdistuvat erinäisiin valtion kouluihin ja niiden opettajistoon, sekä lopuksi tiedonannot yksityisistä oppilaitoksista.

I. Yleiskatsaus.

Ennenkuin *uudet lukusuunnitelmat* alkeisoppilaitoksille säädettiin, on mainittava lukuvuoden 1905—06 alkupuolelta joitakin toimenpiteitä, jotka tarkoittivat muutamien koululaitoksen alalla vallitsevien säännöttömyyksien poistamista.

Edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on mainittu, että Ylihallitus, käskettynä antamaan lausuntonsa vuosien 1904—1905 Valtiosäätäjien alamaisesta anomuksesta, joka koski erinäisiä edellisten vuosien hallintosuunnan aiheuttamia epäkohtia koulutoimen alalla, 17 päivänä lokakuuta 1905 perustelemillaan syillä kaikin puolin kannatti eduskunnan anomuksia:

I

a) että venäjänkielen opetus valtion alkeisoppilaitoksissa ja niihin verrattavissa yksityisoppilaitoksissa saisi saman aseman kuin sillä yleensä näissä oppilaitoksissa oli ennen vuotta 1901.

b) että venäjänkielen opetus vuosina 1903 ja 1904 valtion huostaan otetuissa tyttökouluissa saisi saman sijan, joka sillä muissa tyttökouluissa nykyään on.

II

että yksityisille oppilaitoksille myönnettäisiin valtioapu ilman sellaisia rajoituksia, joita, mitä venäjänkielen opetukseen tulee, viime aikoina on tehty näiden oppilaitosten oppilaille suotuun oikeuteen harkinnan mukaan saada vapautusta eräistä aineista; sekä

että yksityisille oppilaitoksille muutenkin turvattaisiin se oikeus opetuksen järjestämiseen, joka niillä viime aikoihin saakka on ollut.

III

että ennen 31 päivänä heinäkuuta 1902 annetun asetuksen julkaisemista voimassa olleet säännökset maan alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen opettajavirkojen asettamisesta uudestaan pantaisiin voimaan; sekä

että edellämainitussa asetuksessa säädetty Kouluylivaltuutuksen ylitirehtöörinapulaisen ja ylitarkastajien virkojen asettamisen järjestys muutettaisiin siten, että nimitykset näihin virkoihin vastedes tapahtuisivat hakemuksen ja virkaehdotuksen perusteella.

IV

että yllämainittua (Säätyjen perustelussa lähemmin esitettyä) laatua olevat laittomuudet ja epäkohdat viipymättä poistettaisiin ja erittäinkin kaikki asiaan kuulumaton koulujen valvonta lakkautettaisiin.

Sitä ennen Ylivaltuutus 30 päivänä elokuuta 1905, kun Sortavalan tyttökoulun kouluneuvosto oli pyytänyt Ylivaltuutusta ryhtymään semmoiseen toimenpiteeseen, että sanotun tyttökoulun opetussuunnitelma järjestettäisiin Helsingin ja Viipurin suomalaisten tyttökoulujen nykyisten opetussuunnitelmien mukaiseksi, täydellisesti kannattaen kouluneuvoston esitystä, nöyrimmästi alisti, eikä olisi mahdollista ryhtyä kouluneuvoston ehdottamiin toimenpiteisiin.

Kun oli nostettu kysymys maan lyseoissa venäjänkielille osoitettujen opetustuntien tuntuvasta supistamisesta, alisti Ylivaltuutus 24 päivänä lokakuuta 1905 Keisarillisen Senaatin harkittavaksi, eivätkö tämän kysymyksen lopullista ratkaisua odottaessa tätä nykyä avoimet tai avoimiksi joutuvat venäjänkielen kolleegan- ja lehtorinvirat olisi jätettävät täyttämättä ja asetettavat sijaisten hoidettaviksi, joilla olisi oikeus saada nauttia virkoja seuraavia lyhentämättömiä palkkaetuja, sittenkuin kouluviraston eläkekassa yhden vuoden aikana on niistä kantanut säädetyn palkansaästön. Joitakin päiviä myöhemmin, 27 päivänä lokakuuta 1905, Ylivaltuutus, jonka Keisarillisen Senaatin kirjeessä 13 päivältä heinäkuuta 1904 oli käsketty muun muassa antaa ehdotus venäjänkielen opetuksen parantamisesta maan tyttökouluissa, viitaten lausuntoonsa 17 päivältä kuluvaa lokakuuta, alisti Keisarillisen Senaatin harkittavaksi, lieneekö mikään parannus venäjänkielen opetuksessa maan tyttökouluissa tarpeen vaatima, ja eikö tämän yhteydessä Ylivaltuutuksen kirjeessä Keisarilliselle Senaatille 15 päivänä marraskuuta 1904 nostama kysymys näitten oppilaitosten laajentamisesta kuudennella luokalla tätä nykyä saisi raueta.

Edelliseen eli venäjänkielen opettajavirkojen täyttämistä koskevaan Ylivaltuutuksen ehdotukseen Keisarillinen Senaatti näki hyväksi suostua 23 päivänä marraskuuta 1905.

Lokakuun lopussa ja marraskuun alkupäivinä 1905 sattunut suurlakko vaikutti häiritsevästi koulujenkin toimintaan, minkä johdosta Ylivaltuutus 31 päivänä lokakuuta 1905 käski sekä Helsingin että maaseudun oppilaitosten keskeyttää toimintansa korkeintaan viikon ajaksi. Säännölliset olot palautuivat jälleen Hänen Majesteettinsa 4 päivänä marraskuuta 1905 antaman armollisen julistuskirjan kautta, joka koski toimenpiteitä laillisen järjestyksen palauttamiseksi maahan. Tällä julistuskirjalla kumottiin muun muassa 31 päivänä heinäkuuta 1902 annettu asetus erinäisten Suomen siviilikunnan vir-

koja koskevain säännösten muuttamisesta, minkä johdosta Keisarillinen Senaatti, niinkuin Ylihallitukselle Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeessä 23 päivältä marraskuuta 1905 ilmoitettiin, ei enää ottanut käsitelläksensä kouluvirkojen täyttämistä, vaan palautettiin puheenalaisten virkojen täyttämisen käsittelylle se järjestys, mikä sillä oli ollut ennen mainitun asetuksen säätämistä.

Kun armollinen julistuskirja marraskuun 4 päivältä oli ilmestynyt, osotti Ylihallitus 8 päivänä marraskuuta 1905 Hänen Keisarilliselle Majesteetillensa seuraavan alamaisen anomuksen:

Kuluvan marraskuun 4 päivänä päivätyn armollisen manifestin kautta on Teidän Keisarillinen Majesteettinne Valtiosäätyjen 31 päivänä joulukuuta 1904 tekemän alamaisen anomuksen mukaisesti armossa antanut määräyksen, ei ainoastaan laillisten olojen palauttamisesta maahan, vaan myöskin muista laajoista maata koskevista uudistuksista. Tämän yhteydessä on myöskin aikaisemmin voimassa ollut virkojen täyttämisyjärjestys, muun muassa, koululaitoksen alalla tullut armollisimmasti palautetuksi. Tähän katsoen ei näytä olevan mitään epäilystä siitä, että muutkin viime vuosina ilmaantuneet epäkohdat ja puutteellisuudet maan koululaitoksen alalla tulevat armollisen harkinnan alaisiksi ja tarpeen mukaan korjatuiksi. Kuten Ylihallituksen 17 päivänä viime lokakuuta päiväystä Keisarilliselle Senaatille osoitetusta kirjelmästä, joka koskee erästä toista maan Säätyjen viime valtiopäivillä tekemää alamaista anomusta eräiden koulualalla vallitsevien epäkohtien johdosta, lähemmin ilmenee, ovat oleelliset epäkohdat aiheutuneet niin hyvin viimeksi vallinneen järjestelmän kautta venäjänkielelle säädetyistä tavattoman suuresta tuntimäärästä niissä lukusuunnitelmissa, jotka ovat määrättyt noudatettaviksi maan yleisissä ja yksityisissäkin alkeisoppilaitoksissa sekä vastaperustetuissa Sortavalan ja Nikolainkaupungin tyttökouluissa, kuin myöskin yksityiskoulujen muissakin suhteissa supistetusta vapaudesta opetuksen järjestämiseksi.

Alkeisoppilaitoksissa aikaisemmin noudatetut opetussuunnitelmat, jotka vahvistettiin osalle reaalilyseoita 7 päivänä kesäkuuta 1893 ja klassillisille lyseoille 19 päivänä elokuuta 1896, eivät tosin myöskään ole mallikelpoiset vaan kaipaavat kyllä parannusta, jonka ohessa alkeisoppilaitostenkin järjestely, erittäinkin mitä tulee n. s. pohjaluokkiin ja niiden oppikursseihin, antaa aihetta moniin toivomuksiin. Mutta kun tässä suhteessa tarpeellisiin muutoksiin ryhtyminen vaatii aikaa, niistä kun vasta tarkan, monipuolisen ja asiantuntevan tarkastuksen perästä voidaan tehdä ehdotuksia ja ottaa ne tutkittaviksi, olisi palaaminen viimeksimainittuihin, aikaisemmin voimassaolleisiin alkeisoppilaitosten opetussuunnitelmiin ja maan muissa tyttökouluissa seurattun opetussuunnitelman noudattaminen myöskin vastaperustetuissa Sortavalan ja Nikolainkaupungin tyttökouluissa sillä aikaa Ylihallituksen mielestä suuressa määrässä omiansa toistaiseksi korjaamaan nyt vallitsevat ja enimmin silmiin pistävät epäkohdat näiden oppilaitosten opetuksen järjestämisessä. Jos tämän ohella yksityiskouluille vakuutettaisiin niillä aikaisemmin ollut oikeutensa järjestää opetus, niin voisivat Ylihallituksen mielestä laajat kerrokset kansastamme tyynesti odottaa muita tarpeellisia uudistuksia kysymyksenalaisilla opetusaloilla.

Mitä sitten tulee tapaan, jolla oppisuunnitelmien kyseessäoleva vaihtaminen toimitettaisiin, niin olisivat Ylihallituksen mielestä sen tuottamat edut siitä johtuviin kustannuksiin ja mahdollisiin haittoihin verraten niin suuret, että vaihto olisi toimitettava mitä pikimmin ja samalla kertaa niin täydellisesti kuin mahdollista.

Katsoen siihen mitä Ylihallitus täten on esiintuonut, saa Ylihallitus alamaisesti esittää :

että 7 päivänä kesäkuuta 1893 ja 19 päivänä elokuuta 1896 annetut lukusuunnitelmat saataisiin asianomaisissa oppilaitoksissa ensi kevätlukukauden alusta täydellisesti ottaa käytäntöön ja niihin aluksi tehdä ainoastaan sellaisia pienempiä sovitteluja, joita olosuhteet ehkä voivat vaatia;

että samasta ajasta alkaen maaseudun tyttökouluissa ylipäänsä seurattua lukusuunnitelmaa noudatettaisiin Sortavalan ja Nikolainkaupungin vastaperustetuissa tyttökouluissa;

että näitä lukusuunnitelmia sitten saataisiin toistaiseksi seurata, kunnes uudet lukusuunnitelmat ovat laaditut, tarkastetut ja vahvistetut;

että Ylihallituksen sallittaisiin aikanaan tehdä ehdotus tarpeellisten varain myöntämisestä menosääntöön otettujen rahamäärien yli menevien kustannusten täyttämiseksi, jotka useinmainitut muutokset ehkä aiheuttavat;

että yksityisoppilaitoksille opetuksensa järjestämisessä myönnettäisiin sama vapaus, joka näillä oppilaitoksilla aikaisemmin on ollut; sekä

että asiantuntevista henkilöistä, muun muassa yliopiston ja koulujen opettajista kokoonpantu komitea saisi toimekseen antaa lausunnon ja ehdotuksen tarpeellisista muutoksista alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen järjestelyyn sekä näissä oppilaitoksissa noudatettaviin lukusuunnitelmiin ja kursseihin nähden.

Useimmat näistä ehdotuksista toteutuivat, kun Hänen Majesteettinsa Keisari, Suomenmaan Valtiosäätyjen anomusta huhtikuun 10 päivästä 1905 alamaisesti esiteltäessä, tammikuun 25 (12) päivänä 1906 armossa suvaitsi sallia Senaatin asettaa asiantuntevista henkilöistä komitean valmistamaan ehdotusta tarpeellisista muutoksista alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen järjestelyyn sekä näissä oppilaitoksissa noudatettaviin lukusuunnitelmiin ja kursseihin. Samalla Hänen Keisarillinen Majesteettinsa näki hyväksi armossa käskää, että 1903 vuoden lukusuunnitelmien kautta säädetty venäjänkielen viikkotuntien määrä Suomen oppilaitoksissa on, tästä lukukaudesta alkaen, toistaiseksi ja kunnes komitea tehtävänsä päättää, vähennettävä seuraavilla perusteilla:

1) että maan reaalilyseissä, Viipurin läänin lukuunottamatta, ja niihin verrattavissa yksityisoppilaitoksissa on venäjänkieltä luettava 24 viikkotuntia, sekä klassillisissa lyseissä 20;

2) että Viipurin läänin kaupungeissa olevissa klassillisissa ja reaalilyseissä ynnä niihin verrattavissa yksityisoppilaitoksissa on venäjänkieltä luettava 30 tuntia viikossa;

3) että Sortavalan kaupungin tyttökoulussa venäjänkieltä on edelleen luettava 24 tuntia viikossa, sekä

4) että miespuolisiin oppilaisiin nähden kaikissa maan oppilaitoksissa on edelleen säilytettävä pakollinen venäjänkielen opetus, ilman oikeutta vaihtaa tätä ainetta johonkin toiseen aineeseen.

Yllämainittua Keisarillista käskyä 25 päivältä tammikuuta 1906 esitellessä Keisarillinen Senaatti 1 päivänä helmikuuta 1906 käski Ylihallituksen ryhtyä tarpeellisiin toimiin, että venäjänkielen oppituntien vähentämisestä annetut määräykset mahdollisuutta myöten heti saatetaan asianomaisissa oppilaitoksissa käytäntöön, sekä sitä paitsi hyvissä ajoin Keisarilliselle Senaatille antaa täydelliset ehdotukset ensi lukuvuoden alusta noudatettaviksi väliaikaisiksi lukusuunnitelmiksi maan klassillisille ja reaalilyseille sekä Sortavalan suomalaiselle tyttökoululle.

Samalla kun Ylihallitus 2 päivänä helmikuuta 1906 päätti lähettää sanotusta armollisesta määräyksestä jäljennöksen yksityis-alkisoppilaitosten johtajille ja johtajattarille kehoitti Ylihallitus kirjelmässä samalta päivältä maan alkisoppilaitosten rehtoreja ja Oulun ruotsalaisen reaalioppilaitoksen johtajataarta itsekutakin, kuultuaan asianomaisia opettajakuntia, oppilaitoksessaan heti toimeenpanemaan sellaisen venäjänkielen opetuksen tuntimäärän vähennyksen kuin mainitussa kirjeessä säädetään, huomioon ottaen, että tämän kielen opetus kerrassaan lakkaa I luokalla, että siinä II luokalla annetaan opetusta neljänä viikkotuntina sekä että mainitun aineen opetus jatkuu kaikilla seuraavilla luokilla siten, että sille osoitetut tunnit yhteensä täysiluokkaisessa lyseossa nousevat Keisarillisen Senaatin kirjeessä säädettyyn määrään. Täten vapaiksi tulleet tunnit olisivat sopivimmalla tavalla jaettavat muita asianomaisilla luokilla opetettavia aineita kohden, jonka ohessa voimistelun opetus, mikäli mahdollista, olisi sijoitettava päivän tavallisten oppituntien kehykseen. Ja tuli yllämainittujen rehtorien ja johtajattaren sittemmin Ylihallitukselle lähettää jäljennös siitä opetussuunnitelmasta sekä opettajien kesken toimeenpannusta tuntijaosta, minkä he tämän johdosta olivat noudatettavaksi ottaneet, sekä ennen tulevan maaliskuun 15 päivää Ylihallitukselle antaa ehdotus oppilaitoksessansa tulevan lukuvuoden alusta noudatettavaksi opetussuunnitelmaksi.

Nikolainkaupungin suomalaisen tyttökoulun johtajataarta päätti Ylihallitus kehoittaa heti lakkauttamaan venäjänkielen opetuksen sanotussa koulussa sekä siinä ottamaan maaseudun tyttökouluille 19 päivänä maaliskuuta 1886 vahvistetun lukusuunnitelman noudatettavaksi, ja Sortavalan suomalaisen tyttökoulun virkaatekevältä johtajattarelta päätettiin vaatia lausunto ja ehdotus siitä muutoksesta koulun lukusuunnitelmassa, johon yllämainittu armollinen määräys ehkä voisi antaa aihetta.

Sittenkuin edellisessä mainittujen oppilaitosten opettajakunnat Ylihallituksen kehoitusta noudattaen olivat lähettäneet ehdotukset asianomaisissa kouluissa ensi lukuvuoden alusta noudatettaviksi lukusuunnitelmiksi, laati Ylihallitus niiden nojalla omat yleisehdotuksensa. Lähettäen ne Keisarilliselle Majesteetille 25 päivänä huhtikuuta 1906, Ylihallitus alamaisesti lausui, että se, ottaen huomionsa lukusuunnitelmain väliaikaisuuden, oli koettanut, samoin kuin opettajakuntienkin enemmistö, karttaa syvemmälle käypiä periaatteellisia muutoksia eri opetusaineiden lukumäärään ja niiden asemaan nähden. Uusia opetusaineita ei Ylihallitus niin muodoin ollut katsonut olevan syytä näihin väliaikaisiin lukusuunnitelmiin sijoittaa, vaikka sellaiset opetusaineet, kuin sielutiede, piirustus (klassillisissa lyseoissa), pikakirjoitus, joita

joistakuista kouluista oli ehdotettu, epäilemättä voisivat ansaita oppikoulujemme lukusuunnitelmissa jonkun sijan. Luonnonhistoria ja maantieto, joille aineille varsinkin oli julkisuudessa vaadittu suurempaa tuntimäärää ja edullisempaa asemaa ylemmillä luokilla ja joihin nähden eri oppilaitoksista saapuneet ehdotukset enimmänsä poikkesivat toisistaan, olivat Ylihallituksen mielestä pääosaltaan sijoitettavat alemmille asteille ja niiden tuntimäärä suhteellisesti lisättävä ainoastaan sen verran kuin muiden opetusaineiden tarvetta silmällä pitäen käytettävänä olevia tunteja niille riittäisi. Useista oppilaitoksista oli kannatettu ajatusta, joka Ylihallituksellekaan ei ollut vieras ja jonka mukaan oli ehdotettu, että eri luokkien viikkotuntien lukumäärä supistettaisiin 30:een siten, että kaikki voimistelutunnit sijoitettaisiin päivän tavallisten 5 oppitunnin joukkoon. Tällainen järjestely voisi tosin olla omansa estämään oppilasten liiallista rasittumista, mutta Ylihallituksen mielestä ei tämä ehdotus kuitenkaan näyttänyt suotavalta siihen nähden, että sen kautta muilta aineilta joka luokalta riistettäisiin yksi opetustunti. Niinä päivinä, joina luokan tuntimäärä tulisi nykyisen järjestelmän mukaan olemaan 6, voisi lukujärjestystä suunnitellessa oppituntien säännöllistä kehystä helposti laajentaa, joten oppilasten ei tarvitsisi iltapäivin tulla kouluun vartavasten 6:ta tuntia varten.

Ottaen mahdollisuuden mukaan huomioon opettajakuntien lausumat toivomukset ja viitaten niihin näkökohtiin, joita Ylihallitus koulujemme eri oppiaineiden asemasta ja tarpeista Keisarilliselle Senaatille antamassaan koulu-alalla vallitsevia epäkohtia koskevassa lausunnossaan 17 päivästä lokakuuta 1905 oli esille tuonut, Ylihallitus siten ensi lukuvuoden alusta alamaaisimasti ehdotti seuraavat lukusuunnitelmat toistaiseksi vahvistettaviksi,

1) Klassillisille lyseoille:

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Summa
Uskonto.....	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Opetuskieli	5	4	2	2	2	3	3	3	24
Toinen kotimainen kieli	5	4	3	2	2	2	2	2	22
Venäjän kieli	—	4	3	3	2	3	3	2	20
Latinan kieli	—	—	7	7	6	6	6	6	38
Saksan kieli	—	—	—	—	4	4	3	3	14
Kreikan kieli (vapaaeht.).....	—	—	—	—	(2)	(3)	(3)	(2)	(10)
Ranskan kieli (vapaaeht.)	—	—	—	—	—	(2)	(2)	(2)	(6)
Maantieto ja historia	5	4	4	4	3	4	3	4	31
Matematiikka	5	4	5	5	4	4	5	5	37
Fysiikka	—	—	—	—	—	—	2	2	4
Luonnonhistoria	2	2	2	3	3	—	—	—	12
Kaunokirjoitus	2	2	—	—	—	—	—	—	4
Laulu	2	2	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	4(6)
Voimistelu	3	3	3	3	3	3	2	2	22
Yhteensä	31	31	31	31	31	31	31	31	248
			(32)	(32)	(34)	(37)	(37)	(36)	(270)

Mitä normaalilyseoiden lukusuunnitelmaan tuli, niin tulisi se poikkeamaan yllä esitetystä klassillisten lyseoiden yleisestä lukusuunnitelmasta siinä, että puheenalaisissa oppilaitoksissa niille tähän asti voimassa olleen järjestelmän mukaan kreikan kieli luokilla V—VIII olisi vaihtoehtoinen venäjän kielen kanssa.

2) Reaalilyseoille:

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Summa
Uskonto.....	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Opetuskieli.....	5	4	2	2	2	3	3	3	24
Toinen kotimainen kieli.....	5	4	3	2	2	2	2	2	22
Venäjän kieli.....	—	4	4	4	3	3	3	3	24
Saksan kieli.....	—	—	4	4	3	3	3	3	20
Ranskan kieli.....	—	—	—	—	—	4	4	4	12
Englannin kieli (vapaaeht.).....	—	—	—	—	—	—	(2)	(2)	(4)
Maantieto ja historia.....	5	4	4	4	4	3	3	4	31
Matematiikka.....	5	4	5	5	4	4	6	5	38
Luonnonoppi.....	—	—	—	—	3	3	2	2	10
Luonnonhistoria.....	2	2	2	3	3	—	—	—	12
Kaunokirjoitus.....	2	2	—	—	—	—	—	—	4
Piirustus.....	—	—	2	2	2	1	1	1	9
Laulu.....	2	2	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	4(6)
Voimistelu.....	3	3	3	3	3	3	2	2	22
Kirjanpito (vapaaeht.).....	—	—	—	(1)	(1)	—	—	—	(2)
Yhteensä	31	31	31	31	31	31	31	31	248
			(32)	(33)	(33)	(32)	(34)	(34)	(260)

Siihen nähden että toisessa kotimaisessa kielessä saavutetut tulokset Maarianhaminan reaaliooppilaitoksessa eivät olleet näyttäneet tyydyttäviltä, johon seikkaan ainakin osalta olivat vaikuttaneet sillä paikkakunnalla vallitsevat erikoiset kieliolot, Ylihallitus katsoi olevan syytä jättää Hänen Majesteettinsa ratkaistavaksi koulusta lausutun toivomuksen, että tässä oppilaitoksessa kotimaisten kielten tuntimäärä saataisiin järjestää siten, että toisen kotimaisen kielen oppitunteja jonkun verran lisättäisiin, esim. kahdella tunnilla, jotka voitaisiin ottaa opetuskielestä.

Viipurin läänin oppilaitoksiin nähden, joissa venäjänkielille oli määrätty 30 viikkotuntia, uskalsi Ylihallitus, viitaten kirjelmäänsä 30 päivältä viime maaliskuuta, syvimmässä alamaisuudessa olettaa, että mainitut oppilaitokset niissä toimivien opettajain ja Itä-Suomen kansalaisten kokouksessaan yksimielisesti lausuman toivomuksen mukaisesti venäjänkielen tuntimäärään nähden saatetaan samaan asemaan kuin oppilaitokset maamme muissa osissa. Näin ollen oli erityisen opetussuunnitelman laatiminen näitä oppilaitoksia varten näyttänyt Ylihallituksen mielestä ainakin tätä nykyä tarpeettomalta.

Ylihallituksen yllämainittujen ehdotusten mukaisesti Keisarillinen Senaatti 16 päivänä elokuuta 1906 näki hyväksi vahvistaa väliaikaiset lukusuunnitelmat maan klassillisille ja reaalilyseoille, lukuunottamatta Viipurin läänin tämänlaatuisia oppilaitoksia, noudatettavaksi ensi lukuvuoden alusta alkaen toistaiseksi, kuitenkin niin että Maarianhaminan reaalioppilaitoksessa saadaan, jos se tarpeelliseksi katsotaan, suomenkielen oppitunteja lisätä enintään kahdella tunnilla ottamalla nämä tunnit koulun opetuskielestä.

Normaalilyseoissa noudatettavaan lukusuunnitelmaan nähden Keisarillinen Senaatti, koska maan Kenraalikuvernööri, ottaen huomioon Ylihallitukselle 1 päivänä helmikuuta tänä vuonna annetun armollisen määräyksen 4) kohdan säännöksen, ei ollut katsonut voivansa suostua siihen, että venäjänkieli näiden oppilaitosten neljällä ylemmällä luokalla olisi vaihtoehtoinen kreikankielen kanssa, käski Ylihallitusta kiireimmiten Keisarilliselle Senaatille toimittamaan uuden ehdotuksen lukusuunnitelmaksi mainituille lyseoille, ottamalla varteen että niidenkin oppilasten, joka haluavat lukea kreikankieltä, tuli opiskella venäjänkieltä pakollisena oppiaineena 20 tuntia viikossa.

Tämän käskyn mukaisesti Ylihallitus 20 päivänä elokuuta 1906 kehoitti asianomaisia normaalilyseoiden rehtoreita Ylihallitukselle lähettämään ehdotuksen väliaikaisiksi lukusuunnitelmiksi mainituille lyseoille, huomioon ottaen Keisarillisen Senaatin vastakerrotut määräykset.

Ryhdyttyään täten toimiin Keisarillisen Senaatin antaman määräyksen noudattamiseksi, katsoi Ylihallitus kuitenkin 22 päivänä elokuuta 1906, siihen nähden että kysymys koko koululaitoksemme sisäisestä järjestelystä kaikessa laajuudessaan oli erään Hänen Keisarillisen Majesteettinsa armollisen määräyksen mukaan asetetun komitean käsiteltävänä, ja nyt siis oli kysymys ainoastaan väliaikaisista lukusuunnitelmista, velvollisuudekseen, pitäen silmällä normaalilyseoiden tarkoitusta avata oppilailleen tie klassilliseen sivistykseen ja siis valmistaa tilaisuutta myöskin kreikankielen oppimiseen, sekä ottaen huomioon mainittujen oppilaitosten erikoistehtävän antaa opettajakokelaille, kreikankielenkin opettajiksi aikoville, käytöllistä ohjausta, kääntyä Hänen Keisarillisen Majesteettinsa puoleen pyynnöllä, että venäjän- ja kreikankielen opetus molemmissa normaalilyseoissa arnessa määrättäisiin väliaikaisesti järjestettäväksi siten, että oppilaille suotaisiin tilaisuus V:ltä luokalta alkaen vaihtaa venäjänkieli kreikankieleen, joka tähänkin saakka on ollut vaihtoehtoinen ensiksi mainitun kielen kanssa, kunnes yllämainittu koulukomitea on ennättänyt valmistaa ehdotuksen asian järjestelystä ja kysymys on saavuttanut Hänen Keisarillisen Majesteettinsa lopullisen ratkaisun.

Normaalilyseoiden rehtorit yksissä neuvoin laativat asian järjestämiseksi ehdotuksen, ja päätti Ylihallitus 7 päivänä syyskuuta 1906, kaikin puolin tehtyä ehdotusta kannattaen ja viitaten vastamainittuun tätä asiaa koskevaan alamaiseen esitykseensä elokuun 22 päivältä, Hänen Keisarillisen Majesteettinsa tutkittavaksi alistaa, eikö venäjän- ja kreikankielen opetuksen keskinäistä suhdetta normaalilyseoissa voitaisi arnessa määrätä järjestettäväksi puheenalaisen ehdotuksen mukaan. Asia saikin sitten sensuuntaisen ratkaisun, kun Hänen Majesteettinsa Keisari, Keisarillisen Senaatin alamai-

sesta esityksestä, 10/23 päivänä lokakuuta 1906 suvaitsi armossa määrätä, että Helsingin suomalaisen ja ruotsalaisen normaalilyseon klassillisilla linjoilla armollisella kirjeellä 19 päivältä elokuuta 1896 myönnetty oikeus oppilaitoksen ylimmillä luokilla vaihtaa venäjänkielen opetus kreikankieleen on jääpä edelleenkin voimaansa, siksi kuin asiantuntevista muodostetun komitean harkittavaksi jätetty kysymys maan oppilaitosten uudestaanjärjestämisestä on saatu ratkaistuksi.

Ylihallitukselta 2 päivänä helmikuuta 1906 saamansa kehoituksen johdosta Sortavalan tyttökoulun virkaatekevä johtajatar kirjelmässään 7 päivältä mainittua kuuta ehdotti, että koulussa, lukien helmikuun 15 päivästä 1906, saataisiin noudattaa kirjelmään liitettyä lukusuunnitelmanehdotusta, jossa venäjänkielelle kuten ennenkin oli osoitettu 24 viikkotuntia, mutta jonka mukaan oppilaat saisivat joko vaihtaa tämän kielen saksan tai ranskan kielten pitempään kurssiin tahi jommankumman vastamainitun kielen ohella nauttia opetusta myöskin venäjänkielessä 24 tuntina. Koska edellinen ehdotus Ylihallituksen mielestä kasvatusopilliselta kannalta katsoen oli ainoa, jota voi puoltaa, ja koska se näytti olevan sopusoinnussa Keisarillisen Senaatin 1 päivänä helmikuuta antaman kirjeen 4 kohdan yleisen määräyksen kanssa, joka määräys sisältää, että venäjänkieli on pakollinen oppiaine kaikissa maan oppilaitoksissa ainoastaan miespuolisille oppilaille, katsoi Ylihallitus 13 päivänä helmikuuta 1906 asiakseen Hänen Keisarillisen Majesteettinsa armolliseen harkintaan alistaa, eikö mainittua lukusuunnitelmaa Ylihallituksen puoltamassa muodossa saataisi kuluvana lukukautena koulussa noudattaa, sekä eikö Ylihallituksen voitaisi sallia ennen ensi lukukauden alkua Hänen Keisarilliselle Majesteetillensa lähettää alamaista ehdotusta niiksi mahdollisiksi muutoksiksi, joita samaan lukusuunnitelmaan saadun kokemuksen nojalla ehkä tarvitaan. Samassa yhteydessä Ylihallitus, viittaamalla 17 päivänä lokakuuta 1905 antamaansa epäkohtia koulutoimen alalla koskevaan lausuntoon, Hänen Keisarillisen Majesteettinsa armolliseen harkintaan ja ratkaistavaksi jätti Sortavalan tyttökoulun opettajakunnan tekemän esityksen siitä, että venäjänkieli tässä oppilaitoksessa asetettaisiin samaan asemaan, kuin Viipurin ja Helsingin vastaavissa oppilaitoksissa.

Asiata 7 päivänä maaliskuuta 1906 esiteltäessä Keisarillinen Senaatti katsoi 25 päivänä tammikuuta 1906 annetun armollisen määräyksen selväksi siinä, että puheenalaisessa oppilaitoksessa on toistaiseksi tuntikaavan kehyyksessä edelleen luettava 24 viikkotuntia venäjää, kuitenkin oikeudella vaihtaa tämä aine johonkin muuhun opetusaineeseen, sekä käski Ylihallituksen sen mukaisesti järjestää mainitun kielen opetuksen kuluvana kevätlukukautena ja aikanaan tehdä ehdotuksen ensi lukuvuoden alusta noudatettavaksi väliaikaiseksi lukusuunnitelmaksi mainitulle koululle. Samalla ilmoitettiin Ylihallitukselle, että Keisarillinen Senaatti ei ollut tällä kertaa voinut ottaa huomioon esitystä venäjänkielen asettamisesta Sortavalan tyttökoulussa samaan asemaan kuin Helsingin ja Viipurin tyttökouluissa.

Saamansa käskyn mukaisesti Ylihallitus, sittenkuin Sortavalan tyttökoulun virkaatekevä johtajatar, kuultuaan laitoksen opettajakunnan mieltä, oli Ylihallitukselle toimittanut ehdotuksen väliaikaiseksi lukuusun-

olisivat lakkautettavat, Ylihallitus pidätti itselleen oikeuden, sittenkuin Hänen Majesteettinsa oli suvainnut ratkaista asian, antaa lähemmän alamaisen ehdotuksen lakkautettaviksi määrättyjen virkojen vakinaisten haltijain asettamisesta lakkautuspalkalle kuin myöskin lakkauttamisen aiheuttamista muista mahdollisista toimenpiteistä.

Asia sai ratkaisunsa seuraavan heinäkuun 20 (7) päivänä, jolloin Hänen Majesteettinsa Keisari, Keisarillisen Suomen Senaatin esityksestä, suvaitsi armossa myöntyä siihen, että venäjänkielen kolleganvirat a) kaikissa Suomen lyseoissa, paitsi Helsingin suomalaisessa ja ruotsalaisessa normaalilyseossa, Helsingin suomalaisessa ja ruotsalaisessa reaalilyseossa ynnä Viipurin suomalaisessa reaalilyseossa, sekä b) Sortavalan ja Nikolainkaupungin suomalaisissa tyttökouluissa lakkautetaan syyskuun 1 päivästä uutta lukua 1907, kuin myös että näissä viroissa nykyään olevat kollegat siirretään lakkautuspalkalle, saaden ne oikeudet ja velvollisuudet, mitkä asetuksen mukaisesti kuuluvat henkilöille, joiden virat lakkautetaan. Samalla Hänen Keisarillinen Majesteettinsa näki hyväksi armossa oikeuttaa Senaatin ryhtymään tästä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Saattaen tämän armollisen määräyksen Ylihallituksen tietoon, Keisarillinen Senaatti Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjelmässä elokuun 1 päivästä 1907 käski Ylihallituksen antaa Keisarilliselle Senaatille lähemmän ehdotuksen siten lakkautettaviksi määrättyjen virkojen vakinaisten haltijain asettamisesta lakkautuspalkalle sekä myöskin lakkauttamisen mahdollisesti aiheuttamista muista toimenpiteistä. Saamansa käskyn johdosta Ylihallitus 14 päivänä elokuuta 1907 alamaisesti esitti,

että seuraavat kollegat, lukien syyskuun 1 päivästä 1907 siirrettäisiin lakkautuspalkalle, nimittäin: suomalaisten klassillisten lyseoiden kollegat Mikkelissä Hjalmar Otto Melker Sahlan, Jyväskylässä Antti Fredrik Hassel, Oulussa Lars Fredrik Hagan, Joensuussa Axel Axelson ja Viipurissa Fredrik Maximilian Schwindt, Viipurin ruotsalaisen klassillisen lyseon kollega Edvard Vilhelm Ahtia sekä Turun ruotsalaisen reaalilyseon kollega Naema Adelaide Lundenius ja suomalaisten reaalilyseoiden kollegat Savonlinnassa Ivar August Woldemar Sevón sekä Turussa Emil Edvard Grönroos, kuin myös kollega Leonard Aleksanteri Lahdensuo, joka palveltuansa koevuodet 24 päivänä viime heinäkuuta nimitettiin venäjänkielen kollegaksi Tampereen suomalaiseen klassilliseen lyseoon ja joka valitusajan umpeen kuluttua tulee varustettavaksi valtakirjalla;

että nämä kollegat kahtena ensimmäisenä vuonna lakkautusajasta saisivat valtiolaitokselta korvaukseksi: kollegat Sahlan, Hassel, Hagan, Axelson, Lundenius ja Sevón, kukin palkkaa ja palkkiota 3 600 markkaa sekä palkkionkorotusta viidentoista vuoden palveluksesta 2 400 markkaa eli yhteensä 6 000 markkaa vuodessa, Ahtia palkkaa ja palkkiota 3 600 markkaa, palkkionkorotusta kymmenenvuotisesta palveluksesta 1 600 markkaa ja kalliin paikkakunnan lisäystä 300 markkaa eli yhteenlaskettuna 5 500 markkaa vuodessa, Schwindt 4 700 markkaa vuodessa, vastaava 3 600 markan palkkaa ja palkkiota, 800 markan palkkionkorotusta viiden vuoden palveluksesta ja 300 markan suuruista kalliin paikkakunnan lisäystä sekä kollegat Grönroos ja Lahdensuo kumpikin 3 600 markkaa vuodessa;

että kaikki ylempänä luetellut kolleegat kahden vuoden kuluttua lakkautusajasta saisivat täyden elinkautisen 3 500 markan suuruisen eläkkeen.

Kun venäjänkielen kolleeganvirkojen lakkauttamisen ja venäjänkielen opetuksen aikaisemmin tapahtuneen supistamisen johdosta tulisi tarvittavaksi ylimääräisiä määrärahoja virantoimituspalkkioiden suorittamiseksi, pidätti Ylihallitus alamaisuudessa itselleen oikeuden, sittenkuin asianomaiset rehtorit ja koulunjohtajattaret olivat Ylihallitukselle toimittaneet heiltä vaaditut ehdotukset virantoimituspalkkio-määrärahain tarvittavasta korotuksesta, siinä suhteessa antaa lähemmän alamaisen ehdotuksen. Lopuksi Ylihallitus alamaisesti ilmoitti, että se, katsoen Senaatin Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjelmässä 23 päivältä marraskuuta 1905 annetun määräyksen siitä, että venäjänkielen opettajanvirat toistaiseksi ovat viransijaisilla hoidettavat, peruutetuksi, oli päättänyt vakinaisesti täyttää avoinna olevat venäjänkielen lehtorinvirat.

Ylihallituksen ehdotuksen mukaisesti Keisarillinen Senaatti 29 päivänä elokuuta 1907 määräsi, että yllä luetellut venäjänkielen kolleegat seuraavan syyskuun 1 päivästä olivat siirrettävät lakkautuspalkalle sekä heille maksettavat edellisessä mainitut palkkaedut.

Lisäykset oppilaitosten menosääntöön. Venäjänkielen opetustuntien vähentäminen ja venäjänkielen kolleeganvirkojen lakkauttaminen aiheutti vajauksia eri oppilaitosten menosäännössä. Kun nimittäin asianomaisissa oppilaitoksissa, noudattamalla Ylihallituksen 2 päivänä helmikuuta 1906 antamaa kehoitusta ja ohjeita, oli toimeenpantu säädetty vähennys venäjänkielen opetustuntien lukumäärässä, kävi Ylihallitukselle alkeisoppilaitoksista myöhemmin saapuneista tätä asiaa koskevista ehdotuksista selville, että useimmissa oppilaitoksissa toisten opetusaineiden lisättyjen tuntien kustannus oli voitu korvata menosäännössä jo olevilla määrärahoilla, riippuen siitä, että osa venäjänkielen opettajanviroista ei ollut vakinaisesti täytetty eikä vakinaisten sijaisten hoidettavana, joten näiden virkojen palkka oli tähän tarkoitukseen käytettävissä. Sitävastoin olivat muutokset Helsingin ruotsalaisen reaalilyseon, Turun ruotsalaisten lyseoiden, Tampereen suomalaisen klassillisen lyseon, Savonlinnan suomalaisen reaalilyseon, Oulun reaalilyseon ja Oulun ruotsalaisen reaalioppilaitoksen sekä Sortavalan suomalaisen tyttökoulun luku-suunnitelmissa vaatineet ylimääräisiä menoja, johtuen pääasiassa siitä, että venäjänkielen opettajanviroissa näissä oppilaitoksissa oli joko vakinainen haltija tai sijainen, joka aikaisemmin oli saanut virkamääräyksen koko lukuvuodeksi. Tämän johdosta Ylihallitus 2 päivänä toukokuuta 1906 alamaisesti ehdotti, että mainitut menot saataisiin korvata: Helsingin ruotsalaisessa reaalilyseossa sen rinnakkaisluokkien määrärahan ylijäämästä ja Savonlinnan reaalilyseossa oppilaitoksen menosääntöön latinankielen opetusta varten otetusta määrärahasta, mutta että muiden edellämainittujen oppilaitosten puheena olevasta syystä aiheutuneiden ylimääräisten kustannusten korvaamiseen yleisistä varoista osoitettaisiin yhteensä 1694 markan 85 pennin määräraha. Tähän Ylihallituksen esitykseen Keisarillinen Senaatti näki hyväksi 29 päivänä toukokuuta 1906 kaikin puolin suostua.

Kun sitten elokuun 16 ja 29 päivänä 1906 annettujen armollisten määräysten mukaan maan lyseoissa lukuvuoden 1906—1907 alusta otettiin käyttöön uudet lukusuunnitelmat, joiden mukaan venäjänkieltä oli opetettava klassillisissa lyseoissa 20 tuntia ja reaalilyseoissa 24 tuntia, paitsi Viipurin reaalilyseossa, jossa tämän kielen tuntimäärä oli 30, ja kun niissä lukusuunnitelmissa, joita mainituissa oppilaitoksissa sitä ennen seurattiin, venäjänkielen opetukselle oli osoitettu 40 tuntia viikossa, tuli siten klassillisissa lyseoissa 20 tuntia, Viipurin reaalilyseossa 10 ja muissa reaalilyseoissa 16 tuntia viikossa vapaiksi ja uusissa lukusuunnitelmissa muihin opetusaineisiin käytettäviksi. Tämän muutoksen johdosta tarvittiin, koska lyseoiden nykyisissä virantoimituspalkkio-määrärahoissa oli laskettu 6 tuntia venäjänkielen kirjoitusten korjaamiseen, mikä palkkio edelleenkin oli säilytetty Viipurin reaalilyseossa, mutta muissa lyseoissa lukuvuoden 1906—1907 alusta laskettu ainoastaan 4:stä tunnista viikossa, venäjänkielen sijaan tulleitten muiden aineiden opetustuntien kustantamiseksi, laskien 140 markan mukaan tunnilta ja edellyttäen että olosuhteet eri oppilaitoksissa olisivat aivan samanlaiset, Viipurin reaalilyseossa 10 tunnista 1 400 markkaa, muissa reaalilyseoissa 14 tunnista 1 960 markkaa sekä klassillisissa lyseoissa 18 tunnista 2 520 markkaa. Helsingin lyseoissa, joissa kaikissa oli rinnakkaisosastot ja joissa venäjänkielen opettajille siten voitiin osoittaa täysi opetusvelvollisuus, käytettiin näille osastoille aikaisemmin venäjänkieltä varten osoitetut varat mainitun kielen sijaan myöhemmin tulleiden aineiden kustantamiseksi, joten näissä oppilaitoksissa voitiin välttää kaikki lisämenot. Samoin ei opetuksen kustantamiseen Porvoon ja Viipurin ruotsalaisissa klassillisissa lyseoissa sekä Mikkelin, Joensuun, Jyväskylän ja Oulun suomalaisissa klassillisissa lyseoissa tarvittu suurempia kustannuksia, riippuen pääasiallisesti siitä, että kussakin näistä lyseoista oli, paitsi rinnakkaisosastoja yhdellä tai useammalla luokalla, ylimääräinen lehtorinvirka. Sitävastoin muissa lyseoissa lukusuunnitelman muutos aiheutti yli menosääntöön otettujen määrärahojen seuraavat maksut, nimittäin:

Turun ruotsalaisessa klassillisessa lyseossa..... Smk. 1 540

suomalaisissa klassillisissa lyseoissa:

Turussa	»	210
Porissa	»	2 520
Hämeenlinnassa	»	2 830
Viipurissa	»	140
Kuopiossa	»	455
Nikolainkaupungin ruotsalaisessa klassillisessa lyseossa	»	1 260
Turun ruotsalaisessa reaalilyseossa	»	1 120

suomalaisissa reaalilyseoissa:

Turussa	»	1 120
Tampereella	»	2 520

Viipurissa	Smk.	840
Sortavalassa	»	2 800
Savonlinnassa	»	1 400
Nikolainkaupungissa	»	1 960
Oulun reaalityseossa	»	2 380
		eli yhteensä Smk. 23 095

Huomauttaen, että samanlaisissa oppilaitoksissa tarvittavat erisuuret lisäykset riippuivat, paitsi pienemmistä epätasaisuuksista luokan ulkopuolella tehtävän työn suuruuden arvostelemisessa, siitä, että joissakin näistä oppilaitoksista venäjänkielen sekä lehtorin- että kolleeganvirat olivat täytetyt ja muissa taasen vain toinen niistä sekä että muutamissa klassillisissa lyseoissa ylimääräinen kreikankielen lehtorinvirka oli täytetty, toisissa taasen mainitun lehtorinviran palkasta asetuksenmukaisesti oli otettu tarvittava osa tämän kielen opetuksen kustantamiseksi, sekä samalla ilmoittaen, että vajaukset Turun ja Nikolainkaupungin ruotsalaisissa klassillisissa lyseoissa sekä Turun, Porin, Hämeenlinnan ja Kuopion suomalaisissa klassillisissa lyseoissa kuin myöskin Tampereen, Sortavalan, Nikolainkaupungin ja Oulun suomalaisissa reaalityseoissa toistaiseksi olivat täytetyt avonaisen venäjänkielen opettajanviran palkasta, Ylihallitus 5 päivänä maaliskuuta 1907 alamaisesti esitti, ei ainoastaan että tämä toimenpide armossa hyväksyttäisiin vaan myöskin että vajausten täyttämiseksi Viipurin suomalaisessa klassillisessa lyseossa ja Turun ruotsalaisessa reaalityseossa kuin myöskin Turun, Viipurin ja Savonlinnan suomalaisissa reaalityseoissa kuluvaksi lukuvuodeksi armossa myönnettäisiin yhteensä 4 620 markkaa. Tähän Ylihallituksen esitykseen Keisarillinen Senaatti 18 päivänä huhtikuuta 1907 näki hyväksi suostua.

Samasta syystä kuin lukuvuonna 1906—07, kävivät myöskin lukuvuonna 1907—08 lisäykset useimpien lyseoiden menosääntöihin otettuihin virantoimituspalkkio-määrärahoihin välttämättömiksi. Kun sen lisäksi venäjänkielen kolleeganvirat armollisen määräyksen mukaan elokuun 1 päivästä 1907, sitä seuraavan syyskuun 1 päivästä olivat lakkautetut sekä kaikissa maaseudun lyseoissa — paitsi Viipurin suomalaisessa reaalityseossa — että Sortavalan ja Nikolainkaupungin suomalaisissa tyttökouluissa, tarvittiin myöskin sen johdosta lisäyksiä lyseoiden ennenmainittuihin määrärahoihin ja eri varoja venäjänkielen opetuksen kustantamiseksi ensinmainitussa tyttökoulussa.

Saadakseen selkoa niistä lisäyksistä, jotka tältä lukuvuodelta ennensanoituista syistä eri lyseoissa olivat tarpeen vaatimat niiden virantoimituspalkkio-määrärahoihin, antoi Ylihallitus asianomaisille lyseoille kuluvaksi lukuvuodeksi vahvistamiensa tuntijakojen ja ylitunneista laskemiensa korvausten sekä sen lisäksi vaadittujen tiedonantojen johdolla laatia luettelon, josta kunkin oppilaitoksen puolesta kävi selville virantoimituspalkkio-määrärahasta suoritettavien korvausten suuruus, miten paljon tarkoitusta varten oli käytettävissä ja kuinka suuri lisäys siihen työn säännönmukaista jatkumista varten oppilaitoksessa tarvittiin. Tästä luettelosta ilmeni, että erityisesti Porin, Hämeenlinnan ja Viipurin suomalaisissa klassillisissa lyseoissa tarvittiin mel-

koisesti suurempi lisäys määrärahoihin kuin muissa samanlaisissa oppilaitoksissa, riippuen Porin ja Viipurin lyseoissa siitä, ettei näissä oppilaitoksissa, kuten muissa klassillisissa lyseoissa, ollut kreikankielen lehtorinvirkaa, sekä Hämeenlinnan lyseossa siitä, että virantoimituspalkkio-määräraha, sittenkuin lakkautetun apulaiskolleegianviran palkkio oli poisluettu, nousi ainoastaan 6 130 markkaan. Tässä oppilaitoksessa oli Ylihallitus, katsoen lyseon suureen kirjastoon, sen mukaisesti mikä muutamissa muissa lyseoissa aikaisemmin oli tapahtunut, rehtorin esityksestä korottanut kirjaston hoidosta maksettavan palkkion 420 markalla. Maarianhaminan reaalioppilaitoksessa nousi virantoimituspalkkio-määräraha menosäännön mukaan 5 500 markkaan, mutta koska siitä oli suoritettava latinankielen opetuksesta johtuvat kustannukset, voitiin tästä määrärahasta muihin tarkoituksiin käyttää vaan 2 980 markkaa siinäkin tapauksessa ettei latinankieltä opetettaisi. Tähän määrärahaan oli siis tarpeellista saada 940 markan suuruinen lisäys.

Nikolainkaupungin ja Sortavalan suomalaisissa tyttökouluissa, joissa venäjänkielille osoitetun 24 viikkotunnin asemasta oli säädetty yhtä monen tunnin opettaminen muissa oppiaineissa, jonka ohessa viimeainitussa koulussa venäjänkielille, vapaehtoisena aineena, oli annettu 8 viikkotuntia, tarvittiin kummassakin opetuksen hoitamista varten lakkautetun kolleegianviran palkkausta vastaava palkkio, eli 3 600 markkaa, ja sitä paitsi Sortavalan tyttökouluissa venäjänkielen opetusta varten 1 120 markkaa.

Muissa suhteissa viitaten siihen lähempään perusteluun, jonka Ylihallitus ennenmainitussa kirjelmässä maaliskuun 5 päivältä 1907 alamaisuudessa oii antanut, Ylihallitus alamaisesti esitti 3 päivänä tammikuuta 1908, että allamainittujen oppilaitosten virantoimituspalkkio-määrärahoissa kuluvana lukuvuonna syntyvien vajausten täyttämiseksi armossa myönnettäisiin seuraavat lisäykset, nimittäin:

Turun	ruotsalaiselle klassilliselle lyseolle	Smk.	1 540: —
»	suomalaiselle	»	»	70: —
Porin	»	»	»	2 520: —
Hämeenlinnan	»	»	»	3 450: —
Viipurin	ruotsalaiselle	»	»	420: —
»	suomalaiselle	»	»	2 520: —
Mikkelin	»	»	»	400: —
Kuopion	»	»	»	105: —
Joensuun	»	»	»	140: —
Nikolainkaupungin	ruotsalaiselle	»	»	420: —
Jyväskylän	suomalaiselle	»	»	155: —
Oulun	»	»	»	1 627: 50
Turun	ruotsalaiselle reaaliylyseolle	»	2 520: —
»	suomalaiselle	»	»	2 520: —
Tampereen	»	»	»	2 520: —
Sortavalan	»	»	»	2 800: —
Savonlinnan	»	»	»	2 800: —
Nikolainkaupungin	»	»	»	2 520: —

Oulun	suomalaiselle reaalilyseolle	SmL.	2 800: —
Viipurin	»	»	1 820: —
Maarianhaminan	reaalioppilaitokselle	»	940: —
Nikolainkaupungin	suomalaiselle tyttökoululle	»	3 600: —
Sortavalan	»	»	4 720: —

Hyväksyen mainitut eri oppilaitoksia koskevat menoerät Keisarillinen Senaatti 27 päivänä helmikuuta 1908 näki hyväksi myöntää puheenalaisiin tarpeisiin yhteensä 39 477 markkaa 50 penniä, jota paitsi Keisarillinen Senaatti oikeutti Ylihallituksen tarpeen mukaan käyttämään Hämeenlinnan klassillisen lyseon tämän vuoden vuosirahasääntöön otettua lakkautetun ruotsinkielen apulaisopettajan palkkiota, 3 600 markkaa, muihin tarpeellisiin virantoimituspalkkioihin.

Koulukomitea. Saatuaan armollisessa määräyksessä 12 (25) päivästä tammikuuta 1906 oikeuden asettaa asiantuntevista henkilöistä kokoonpannun komitean valmistamaan ehdotusta tarpeellisista muutoksista alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen järjestelyyn sekä näissä oppilaitoksissa noudatettaviin lukusuunnitelmiin ja kursseihin, Keisarillinen Senaatti näki hyväksi 15 päivänä helmikuuta 1906 sanottuun komiteaan kutsua puheenjohtajaksi todellisen valtioneuvoksen, filosofiantohtori Lorentz Leonard Lindelöfin, ja jäseniksi kasvatus- ja opetusopin professorin Valdemar Ruinin, suomalaisen normaali-lyseon kielten yliopettajan, rehtorin, filosofiantohtori Adolf Voldemar Strengin, ruotsalaisen normaali-lyseon uskonnon yliopettajan, rehtori Vilhelm Teodor Rosenqvistin, Tampereen suomalaisen reaalilyseon matematiikan, fysiikan ja kemian lehtorin, filosofiantohtori Hugo Magnus Johannes Relanderin, Helsingin suomalaisen yhteiskoulun johtajan, filosofianmaisteri August Robert Blomqvistin, germaanilaisen kielitieteen dosentin, filosofiantohtori Uno Lorentz Lindelöfin, Turun suomalaisen reaalilyseon luonnonhistorian ja maantieteen lehtorin Don Arthur Wikströmin, Helsingin suomalaisen reaalilyseon suomen- ja ruotsinkielen kolleegan, filosofianmaisteri Ernst Adolf Lampénin, Helsingin suomalaisen tyttökoulun johtajattaren Otilia Stenbäckin ja Helsingin yksityisen ruotsalaisen tyttökoulun johtajattaren, filosofianmaisteri Selma Elisabet Qvistin; minkä ohessa Keisarillinen Senaatti oikeutti komitean, jonka käsiteltäväksi Keisarillinen Senaatti saattaisi jättää muitakin vastedes mahdollisesti esiintyviä komitean tehtävän kanssa yhteydessä olevia asioita, harjoitusaineiden opetusta sekä komitean toimen erinäisiä muita osia koskevissa asioissa kutsumaan avukseen asiantuntijoita.

Täten asetettu komitea aloitti työnsä keväällä 1906. Sen jäsenyydestä Keisarillinen Senaatti 20 päivänä joulukuuta 1906 vapautti valtioneuvos Lindelöfin ja kutsui hänen sijaansa komitean puheenjohtajaksi Keisarillisen Aleksanterin-Yliopiston rehtorin, valtioneuvos Edvard Immanuel Hjeltin. Niinikään vapautti Keisarillinen Senaatti 24 päivänä tammikuuta 1907 komitean jäsenyydestä lehtori Vikströmin ja kutsui hänen sijansa komitean töihin osaa ottamaan Jyväskylän suomalaisen klassillisen lyseon kolleegan, filosofiantohtori Karl Engelbrecht Hirnin. Pyynnöstään sai viimemainittukin 14 päi-

vänä helmikuuta 1907 vapautuksen komitean jäsenyydestä, ja kutsuttiin hänen sijaansa Savonlinnan suomalaisen reaalilyseon rehtori, lehtori Emil Johannes Buddén.

Komitean töistä ovat tänä kolmivuotiskautena valmistuneet: mietintö, joka koskee alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen järjestelyehdotusta; ehdotus, että maamme molempiin normaalilyseoihin perustettaisiin luonnonhistorian ja maantiedon yliopettajanvirka sekä että Ylihallitukseen asetettaisiin ylitarkastaja mainittuja aineita varten, sekä mietintö, joka koskee ylioppilastutkinnon uudistusehdotusta. Kahdesta ensinmainitusta komitean mietinnöstä Keisarillinen Senaatti käski 20 päivänä maaliskuuta 1908 ja viimeksi mainitusta ehdotuksesta 13 päivänä seuraavaa toukokuuta Ylihallituksen antaa lausuntonsa.

Oppiennätykset. Edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on mainittu, että Ylihallitus, laadittuansa vuonna 1903 vahvistettujen lukusuunnitelmien perustuksella ehdotuksen oppiennätyksiksi sekä klassillisia että reaalilyseoita varten, Keisarilliselle Senaatille 1 päivänä huhtikuuta 1905 esitti, että mainittu ehdotus hyväksyttäisiin. Tässä ehdotuksessa, jota tehdessä oli otettu huomioon 26 päivänä heinäkuuta 1903 eri aineille säädetty tuntimäärä, suunniteltiin eri luokkien ennätys erinäisissä oppiaineissa seuraavalla tavalla:

Kristinusko.

I luokka (2 tuntia).

Vanhan testamentin raamatunhistoriaa. Ensimmäinen uskonkappale ja ensimmäinen pääkappale Lutherin vähästä katkismuksesta. Raamatunlauseita, virrenvärsyjä.

II luokka (2 tuntia).

Päätetään vanhan testamentin raamatunhistoria. Senjälkeen luetaan Jeesuksen elämänhistoriaa käyttämällä uuden testamentin raamatunhistoriaa sekä evankeliumeja. Kolmas pääkappale Lutherin vähästä katkismuksesta. Virrenvärsyjä.

III luokka (2 tuntia).

Jeesuksen elämänhistoria luetaan loppuun samalla tapaa kuin edellisellä luokalla. Neljäs ja viides pääkappale sekä toinen uskonkappale Lutherin vähästä katkismuksesta. Virrenvärsyjä.

IV luokka (2 tuntia).

Apostolisen ajan kirkkohistoria Apostolientekojen ja apostolien kirjeiden perustuksella. Kolmas uskonkappale Lutherin vähästä katkismuksesta. Lyhyt johdatus uuden testamentin kirjoihin.

V luokka (2 tuntia).

Kirkkohistoriasta vanha- ja keskiaika. Katsaus uskonpuhdistukseen.

VI luokka (2 tuntia).

Kirkkohistorian lukeminen suoritetaan loppuun.

VII ja VIII luokka (2 tuntia).

Esitetään kristillisen uskon- ja siveysopin pääkohdat. Yhtäjaksoista raamatunlukua.

Historia.

Klassilliset lyseot.

I luokka (1 tunti).

Vanhanajan sivistyskansain, etenkin kreikkalaisten historiaa valaisevia kertomuksia.

II luokka (1 tunti).

Historiallisia kertomuksia etenkin Rooman historian alalta.

III luokka (1 tunti).

Aloitetaan vanhanajan historia käyttämällä systemaattista oppikirjaa, jota lukukirjan avulla täydennetään.

IV luokka (3 tuntia).

Vanhanajan historia luetaan loppuun ja aloitetaan keskiaika. Systemaattisen oppikirjan ohella käytetään lukukirjaa.

V luokka (3 tuntia).

Suoritetaan loppuun keskiajan yleinen historia, jota opittaessa mikäli mahdollista oppikirjan ohella käytetään lukukirjaa. Vastaava ajanjakso Suomen historiassa.

VI luokka (3 tuntia).

Uudenajan yleinen historia Ranskan vallankumoukseen ja vastaava ajanjakso Suomen historiasta.

VII luokka (3 tuntia).

Uudenajan yleinen historia loppuun ja Suomen historia kokonaisuudessaan. Vanhanajan historia kerrataan.

VIII luokka (3 tuntia).

Keskiajan ja uudenajan historia kerrataan.

Reaalilyseot.

I luokka (1 tunti).

Samoin kuin klassillisissa lyseoissa.

II luokka (2 tuntia).

Vanhanajan historia luetaan loppuun.

III luokka (2 tuntia).

Keskiajan historia.

IV luokka (2 tuntia).

Uudenajan historia Wienin kongressiin.

V luokka (3 tuntia).

Uudenajan historia loppuun. Lyhyt oppijakso Suomen historiassa. Pohjakoulun oppimäärä kerrataan.

VI luokka (3 tuntia).

Laajempi oppimäärä vanhanajan ja keskiajan historiassa.

VII luokka (3 tuntia).

Uudenajan historian laajempi oppikurssi. Suomen historian oppimäärä täydennetään.

VIII luokka (3 tuntia).

Historian oppimäärä kerrataan.

Maantieto.

Klassilliset lyseot.

I luokka (3 tuntia).

Pallo-opin pääkohdat. Euroopan luonnonomainen maantieto kerrataan. Lyhyt katsaus muiden maanosien luonnonomaiseen maantietoon. Suomen maantieto kerrataan ja laajennetaan. Venäjä, Skandinaavian niemimaa ja Brittein saaret. Keski-Euroopan luonnonomainen maantieto sekä Tanska, Alankomaat ja Belgia täydellisesti.

II luokka (3 tuntia).

Euroopan maantieto loppuun sekä koko Aasia.

III luokka (2 tuntia).

Vieraat maanosat luetaan loppuun. Yleismaantieto pääpiirteissä. Oppimäärä kerrataan.

VIII luokka.

Joku määrä opetustunteja käytetään yleiskatsauksiin maantiedon oppikursseissa.

Reaaliläyset.

I ja II luokka.

Samoin kuin klassillisissa lyseoissa.

III luokka (1 tunti).

Vieraat maanosat loppuun ja yleismaantietoa.

IV luokka (1 tunti).

Maantiedon oppimäärä päätetään ja kerrataan.

VIII luokka.

Joku määrä opetustunteja käytetään yleiskatsauksiin maantiedon oppikurssissa.

Matematiikka.

I luokka (5 tuntia).

Aritmetiikkaa. Neljä laskutapaa kokonaisilla luvuilla (myöskin laatuluvuilla) kerrataan. Alkutoimitukset murtoluvuilla. Tähän kuuluvien esimerkkien ja käytöllisen elämän alalta otettujen tehtävien ratkaiseminen päässä ja kirjallisesti.

Muist. Päässä laskemiseen käytetään mahdollisuuden mukaan pieni osa joka opetustunnista; kirjalliset esimerkit ja tehtävät suoritetaan yleensä kotona. Luetut kurssin osat kerrataan tarpeen mukaan. Kirjallisia kokeita tuon tuostakin.

II luokka (5 tuntia).

Aritmetiikkaa. Edellinen kurssi kerrataan. Alkutoimitukset desimaaliluvuilla. Laatuluvat täydellisesti. Prosenttilasku. Yksiehtoiseen- sekä kaksi- ja kolmiehtoiseen päätöslaskuun kuuluvien tehtävien ratkaiseminen yksikön arvon välityksellä. Korkolasku. Verranto-oppi ja sen soveltaminen yksiehtoiseen päätöslaskuun. Osuuslasku. Luokan oppimäärään kuuluvia yksinkertaisia harjoitusesimerkkejä sekä sekalaisia aritmeettisiä tehtäviä lasketaan päässä ja kirjallisesti samalla tavalla kuin edellisellä luokalla.

III luokka (5 tuntia).

Aritmetiikkaa. Edellinen kurssi kerrataan. Diskontto- ja rabattilasku (helppoja esimerkkejä). Neliöjuuren otto. Sekalaisia tehtäviä.

Geometriaa. Geometrian alkukäsitteet. Suoraviivaisten tasokuvioitten perusominaisuudet.

IV luokka (5 tuntia).

Algebrata. Alkutoimitukset kokonaisilla algebrallisilla lausekkeilla. Tähän kuuluvia helppoja esimerkkejä ja harjoituksia. Kullakin asteella harjoitetaan kirjainten lukuarvojen sijoittamista algebrallisiin lausekkeisiin.

Geometriaa. Edellisen luokan kurssi kerrataan. Ympyrän perusominaisuudet. Konstruktioonitehtäviä.

V luokka (4 tuntia).

Algebrata. Laskutoimitukset murtolausekkeilla ja niiden sovelluttaminen yksinkertaisiin esimerkkeihin. Ensimmäisen asteen yhtälöitä yhdellä ja useammalla tuntemattomalla. Toisen asteen yhtälöitä yhdellä tuntemattomalla. Luokan oppimäärään kuuluvia helppoja esimerkkejä ja probleemoja.

Geometriaa. Verranto-oppi. Kolmioiden ja monikulmioiden yhdenmuotoisuus. Kolmioihin ja ympyröihin kuuluvien janojen suhteista ja mittaluvuista. Geometristen tehtävien ratkaiseminen algebran välityksellä.

VI luokka (4 tuntia).

Algebrata. Laskutoimitukset murtoluvuilla kerrataan. Juurioppi ja tärkeimmät laskutoimitukset imaginaariluvuilla. Ensimmäisen asteen yhtälöt yhdellä ja useammalla tuntemattomalla sekä toisen asteen yhtälöt yhdellä tuntemattomalla kerrataan, jolloin juuriyhtälöitäkin otetaan käsiteltäviksi. Toisen asteen yhtälöitä useammalla tuntemattomalla. Yhtälöoppiin kuuluvia esimerkkejä ja tehtäviä.

Geometriaa. Edellisen luokan oppimäärä kerrataan. Monikulmioiden alojen mittaaminen. Ympyrän mitanto.

VII luokka.

(klassilliset lyseot 4 tuntia, reaalilyseot 5 tuntia).

Algebrata. Sarjoja ja logaritmeja. Tähän kuuluvia tehtäviä.

Geometriaa. Koko avaruusgeometria. Siihen kuuluvia tehtäviä.

Trigonometriaa. Terävien kulmien trigonometriset funktioinit. Suorakulmaisten kolmioiden ratkaiseminen. Tähän kuuluvia tehtäviä.

VIII luokka.

(klassilliset lyseot 4 tuntia, reaalilyseot 5 tuntia)

Trigonometriaa. Mielivaltaista suuruutta olevien kulmien trigonometriset funktioinit. Vinokulmaisten kolmioiden ratkaiseminen. Trigonometrisia tehtäviä.

Koko matematiikan kurssi kerrataan. Matemaattisia tehtäviä.

Suomenkieli.

(Opetuskieli.)

I luokka (3 tuntia).

Selvän ja oikein korostetun sisäluvun harjoittamista maata ja kansaa käsittävästä lukukirjasta (esim. Maamme-kirjasta) sekä luetun kertomista ja runojen ulkoalausumista.

Muutamia äänneopin pääkohtia. Sanaluokat. Sanain pääasialliset taipumusmuodot ja yksinäisen lauseen osat. Oikeinkirjoitusta ja välimerkkejä koskevat säännöt. Lausejäsennysharjoituksia.

Oikeinkirjoitusharjoituksia sanelun mukaan.

II luokka (3 tuntia).

Luetaan kansaa, sen tarustoa ja vanhempaa historiaa käsitteleviä proosakappaleita (esim. Maamme-kirjasta) samaan tapaan kuin edellisellä luokalla. Runojen ulkoalausumista.

Edellisellä luokalla luettu kieliopin oppimäärä kerrataan. Muoto-oppi täydellisesti. Pääkohdat yhdistetystä lauseesta. Lausejäsennysharjoituksia.

Oikeinkirjoitusharjoituksia sanelun mukaan, jolloin erityisesti pidetään silmällä välimerkkien käyttämistä.

III luokka (2 tuntia).

Luetaan Suomen historiaa käsitteleviä proosakappaleita (esim. Maamme-kirjasta) tai muuta sopivaa suorasanaista kirjallisuutta. Runoutta luetaan sekä sisältä että ulkoa. Kertomisharjoituksia.

Äänne- ja muoto-opin systemaattista esitystä. Yhdistetty lause täydellisemmin. Lausejäsennysharjoituksia.

Kirjallisia jälleentuotosharjoituksia.

IV luokka (2 tuntia).

Proosakirjallisuutta ja runoutta sekä luettuun liittyviä suullisia esityksiä. Muoto-opin systemaattinen esitys päätetään. Lausejäsennystä.

Huolellisesti alustettuja kertomuksia ja helponlaisia kuvauksia kirjoitetaan ainakin kerran kuukaudessa.

V luokka (2 tuntia).

Proosakirjallisuutta ja luettuun liittyviä vapaita suullisia esityksiä. Lyhyt johdatus Kalevalaan sekä sen 5 ensimmäistä runoa.

Lauseopin pääkohdat.

Ainekirjoitusta opettajan huolellisen valmistelun jälkeen ainakin kerran kuukaudessa.

VI luokka (2 tuntia).

Luetaan Kalevalaa Kullervo-runoihin asti sopivasti valikoimalla. Proosakirjallisuutta. Luettuun liittyviä vapaita suullisia esityksiä.

Ainekirjoitusta vähintään kerran kuukaudessa opettajan valmistelun avulla.

VII ja VIII luokka (2 tuntia kummallakin).

Luetaan Kalevala valikoimalla loppuun. Jokunen kertoma- tai näytelmäkirjallisuuteen kuuluva klassillinen teos.

Lyhyt kirjallisuuden historian oppijakso, valaistuna luokalla luetuilla vastaavilla runopukuisilla tai suorasanaaisilla kappaleilla.

Kieliopista sellaisten kohtien kertaamista, joissa oppilasten tiedot kaipaavat varmentamista.

Ainekirjoitusta osaksi opettajan jäsentelyn varassa, osaksi ilman sitä joka kuukausi, enimmäkseen koti-, ajoittain myös luokkatyönä. Vapaita suullisia esitelmiä luokalla.

Ruotsinkieli.

(Opetuskieli.)

I luokka (3 tuntia).

Selvän ja oikein korostetun sisäluvun harjoittamista maata ja kansaa käsittelevästä lukukirjasta (esim. Maamme-kirjasta) sekä luetun kertomista ja runojen ulkoalausumista.

Muutamia äänneopin pääkohtia. Sanaluokat. Sanain taivutusmuodot ja yksinäisen lauseen osat. Pääasialliset oikeinkirjoitusta ja välimerkkejä koskevat säännöt. Lausejäsenysharpitoituksia.

Oikeinkirjoitusharjoituksia sanelun mukaan.

II luokka (3 tuntia).

Luetaan kansaa, sen tarustoa ja vanhempaa historiaa käsitteleviä proosakappaleita (esim. Maamme-kirjasta) samaan tapaan kuin edellisellä luokalla. Runojen ulkoalausumista.

Edellisellä luokalla luettu kieliopin oppimäärä kerrataan. Muotooppi täydellisesti. Pääkohdat yhdistetystä lauseesta. Oikeinkirjoitusoppi täydellisesti. Lausejäsenysharpitoituksia.

Oikeinkirjoitusharjoituksia sanelun mukaan, jolloin erityisesti pidetään silmällä välimerkkien käyttämistä.

III luokka (2 tuntia).

Luetaan Suomen historiaa käsitteleviä proosakappaleita (esim. Maamme-kirjasta) tai muuta sopivaa suorasanaista kirjallisuutta. Runoutta luetaan sekä sisältä että ulkoa. Kertomisharjoituksia.

Äänne- ja muotoopin systemaattinen esitys. Yhdistetty lause täydellisesti. Lausejäsenysharpitoituksia.

Oikeinkirjoitusta vaihdellen kirjallisten jälleentuotosharjoitusten kanssa.

IV luokka (2 tuntia).

Proosakirjallisuutta ja runoutta sekä luettuun liittyviä suullisia esityksiä. Lauseopin systemaattinen esitys. Lausejäsenysharpitoituksia.

Huolellisesti alustettuja kertomuksia ja helponlaisia kuvauksia kirjoitetaan ainakin kerran kuukaudessa.

V luokka (2 tuntia).

Sopivan runouden ja suorasanaisten kirjallisuuden lukemista sekä siihen liittyviä vapaita suullisia esityksiä.

Ainekirjoitusta opettajan huolellisen valmistelun jälkeen ainakin kerran kuukaudessa.

VI luokka (2 tuntia).

Kirjallisuuden sekä runopukuisen että suorasanaisten lukemista ja luettuun liittyviä vapaita suullisia esityksiä.

Ainekirjoitusta vähintään kerran kuukaudessa opettajan valmistelun avulla.

VII ja VIII luokka (2 tuntia kummallakin).

Luetaan jokunen kertoma- tai näytelmäkirjallisuuteen kuuluva klassillinen teos.

Lyhyt kirjallisuudenhistorian oppijakso, valaistuna luokalla luetuilla vastaavilla runopukuisilla tai suorasanaisten kappaleilla.

Kieliopista sellaisten kohtien kertaamista, joissa oppilasten tiedot kappavat varmentamista.

Ainekirjoitusta osaksi opettajan jäsentelyn varassa, osaksi ilman sitä joka kuukausi, enimmäkseen koti- ajoittain myös luokkatyönä. Vapaita suullisia esitelmää luokalla.

Ruotsinkieli.

(Toinen kotimainen kieli).

I luokka (4 tuntia).

Oikean ääntämisen harjoittamista. Luku- ja käännösharjoituksia alkeiskirjan johdolla. Retroversioita ja puheluja luetun tekstin johdolla.

Lukukappaleissa esiintyvien kieliainesten nojalla opitaan muoto-opin tärkeimmät kohdat (niinkuin: sanaluokat, substantiivien määrätyt ja määräämättömät muodot, artikkelit, nominien suku ja luku, nominien taivutus, muutamien tärkeimmät pronominit, perusluvut, verbien aktiivin indikatiivi, infinitiivi ja supiini). Lauseen pääosat.

Oikeinkirjoitusharjoituksia.

II luokka (4 tuntia).

Luku- käänös- ja puheluharjoituksia alkeiskirjan johdolla samoin kuin I luokalla.

Edellisen luokan kieliopillinen oppimäärä kerrataan ja lukutekstin johdolla opitaan edelleen adjektiivien vertailu, pronominit, verbien taivutus aktiivissa. Lauserakennuksen ja sen osain selittämistä jatketaan.

Oikeinkirjoitusta sekä vihkoihin kirjoitettavia äsken luettuun tekstiin liittyviä käännösharjoituksia.

III luokka (2 tuntia).

Luku-, käänös- ja puheluharjoituksia alkeiskirjan johdolla niinkuin edellisellä luokalla, mutta viimeksimainituissa harjoituksissa tekstiä vapaammin muuntelemalla.

Edellisten luokkain kieliopillinen oppimäärä kerrataan ja täydennetään lukutekstin johdolla. Erityisesti opitaan passiivi. Lauserakennuksen selitystä jatketaan.

Kirjallisia käännösharjoituksia niinkuin edellisellä luokalla.

IV luokka (2 tuntia).

Helponlaista kertovaa ja historiallista proosaa sisältävän lukukirjan lukemista. Ennen käännetyn tekstin käsittelemistä puhelussa.

Muoto-opin kertaaminen lyhyen oppikirjan mukaan ja lauseopin selittämistä luetun tekstin johdolla.

Kirjallisia käännösharjoituksia, jotka vapaina muodosteluina liittyvät käsiteltyyn tekstiin.

V luokka (2 tuntia).

Lukukirjan lukemista ja kertomisharjoituksia, mahdollisuuden mukaan yhtenäistä esitystä käyttämällä.

Lauseopin systemaattinen esitys.

Kirjallisia käännösharjoituksia niinkuin edellisellä luokalla.

VI luokka (2 tuntia).

Ruotsalaista kirjallisuutta. Käännetyn tekstin käsittelyä niinkuin edellisellä luokalla.

Suullisia ja kirjallisia käännösharjoituksia.

VII luokka (2 tuntia).

Ruotsalaista kirjallisuutta.

Suullisia ja kirjallisia käännösharjoituksia.

VIII luokka (2 tuntia).

Ruotsalaista kirjallisuutta.

Kielioppi kerrataan. Sen ohella suullisia käännösharjoituksia.

Kirjallisia käännöksiä.

Opetuskielenä käytetään, mikäli mahdollista ensi luokasta alkaen, ruotsinkieltä.

Suomenkieli.

(Toinen kotimainen kieli.)

I luokka (4 tuntia).

Oikean ääntämisen harjoittamista. Luku- ja käännösharjoituksia alkeiskirjan johdolla. Retroversioita ja puheluja luetun tekstin johdolla.

Lukukappaleissa esiintyvien kieliainesten nojalla opitaan muoto-opin tärkeimmät kohdat (niinkuin: sanaluokat, nominen taivutus pääkohdissaan,

muutamat tärkeimmät pronominit, perusluvut, verbien aktiivin indikatiivi, infinitiivi ja partisiipi). Lauseen pääosat.

Oikeinkirjoitusharjoituksia.

II luokka (4 tuntia).

Luku-, käänös- ja puheluharjoituksia alkeiskirjan johdolla samoin kuin I luokalla.

Edellisen luokan kieliopillinen oppimäärä kerrataan ja lukutekstin johdolla opitaan edelleen nominien taivutus täydellisemmin, adjektiivien vertailu, pronominit, verbien taivutus aktiivissa. Lauserakennuksen ja sen osain selittämistä jatketaan.

Vihkoihin kirjoitettavia äsken luettuun tekstiin liittyviä käänösharjoituksia.

III luokka (2 tuntia).

Luku-, käänös- ja puheluharjoituksia alkeiskirjan johdolla niinkuin edellisellä luokalla, mutta viimeksimainituissa harjoituksissa tekstiä vapaammin muuntelemalla.

Edellisten luokkain kieliopillinen oppimäärä kerrataan ja lukutekstin johdolla opitaan edelleen passiivi I. persoonaton muoto sekä nominaali-muodot. Lauserakennuksen selitystä jatketaan.

Kirjallisia käänösharjoituksia niinkuin edellisellä luokalla.

IV luokka (2 tuntia).

Helponlaista kertovaa ja historiallista proosaa sisältävän lukukirjan lukemista. Ennen käännetyn tekstin käsittelemistä puhelussa.

Opitaan täydellisemmin verbin nominaalimuotojen käyttäminen. Lauseopillisten seikkain, varsinkin sivulauseitten, selittämistä luetun tekstin johdolla.

Kirjallisia käänösharjoituksia, jotka vapaina muodosteluina liittyvät käsiteltyyn tekstiin.

V luokka (2 tuntia).

Lukukirjan lukemista ja kertomisharjoituksia, mahdollisuuden mukaan yhtenäistä esitystä käyttämällä.

Lauseopin systemaattista esitystä lyhyen oppikirjan mukaan.

Kirjallisia käänösharjoituksia niinkuin edellisellä luokalla.

VI luokka (2 tuntia).

Suomalaista kirjallisuutta. Käännetyn tekstin käsittelyä niinkuin edellisellä luokalla.

Suullisia ja kirjallisia käänösharjoituksia. Kielioppia, varsinkin lauseoppia, näiden harjoitusten ohella tarpeen mukaan.

VII luokka (2 tuntia).

Suomalaista kirjallisuutta (etupäässä joku episoddi Kalevalasta sekä yleissilmäys Kalevalan sisällykseen).

Suullisia ja kirjallisia käännösharjoituksia.

VIII luokka (2 tuntia).

Suomalaista kirjallisuutta.

Kielioppi kerrataan. Sen ohella suullisia käännösharjoituksia.

Kirjallisia käännöksiä.

Opetuskielenä käytetään, mikäli mahdollista ensi luokasta alkaen, suomenkieltä.

Saksankieli.*Klassilliset lyseot.*

V luokka (3 tuntia).

Oikean ääntämisen huolellista harjoittamista. Luku- ja käännösharjoituksia sopivan lukukirjan johdolla. Retroversioita ja puheluja käännetyn tekstin pohjalla.

Lukukappaleissa esiintyvien kieliainesten nojalla opitaan muoto-opin pääkohdat.

Kirjallisia käännösharjoituksia opittujen kieliopillisten seikkain vakaannuttamiseksi.

VI luokka (3 tuntia).

Luku-, käännös- ja puhelu-harjoituksia lukukirjan johdolla samoinkuin edellisellä luokalla.

Muoto-oppi suoritetaan täydellisesti ja kerrataan.

Kirjoitusharjoituksia samoinkuin edellisellä luokalla.

VII luokka (3 tuntia).

Lukukirjan johdolla edelleen luku-, käännös- ja puheluharjoituksia. Valittua suorasanaista kirjallisuutta.

Lukukirjan lukemisen ohella opitaan lauseopin pääkohdat.

Kirjallisia käännösharjoituksia.

VIII luokka (3 tuntia).

Luetaan joku klassillinen teos, draama tai suorasanainen kertomus. (osittain kursoorisesti).

Lauseopin oppimista täydennetään.

Kirjallisia käännösharjoituksia.

Reaalilyseot.

III luokka (4 tuntia).

Oikean ääntämisen huolellista harjoittamista. Luku- ja käännösharjoituksia sopivan lukukirjan johdolla. Retroversioita ja puheluja luetun tekstin pohjalla.

Lukukappaleissa esiintyvien kieliainesten nojalla opitaan muoto-opista artikkelit, apuverbien sein ja haben indikatiivi, heikkojen verbien aktiivin indikatiivi ja imperatiivi, substantiivien taivutus, adjektiivien taivutus ja vertailu, tavallisimmat pronominit, laskusanoja. Lauseen tärkeimmät osat ja niiden asema päälauseessa.

Kirjoitusharjoituksia oikeinkirjoituksen ja opittujen kieliopillisten seikkain vakaannuttamiseksi.

IV luokka (4 tuntia).

Luku-, käännös- ja puheluharjoituksia lukukirjan johdolla samoinkuin edellisellä luokalla.

Edellisen luokan kieliopillinen oppimäärä kerrataan ja lukutekstin johdolla opitaan edelleen laskusanat ja pronominit täydellisemmin, refleksiiviverbit, vahvat verbit, yhdistetyt verbit, prepositiioonit, rinnastavat ja alistavat konjunktssiioonit, adverbit. Apuverbien käytäntö, zu-sanankäyttö infiniitiivin seurassa, pää- ja sivulauseen sanajärjestys.

Kirjoitusharjoituksia samaan tapaan kuin edellisellä luokalla.

V luokka (4 tuntia).

Lukukirjan lukemista ja ennen käännetyn tekstin käsittelemistä puhelussa.

Muoto-opin systemaattinen esitys oppikirjan mukaan. Edellä opittua lauseopin kurssia täydennetään.

Kirjallisia käännösharjoituksia kieliopissa opittujen seikkain vakaannuttamiseksi.

VI luokka (2 tuntia).

Lukukirjan lukemista ja ennen käännetyn tekstin käsittelemistä puhelussa, mahdollisuuden mukaan yhtenäistä esitystä käyttämällä.

Lyhyt muoto-opin kertaus. Lauseopin systemaattista esitystä.

Kirjallisia käännösharjoituksia.

VII luokka (2 tuntia).

Jatketaan lukukirjan lukemista edelliseen tapaan sekä läpikäydään (paikoin kursoorisesti) joku pienempi saksalainen kaunokirjallinen teos.

Lauseoppi suoritetaan täydellisesti.

Kirjoitusharjoituksia kuten edellisellä luokalla.

Kertomus alkeisoppilaitoksista Suomessa.

VIII luokka (2 tuntia).

Luetaan joku kaunokirjallinen teos (osittain kursoorisesti).

Kielioppikurssin kertaus.

Kirjoitusharjoituksia koulussa ja kotona.

Sitäpaitsi kaikilla luokilla, mikäli aika riittää, suullisia käännösharjoituksia harjoituskirjan avulla. Opetukielenä käytetään, mikäli mahdollista ensi asteelta alkaen, saksankieltä.

Ranskankieli.*Klassilliset lyseot.*

VI luokka (2 tuntia).

Oikean ääntämisen huolellista harjoittamista. Luku- ja käännösharjoituksia sopivan lukukirjan johdolla.

Lukukappaleissa esiintyvien kieliainesten nojalla opitaan muoto-opin tärkeimmät kohdat.

Oikeinkirjoitusta.

VII luokka (2 tuntia).

Luku- ja käännösharjoituksia lukukirjan johdolla.

Muoto-opin täydennys ja kertaus sekä muutamia lauseopin pääilmiöitä. Kirjoitusharjoituksia.

VIII luokka (2 tuntia).

Ranskankielistä suorasanaista kirjallisuutta.

Kieliopin kertaus tekstin johdolla.

Kirjoitusharjoituksia.

Reaalilyseot.

VI luokka (4 tuntia).

Oikean ääntämisen huolellista harjoittamista. Luku- ja käännösharjoituksia sopivan lukukirjan johdolla. Puheluja luetun tekstin johdolla.

Lukukappaleissa esiintyvien kieliainesten nojalla opitaan muoto-opin tärkeimmät kohdat sekä muutamia lauseopin pääilmiöitä.

Kirjoitusharjoituksia oikeinkirjoituksen oppimiseksi ja kieliopin varmentamiseksi.

VII luokka (4 tuntia).

Luku-, käännös- ja puheluharjoituksia lukukirjan johdolla samoin kuin edellisellä luokalla.

Edellisen luokan kielioppikurssi kerrataan ja suoritetaan muotooppi täydellisemmin. Lauseoppia täydennetään.

Kirjoitusharjoituksia kuten edellisellä luokalla.

VIII luokka (4 tuntia).

Valittua kaunokirjallisuutta, osittain kursoorisesti luettuna.
Kieliopin oppimäärä kerrataan.
Helponlaisia kirjallisia käännösharjoituksia.

Englanninkieli.

VII ja VIII luokka (yhteensä 4 tuntia).

Oikean ääntämisen harjoittamista. Luku- ja käännösharjoituksia. Kielioppia.

Latinankieli.

III luokka (6 tuntia).

Hyväksytyyn lukukirjan johdolla harjoitetaan muoto-opista substantiivien ja adjektiivien taivutus sekä adjektiivien vertailu, laskusanat ja pronomininit; pääkohdat verbien säännöllisestä taivutuksesta. Lukukirjan tarjooman tilaisuuden mukaan opitaan yksinkertaisia lauseopin sääntöjä. Harjoitetaan sanamuotoja ja lausejäsenystä.

Kirjallisia käännösharjoituksia suomesta latinaksi toimitetaan tarpeen mukaan luokalla taululla ja sittemmin vihkoihin.

IV luokka (6 tuntia).

Kerrataan edellisen luokan oppimäärä ja suoritetaan koko muotooppi. Lukukirjan johdolla opitaan kasus-opin ja verbum infinitumin pääkohdat sekä säännöt tavallisimmista sivulauseista. Muoto- ja lausejäsenysharjoituksia.

Alkeiskurssi päätetään ja ryhdytään Cornelius Nepoksen lukemiseen.

Kirjallisia käännösharjoituksia vihkoihin.

V luokka (6 tuntia).

Cornelius Nepoksen elämäkertojen lukemista jatketaan ja sen jälkeen ryhdytään Caesarin de bello gallico-teokseen, josta yhden kirjan osuus luetaan.

Kasusoppi ja oppi verbum infinitumista kerrataan täydentämällä ja suoritetaan suurin osa lauseoppia harjoittamalla suullista käännöstä äidinkielistä latinaan.

Kirjallisia käännösharjoituksia suomesta latinaan koulussa ja kotityönä, ja tulee niiden liittyä toiselta puolen luettuun tekstiin, toiselta puolen äsken käsiteltyihin kieliopin kohtiin.

VI luokka (6 tuntia).

Joko Caesarin de bello gallico-teoksesta kahden kirjan osuus (osittain kursoorisesti) sekä yksi Ciceron puhe, tahti toista Caesarin kirjaa ja Ciceron puhetta vastaamassa Sallustiuksen de coniuratione Catilinae. Vergiliuksen Aeneidiä tai Ovidiuksen Metamorfooseja noin 800 säettä.

Muoto- ja lauseoppi kerrataan, jälkimäinen tarpeen mukaan täydentämällä.

Kirjallisia käännöksiä pääasiassa latinalaisen tekstin suomennoksina (ruotsinnoksina), joihin käytetään etupäässä luokassa luetun proosakirjailijan tekstiä, alussa suullisesti valmistettua, myöhemmin valmistamatonta.

VII luokka (6 tuntia).

Aeneidiä tai Metamorphooseja yhden kirjan osuus. Yksi Ciceron puhe. Liviusta noin puolen kirjaa tai vastaava määrä Tacituksen Germaaniaa tai Agricolaan. Yksi kirja Horatiuksen oodeja valikoiman mukaan. Valmistamatonta tekstin käännöstä.

Kielioppia kerrataan tarpeen mukaan.

Kirjallisia käännöksiä historiallisen kirjailijan tekstistä.

VIII luokka (6 tuntia).

Ainakin yhtä Horatiuksen oodien kirjaa vastaava määrä valikoimasta. Liviusta tai Tacitusta puolta kirjaa vastaava määrä. Valmistamatonta tekstin käännöstä.

Kielioppia kerrataan tarpeen mukaan.

Kirjallisia käännöksiä niinkuin VII:llä luokalla.

Retroversioita luetusta tekstistä suoritetaan varsinkin ala- ja keskiasteella kulloinkin opittavana olevia kieliopillisia kohtia silmälläpitäen.

Lauseparsia, sanain johtoa ja niiden merkityksen kehitystä sekä tavallisia synonyymisiä erotuksia opitaan varsinkin ylempillä luokilla.

Kreikankieli.

VI luokka (4 tuntia).

Kreikankielen muoto-opin tärkeimmät kohdat. Helppoa historiallista tekstiä. Lauseopin pääkohtia luetun tekstin johdolla.

VII luokka (3 tuntia).

Kieliopin oppimäärä kerrataan ja täydennetään. Helponlaista historiallista tekstiä (esim. Xenophonin Anabasisista tai Hellenicaa). Homeeroksen lukeminen aloitetaan.

VIII luokka (3 tuntia).

Homeerosta luetaan valikoiden. Tekstiluvun ohella tehdään selkoa eepillisen kielen omituisuuksista.

Venäjänsäkieli.

I luokka (6 tuntia).

Opetetaan luonnollisen metoodin mukaan oppilasten lähimmässä ympäristössä, erittäinkin koulussa ja kotona, olevain esineitten nimiä, kuin myöskin

muita opetuksessa ja jokapäiväisessä elämässä esiintyviä tavallisempia lause-
 tapoja ja lauseparsia.

Kirjaimisto. Luetaan ja kirjoitetaan yksityistä sanoja ja lyhempiä lau-
 seita. Luetaan yksinkertaista yksijaksoista kuvitettua suorasanaista tekstiä,
 etenkin pieniä kertomuksia, sekä helpompia runoja. Luetun ulkoaoppimista
 sekä siihen liittyviä puheluarjoituksia, käyttämällä vastaavia havainto-
 opetuskuvia.

Säännöllisten substantiivien taivutus. Adjektiivit nominatiivissa. Perus-
 laskusanat 100:aan. Taivutetaan personaalipronomit sekä interrogatiiviset
 кто ja что. Verbien aktiivin indikatiivi ja infinitiivi. Apuverbin быть finiitti-
 muodot. Tavallisimmat prepositsioonit. Subjekti, predikaatti ja objekti.
 Harjoituksia.

Jäljentämistä taululle ja vihkoihin. Kirjoitetaan sanelun mukaan tun-
 nettuja yksityisiä sanoja ja lyhempiä lauseita. Ulkoa opitun tekstin kirjoitta-
 mista. Harjoitetaan kirjallisesti substantiivien ja verbien taivutusta.

II luokka

(klassillisissa lyseoissa 6, reaalilyseoissa 5 tuntia)

Yksinkertaisen kuvitetun tekstin lukemista sekä puheluarjoituksia
 kuten edellisellä luokalla. Opitaan ulkoa helppoa suorasanaista tekstiä ja
 runoja, etenkin taruja.

Muutamien tavallisempien säännöttömien substantiivien taivutus. Adjek-
 tiivien taivutus. Perus- ja järjestyslaskusanat, joista 1—20 taivutetaan.
 Posessiivi- ja demonstratiivipronominien taivutus. Verbien aktiivi-muodot
 täydellisesti. Lauseen sivuosat. Helpommat aikamääräykset. Harjoituksia.

Jäljentämistä. Sanelukirjoitusta. Ulkoa opitun tekstin kirjoittamista.
 Kieliopillisia harjoituksia. Kirjallisia vastauksia opettajan esittämiin kysy-
 myksiin.

III luokka (4 tuntia).

Luetaan kuvitettua tekstiä, etupäässä kertovaa tai selittävää, osaksi
 maantieteellistä. Puheluarjoituksia kuten edellisellä luokalla, osaksi käyt-
 tämällä maantieteellisiä kuvia ja Venäjän karttaa. Luetun suullista kerto-
 mista. Luetaan ulkoa suorasanaista tekstiä ja runoja, etenkin taruja.

Adjektiivien vertailu. Laskusana-oppi täydellisesti. Kaikkien pron-
 ominien taivutus. Verbien osoitusmuotoja koskevat tärkeimmät kohdat. Sivu-
 lauseita. Suora ja epäsuora esitystapa. Harjoituksia.

Ulkoa opitun tekstin kirjoittamista. Kirjallisia vastauksia opettajan
 esittämiin kysymyksiin. Kieliopillisia harjoituksia. Saneluarjoitusta. Kir-
 jallista kertomista.

IV luokka (4 tuntia).

Luetaan vaihtelevaa tekstiä, muun muassa kuvauksia Venäjästä ja sen
 kansasta. Puheluarjoituksia. Luetun suullista kertomista. Ulkolukua.

Verbioppi täydellisesti, jolloin erityisesti pannaan huomiota passiiviin,
 partisiipin ja gerundin käytäntöön, sekä osoitusmuoto-oppiin. Lauseopilli-

sessä suhteessa tärkeimmät kohdat taivutussijoista ja prepositsiooneista sekä kaikki aikamääräykset. Lyhyt systemaattinen kielioppikurssi alotetaan. Harjoituksia.

Kirjallista kertomista. Sanelukirjoitusta. Esimerkkejä sääntöihin.

V luokka (4 tuntia).

Luetaan kertomuksia Venäjän historiasta sekä osia klassillisten venäläisten kirjailijain teoksista kuin myöskin pienempiä tuotteita kokonaisuudessaan. Kuulustelua ja puheluharjoituksia luetun johdosta. Itsenäistä, vapaata suullista kertomista. Luetaan ulkoa suorasanaista tekstiä ja runoja. Valmistamatonta tekstin lukemista.

Systemaattisen kielioppikurssin jatkaminen ja lopettaminen. Harjoituksia. Kertausta.

Kirjallisia harjoituksia kuten IV luokalla. Kirjeitä.

VI luokka.

(klassillisissa lyseoissa 6, reaalityseoissa 5 tuntia)

Luetaan (osittain kursoorisesti) klassillisten venäläisten kirjailijain teoksia. Keskustelua läpikäydyn johdosta kuin myös luetun suullista kertomista kuten edellisellä luokalla. Luettua selitetään kielelliseltä kannalta tarpeen mukaan; huomautetaan ja opitaan luonteenomaisia lausetapoja ja lauseparsia. Kieliopillista analyysiä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on oppilasten tietoisuuteen painaa, mitä aikaisemmin ovat oppineet. Luettujen kirjailijain elämäkertoja. Ulkolukua. Kerrotaan kirjallisesti osia suuremmista sekä suorasanaaisista että runopukuisista teoksista. Itsenäisiä kirjoitelmia, joilla on kertova sisältö. Kirjeitä.

VII luokka

(klassillisissa lyseoissa 5, reaalityseoissa 6 tuntia)

Samoin kuin VI luokalla; sen lisäksi suullisia ja kirjallisia yleissilmäyksellisiä selontekoja pitempien episodien sisällöstä kuin myöskin toimivien henkilöiden luonteiden kuvauksia.

VIII luokka

(klassillisissa lyseoissa 5, reaalityseoissa 6 tuntia)

Samoin kuin VII luokalla. Ainekirjoitusta. Lyhyt yleiskatsaus kirjallisuushistoriaan. Kertausta.

Joka luokalla on pantava suurta painoa ääntämiseen sekä tarkasti opettava sanat ja tärkeimmät lauseparret.

Opetuskielenä käytetään ensimmäiseltä luokalta alkaen venäjänkieltä. Selityksiä äidinkielellä sekä käännöksiä, niinhyvin suullisia kuin kirjallisia, venäjänkielestä ja venäjänkieleen (myöskin retroversioonina) voidaan käyttää, mutta ainoastaan siinä määrin kuin niiden havaitaan edistävän opetuksen

lopullisen päämaalin saavuttamista puhtaasti kielellisessä suhteessa, s. o. saattavan oppilaat kykeneviksi ilman vaikeutta ymmärtämään venäläistä tekstiä sekä tyydyttävästi käyttämään venäjänkieltä puheessa ja kirjoituksessa.

Luonnonhistoria.

III luokka (4 tuntia).

Botaniikkaa. Muoto-oppi. Linnén järjestelmä. Harjoituksia kasvien tutkimisessa. Oppilaiden tulee seuraavana kesänä koota 50 kasvia ja tutkia ne niin että syyslukukauden alussa voivat tehdä niistä selkoa.

Zoologiaa. Ihmisruumiin rakennus. Imettäväiset.

Muist. Ihmisruumiin rakennuksen yhteydessä esitetään oppilaille terveysopin tärkeimmät säännöt.

IV luokka (4 tuntia).

Botaniikkaa. Siemenkasvit luontaisjärjestelmän mukaan. Seuraavana kesänä tulee jokaisen oppilaan entisten kasviensa lisäksi koota ja tutkia 75 uutta.

Zoologiaa. Linnut. Matelijat, sammakkoeläimet ja kalat. Niveljalkaiset.

V luokka (2 tuntia).

Botaniikkaa. Itiökasvit. Kasvianatomiaa ja kasvifysiologiaa. Koko botaniikan oppimäärä kerrataan.

Zoologiaa. Luurangottomat täydellisesti. Koko zoologian oppimäärä kerrataan.

Luonnonoppi.

Klassilliset lyseot.

VII luokka (2 tuntia).

Fysiikkaa. Mekaniikka. Äänioppi sekä katoptriikka ja dioptriikka.

VIII luokka (2 tuntia).

Fysiikkaa. Valo-oppi täydellisesti. Lämpöoppi sekä magnetismi- ja sähköoppi.

Reaalilyseot.

V luokka (3 tuntia).

Kemiaa. Lyhyt ja helppotajuinen esitys atoomiopin alkeista sekä tärkeimmistä alkuaineista ja kemiallisista yhdistyksistä. Tämän ohessa selitetään fysikaalisia ilmiöitä sikäli kuin ne ovat kemiakurssin käsittämiseen tarpeellisia.

VI luokka (3 tuntia).

Fysiikkaa. Mekaniikka. Kirjallisia tehtäviä ja käytöllisiä töitä.

VII luokka (2 tuntia).

Fysiikkaa. Ääni-, valo- ja lämpöoppi. Kirjallisia tehtäviä ja käytöllisiä töitä.

VIII luokka (2 tuntia).

Fysiikkaa. Magnetismi- ja sähköoppi. Kirjallisia tehtäviä ja käytöllisiä töitä. Koko fysiikan ja kemian oppimäärä kerrataan.

Kirjanpito.

IV luokka (1 tunti).

Yksinkertaista kirjanpitoa.

V luokka (1 tunti).

Kaksinkertaista kirjanpitoa.

Voimistelu.

I luokka (3 tuntia).

Asennonmuutoksia ja järjestyshiikeitä. Käännös-, käynti- ja juoksuharjoituksia. Käsi- ja sääriliikkeitä sekä taivutusharjoituksia. Helppoja yhdistettyjä liikkeitä. Yksinkertaisimpia telineharjoituksia. Määräaskeleilla hyppäyksiä nuoran yli. Leikkiä joka tunti. Oikeaan ja huolelliseen ryhtiin pannaan jo tältä luokalta alkaen mitä tarkin huomio.

II luokka (3 tuntia).

Tavallisimpia järjestysharjoituksia. Käännös-, käynti- ja juoksuharjoituksia. Helppoja säari- ja käsiliikkeitten yhdistyksiä ja vuorotteluja. Hyppy- ja juoksuharjoituksia riveissä. Helppoja telineharjoituksia. Hyppäyksiä nuoran yli vapaalla alkuvauhdilla. Rivien välisiä otteluleikkejä.

III luokka (3 tuntia).

Sauvavoimistelun alkuharjoituksia. Vapaa- ja telineharjoituksia. Vaihtelevia leikkejä.

IV luokka (3 tuntia).

Tavallisimpia vapaa- ja sauvaharjoituksia. Sääriasentoja. Sisäviisto- ja takaviistosuunnat. Harjoituksia keinurenkailla, nojapuilla ja hevosella.

Hyppyharjoituksia käyttämällä kimmoamatonta lautaa. Alkuharjoituksia urheilua varten.

V luokka (3 tuntia).

Kouluvoimisteluun kuuluvat vapaa- ja sauvaharjoitukset. Heilutusharjoituksia tangolla, nojapuilla ja renkaissa. Hyppyharjoituksia ilman lautaa. Runsaasti jännitystaivutuksia, hyppyjä ja juoksua.

VI luokka (3 tuntia).

Miekkailun alkeet. Harjoituksia kaikilla telineillä. Hyppyharjoituksia runsaasti.

VII luokka (2 tuntia).

Harjoitukset järjestettävät siten, että ne etupäässä parantavat ryhtiä, laajentavat rintakehää, vahvistavat sydäntä ja keuhkoja sekä vaikuttavat edullisesti sisäelinten toimintaan.

VIII luokka (2 tuntia).

Harjoitustunnit järjestettävät sillä tavoin, että ne tulevat oppilaille todellisiksi virkistyshetkiä. Komentoharjoituksia, jolloin oppilaat, kukin vuoroonsa, saavat johtaa luokan voimistelua sekä valmistaa harjoitukseen tarvittavan ohjelman.

Kun ilmasuhteet ovat suotuisat, pidetään kaikilla luokilla urheiluharjoituksia ulkona.

Laulu.

I luokka (2 tuntia).

Musiikkiopin ensimmäiset alkeet. Harjoitetaan yksiaanisesti virsiä ja lauluja, joiden sisällys sitä ennen on huolellisesti selitettävä. Äänentapaa- mista helpoimmissa äänilajeissa.

II luokka (2 tuntia).

Musiikkiopin alkeet kerrataan ja täydennetään. Yksi- ja kaksiaänistä laulua. Äänentapaa- mista.

III—VIII luokka (1 tunti kullakin).

Sekaäänistä ja mieslaulua äänivarojen mukaan joko luokittain tahi luok- karyhmittäin.

Piirustus.

III luokka (2 tuntia).

Alkuharjoituksia lyijykynä- ja pensselipiirustuksessa. Piirustusta ja maalausta yksinkertaisten esineiden mukaan. Muistipiirustusta.

IV luokka (2 tuntia).

Piirustusta ja maalausta yksinkertaisten esineitten mukaan. Piirustuksen ohessa selitetään perspektiiviopin tärkeimpiä kohtia. Stiliseeraus- ja kompositsiooni-harjoituksia. Muistipiirustusta.

V luokka (2 tuntia).

Piirustusta ja maalausta käyttämällä eri materiaalia. Projektisiooni-harjoituksia yksinkertaisten esineiden mukaan. Muistipiirustusta.

VI luokka (1 tunti).

Yksinkertaisia perspektiivisiä konstruksiooneja. Muistipiirustusta. Luonnosharjoituksia. Piirustus- ja maalausharjoituksia oppilaiden vapaasti valittavien aiheiden mukaan.

VII ja VIII luokka (1 tunti kummallakin).

Luonnosharjoituksia. Muistipiirustusta sekä piirustusta ja maalausta oppilaiden vapaasti valittavien aiheiden mukaan.

Muist. Joka oppilaan tulee kesäloman aikana valmistaa joku piirustus tahi maalaus oman valintansa mukaan.

Kaunokirjoitus.

I luokka (2 tuntia).

Harjoitetaan suurta kaltevaa kirjoitusta Ylihallituksen hyväksymän kaavan mukaan.

II luokka (2 tuntia).

Kirjoitusharjoituksia niinkuin edellisellä luokalla siirtymällä vähitellen pienempään kirjoitukseen.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä 13 päivänä helmikuuta 1906, Keisarillinen Senaatti, niinkuin Ylihallitukselle Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjelmässä samalta päivältä ilmoitettiin, ei katsonut olevan syytä vahvistaa puheenalaista ehdotusta oppijaksoiksi maan klassillisia ja reaalilyseoita varten, koska lyseoiden oppijaksot Ylihallituksen ehdotuksessa olivat valmistetut heinäkuun 26 päivänä 1903 annetulla armollisella asetuksella vahvistettujen lukusuunnitelmien perusteella, joissa lukusuunnitelmissa oli venäjänkielen opetukselle määrätty 40 tuntia viikossa, mutta näiden tuntien lukua sittemmin oli tammikuun 25 päivänä annetulla armollisella määräyksellä melkoisesti supistettu.

Keskikoulun oppimäärän suorittaneiden pätevyys-oikeudet. Jo mainitussa ehdotuksessaan 1 päivältä huhtikuuta 1905 Ylihallitus, siihen nähden että

oppimäärät olivat niin asetetut, että yleiselle kansalaissivistykselle tarpeellinen oppijakso voitiin antaa lyseoiden viidellä alimmalla luokalla, esitti Keisarilliselle Senaatille, että määräykset lyseon V luokalla hyväksytyyn oppijakson päättäneiden oppilasten oikeuksista, mikäli ne koskivat oppilaaksi pääsemistä eri ammattikouluihin ja -laitoksiin sekä apteekkeihin kuin myöskin heidän kelpoisuuttaan muutamiin alempiin hallinnollisiin virkoihin, yhdistettäisiin erityiseen asetukseen. Päätöksellään 13 päivältä helmikuuta 1906 Keisarillinen Senaatti ei katsonut Ylihallituksen ehdotuksen tässä yhteydessä antavan aihetta mihinkään toimenpiteeseen.

Tälläkin kolmivuotiskaudella on Ylihallituksessa ollut käsittelyn alaisena sama kysymys. Kun Helsingin suomalaisessa reaalilyseossa oli ryhdytty erityisiin toimenpiteisiin muun muassa kauppa-apulaisen tai eri ammattilaispaikkojen hankkimiseksi niille oppilaitoksen oppilaille, jotka siitä eroavat suoritettuaan viiden luokan oppimäärän, kehoitti Ylihallitus 18 päivänä toukokuuta 1906 mainitun lyseon rehtoria, filosofiantohtori K. Kerppolaa antamaan selvityksen siitä, mitä mainitussa suhteessa oppilaitoksen puolelta oli tehty, millä menestyksellä sellainen on tapahtunut ja mitä tässä suhteessa ehkä vielä lisäksi olisi toivottavaa. Saatuaan rehtori Kerppolalta pyytämänsä selvityksen Ylihallitus 15 päivänä tammikuuta 1907 lähetti siitä lyhennysotteen maan reaalilyseoiden rehtoreille ja kehoitti heitä opettajakuntaa kuultuaan antamaan lausuntonsa asiassa sekä samalla ilmoittamaan, mitä he oppilaitoksissaan oppilasten hyväksi tässä suhteessa ehkä olivat tehneet, ja mitä tuloksia olivat tuottaneet ne toimenpiteet, joihin he ehkä olivat ryhtyneet. Rehtorien antamat lausunnot Ylihallitus sitten 10 päivänä tammikuuta 1908 lähetti Keisarilliseen Senaattiin, omasta puolestaan tehden asiassa esityksen, jossa muun muassa huomautettiin, miten reaalisuuntaiset oppilaitokset, joissa suoritetaan päättynyt keskikoulun oppimäärä, melkoisesti ovat lisääntyneet siten, että uusia yksityisiä oppilaitoksia on perustettu sekä kaupunkeihin että maaseudulle ja myöskin valtion ylläpitämät alkeiskoulut laajennettu viisi-luokkaisiksi. Koulujen täten lisääntyessä on meillä yhä enemmän kannattajia saanut se mielipide, joka käsittää maan yleisen ja erityisesti myöskin oppikoulun edun mukaiseksi, että keskikoulun oppijakson suorittaneista oppilaista mikäli mahdollista lukuisa määrä, erottuaan oppineesta koulusta, valmistautuisi käytännöllisen elämän toimiin ja myöskin alemmille hallinnollisille virkamiesaloille. Kun tällaista oppikoulusta eroamista kuitenkin suuressa määrässä oli vaikeuttamassa se, että puheenalaisen oppimäärän tuottamat pätevyys-oikeudet eivät olleet tarpeellisen selvästi määrättyt, oli kysymys mainittujen oppilasten oikeuksista käynyt yhä polttavammaksi. Kerrottuaan ne toimenpiteet, joihin Ylihallitus selvityksen saamiseksi asiassa oli ryhtynyt ja kun rehtorien antamista lausunnoista kävi ilmi, ettei useimmissa oppilaitoksissa tässä suhteessa ollut mitään järjestettyä toimintaa, joten kyseessä olevien oppilasten eroaminen samoin kuin heidän vastaisen elämänuransa valintakin oli melkein poikkeuksetta jäänyt sattuman varaan, Ylihallitus, siihen nähden että kysymys keskikoulun oppimäärän suorittaneiden oppilasten oikeuksista päivä päivältä yhä enemmän kärjistyi ja yhtenä vaikuttavana syynä siihen, että mainittu koulumuoto tätä nykyä ei näyttänyt vastaavan tarkoitustaan,

Ylihallituksen mielestä oli sekin, että nykyiset säädökset puheenalaisista oikeuksista olivat hajallaan eivätkä riittävän selvästi määrätyt, uudistaen ehdotuksensa 1 päivältä huhtikuuta 1905, Hänen Majesteettinsa armolliseen harkintaan alamaisesti alisti, eikä olisi syytä.

että määräykset lyseon V luokalla hyväksytyyn oppijakson päättäneiden oppilasten oikeuksista, mikäli ne koskevat oppilaaksi pääsemistä eri ammattikouluihin ja -laitoksiin sekä apteekkeihin kuin myöskin heidän kelpoisuuttansa muuta miin alempiin hallinnollisiin virkoihin, yhdistettäisiin erityiseen asetukseen.

Asia ei ole tänä ajanjaksona tullut ratkaistuksi.

Erinäisten opetusaineiden opetuksen ja aseman parantaminen. Joidenkuiden opetusaineiden opetuksen ja aseman parantaminen on tänä kolmivuotiskautena ollut käsittelyn alaisena. Myöskin on ehdotuksia tehty erinäisten uusien opetusaineiden ottamisesta alkeisoppilaitosten lukusuunnitelmaan.

Edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on mainittu, että Ylihallitus, yhtenäisyyden ja yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi *eri kielten opetuksessa*, v. 1905 vaati lyseoiden rehtorien ja opettajakuntien lausunnot Helsingin suomalaisen reaalilyseon kieltenopettajain toimittamasta vihkosesta nimeltä »Helsingin suomalaisen reaalilyseon kieliopetuksen ohjelma». Sittenkun nämä lausunnot olivat saapuneet, päätti Ylihallitus 20 päivänä tammikuuta 1906 lähettää ne Keisarilliseen Senaattiin sekä samalla alamaisesti ehdottaa,

että 5-miehininen, kielimiehistä kokoonpantu komitea armossa asetettaisiin valmistamaan oppikouluissa käytettäväksi aijottua yleiskieliooppia; sekä että tämän komitean jäseniksi armossa kutsuttaisiin suomalaisen normaalilyseon kielten yliopettaja, rehtori, filosofiantohtori Adolf Voldemar Streng, ruotsalaisen normaalilyseon kielten yliopettaja, filosofiantohtori Karl Hjalmar Appelqvist, saman lyseon saksan- ja ranskkankielen lehtori, filosofiantohtori Iwan Uschakoff, Helsingin suomalaisen reaalilyseon suomen ja ruotsinkielen lehtori, filosofiantohtori Ralf Eino Saxén sekä Helsingin ruotsalaisen reaalilyseon venäjänkielen lehtori Karl Severin Ahonius.

Päätöksessään 13 päivältä helmikuuta 1906 Keisarillinen Senaatti, suostuen Ylihallituksen esitykseen, näki hyväksi, yhtenäisyyden ja yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi eri kielten opetuksessa, asettaa viisimiehisen komitean valmistamaan valtion oppikoulujen kieliopetusta varten sellaista lyhyttä ohjelmaa, jossa yleinen oppisanasto (terminologia) ja määritelmät, mikäli eri kielten omituisuus sen sallii, olisivat yhteiset, ja kutsui Keisarillinen Senaatti tähän komiteaan Ylihallituksen ehdottamat henkilöt, määräten niistä komitean puheenjohtajaksi rehtori Strengin. Syyskuun 26 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti pyynnöstä vapautti rehtori Strengin olemasta puheenjohtajana ja jäsenenä komiteassa, sekä kutsui hänen sijaansa komitean puheenjohtajaksi Keisarillisen Aleksanterin-Yliopiston suomenkielen ja kirjallisuuden professorin Emil Nestor Setälän. — Komitean työ ei vielä tänä ajanjaksona ole valmistunut.

Sittenkuin »Vanamo»-yhdistys oli nostanut kysymyksen luonnonhistorian ja yhdistys »Geografiska Föreningen» *luonnonhistorian ja maantiedon* aseman parantamisesta maamme alkeisoppilaitoksissa, sekä Ylihallitus näiden ehdotusten johdosta kiertokirjeellä 11 päivältä tammikuuta 1906 vaatinut maan kaikkien alkeisoppilaitosten rehtorien ja tyttökoulujen johtajattarien lausunnot asiassa, alisti Ylihallitus 2 päivänä toukokuuta 1906 Hänen Keisarillisen Majesteettinsa harkintaan, eikö mainittuja esityksiä ja alkeisoppilaitoksista saapuneita lausuntoja voitaisi armosta jättää sille komitealle, joka oli asetettu laatimaan muun muassa ajanmukaisempia lukusuunnitelmia ja oppikursseja kyseessäolevia oppilaitoksia varten. Saatuaan tehtäväkseen Ylihallituksen ehdottaman toimen komitea 26 päivänä helmikuuta 1908 ehdotti:

että maamme molempiin normaalilyseoihin perustettaisiin luonnonhistorian ja maantiedon yliopettajanvirka, jos mahdollista jo ensi lukuvuoden alusta; sekä että Koulutoimen Ylihallitukseen niin pian kuin mahdollista asetettaisiin luonnonhistorian ja maantiedon ylitarkastaja.

Vaadittuna antamaan lausunnon näistä ehdotuksista Ylihallitus 5 päivänä toukokuuta 1908 armolliseen harkintaan alisti, eikö komitean ehdotuksiin voitaisi armosta myöntyä.

Alamaisessa anomuksessa olivat lehtori Elis Lagerblad ynnä useat muut Helsingissä olevien valtion oppilaitosten kotimaisten kielten opettajat yhteisesti esittäneet, että Hänen Keisarillinen Majesteettinsa suvaitsi Ylihallitukseen perustaa uuden *kotimaisten kielten* ylitarkastajanviran, jonka haltijalta, paitsi perusteellisia tietoja molemmissa kotimaisissa kielissä, kelpoisuusehtona vaadittaisiin monipuolista pedagogista kokemusta mainittujen kielten opetuksen alalla. Vaadittuna antamaan lausuntonsa tästä anomuksesta Ylihallitus 26 päivänä toukokuuta 1908, siihen nähden, että ne syyt, joita hakijat anomuksensa tueksi olivat esittäneet, Ylihallituksen mielestä olivat täysin paikkansa pitäviä ja ansaitsivat tulla huomioon otetuiksi, mieliteenään lausui, että sellainen toimenpide, jota hakijat molempien kotimaisten kielten opetuksen edistämiseksi esittivät, olisi suotava ja täytäntöön saatettava.

Niinikään oli Uusfilologinen Yhdistys, siihen huomattavaan asemaan nähden mikä *uusille kielille* oppilaitosten, varsinkin reaalityseoiden opetusohjelmassa nyttemmin oli annettu, alamaisesti anonut sellaista toimenpidettä, että Ylihallitukseen niin pian kuin mahdollista perustettaisiin ylitarkastajanvirka uusissa kielissä (saksan-, ranskan- ja englanninkielissä) sekä että kelpoisuusehdoksi tähän virkaan säädettäisiin suoritettu filosofian liseniaattitutkinto, pääaineena joku uuden filologian haaroista, sekä palveluksen kautta maan oppilaitoksissa saavutettu opettajakokemus. Tämän anomuksen johdosta Keisarillisen Senaatin käskystä antamassaan lausunnossa Ylihallitus 1 päivänä toukokuuta 1908 katsoi suotavaksi sellaisen ylitarkastajanviran perustamista, jonka omistaja erityisesti edustaisi uusia kieliä, sekä päätti armolliseen harkintaan jättää, eikö tällaista virkaa voitaisi Ylihallitukseen perustaa ja hakukelpoisuusehdoksi siihen määrätä samoja vaatimuksia, jotka Ylihallitukselle 18 päivänä lokakuuta 1898 annetun armollisen ohjesäännön

3 §:ssä säädetään kelpoisuutta varten Ylihallituksen muihin ylitarkastajan-virkoihin.

Myöskin useat piirustuksen opettajat anoivat Keisarilliseen Senaattiin antamassaan alamaisessa anomuksessa, että siihen suureen merkitykseen nähden, mikä *piirustuksella* muodollisena sivistysaineena on ja katsoen siihen hyötyyn, minkä piirustustaito eri elämänaloilla tuottaa, tälle opetukselle olisi annettava enemmän tilaa oppilaitosten opetussuunnitelmissa sekä piirustuksenopettajain ja -opettajattarien kelpoisuusvaatimukset melkoisesti korotettavat, ehdottaen samalla erityisen asiantuntijoista kokoonpannun komitean asettamista antamaan lausuntoa ja esittämään niitä toimenpiteitä, joiden kautta mainitut piirustuksen opetusta koskevat toivomukset voisivat toteutua. Käskettyinä antamaan alamaisen lausuntonsa tästä anomuksesta Ylihallitus 6 päivänä huhtikuuta 1907 kannatti ehdotetun komitean asettamista. Käsitellessään asiaa 23 päivänä tammikuuta 1908 Keisarillinen Senaatti näki hyväksi asettaa komitean tekemän ehdotusta alkeisoppilaitoksissa annettavan piirustuksenopetuksen uudestaan järjestämisestä ja vastaisten piirustuksenopettajain tietopuolisesta ja käytöllisestä valmistuksesta sekä ehdottamaan myöskin ne kelpoisuusehdot, jotka mainitun aineen opettajavirkoja varten puheenalaisissa oppilaitoksissa olisivat säädettävät. Puheenjohtajaksi tähän komiteaan Keisarillinen Senaatti kutsui Keisarillisen Aleksanterin-Yliopiston piirustuksenopettajan, taiteilija Eero Järnefeltin, sekä jäseniksi arkkitehdit Armas Lindgrenin ja Berndt Lagerstamin ynnä piirustuksenopettajattaret Hanna Cederholmin ja Anna Sahlsténin, jota paitsi komitea tarpeen vaatiessa oikeutettiin käyttämään apunaan asiantuntijoita.

Syyskuun 29 päivänä 1905 nostettiin Ylihallituksessa kysymys eräissä ulkomaisissa oppilaitoksissa toimeenpannun niinsanotun »*lomaluuvun*» käytäntöön ottamisesta maamme alkeisoppilaitoksissa ja tyttökouluissa, ja päätti Ylihallitus kehoittaa alkeisoppilaitosten rehtoreja ja tyttökoulujen johtajattaria, kuultuaan asianomaisten opettajakuntien mielipiteitä, Ylihallitukselle toimittamaan lausunnon asiasta, erittäinkin siitä, olisiko tämäntapainen lukeminen ylipäänsä toivottava, ja missä aineissa, millä tavalla ja mille luokille se olisi järjestettävä. Kun sittemmin oli asetettu komitea antamaan lausuntonsa ja ehdotuksensa oppilaitosten uudestaanjärjestämisestä, luku-suunnitelmista y. m., katsoi Ylihallitus toukokuun 5 päivänä 1906 asiakseen lähettää saapuneet lausunnot Kirkollisasiain Toimituskunnalle ja jättää sen suosiolliseen harkintaan, eikä täten nostettua kysymystä sopivimmin voitaisi lykätä mainitun komitean käsiteltäväksi.

Sen johdosta, että Suomen Pikakirjoittajayhdistys oli pyytänyt Ylihallitusta Hänen Keisarilliselle Majesteetillensa ehdottamaan myönnettäväksi 420 markan lisämäärärahan kunkin täydellisen lyseon tai tyttökoulun vuosirahasääntöön, jonka rehtori tai johtajatar Ylihallitukselle tekee anomuksen *pikakirjoituksen* ottamisesta vapaaehtoiseksi oppiaineeksi asianomaisessa oppilaitoksessa, alisti Ylihallitus 30 päivänä toukokuuta 1906, koska mainittu anomus Ylihallituksen mielestä näytti ansaitsevan täydellistä kannatusta, Kirkollisasiain Toimituskunnan harkintaan, eikä samaa anomusta voitaisi jättää useinmainitun komitean käsiteltäväksi. Samansuuntaisen lausunnon

Ylihallitus 28 päivänä seuraavaa marraskuuta antoi Gabelsberger nimisen yhdistyksen tekemästä anomuksesta, joka niinkään tarkoitti pikakirjoituksen opetuksen liittämistä alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen opetusaineisiin.

Saman komitean valmistettavaksi Ylihallitus 6 päivänä kesäkuuta 1906 ehdotti jätettäväksi Valkonauha nimisen yhdistyksen nostaman kysymyksen pakollisen *raittiusopetuksen* määräämisestä kaikkiin maan oppilaitoksiin.

Filosofian kandidaatti- ja lisensiaattitutkinto. Kun yliopistossa oli nostettu kysymys *kandidaatti- ja lisensiaattitutkintojen* suorittamista filosofisessa tiedekunnassa koskevien säännösten muuttamisesta, pyysi v. t. sijaiskansleri 13 päivänä toukokuuta 1905 päivätyssä kirjelmässä Ylihallituksen lausuntoa yliopiston konsistoriin mainitussa suhteessa tekemästä ehdotuksesta sekä myöskin Ylihallituksen toimenpidettä siihen, että asianomaisten oppilaitosten opettajakunnille annettaisiin tilaisuus lausua siitä ajatuksensa. Tämän johdosta Ylihallitus vaadittuaan lyseoiden rehtorien kautta asianomaisten opettajakuntien lausunnot asiasta ja lähettäen ne 4 päivänä tammikuuta 1906 yliopiston v. t. sijaiskanslerille, omasta puolestaan lausui seuraavaa:

Filosofian kandidaatti-tutkintoon nähden pitää Ylihallitus tämän tutkimuksen valmistuksiin tätä nykyä kuuluvan teologisten tieteiden alaa koskevan kuulustelun poistamista kannatettavana uudistuksena, kokemuskin kun jo lienee osoittanut, ettei tätä kuulustelua siinä osoitetun tietomääränkään puolesta enää voitane yliopistollisena tutkintona katsoa tarkoitustaan vastaavaksi. Ruotsalaisen normaalilyseon opettajakunnan puolelta tehty ehdotus, että tämä tutkinto korvattaisiin sopivilla vaatimuksilla filosofisten tieteiden alaan kuuluvissa aineissa, ansaitsee Ylihallituksen mielestä kandidaattitutkintoa täydentävänä ja varsinkin vastaisen opettajan tointa hyödyttävänä täyttää huomiota. Ne syyt, joilla tämä ehdotus mainitun opettajakunnan lausunnossa perustellaan, ovat kaikin puolin varteen otettavat.

Filosofian kandidaatti-tutkintoon vaadittavien pakollisten tutkintoaineiden lukumäärän ovat Yliopiston viranomaiset ehdottaneet supistettavaksi neljäksi siten, että nykyinen tutkinto toisen osaston alaan kuuluvassa tieteessä poistettaisiin. Viimeksi mainitun tutkintoaineen pakollisuuden katsoo Ylihallituskin lakkautettavaksi, koska ne verraten vähäiset ja pinta-puoliset tiedot, mitkä tutkittavien epäilemättä kaikkein suurin osa tässä aineessa on osottanut omistavansa, eivät ole antaneet mitään takeita siitä laajemmasta erisuuntaisten tieteiden aloihin tutustumisesta, jota toisen osaston tiederyhmään kuuluvalla tutkintoaineella lienee tarkoitettu. Kuitenkin voi tutkintoaineiden supistaminen neljäksi tutkittavien yleistietoihin nähden herättää epäilyksiä, ja pyytää Ylihallitus senvuoksi, viitaten ruotsalaisen normaalilyseon opettajakunnan esittämään mielipiteeseen, yliopiston viranomaisten harkittavaksi jättää, eikö olisi syytä säilyttää pakollisten tutkintoaineiden lukumäärä edelleen viitenä, joiden joukkoon kasvatusoppikin ja Ylihallituksen mielestä yksi tiede toisen osaston alalta, riippuen tutkittavan vapaaehtoisesta valinnasta, voisi kuulua.

Joistakin oppilaitoksista lausuttu toivomus, että tätä nykyä pakollinen oppinäyte latinankieleessä poistettaisiin kandidaattitutkimuksen vaatimuksista

historiallis-kielitieteellisessä osastossa, ei toteutettuna veisi mihinkään edistykseen eikä senvuoksi Ylihallituksen mielestä ansaitse sen enempää huomiota. Latinankielen opinnot meidän maassamme ovat yleensä jo siksi supistuneet, että Ylihallituksen mielestä yliopiston, pitäen silmällä tämän kielen yleissivistyksellistä merkitystä, ei ole enää syytä vähentää vaatimuksiansa tässä suhteessa. Jos ei reaalisten oppilaitosten lukusuunnitelmaan vastaisuudessa saada edes vaihtoehtoisena aineena mitään sijaa latinankielelle, ei auttane muu, kuin että tämä puute näiden oppilaitosten historiallis-kielitieteelliseen kandidaatti-arvoon pyrkiviin opiskeleviin nähden täytyy edelleenkin korvata erityisillä yliopistollilla opinnoilla.

Mitä taas tulee filosofian liseniaatti-tutkintoon, on joistakin kouluista ehdotettu, että se voitaisiin suorittaa ilman väitöskirjaa perinpohjaista oppia osoittavalla tutkinnolla yhdessä tahi useammassa aineessa. Siten tulisi liseniaatti-arvo muodostamaan jonkunlaisen väliasteen filosofian kandidaatti-arvon ja väitöskirjan julkaisemisella ja puolustamisella saavutettavan tohtorin-arvon välillä. Tällaista järjestelyä katsoo Ylihallitus opetustoimen ja koulun edun kannalta tarkoituksenmukaiseksi. Sillä kieltämättä olisi enemmän yleisellä tieteellisellä lukemisella saavutettava korkeampi oppiarvo ja sen tuottama luonnollinen virassa-ylenemisen suurempi mahdollisuus omansa herättämään ja ylläpitämään opettajissa elävämpää tieteellistä harrastusta, vapauttaen heidät samalla niistä yksityisten tieteellisten kysymysten selvittämistä tarkoittavista opinnoista, joita väitöskirjan laatiminen edellyttää ja joita kaikkein useimmissa tapauksissa ei voida koulupaikkakunnalla suorittaa.

Erityisen opettajatutkinnon järjestämistä, joka joistakin kouluista saapuneissa lausunnoissa otetaan puheeksi, ei Ylihallitus katso suotavaksi, jos sillä tarkoitetaan filosofian kandidaatti-tutkinnon korvaamista. Sillä sellaisen virkatutkinnon asettaminen voisi vaikuttaa opettajistossa yleisen sivistyskannan alenemisen. Eikä tällainen filosofian kandidaatti-tutkinnon sijaan asetettu opettajatutkinto ole minkään todellisen tarpeen vaatimakaan, koska ei liene mitään syytä olettaa, että yliopisto tulevaisuudessa enemmän kuin tähänkään saakka tulee asettamaan esteitä opettajaksi aikovalle filosofian kandidaatti-arvoon pyrkijälle järjestää opintonsa siten, että ne soveltuvat hänen vastaiseen opettajatehtäväänsäkin.

Ylioppilastutkintoa varten aijotut kirjalliset tehtävät. Kun tuon tuostakin oli kuulunut valituksia siitä, että kirjalliset tehtävät ylioppilastutkintoa varten eivät olleet onnistuneesti keksittyjä ja että suoritusten arvostelemiset olivat olleet epätasaisia, ja kun mainittu seikka Ylihallituksen mielestä ainakin osaksi ehkä johtui siitä, että koulujen opettajisto meillä kokonaan oli syrjäytetty ottamasta osaa mainittujen tehtävien määräämiseen ja suoritusten lopulliseen arvostelemiseen, päätti Ylihallitus 30 päivänä maaliskuuta 1906 jättää Yliopiston konsistorion harkittavaksi eikö siinä tapauksessa, että katsotaan ylioppilastutkinnon yhä edelleen olevan säilytettävän nykyisessä muodossaan, opettajiston edustajille olisi valmistettava tilaisuus olemaan osallisina ylioppilaskirjoituksia varten aijottujen tehtävien määräämisessä ja näistä kirjoituksesta saatujen tulosten lopullisessa arvostelemisessä.

Kasvatusopin tutkinto. Elokuun 8 päivänä 1872 annetun armollisen koulujärjestyksen 51 §:ssä säädetään hakukelpoisuutta varten opettajanvirkoihin m. m., että »yliopiston opettaja niin myös se, joka on käynyt filosofian lisensiaatti- tai teologian kandidaattitutkinnon, olkoon vapautettu pedagogia-tutkinnosta». Koska kuitenkin ilman laajempaa selitystä oli selvää, mikä merkitys pedagogiikalla on opettajan toimelle, se kuin on tämän toimen varsinaisen perusta, jota ilman opettajan aina enemmän tai vähemmän on pakko rakentaa työnsä kokemuksen ja luontaisten taipumusten höllälle maaperälle, katsoi Ylihallitus, kun nykyään muutenkin melkoisia muutoksia koulualalla oli tekeillä, olevan syytä ryhtyä toimenpiteisiin saadakseen puheenalaisen Ylihallituksen mielestä yli-aikaisen määräyksen lakkautetuksi. Tähän nähden Ylihallitus Hänen Keisarilliselle Majesteetillensa 26 päivänä maaliskuuta 1907 alamaisuudessa esitti:

että 8 päivänä elokuuta 1872 annetun armollisen koulujärjestyksen 51 §:n viimeinen kohta kokonaisuudessaan asetuksesta armossa poistettaisiin.

Ylihallituksen ehdotuksen mukaisesti Keisarillinen Majesteetti Keisarillisen Senaatin alamaisesta esityksestä marraskuun 13 päivänä (lokakuun 31 päivänä) 1907 suvaitsi armossa antamallaan asetuksella kumota 8 päivänä elokuuta 1872 annetun armollisen koulujärjestyksen 51 §:n viimeisessä kohdassa olevan määräyksen, että »yliopiston-opettaja, niin myös se, joka on käynyt filosofian lisensiaatti- tai teologian kandidaattitutkinnon, olkoon vapautettu pedagogia-tutkinnosta».

Koulunopettajain kasvatusopillinen valmistus. Sen johdosta, että kasvatustopillisissa piireissä viime aikoina usein oli esiintuotu huomautuksia tulevien koulunopettajien kasvatusopillisessa valmistuksessa vallitsevista puutteellisuuksista, erityisesti mainitsemalla, että opettajakokelaat, suorittamatta edes kuuntelu-ajan kestäessä kasvatusopin tutkintoa, saavat opettajakokelaina normaalilyseossa seurata opetusta ja ottaa osaa käytännöllisiin harjoituksiin, sekä toiselta puolen huomauttaen, että olisi opettajakokelaille eduksi, jos he käyttäisivät yhden lukukauden opetuksen kuuntelemiseen ja opettamiseen etevän aineen-opettajan johdolla toisessa lyseossa, kehoitti Ylihallitus kirjelmillä toukokuun 9 päivästä 1906 molempien normaalilyseoiden rehtoreita, neuvoteltuaan asianomaisten yliopettajakuntien kanssa, antamaan lausuntonsa asiassa ja tekemään ehdotuksen niistä muutoksista opettajakandidaattien käytännölliseen valmistukseen nähden, jotka ehkä huomattaisiin toivottaviksi ja tarpeen vaatimiksi. Sittenkun normaalilyseoiden rehtorit sekä myöskin kasvatusopin professori Keisarillisessa Aleksanterin yliopistossa Wald. Ruin olivat antaneet lausuntonsa asiasta, päätti Ylihallitus, jonka mielestä esilläoleva kysymys ansaitsi täyttä huomiota, 30 päivänä toukokuuta 1908 Hänen Keisarilliselle Majesteetillensa esittää, että ennenkuin asiassa enempään toimenpiteisiin ryhdyttäisiin, siitä vaadittaisiin Hänen Keisarillisen Majesteettinsa 15 päivänä helmikuuta 1906 asettaman koulukomitean lausunto ja ehdotus.

Koulujen terveydenhoito-olot. Edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on tehty selkoa niistä ehdotuksista, joita on tehty koulujen terveydenhoito-olojen

Kertomus alkeisoppilaitoksista Suomessa.

parantamiseksi. Samassa tarkoituksessa Ylihallitus 24 päivänä lokakuuta 1905 kääntyi Suomen Lääkintöhallituksen puoleen seuraavalla kirjelmällä:

Ylihallituksen valvonnan alaisissa maan oppilaitoksissa pidetään tosin huolta oppilaiden fyysillisestäkin kehittymisestä säännöllisten voimisteluharjoitusten kautta, joita johtavat tarkoitukseen erityisesti valmistauneet opettajat ja opettajattaret, jonka ohessa tyttökouluissa ja seminaareissa annetaan opetusta terveysopissa. Kun kokemus kuitenkin on osottanut, että se opastus terveyden hoitoon ja ruumiillisten voimain kehittämiseen, jonka oppilaat siten saavat, ei ole riittävä toivottavien tulosten aikaansaamiseksi, on Ylihallituksesta näyttänyt hyvin toivottavalta, että alkeisoppilaitosten, seminaarien ja kansakoulujen tarpeiksi, kuten ulkomailla on tapahtunut, asiantuntevalta taholta toimitettaisiin yksinkertainen ja lyhyt opas kysymyksessä olevassa aineessa, sopivalla tavalla levitettäväksi oppilaitosten oppilaille, vanhemmille ja holhoojille ja koulujen seinille ripustettavaksi. Tämä nojalla Ylihallitus pyysi Suomen Lääkintöhallitukselta suosiollista toimenpidettä siihen, että oppilaitosten tarpeeksi toimitettaisiin sopiva opas mainitussa suhteessa.

Opettajain palkkaedut. Kysymys alkeisoppilaitoksissa ja tyttökouluissa palvelevien eri opettajaryhmien palkkaetujen parantamisesta on tällä kolmi-vuotiskaudella useammassa muodossa ollut käsittelyn alaisena.

Helsingin reaalilyseoiden kaunokirjoituksen ja piirustuksen opettajat Sigfrid August Keinänen ja Berndt Erik Lagerstam olivat Ylihallitukselle antamassaan kirjoituksessa muun muassa anoneet, että heidän virkojansa seuraavat palkkiot, jotka nousivat kummallekin 1,400 markkaan, korotettaisiin 2,000 markkaan, sekä että asetuksenmukainen 5 ja 10 vuoden palkkionkorotus laskettaisiin sen perusteella. Käsitellessään asiaa 10 päivänä tammikuuta 1906 Ylihallitus, siihen nähden että mainituilla pääkaupungin reaalilyseoiden opettajilla maaseututovereihinsa nähden oli paljoa suuremmat elantokustannukset ja heillä sitä paitsi oli ollut ja ainakin toistaiseksi tuli olemaan tärkeä tehtävä, nimittäin piirustuksen opettajain käytännöllisten kokeiden arvosteleminen, katsoi omasta puolestaan heidän palkkaetujensa parantamisen olevan tarpeen vaatiman sekä ehdotti

että Helsingin suomalaisen ja ruotsalaisen reaalilyseon kaunokirjoituksen ja piirustuksen opettajanvirkain palkkiot, lukien ensi kalenterivuoden alusta, korotettaisiin 1,400 markasta 2,000 markkaan; sekä

että palkkionlisäykset näissä viroissa, lukien samasta ajasta, korotettaisiin samassa suhteessa.

Armollisella käskyllä 20/7 päivältä elokuuta 1906 Hänen Keisarillinen Majesteettinsa näki hyväksi vahvistaa nämä ehdotukset ja määrätä ne noudatettaviksi 1 päivästä tammikuuta 1907.

Myöhemmin Keisarilliseen Senaattiin tekemissään anomuksissa pyysivät myöskin maaseudun alkeiskoulujen ja reaalilyseoiden piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajat ja opettajattaret erikseen sekä maaseudun tyttökouluissa palvelevat laulun, piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajat ja opettajattaret ja voimistelun opettajattaret erikseen erinäisiä lähemmin määriteltyjä parannuksia palkkaetuihinsa. Käskettynä antamaan lausuntonsa näistä anomuk-

sista Ylihallitus 6 päivänä huhtikuuta 1906 alamaisuudessa esiintoi, että Ylihallituksen mielestä muuttuneiden olosuhteiden johdosta yleensä ja etenkin piirustuksen opetuksen suureen käytölliseen ja kasvattavaan merkitykseen nähden kyseessä olevien opettajain ja opettajattarien palkkaetujen parantaminen näytti olevan tarpeellinen, mutta kun lähimmässä tulevaisuudessa voitiin odottaa mainituille oppilaitoksille uusia lukusuunnitelmia ja esilläoleva palkkakäsymys suurimmaksi osaksi riippui siitä asemasta, jonka eri harjoitusaineet niissä tulisivat saamaan, esitti Ylihallitus, eikä kysymyksessä olevia anomuksia voitaisi lausunnon antamista varten jättää sille komitealle, joka on asetettu ehdotuksen antamista varten m. m. maan alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen lukusuunnitelmiksi.

Sen johdosta, että jotkut tyttökouluihin nimitetyt *naispuoliset kollegat* olivat anoneet, että heille suotaisiin ne palkkaedut, jotka miespuoliselle tyttökoulun kollegalle menosäännön mukaan kuuluivat, ja Ylihallitus oli puolittanut näitä anomuksia, annettiin heinäkuun 20/7 päivänä 1906 armollinen asetus, jossa muuttamalla 27 päivänä marraskuuta 1885 annetun, erinäisiä muutoksia nais-sivistystä varten olevien oppilaitosten järjestämisessä sekä uusien sellaisten oppilaitosten perustamista koskevan armollisen asetuksen XI kohdan b) momentissa olevaa määräystä säädetään, että tyttökoulun naispuolinen kollega, joka täyttää miespuolista kolleganviran hakijaa varten säädetyt kelpaavuusehdot, saa nauttia siinä virassa yhtäläistä palkkausta kuin samallaisen viran miespuolinen haltija.

Vuonna 1906 Keisarilliseen Senaattiin antamassaan anomuskirjassa esiintoi myöskin maan *tyttökoulujen johtajattaret ja opettajattaret*, miten elantokustannukset maassa, sen jälkeen kuin heidän palkkaetunsa 27 päivänä marraskuuta 1885 annetun armollisen määräyksen ja siihen liitettyjen menosääntöjen kautta viimeksi vahvistettiin, olivat nousseet keskimäärin 70 %:lla, johon nähden ja kun maan alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen kollegain palkka armollisen määräyksen mukaan joulukuun 17 päivästä 1901 korotettiin 3,000 markkaan, hakijat, katsoen myöskin kollegan ja opettajattaren opetusvelvollisuuden välillä vallitsevaan yhtäläisyyteen, alamaisuudessa anoivat, että kaikille maan tyttökoulujen vakinaisille opettajattarille myönnettäisiin 3,000 markan vuotuinen pohjapalkka; että johtajattarille, joiden opetusvelvollisuus olisi määrättävä korkeintaan 12 viikkotunniksi, sitä paitsi myönnettäisiin 100 markkaa vuodessa kutakin heidän asianomaisissa kouluissaan olevaa luokkaa kohti, jota paitsi johtajattarille muuten olisi pysytettävä heidän nykyiset palkkaetunsa; että johtajattarille ja opettajattarille nykyään tulevat 400 markan palkkionlisäykset 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta korotettaisiin 500 markaksi ja siis 15 vuoden palveluksesta maksettaisiin 1,500 markalla; että korvaus n. s. ylitunneista maksettaisiin 140 markan mukaan 120 markan sijasta; sekä että nämä parannetut ehdot astuisivat voimaansa tammikuun 1 päivänä 1907 ja pysytettäisiin siksi kuin tyttökoulujen vakinaiset opettajattaret palkkaetuihinsa nähden tulevat täydellisesti samanarvoisiksi kuin kollegat.

Käskettynä antamaan lausuntonsa tästä anomuksesta Ylihallitus 20 päivänä joulukuuta 1906 alamaisesti esiintoi seuraavaa:

Kuten hakijat lähemmin ovat esiintuoneet katsoi myöskin Ylihallitus omasta puolestaan eri johtajattarien ja opettajattarien palkkaetujen melkoisen korottamisen olevan muuttuneiden olosuhteiden vaatiman. Tähän nähden olikin armollisessa määräyksessä heinäkuun 20 päivältä 1906 säädetty, että opettajatar, joka on hankkinut itselleen kelpoisuuden kolleeganvirkaan tyttökoulussa samassa järjestyksessä kuin miespuoliselle hakijalle samanlaisen viran suhteen on säädetty, saa nauttia samoja palkkaetuja kuin miespuolinen kolleega. Kun kuitenkin maan tyttökoulujen johtajattarilla ja opettajattarilla tätä nykyä ei voitu katsoa olevan sitä tieteellistä kelpoisuutta toimeensa kuin miespuoliselta kolleegalta vaadittiin, ja sitä paitsi kysymys, m. m. tyttökoulujen uudestaanjärjestämisestä paraillaan oli lykättynä tarkoitusta varten asetetun komitean harkittavaksi, katsoi Ylihallitus, että esilläoleva hakemus sopivimmin olisi jätettävä samalle komitealle lausunnon antamista varten. Mutta kun johtajattarien ja opettajattarien palkan korottaminen näytti välttämättömän tarpeen vaatimalta, ja sitä ei voitaisi siirtää siksi kuin komitean lausunto asiasta saataisiin ja asia lopullisesti käsiteltäisiin, olivat Ylihallituksen mielestä lähimmät vaatimukset johtajattarien ja opettajattarien palkkaetujen parantamiseksi väliaikaisesti tyydytettävät, jonka ohessa Ylihallitus jo nyt omasta puolestaan ehdotti, että johtajattarien menosäännössä olevaa palkkaa vastaava opetusvelvollisuus jätettäisiin, kuten maaliskuun 29 päivänä 1905 armollisesti on säädetty, Helsingin jatko-opistoilla varustetuissa tyttökouluissa 7:ksi ja muissa Helsingin sekä maaseudun tyttökouluissa 14:ksi tunniksi viikossa.

Yllämainittuihin syihin nähden Ylihallitus alamaisuudessa ehdotti:

että esilläoleva anomus armollisimmasti jätettäisiin lausuntoa ja ehdotusta varten m. m. maan tyttökoulujen uudestaanjärjestämistä varten asetetulle komitealle;

että maan tyttökoulujen johtajattarille ja niille niiden opettajattarille, jotka nauttivat menosäännössä olevaa palkkaa, lukien ensi tulevan kalenterivuoden alusta toistaiseksi ja siksi kuin asia on voitu mainitulla tavalla lopullisesti ratkaista, suotaisiin kullekin väliaikainen vuotuinen 800 markan palkkionkorotus; sekä

että johtajattarien menosäännössä olevaa palkkaa vastaava opetusvelvollisuus jätettäisiin, kuten maaliskuun 29 päivänä 1905 armollisesti on säädetty, Helsingin jatko-opistoilla varustetuissa tyttökouluissa 7:ksi ja muissa Helsingin sekä maaseudun tyttökouluissa 14:ksi tunniksi viikossa.

Ylihallitukselle annetussa kirjoituksessa olivat suomalaisen normaaliylyseon lehtori, filosofiantohtori Filip Hjalmar Hahl, Helsingin ruotsalaisen reaalilyseon lehtori, filosofiantohtori Otto Vilhelm Nevanlinna ynnä muut esiintuoneet, miten elantokustannusten vuosien kuluessa suuresti noustessa yliopettajain ja etenkin kollegain palkkaedut olivat tuntuvasti parannetut, jota vastoin *lehtorien palkkaetuja* ei oltu parannettu senjälkeen, kun ne pian 25 vuotta sitten elokuun 23 päivänä 1883 annetulla armollisella asetuksella vahvistettiin, sekä siihen nähden, että lehtorit yhtä suuressa määrässä kuin kolleegatkin olivat saaneet tuntea vuosi vuodelta kallistuvien elantokustannusten vaikutusta, anoneet, että lehtorien menosäännössä oleva palkka,

lukien tammikuun 1 päivästä 1908, korotettaisiin 4,000 markasta 5,000 markkaan. Käsitellessään asiaa 28 päivänä toukokuuta 1907 Ylihallitus, saattamatta missään suhteessa kieltää hakijain anomuksensa tueksi esiintuomien syiden oikeutusta, Hänen Keisarillisen Majesteettinsa armolliseen harkintaan alisti, eikö maan lyseoissa palvelevien lehtorien palkkaetuja voitaisi ensi kalenterivuoden alusta lukien korottaa 1,000 markalla.

Keisarilliseen Senaattiin antamassaan anomuskirjassa olivat niinkään lehtori, filosofiantohtori Anton Karsten, lehtori Elis Lagerblad ynnä muut, lukuisain maamme lyseoiden, alkeis- ja tyttökoulujen opettajien valtuuttamina, alamaisesti anoneet *alkeis- ja tyttökoulujen opettajain* nykyisten palkka- ja eläke-etujen uudestaan järjestämistä sekä sairauden tapauksissa heidän virkaansa hoitavien sijaisten palkkaamista yleisistä varoista. Saatuaan käskyn antaa lausuntonsa tästä anomuksesta Ylihallitus 10 päivänä tammikuuta 1908 päätti alamaisesti mainita seuraavaa:

Esiintuomillaan syillä ovat mainitut opettajat anoneet,

1) että Hänen Majesteettinsa Keisari suvaitsi virallisesti määrätä samoiksi lehtori- ja kolleeganvirkojen pätevyys ehdot ja sen johdosta poistaa lehtori ja kolleegan välisen erotuksen palkkaan, arvonimeen ja eläkkeeseen nähden, sekä että opettajasivistyksen kohottamiseksi Suomessa annettaisiin 800 markan suuruinen henkilökohtainen palkkionlisäys kolleegalle, lehtorille tai yliopettajalle, joka on suorittanut filosofian lisensiaatti- tai teologian kandidaattitutkinnon tai jota kirjallisen toimintansa johdosta voidaan katsoa filosofian lisensiaatin tai teologian kandidaatin veroiseksi.

2) että yhtäpitävästi huhtikuun 7 päivänä 1856 annetun armollisen julistuksen kanssa ja kumoamalla elokuun 8 päivänä 1872 annetun armollisen julistuksen, opettajalle ja opettajattarelle ikään katsomatta myönnetään täysi eläke 30 vuoden, $\frac{3}{4}$ eläkettä 25 vuoden, $\frac{1}{2}$ eläkettä 20 vuoden ja $\frac{1}{4}$ eläkettä 15 vuoden nuhteettomasta palveluksesta.

3) että opettajan tai opettajattaren sairauden tapauksissa, ja kun opettaja tai opettajatar tarttuvan taudin takia on estetty virkaansa hoitamasta, on sijaiselle korkeintaan kolmen kuukauden aikana korvaus suoritettava yleisistä valtion varoista.

Puheenalaisen anomuksen ensimmäisessä kohdassa lausumansa periaatteen nykyisiin asetuksiin sisältyvän lehtorien ja kolleegain välisen erotuksen poistamisesta pätevyys ehtoihin, palkka- ja eläke-etuihin sekä arvonimeen nähden ovat anomuksen allekirjoittajat perustelleet pääasiallisesti sillä, että ne edellytykset, joiden mukaan nykyiset alkeisoppilaitosten opettajain palkkausedut ja opetusvelvollisuus ovat määrättyt, eivät nykyisissä oloissa enää pidä paikkaansa. Niinpä nykyisen järjestelmän pohjana ollut ajatus, että opetuksen hoitamiseen lyseoiden ylemmillä eli entistä kimnaasia vastaavilla luokilla tarvitaan perusteellisemmin toimeensa valmistauneita ja siitä syystä myöskin paremmin palkattuja opettajia kuin niiden alemmilla (entisiä alkeiskouluja vastaavilla) asteilla, on käytännössä menettänyt merkityksensä, ensiksin sen kautta, että lehtorit ja kollegat lyseoissamme kehittyneen työnjaon ja eri opetusaineiden aseman perustuksella joissakin aineissa opettavat samoilla luokilla, kummatkin sekä ylemmillä että alemmilla. Edelleen huo-

mautetaan sitä, että nyttemmin kolleegoilla itse asiassa usein on sama asetuk-
sissa määrätty tieteellinen pätevyys kuin lehtoreillakin, mutta heistä monet
eivät sittenkään, omistakootpa minkä pätevyyden tahansa, milloinkaan voi
kilpailla lehtorinviroista, koska näitä virkoja kolleegain suureen lukumäärään
verraten on harvoin avoinna, jota paitsi niitä toisissa opetusaineissa ei ole
laisinkaan, joissakin aineissa taas ani harvoissa oppilaitoksissa. Missä määrin
opetustoimeen antautunut lisensiaattitutkinnonkin suorittanut henkilö voi
päästä lehtorinviran haltijaksi, jää näin ollen sattuman varaan, riippuen siitä,
missä aineessa hän on oppiarvonsa saavuttanut, ja sattuu ko hänen opinto-
hinsa soveltuvia virkoja tulemaan avonaisiksi.

Harkitessaan näitä perusteita Ylihallitus ei voi olla myöntämättä, että ne
yleensä ansaitsevat vastaisessa kyseessä olevien opettajain palkkauksen jär-
jestämisessä huomiota. Kieltämättä on olemassa ilmeinen ja katkeruutta syn-
nyttävä epäkohta siinä, että opettajat, jotka omistavat aineessaan täyden
säädetyn pätevyyden ja opettavat myöskin oppikoulun ylempillä asteilla
valmistaen oppilaitaan ylioppilastutkintoon, taikka muuten ovat aivan saman-
laisessa virassa, eivät työstään nauti samanlaisia aineellisia etuja kuin heidän
virkatoverinsa. Tällaisessa asemassa olevia kolleegoja, joiden opetusvelvolli-
suus ulottuu myöskin lyseoitten ylempille luokille, on joissakin aineissa,
nimittäin toisessa kotimaisessa kielessä ja voimistelussa kaikissa lyseoissa sekä
uusissa kielissä opetusvelvollisuudella myöskin äidinkielessä klassillisissa lyse-
oissa. Maantiedon ja luonnonhistorian opettajilla taasen on erisuuntaisissa
lyseoissamme samanlainen tehtävä ja sama pätevyyskin, jonka vuoksi on
vaikea havaita mitään järkisyytä siihen, että he klassillisissa lyseoissamme
palvelevat kolleegan, mutta reaalilyseoissa lehtorin eduilla. Nämä epäkohdat
olisivat kuitenkin poistettavissa esim. siten, että puheenalaisten aineiden opet-
tajat, klassillisissa lyseoissa toisen kotimaisen kielen, uusien kielten sekä maan-
tiedon ja luonnonhistorian kolleegat, reaalilyseoissa toisen kotimaisen kielen
ja saksankielen kolleega, ylennettäisiin lehtoreiksi. Mitä taasen tulee voi-
mistelun kolleegoihin, niin heidän nykyisiä etujansa opetusaineen laadun yhtä
vähän kuin heille tätä nykyä säädettyjen pätevyysehtojenkaan puolesta ei
voitane missään suhteessa pitää parannusta kaipaavina. Jos mikään parannus
näiden opettajien asemassa voisi tulla kysymykseen, niin olisi heidän teh-
tävänsä ja pätevyysehtonsa määrättävät huomioonottamalla niitä näkökoh-
tia, joita Ylihallitus Teidän Keisarillisen Majesteettinne Suomen Senaatille
osoitetussa koulujen terveysolojen parantamista koskevassa kirjelmässään 14
päivältä joulukuuta 1904 ja siihen liitettyssä pöytäkirjassaan saman vuoden
lokakuun 25 päivältä on ehdottanut.

Hakijain tarkoittama lehtorien ja kolleegain välisen erotuksen poistami-
nen edellyttää, että puheenalaiset opettajat täyttävät samat pätevyysehdot.
Tässä suhteessa on kuitenkin tätä nykyä olemassa melkoinen erotus näiden
opettajaryhmäin kesken. Venäjänkielen lehtoreita lukuunottamatta, jotka
voidaan katsoa olevan erikoisasemassa, on nykyisistä 105 lehtorista 49 (46 %) saavuttanut korkeimman yliopistollisen oppiarvon, jota vastoin 179 kollee-
gasta ainoastaan 8:lla (4 %) on samanlainen tieteellinen pätevyys. Kollee-
goista on edelleen 8 opettajakandidaattia, yksi jumaluusopillisen erotutkinnon

suorittanut ja 25 sellaista filosofian kandidaattitutkinnon suorittanutta, joilla ei ole lehtorinvirkkaa varten säädettyä korkeinta arvosanaa opetusaineessaan. Jos tähän lisätään voimistelun kollegat, joiden pätevydestä ja asemasta edellisessä on mainittu, niin on kolleegoista kaikkiaan 31 % niitä, jotka eivät täytä lehtorinvirkoihin säädettyjä alimpiakaan pätevyysehtoja, sen lisäksi on huomattava, että kollegain sarjassa 56:lla (31 %) on ainoastaan yhdessä aineessa laudatur-arvosana, kun taas lehtoreista 7:llä (7 %) on samanlainen kandidaattitutkinto. Käytölliisiin opettajanäytteisiin nähden taas lehtoreista 64 %, kolleegoista 34 % on sellaisia, joiden opettajataito on arvoiteltu arvosanalla laudatur.

Yllämainitut numerot osottavat, että nykyisten lehtorien ja kollegain välinen erotus sekä tieteelliseen että käytölliseen pätevyyteen nähden on melkoinen. Ja joskin kollegain enemmistöllä on lehtorinvirkoja varten säädetty pätevyys, ei voitane kieltää, että opetustyö ylemmillä luokilla on vaativaisempi ja epäilemättä edellyttää opettajalta perusteellisempaa tietopuolista valmistusta, kuin opettaminen alemmilla asteilla, joskin niillä suoritettava työ on yhtä suuressa ja ehkä vielä suuremmassakin määrässä opettajan voimia kuluttava. Tähän nähden voidaan panna kyseeseen, eikö ole kohtuuden ja koulujen edunkin mukaista, että ylempien luokkien opettajille suodaan työstään myöskin suurempi korvaus kuin mitä heidän yksinomaan alemmilla asteilla toimivat virkatoverinsa nauttivat.

Toiselta puolen on kuitenkin sillä ehdotuksella, että kaikilla oppikoulun opettajilla olisi samat pätevyysehdot, sama virka-arvo, samat edut ja samat velvollisuudet sekä että tätä nykyä eriarvoisten opettajain palkkauksessa esiintyvä erotus tulevaisuudessa järjestettäisiin erityisen ei ainoastaan tieteellisessä, vaan muissakin suhteissa ansiokkaammille opettajille suoritettavan persoonallisen palkanlisän muotoon, paljon oikeutusta ja viehätystä, jonka vuoksi se Ylihallituksen mielestä kyllä ansaitsee perusteellista harkintaa. Erittäinkin jos suotaisiin niille kolleegoille, jotka opettavat ylemmillä luokilla, niinkuin näyttää kohtuulliselta, lehtorien edut, niin jäisi yksinomaan alemmilla asteilla opettavia huomommin palkattuja kolleegoja enää verraten vähäinen määrä. Jos niidenkin opetusvelvollisuus tahdottaisiin järjestää läpi koko koulun ulottuvaksi, ei olisi mitään pätevää syytä asettaa heitä mihinkään poikkeusasemaan.

Se suunnittelu, jonka hakijat ovat tehneet tälle uudelle ja tähänastiset kouluolot syvältä muuttavalle järjestelmälle, on kuitenkin monessa suhteessa kovin vaillinaisen. Erehdyksenä saanee pitää sitä, että ensimmäisessä ponnassa myöskin normaalilyseoiden yliopettajat on ehdotettu palkkaetuihinsa nähden asetettaviksi samaan asemaan kuin opettajat yleensä. Maamme normaalilyseot ovat sekä tehtävänsä että sen edellyttämiin opettajavoimiinsa nähden kokonaan toisessa asemassa kuin muut alkeisoppilaitokset, ja niiden opettajain aseman järjestäminen maan oppilaitoksille yleisesti suunnitellun kaavan mukaiseksi olisi varmaankin erehdystä. Puutteellisuutena asian valmistuksessa on pidettävä sitäkin, että ehdotuksessa ei mitään mainita niiden tätä nykyä virassa olevien kollegain asemasta, jotka eivät täytä lehtorinvirkoihin säädettyjä pätevyysehtoja. Mainitsematta on myöskin jäänyt, kuinka monta

viikkotuntia käsittäväksi on ajateltu opettajain vastainen opetusvelvollisuus, kuinka korkeaksi heidän pohjapalkkansa olisi määrättävä, ja mitä tämä uudistus tulisi vaikuttamaan alkeiskoululaitoksen vuosirahasääntöön. Nämä seikat jo osottavat, että kyseessä oleva asia, ennenkuin sitä tarpeellisella varmuudella voidaan käsitellä, kaipaa vielä koko joukon lisäselvitystä.

Mitä tulee anomuksen 2:ssa ponnassa ehdotettuun uudistukseen, niin on sitä koulun edun kannalta pidettävä ajanmukaisena parannuksena. Niinkään voitane 3:ssa ponnassa opettajistolle ehdotettua etua katsoa joksikin määrätyn ajaksi myönnettynä kohtuulliseksi siihen nähden, että opettaja itse sairastuessaan ja varsinkin tarttuvien tautien kohdatessa hänen perhettään joutuu melkoisesti epäedullisempaan asemaan kuin maan useimmat muut virkamiehet.

Ylläsanotun nojalla Ylihallitus alamaisimmasti Keisarillisen Senaatin armolliseen harkintaan alisti, eikö olisi syytä, että lisäselvityksen saamiseksi nyt kyseessä olevaan anomukseen, varsinkin mikäli se koskee opettajiston pätevyysehtojen ja palkkauksen ehdotettua uutta järjestelyä, asian valmistelu annettaisiin paraikaa koossa olevan maan alkeisoppilaitosten uudestaan järjestämistä varten asetetun komitean tehtäväksi.

Yllämainitut maan opettajiston palkkauksen parantamista tarkoittavat kysymykset eivät ole tällä kolmivuotiskaudella tulleet loppuun saatetuiksi.

Alkeiskoulujen voimistelunopettajattarien palkkionlisäykseen nähden Keisarillinen Senaatti 2 päivänä toukokuuta 1908 näki hyväksi selittää, että alkeiskouluissa tyttöoppilasten voimistelun opettajattaret ovat oikeutetut siihen palkkionlisäykseen 5 ja 10 vuoden palveluksesta, jota muut voimistelunopettajattaret 13 päivänä syyskuuta 1894 annetun armollisen julistuksen 2 §:n 2 kohdan mukaan nauttivat

Joidenkuiden ennen toimimassa olleiden *oppilaitosten laajentaminen ja toisin järjestäminen* on tänä ajanjaksona ollut käsittelyn alaisena ja osalta toteutettukin. Myöskin on joitakin *usia oppilaitoksia* perustettu.

Edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on esitetty se valmistava käsittely, jonka alaisena kysymys *yliopettajanvirkojen lisäämisestä ja täydellisten reaaliosastojen perustamisesta normaalilyseoihin* on ollut vuosina 1904—1905. Asia ratkaistiin 25/12 päivänä tammikuuta 1906 annetulla armollisella asetuksella, jossa muun muassa säädettiin

että maan kumpaankin normaalilyseeseen perustetaan lukusuunnitelman ja kurssiennätyksen puolesta täydellisiä reaalilyseitä vastaavat reaaliosastot, jotka alkavat toimensa 1 päivästä syyskuuta 1906, asianhaaran mukaan yhdellä tai useammalla luokalla, ja joita sittemmin laajennetaan asteettain luokka luokalta, kunnes ne ovat tulleet kahdeksanluokkaisiksi;

että kumpaankin mainituista lyseistä asetetaan kaksi yliopettajanvirkaa, toinen kotimaisten kielten ja toinen saksan- ja ranskan kielen, kuitenkin sellaisilla muodosteluilla opetusvelvollisuudessa kuin kohtuullisen työnjaon uusien ja näitä kieliä nykyään edustavien yliopettajain välillä havaitaan vaativan, kaksi lehtorinvirkaa ja kolme kolleegianvirkaa sekä piirustuksen ja kaunokirjoituksen opetusta varten yksi palkkiovirka 2,000 markan vuosipalkkiolla, jotka virat ovat täytettävät sitä myöten kuin tarve vaatii. Tämän ohessa ovat

normaalilyseiden saksan- ja ranskankielen lehtorinvirat niiden nykyisten haltijain erottua muutettavat kolleeganviroiksi; sekä

että heinäkuun 10 päivänä 1873 annetun armollisen asetuksen 9 §:ssä mainittujen käytöllisten opettajanäytteiden arvostelemiseen ottavat tästä lähtien osaa ainoastaan viisi yliopettajaa, nimittäin rehtori, yliopettajakunnan puheenjohtajana, aineen yliopettajat kummastakin normaalilyseestä sekä kaksi muuta yliopettajaa, jotka edustavat sitä ainetta lähinnä olevia aineita, jossa näytteet suoritetaan.

Samalla vahvistettiin normaalilyseille uudet palkkaus- ja menosäännöt, joista suomalaiselle normaalilyseolle vahvistettu nousi 159,940 ja ruotsalaiselle normaalilyseolle vahvistettu 158,540 markkaan.

Lähetäten Ylihallitukselle jäljennökset mainitusta armollisesta asetuksesta ja siihen liittyvistä menosäännöistä, käski Keisarillinen Senaatti 13 päivänä helmikuuta 1906 Ylihallituksen valmistaa ja Keisarilliselle Senaatille toimittaa esityksen niistä toimenpiteistä, mitkä mainitun asetuksen johdosta ehkä katsotaan tarpeen vaatimiksi. Sittenkun Ylihallitus tämän käskyn johdosta 20 päivänä helmikuuta 1906 oli kehoittanut normaalilyseoiden rehtoreja, kuulusteltuaan asianomaisia opettajakuntia, tekemään ehdotukset niiksi toimenpiteiksi, mitkä mainitussa asetuksessa olevien määräysten täyttämiseksi puheenalaisissa lyseoissa ensi lukuvuoden alusta saattavat olla tarpeen vaatimia, ehdotti ruotsalaisen normaalilyseon vararehtori, filosofiantohtori Hjalmar Appelqvist, että sanotussa oppilaitoksessa reaaliosasto tulisi käsittämään kolme alemmaa luokkaa, että uusista viroista julistettaisiin haettavaksi yksi kolleeganvirka opetusvelvollisuudella matematiikassa, sekä että lyseoon vastaperustetut yliopettajanvirat ilman muuta uskottaisiin: ruotsin- ja suomenkielen yliopettajanvirka saman lyseon maantiedon ja ruotsinkielen kolleegalle, lehtori Gustaf Elis Lagerbladille, ja saksan- ja ranskankielen yliopettajanvirka mainitun oppilaitoksen samojen aineiden lehtorille, filosofiantohtori Iwan Uschakoffille. Suomalaisen normaalilyseon rehtori, filosofiantohtori Adolf Voldemar Streng taas ehdotti, että reaalilinja ensi lukuvuoden alusta suomalaisessa normaalilyseossa alkaisi toimintansa neljällä alemmalla luokalla sekä että vastaperustetut yliopettajanvirat ja muun muassa yksi kolleeganvirka opetusvelvollisuudella matematiikassa ja luonnonopissa samasta ajasta alkaen olisivat täytettävät. Sittenkun oli nostettu kysymys myöskin siitä, että suomalaisen normaalilyseon uusien yliopettajanvirkojen täyttämässä ehkä olisi seurattava samanlaista menettelytapaa kuin oli ehdotettu ruotsalaisen normaalilyseon vastaaviin virkoihin nähden, koska suomalaisen normaalilyseon suomen- ja ruotsinkielen lehtori, filosofiantohtori Aukusti Valdemar Forsman sekä saksan- ja ranskankielen lehtori, filosofiantohtori Filip Hjalmar Hahl olivat kumpikin täysin pätevät nyt hoitamiensa kielten yliopettajanvirkoihin, jätti Ylihallitus 9 päivänä toukokuuta 1906 Hänen Keisarillisen Majesteettinsa harkintaan tehdyt ehdotukset uusien yliopettajanvirkojen täyttämisestä, omasta puolestaan katsoen puheenalaisen virkojen tärkeyteen nähden oikeammaksi, että kaikki kyseessä olevat yliopettajanvirat säädettyssä järjestyksessä julistettaisiin haettaviksi ja täytettäisiin. Alka-

viin reaalilinjoihin nähden Ylihallitus yhtyi asianomaisten rehtorien ehdotukseen sekä päätti julistaa ehdotetut kolleegavirat heti haettaviksi.

Päätöksellään 29 päivältä toukokuuta 1906 Keisarillinen Senaatti käski Ylihallituksen säädetyssä järjestyksessä haettaviksi julistaa mainitut uudet yliopettajanvirat, minkä käskyn Ylihallitus 13 päivänä seuraavaa kesäkuuta täytti.

Koska tammikuun 25 päivänä 1906 annetun armollisen asetuksen mukaisesti suomalaisen normaalilyseoon järjestettävälle reaalilinjalle lukuvuoden 1907—08 alusta oli perustettava viides luokka ja kun rinnakkaisosastot olivat tarpeenvaatimat mainittuna lukuvuonna lyseon kolmella korkeimmalla luokalla, minkä johdosta oppilaitoksessa tulisi oleman kaksi täydellistä osastoa eli yhteensä 16 luokkaa, esitti Ylihallitus alamaisessa kirjeessä toukokuun 18 päivänä 1907, että mainitulla armollisella asetuksella vahvistettua menosääntöä kaksiosastoiselle normaalilyseolle saataisiin ensi lukuvuoden alusta suomalaisessa normaalilyseossa noudattaa, niillä lisäyksillä lisäpalkkioihin, jotka lyseossa tätä nykyä palveleville vanhemmille opettajille voimassa olevan menosäännön mukaan kuuluivat, sekä että palkkaeduct niistä opettajanviroista, joita toistaiseksi ei voida täyttää, saataisiin lyhentämättä käyttäen tuntiopettajain palkkaamiseksi. Keisarillinen Senaatti, käsitellessään asiaa 4 päivänä heinäkuuta 1907, näki hyväksi puheenaolevaan Ylihallituksen esitykseen suostua.

Miten uudet opettajanvirat normaalilyseoissa reaalilinjain kasvaessa ovat tulleet täytetyiksi, esitetään eri oppilaitoksia koskevassa osastossa.

Syyskuun 19 päivänä 1905 nostettiin Ylihallituksessa kysymys Helsingin suomalaisen ja ruotsalaisen tyttökoulun yhteydessä toimivien *jatko-opistojen* ajanmukaisemmiksi järjestämisestä, ja päätti Ylihallitus kehoittaa molempien jatko-opistojen pedagoogisia johtokuntia, neuvoteltuaan toistensa ja asianomaisten tyttökoulujen opettajakuntien kanssa, Ylihallitukselle toimitamaan lausunnon ja ehdotuksen niistä toivomuksista, mikä tässä suhteessa kumpaankin opistoon nähden olisivat huomioon otettavat. Seuraavana keväänä mainitut johtokunnat antoivatkin niiltä vaaditut lausunnot ja ehdotukset, minkä johdosta Ylihallitus 23 päivänä toukokuuta 1906, kun oli asetettu erityinen komitea laatimaan ehdotusta muun muassa naisoppilaitosten uudestaanjärjestämiseksi, Hänen Keisarillisen Majesteettinsa harkintaan alisti, eikä kyseessäolevia lausuntoja ja ehdotuksia voitaisi jättää saman komitean käsiteltäviksi.

Yliopistoon johtavat suomenkieliset tyttökoulun jatkoluokat on tällä kolmi-vuotiskaudella perustettu Helsinkiin. Ylihallitukselle annetussa, Hänen Keisarilliselle Majesteetillensa alamaisuudessa osoitetussa kirjoituksessa esittivät useat Helsingin suomalaisen tyttökoulun oppilasten vanhemmat ja hoolhoojat, miten koulun oppilaat, ollen suurimmaksi osaksi vähemmän varakkaiden ja varattomain vanhempien lapsia, eivät voineet hankkia itselleen tietoja, jotka kuuluvat tyttökoulun oppikurssien ulkopuolelle. Kun kuitenkin näidenkin lasten olisi erittäin tärkeätä saada laajempaa ja muuttuneiden yhteiskuntaolojen vaatimaa yliopistoon johtavaa kouluopetusta, anoivat hakijat, että suomalaiseseen tyttökouluun perustettaisiin yliopistoon johtavat jatko-

luokat, joita valtio ylläpitäisi. Lähettäessään 16 päivänä helmikuuta 1906 mainitun hakemuksen Hänen Keisarilliselle Majesteetillensa Ylihallitus omasta puolestaan huomautti, että kun tyttökoulujen yhteyteen perustetut yksityisten ylläpitämät yliopistoon johtavat jatkoluokat jo pitemmän ajan kuluessa olivat nauttineet vuotuista kannatusta yleisistä varoista, oli valtio siten tunnustanut tällaisten oppilaitosten tarpeellisuuden. Tähän nähden ja kun puheenalaisten jatkoluokkien lukumäärä näytti olevan yhä kasvamassa, katsoi Ylihallitus suotavaksi, että ainakin joku tällainen oppilaitos täydellisesti valtion ylläpitämänä muodostuisi sekä opetuksen hoitoon että oppimäärien järjestämiseen nähden jonkunlaiseksi mallilaitokseksi muille samantapaisille kouluille. Kun tämän lisäksi tuli, että valtion ylläpitämän yliopistoon johtavan naisoppilaitoksen tarve pääkaupungissa vuosi vuodelta oli käynyt yhä tuntuvammaksi siihen nähden, että enemmistö suomalaisen tyttökoulun läpikäyneiden lasten vanhempia ja holhoojia ei ollut sellaisessa asemassa, että he voisivat panna lapsensa mahdollisesti käytettävissä oleviin yksityiskouluihin, joihin pääseminen sitä paitsi muutenkin tuotti erikoista vaikeutta ja kun hakijain nyt esittämän oppilaitoksen tuottamat kustannukset eivät valtiolle tulisi erittäin rasittaviksi, näytti Ylihallituksen mielestä heidän tekemänsä ehdotus ilmeisten epäkohtien poistamiseksi ansaitsevan täyttä huomiota. Valaistakseen lähemmin asiaa oli Ylihallitus laatinut kolme puheenalaista jatkoluokkaa varten lukusuunnitelman ehdotuksen sekä menosäännön, joka päättyi 29,860 markkaan. Siinä ehdotettiin palkka vaki-naiselle kannalle asetetun kahden kielenopettajattaren viroissa, joiden haltijat tulisivat suorittamaan lyseon lehtorin tehtäviä, 2,400 markaksi, jonka lisäksi tulisi 600 markkaa palkkiota sekä oikeus laskea 500 markan palkkionlisäys 5, 10 ja 15 vuoden palvelusajan jälkeen. Ylituntien ja tuntiopettajien korvaus, paitse voimistelussa, terveysopissa, piirustuksessa ja laulussa, ehdotettiin 140 markaksi viikkotunnilta, joka palkkio, kun oli kyseessä opetuksen hoitaminen lyseon ylimpiä asteita vastaavilla luokilla, näytti Ylihallituksen mielestä varsin kohtuulliselta. Tämän nojalla Ylihallitus alamaisesti ehdotti:

että Helsingin kaupunkiin tyttökoulun oppimäärän suorittaneita oppilaita varten valtion kustannuksella perustettaisiin kolme yliopistoon johtavaa suomenkielistä jatkoluokkaa itsenäiseksi oppilaitokseksi, lukien ensi luku-vuoden alusta; sekä

että ennenmainittu lukusuunnitelman ehdotus ja menosääntö näitä luokkia varten armossa vahvistettaisiin.

Ylihallituksen ehdotuksen mukaisesti Hänen Majesteettinsa Keisari 15/28 päivänä huhtikuuta 1906 suvaitsi armossa vahvistaa seuraavan asetuk-sen väliaikaisten suomenkielisten tyttökoulun jatkoluokkien perustamisesta Helsingin kaupunkiin.

1. Niitä naisoppilaita varten, jotka tyttökoulun oppimäärän suoritettuaan haluavat jatkaa opintojaan pääsyä varten yliopistoon, on Helsingin kaupunkiin, lukien 1 päivästä syyskuuta 1906, väliaikaisesti järjestettävä kolme suomenkielistä tyttökoulun jatkoluokkaa, jotka toimivat itsenäisenä oppi-laitoksena alempana mainittujen perusteiden mukaan.

2. Oppilaitoksessa on opetettava seuraavia aineita: uskontoa, äidinkieltä, ruotsin-, saksan-, ranskan-, venäjän- ja englannin-kieltä, historiaa, maantiedettä, matematiikkaa, luonnonoppia, luonnonhistoriaa, piirustusta, voimistelua ja terveystieteitä sekä laulua.

3. Pääsyä varten oppilaitoksen ensimmäiseen luokkaan vaaditaan suoritettu täydellinen tyttökoulukurssi.

Sisäänkirjoitus- ja lukukausimaksuista on voimassa, mitä niistä valtion tyttökouluihin nähden on säädetty.

4. Opetuksen hoitoa varten asetetaan oppilaitokseen kaksi lehtoria ja kaksi opettajataria sekä tarpeellinen määrä tuntiopettajia tahi -opettajattaria, mutta virkoja ei toistaiseksi täytetä vakinaisesti, vaan hoidetaan niitä viranjaisilla, jotka saavat nauttia oppilaitoksen tähän liitetyn vuosirahasäännön mukaan näihin virkoihin kuuluvia täysiä palkkaetuja sekä, sikäli kuin he täyttävät säädettyt hakukelpoisuusehdot, oikeutta palkkionkorotukseen ja eläkkeeseen nähden lukea hyväkseen virkavuotia.

5. Lehtori ja varsinainen opettajatar saavat lisäpalkkiota 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta samassa virassa: lehtori 800 ja opettajatar 500 markkaa kerrallaan.

6. Palkkiota nauttivat opettajat ja opettajattaret saavat palkkionkorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta kummallakin kerralla 20 % alkuperäisestä palkkiomäärästä.

Samalla vahvistettiin näitä jatkoluokkia varten 29,860 markkaan päättyvä menosääntö.

Kirkollisiasiain Toimituskunnan kirjeessä 15 päivästä seuraavaa toukokuuta Keisarillinen Senaatti käski Ylihallituksen heti ryhtyä toimiin tarpeellisen huoneuston vuokraamiseksi kysymyksenalaisille jatkoluokille sekä Keisarilliselle Senaatille toimittaa esityksen niistä tätä asiaa koskevista toimenpiteistä, joihin Keisarillisen Senaatin myötävaikutusta ehkä tarvitaan.

Heinäkuun 11 päivänä 1906 Ylihallitus määräsi opettajattaren Hanna Otilia Andersinin hoitamaan opettajattarenviran sijaisuutta, johon yhdistettiin opetusvelvollisuus saksan- ja ranskan-kielissä, sekä myöskin olemaan oppilaitoksen v. t. johtajattarena. Kuinka muut virat tässä oppilaitoksessa väliaikaisesti ovat täytetyt ja mitä määrärahoja sille on myönnetty, mainitaan eri oppilaitoksia koskevassa osastossa.

Myöskin useat *Helsingin ruotsalaisen tyttökoulun* oppilasten vanhemmat ja holhoojat esittivät v. 1906 Ylihallitukselle antamassaan, Hänen Keisarilliselle Majesteetillensa alamaisesti osoitetussa kirjoituksessa, miten tyttökouluissa tätä nykyä saavutettava tietomäärä oli riittämätön hankkimaan oppilaille pääsyä sellaisille elämänurille, jotka muuten olisivat heille avoinna, johon nähden ja kun useimmat mainituista oppilaista vähävaraisina eivät myöskään voineet jatkaa opintojansa yksityisissä oppilaitoksissa, hakijat samalla anoivat, että tämän tyttökoulujen nykyisessä järjestelyssä olevan puutteellisuuden poistamiseksi, Helsingin ruotsalaiseen tyttökouluun ensi lukuvuoden alusta, toistaiseksi ja kunneka alkeisopetuksen yleinen uusi järjestely saataisiin toimeen, perustettaisiin kolme valtion ylläpitämää yliopistoon johtavaa jatko- luokkaa, joissa lukukausimaksut määrättäisiin samoiksi kuin tätä nykyä tyttökouluissa suoritettavat.

Ennenkuin tämä anomus joutui Ylihallituksessa käsittelyn alaiseksi, ehdotti puheenalaisen tyttökoulun yhteyteen järjestetyn ruotsalaisen jatko-opiston Kasvatusopillinen johtokunta, että kyseessäolevista jatkoluokista ensimmäinen ja toinen väliaikaisesti yhdistettäisiin jatko-opiston vastaaviin luokkiin kuitenkin niin, että näiden luokkien oppilaista ne, jotka valmistuivat ylioppilastutkintoa suorittamaan, saisivat erikoisopetusta venäjän- ja englannin kielessä, mutta että kummankin oppilaitoksen kolmannen luokan oppilaita opetettaisiin erikseen, minkä ohessa Kasvatusopillinen johtokunta esitti tästä opetuksen järjestelystä aiheutuvan 10,425 markkaan päättyvän kustannusarvion.

Käsitellessään asiaa 23 päivänä maaliskuuta 1906 Ylihallitus edellä esitettyihin erilaisiin ehdotuksiin nähden piti periaatteellisesti oikeampana, että eri jatkoluokkia, jotka olivat aiotut palvelemaan kokonaan eri tarkoituseriä, ei sekoitettaisi toisiinsa, mutta kun kysymys tällä kertaa tarkoitti tyttökoulujen oppilasten jatkuvien opintojen tarpeen ainoastaan väliaikaista tyydytämistä, päätti Ylihallitus alamaisesti esittää, että yliopistoon johtavan opetuksen järjestämiseksi Kasvatusopillisen johtokunnan ehdottamalla tavalla Helsingin ruotsalaiseen jatko-opistoon niitä oppilaita varten, jotka ovat suorittaneet täyden tyttökoulun oppimäärän taikka muuten osoittaneet omistavansa sitä vastaavat tiedot, myönnettäisiin toistaiseksi, lukien 1 päivästä tulevaa syyskuuta, 10,425 markan suuruinen ylimääräinen määräraha, sekä että tätä opetusta nauttivien oppilasten suoritettavat lukukausimaksut määrättäisiin saman suuruiseksi kuin tyttökoulujen oppilaille on määrätty.

Tämä ehdotus toteutui, kun Hänen Keisarillinen Majesteettinsa Keisarillisen Senaatin esityksestä 21 päivänä kesäkuuta 1906 suvaitsi armossa myöntää 10,425 markan määrärahan väliaikaisen yliopistoon johtavan opetuksen järjestämistä varten ensi lukuvuoden alusta Helsingin ruotsalaisessa jatko-opistossa niille oppilaille, jotka ovat suorittaneet täydellisen tyttökoulun kurssin tahi sitä vastaavan oppimäärän.

Kolmi- ja neliluokkaiset *alkeiskoulut* on tällä kolmivuotiskaudella laajennettu viisiluokkaisiksi yhteiskouluiksi. Tämä kysymys joutui Ylihallituksessa käsittelyn alaiseksi 10 päivänä lokakuuta 1905 ja päätti Ylihallitus silloin tehdä Keisarilliselle Suomen Senaatille seuraavan alistuksen asiassa:

Armollisessa julistuksessa 19 päivältä elokuuta 1896 jätettiin Keisarillisen Senaatin Talousosaston asiaksi säätää valtion kustannuksella ylläpidetty kaksi-, kolmi- tai neliluokkainen alkeiskoulu lakkautettavaksi, jos asianomainen kaupunkikunta taikka sitä varten muodostunut yhdistys tahi yhtiö tahtoo ottaa semmoisen koulun haltuunsa muodostaakseen ja ylläpitääkseen sitä päättyviä alkeiskursseja suorittavana reaali- eli porvarikouluna, johon naisoppilaitakin saadaan vastaanottaa. Osittain jo ennen tämän armollisen julistuksen ilmaantumista, osittain sen jälkeen ovatkin useimpiin kaupunkeihin sijoitetut puheenalaiset alkeiskoulut eri aikoina muodostuneet kuntien taikka yksityisten kannatusyhdistysten valtion avustuksella ylläpitäviksi viisiluokkaisiksi taikka laajemmiksi yliopistoon johtaviksi yhteiskouluiksi; joidenkuiden sijalla taas toimivat nyt valtion täydellisesti ylläpitämät viisiluokkaiset yhteiskoulut taikka kahdeksanluokkaiset lyseot.

Joissakin maamme pienemmissä kaupungeissa on kuitenkin vielä alkeisoppilaitoksia, jotka kehityksessä jällelle jääneinä ja soveltumattomina maamme nykyiseen koululaitokseen entisten olojen muistona yhä toimivat kolmitai neliluokkaisina. Semmoisia ovat Raahen kolmiluokkainen sekä Loviisan, Heinolan ja Kokkolan neliluokkaiset alkeiskoulut. Kun näiden oppilaitosten, varsinkin sen jälkeen kuin maamme kaikissa reaalityseioissa viidellä alimmalla luokalla on toimeenpantu pohjakoulujärjestelmä päätyvine oppikursseineen, ei nyttemmin enää voida katsoa vastaavan tarkoitustaan eivätkä ne paikkakunnillaan tyydytä varsinaista sivistystarvetta, joka seikka käy ilmi siitakin, että kaikkiin näihin kouluihin on perustettu yksityisillä varoilla ylläpidettyjä jatkoluokkia ja siten mikäli mahdollista koetettu saada niissä suoritettut oppimäärät valtionlyseoiden pohjakoulu-kursseja vastaaviksi, ja toiselta puolen huomioon ottaen, että näiden alkeiskoulujen opettajavoimat, kun virat viime vuosina on jätetty vakinaisesti täyttämättä, osalta ovat olleet alituisten vaihdosten alaisina ja siten voitu haitaksi opetuksen tuloksille vaan tilapäisesti järjestää, on Ylihallitus katsonut asiakseen Keisarillisen Senaatin harkittavaksi alistaa, eikö olisi syytä ryhtyä toimenpiteisiin, jotta puheenalaiset oppilaitokset saataisiin muodostetuksi viisiluokkaisiksi yhteiskouluiksi, joissa suoritettaisiin valtion reaalityseoiden viiden alimman luokan päätyvä oppimäärä. Tämän on Ylihallitus katsonut voivan toteutua siten,

että nämät oppilaitokset valtion avustamina tarjottaisiin asianomaisten kaupunkikuntain muodostettaviksi ja ylläpidettäväksi, taikka

että ne laajennettaisiin viisiluokkaisiksi ja valtio niitä edelleen ylläpitäisi.

Jälkimmäisen tapauksen varalle oli Ylihallitus näille oppilaitoksille laatinut ehdotuksen tuntijaoksi ja vuosirahasäännöksi, joka käsittäen viisi kolleegianvirkaa ynnä opetuksen hoitamiseksi tarvittavat palkkiot ja muut määrärahat, sekä edellyttämällä, että latinankieli niissä asetettaisiin vaihtoehtoiseksi opetusaineeksi saksankielen ja piirustuksen kanssa, kaikkiaan nousi 34,610 markkaan.

Mitä tuli mainituissa kouluissa tätä nykyä toimiviin vakinaisiin opettajiin, voitiin muutos Ylihallituksen mielestä järjestää siten, että nykyiset kolleegianvirkein haltijat Raahen ja Kokkolan kouluissa saisivat säädetyn täyden tuntimäärän, joten opetuksen hoitamiseen nähden näissä kouluissa ei mitään lisäkustannuksia yli mainitun vuosiraha-ehdotuksen syntyisi. Loviisan ja Heinolan kouluissa sitä vastoin opetuksen järjestäminen mahdollisesti voisi vaatia joidenkuiden opetustuntien väliaikaisen ylimääräisen kustantamisen siitä syystä, että näissä oppilaitoksissa ruotsinkielen opetus tätä nykyä oli jaettu kahdelle vakinaiselle kolleegalle, joten voisi käydä niin, että heidän opetusvelvollisuutensa ei tulisi täyteen käytetyksi. Paitse viimeksi mainituissa kouluissa mahdollisesti tarvittavan kaikessa tapauksessa vaan muutamii tunteihin supistuvan väliaikaisen ylimääräisen opetuksen kustantamista, nousivat opetuksen hoitamiseen nähden tässä ehdotetun laajennuksen aiheuttamat vuotuiset lisämenot neliluokkaisissa alkeiskouluissa siten V luokan opetustuntien, se on 32 viikkotunnin, palkkioon eli 4,480 markkaan yli sen, mitä opetuksen hoitaminen näiden oppilaitosten ollessa neliluokkaisina

valtiolle maksoi. Mutta huomioon ottamalla, että kaikissa neliluokkaisissa alkeiskouluissa jo oli yksityinen viides jatkoluokka, sekä että nämät luokat täytyisi katsoa oikeutetuiksi saamaan suhteellisesti sen valtioavun, mitä yksityiset oppilaitokset yleensä nauttivat yleisistä varoista, jota valtioapua Kokkolan ja Heinolan koulujen jatkoluokille jo oli pyydetty ja Keisarillinen Senaatti, mikäli Ylihallituksen tietoon oli tullut, ensiksi mainituille ehdottanutkin, ei puheenalainen laajennus, vaikkakin otetaan lukuun siitä aiheutuvat sekalaisten menojen, lämmön ja valaistuksen ynnä muiden määrärahojen välttämättömät korotukset, kuitenkaan valtiolaitokselle tulisi tuottamaan aivan tuntuvia lisäkustannuksia. Poikkeuksen muodosti tietysti Raahen alkeiskoulu, johon täytyisi muiden kustannusten lisäksi perustaa kaksi uutta kolleegavirkkaa. Miten laajennus eri alkeiskouluihin nähden olisi toimeenpantava ja miten perustettavat luokat huoneustojen puolesta olisivat järjestettävät, siitä pyysi Ylihallitus siinä tapauksessa, että ehdotettu muutos tulisi toteutettavaksi, myöhemmin saada tehdä Keisarilliselle Senaatille yksityiskohtaisen ehdotuksen.

Ylihallituksen ehdotuksen mukaisesti Hänen Keisarillinen Majesteettinsa 20/7 päivänä heinäkuuta 1906 suvaitsi armossa määrätä, että Tornion neliluokkaiseen alkeiskouluun jo tätä ennen perustettu väliaikainen viides luokka on asetettava vakinaiselle kannalle ja että Raahen kolmiluokkainen sekä Loviisan, Heinolan ja Kokkolan neliluokkaiset alkeiskoulut ensitulevan lukuvuoden alusta alkaen ovat laajennettavat viisiluokkaisiksi alkeiskouluiksi poikia ja tyttöjä varten, joissa suoritetaan valtion reaalityöiden viiden alimman luokan päättyvä oppimäärä. Samalla vahvistettiin mainituille oppilaitoksille itsekullekin 34,610 markkaan päättyvä menosääntö.

Tämän armollisen määräyksen johdosta Keisarillinen Senaatti Kirkollisiasiain Toimituskunnan kirjelmässä 9 päivältä elokuuta 1906 käski Ylihallituksen Keisarilliseen Senaattiin toimittaa yksityiskohtaisen ehdotuksen siitä, miten mainittujen oppilaitosten laajennus eri alkeiskouluihin nähden olisi toimeenpantava ja miten perustettavat luokat huoneustojen puolesta olisivat järjestettävät. Vaadittuaan 20 päivänä elokuuta 1906 asianomaisten oppilaitosten rehtoreilta ehdotukset mainituissa suhteissa aiheutuviksi toimenpiteiksi, Ylihallitus 2 päivänä seuraavaa marraskuuta Keisarilliselle Senaatille ilmoitti kuluvan lukuvuoden alusta laajentaneensa Raahen alkeiskoulun neljännellä ja Kokkolan, Heinolan ja Loviisan alkeiskoulut kunkin viidennessä luokalla. Mitä taasen tuli siihen menosääntöön, joka armollisen määräyksen mukaan 20 päivältä heinäkuuta 1906 oli vahvistettu ei ainoastaan sanottuja oppilaitoksia vaan myöskin tätä ennen väliaikaisella viidennellä luokalla laajennettua Tornion alkeiskoulua varten, ei tätä aikaisemmin voimassa olleen lukusuunnitelman johdolla laadittua menosääntöä, joka monessa suhteessa oli soveltumaton m. m. mainituille oppilaitoksille elokuun 16 päivänä 1906 säädettyyn ja niissä sitä seuraavan syyskuun 1 päivänä käytäntöön otettuun lukusuunnitelmaan, sellaisenaan voitu seurata, etenkin kun niitä muutoksia menosäännössä, jotka olivat aiheutuneet oppilaitoksessa aikaisemmin palvelleiden opettajien ja opettajattarien oikeuksista palkkaukseen ja opetusvelvollisuuteen nähden, ei oltu erityisesti alistettu armollisesti harkittaviksi

ja vahvistettaviksi; johon nähden ja kun ajan täpäröyden vuoksi ei voitu aikaansaada tarpeellisia muutoksia tässä suhteessa, Ylihallitus oli katsonut olevansa pakotettu kaikissa kyseessäolevissa oppilaitoksissa edelleen lukuvuoden alusta seuraamaan näille oppilaitoksille aikaisemmin vahvistettuja menosääntöjä kuin myöskin Raahen alkeiskoulun neljännen luokan sekä Kokkolan, Heinolan ja Loviisan alkeiskoulujen viidennen luokan ylläpitämiseksi käyttämään tuntiopettajia, jonka ohessa opetus Tornion alkeiskoulussa oli järjestetty pääasiassa samaten kuin ennenkin. Tämän järjestelyn kautta tulivat kustannukset Raahen, Kokkolan, Heinolan ja Loviisan alkeiskouluissa kuluvana lukuvuonna, laskettuina 31 opetustunnista luokkaa kohti sekä 6 kotityötunnista 140 markan mukaan tunnilta, 150 markan mukaan rehtorintointia ja 300 markan mukaan naisoppilasten voimistelua ja hoitoa varten, nousemaan kussakin näistä oppilaitoksista 5,630 markkaa menosäännön määrää suuremmaksi. Mutta paitsi tätä opetuksen aiheuttamaa menoerää tarvittiin vielä tarpeellisen tilan hankkimiseksi Heinolan ja Loviisan alkeiskouluille kuluvaa lukuvuotta varten vuokratilaa lisäystä, edelliselle 700 ja jälkimäiselle 300 markkaa, jota paitsi toimiin oli ryhdyttävä omien huoneustojen hankkimiseksi Loviisan ja Raahen alkeiskouluille. Vielä olisi täksi lukuvuodeksi osoitettava 300 markkaa lisäykseksi siihen palkkioon, joka kuului Tornion alkeiskoulun opettajattarelle naisoppilasten voimistelua ja hoitoa varten.

Siihen nähden että kyseessäoleville alkeiskouluille viimeksi vahvistettua menosääntöä ei ilman tuntuvia muutoksia voitu näissä oppilaitoksissa ensi lukuvuoden alusta soveluttaa, oli Ylihallitus laatimiensa tuntijakosuunnitelmien johdolla kullekin kysymyksessäolevista oppilaitoksista antanut laatia ehdotuksen erikoismenosäännöksi noudatettavaksi syyskuun 1 päivästä 1907. Kun oli erittäin toivottavaa, että niille naispuolisille oppilaille mainituissa oppilaitoksissa, jotka eivät ottaneet osaa venäjänkielen opetukseen, voitaisiin sen sijaan valmistaa tilaisuus saada opetusta käsitöissä ja jossakin uudessa kielessä, ranskan- tai englanninkielessä, oli Ylihallitus tämän 15 viikkotuntia käsittävän opetuksen kustantamiseksi ottanut palkkion, jonka Ylihallitus, siihen nähden että toisiaan seuraavien luokkien oppilaat käsitöissä voitaisiin yhdistää nauttimaan samaa opetusta, oli luullut voivansa määrätä ainoastaan 1,500 markaksi. Mainitut menosääntö-ehdotukset päättyivät Loviisan alkeiskoululle 46,690, Heinolan alkeiskoululle 45,090, Kokkolan alkeiskoululle 43,970, Raahen alkeiskoululle 41,450 ja Tornion alkeiskoululle 43,750 markkaan.

Kaiken tämän nojalla Ylihallitus jo mainittuna 2 päivänä marraskuuta 1906 alamaisesti esitti:

että Ylihallituksen toimenpiteet menosääntöihin ja opetuksen järjestämiseen nähden Tornion, Raahen, Kokkolan, Heinolan ja Loviisan alkeiskouluissa täksi lukuvuodeksi armosta hyväksyttäisiin;

että opetuksen kustantamiseksi Raahen alkeiskoulun neljännellä ja Kokkolan, Heinolan ja Loviisan alkeiskoulujen viidennellä luokalla armollisimmasti osoitettaisiin 22,520 markkaa;

että ehdotukset erikoismenosäännöksi Tornion, Raahen, Kokkolan, Heinolan ja Loviisan alkeiskouluille armosta vahvistettaisiin noudatettaviksi syyskuun 1 päivästä 1907;

että kuluvaaksi lukuvuodeksi osoitettaisiin vuokratilaa lisäykseksi Heinolan alkeiskoululle 700 ja Loviisan alkeiskoululle 300 markkaa, sekä sitä paitsi 300 markkaa palkkioksi Tornion alkeiskoulun opettajattarelle naisoppilasten voimistelua ja hoitoa varten; sekä

että armollisimmasti käskettäisiin ryhtyä tarpeellisiin valmistaviin toimenpiteisiin oman talon hankkimiseksi Raahan alkeiskoululle.

Päätöksellään 14 päivältä helmikuuta 1907 Keisarillinen Senaatti hyväksyi Ylihallituksen edellämainitut ehdotukset ja toimenpiteet lukuunottamatta ehdotettua oman talon rakentamista Raahan yhteiskoululle, johon nähden Keisarillinen Senaatti ei katsonut olevan syytä vielä ryhtyä mihinkään toimenpiteisiin.

Uusien virkojen perustaminen ja niiden täyttäminen näissä kouluissa esitetään eri oppilaitoksia koskevassa kertomuksen osassa.

Tänä ajanjaksona on valtion ylläpitämä *suomenkielinen tyttökoulu Tampereella* saanut alkunsa. Kysymys sen perustamisesta joutui käsittelyn alaiseksi siten, että Ylihallitus 4 päivänä lokakuuta 1907, tehdessään ehdotuksen apurahan myöntämisestä Tampereen yksityisen suomalaisen tyttökoulun II luokalle perustettua kolmatta osastoa varten, samalla alisti, että Ylihallitus, tutkittuansa mainitun kaupungin kouluoloja, tarpeen vaatiessa saisi tehdä esityksen sinne perustettavasta valtion tyttökoulusta. Tämän johdosta Keisarillinen Senaatti 29 päivänä lokakuuta 1907, lykäten kysymyksen yllämainitun apurahan myöntämisestä vastedes Keisarillisessa Senaatissa esiteltäväksi, käski Ylihallituksen, asiaa valmistettuaan, Keisarilliselle Senaatille tehdä alamaisen esityksen valtion tyttökoulun perustamisesta Tampereen kaupunkiin. Saamansa käskyn mukaisesti Ylihallitus, hankittuaan tarpeellisen selvityksen Tampereen kaupungin kouluoloista, 4 päivänä helmikuuta 1908 alamaisesti alisti,

että ensi lukuvuoden alusta Tampereen kaupunkiin saataisiin valtion kustannuksella luokka luokalta perustaa suomenkielinen tyttökoulu; sekä

että Ylihallituksessa laaditut ehdotukset täysiluokkaisen oppilaitoksen menosäännöksi ja sen I luokan kustannusarvioksi ensitulevaa lukuvuotta varten armosta vahvistettaisiin.

Sittenkun Keisarillinen Senaatti, niinkuin Ylihallitukselle ilmoitettiin Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjelmässä 26 päivältä toukokuuta 1908, oli hylännyt Tampereen yksityistä suomalaista tyttökoulua koskevan edellisessä mainitun valtioavun pyynnön sekä myöskin saman oppilaitoksen kannatusyhdistyksen alamaisen anomuksen, että valtio ottaisi huostaansa mainitun tyttökoulun siihen kuuluvine rinnakkais- ja jatkoloukkineen, taloineen ja velkoinen, anoi Keisarillinen Senaatti armollista lupaa siihen, että Tampereen kaupunkiin saataisiin perustaa suomenkielinen viisiluokkainen tyttökoulu, joka luokka luokalta aloittaisi toimintansa ensi lukuvuoden alusta alkaen. Tämän alamaisen esityksen mukaisesti Hänen Majesteettinsa 19/6 päivänä heinäkuuta 1908 suvaitsi armosta määrätä, että Tampereen kaupunkiin on perustettava uusi suomenkielinen viisiluokkainen tyttökoulu, joka tulevan lukuvuoden alusta on luokka luokalta alkava toimintansa. Samalla vahvistettiin oppilaitokselle 28,950 markkaan päättyvä menosääntö.

Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeessä 30 päivältä heinäkuuta 1908 ilmoitettiin Ylihallitukselle, että Hänen Majesteettinsa Keisari oli suvainnut myöntää kouluun tarvittavien huonekalujen ja opetuskaluston hankkimiseksi kerta kaikkiaan 2,000 markkaa sekä jättänyt Senaatin asiaksi ryhtyä tästä johtuviin toimenpiteisiin. Saamansa toimen johdosta Keisarillinen Senaatti mainittuna päivänä vahvisti oppilaitokselle 9,180 markkaan päättyvän menosäännön ensi lukuvuodeksi sekä käski Ylihallituksen ryhtyä heti tarpeellisen huoneuston vuokraamiseen kysymyksenalaiselle koululle sekä muihin tätä asiaa koskeviin toimenpiteisiin. Sittenkun Ylihallitus 19 päivänä elokuuta 1908 oli määrännyt oppilaitoksen virkaa tekeväksi opettajattareksi ja johtajattareksi filosofian kandidaatin, neiti Toini Voipion ja koululle oli vuokrattu huoneusto, aloitti oppilaitos toimintansa 1908—09 lukuvuoden alusta.

Tällä ajanjaksolla on Ylihallitus tehnyt ehdotuksen erityisen *koulumuseon perustamisesta*. Sittenkun Kasvatusopillinen Yhdistys, Ylihallituksen 6 päivänä helmikuuta 1906 tekemää pyyntöä noudattaen oli antanut tästä kysymyksestä lausuntonsa, Ylihallitus asiaa koskevassa alamaisessa alustuksessaan 22 päivältä tammikuuta 1907 ehdotuksensa perusteluksi mainitsi seuraavat seikat:

Kysymys koulumuseon aikaansaamisesta on meillä vuosikautia kasvatustopillisissa piireissä ollut käsittelyn alaisena, ja on tällaisen laitoksen tarpeellisuus yleisesti tunnustettu. Jo v. 1902 asetti Kasvatusopillisen Yhdistyksen keskusosasto tätä kysymystä pohtimaan erityisen valiokunnan, joka sittemmin onkin asiasta antanut lausunnon ja ehdotuksen. Myöskin on ajatus koulumuseon perustamisesta pitemmän aikaa ollut Koulutoimen Ylihallituksessa vireillä. Niinpä Ylihallitus, tehdessään 28 päivänä lokakuuta 1904 ehdotuksen suomalaisen normaalilyseon entisen talon luovuttamisesta ja muodostamisesta Ylihallituksen vastaiseksi huoneustoksi, nimenomaan huomautti, että tätä huoneustoa järjestettäessä olisi tilaa varattava myöskin alkuunpantavalle pedagogiselle museolle. Tällaisen laitoksen aikaansaamista edes siihen määrään, että Ylihallitus voisi siinä neuvoa tarvitseville näyttää tavallisimpien koulukalustojen ja opetusvälineiden mallit, piti Ylihallitus niin tärkeänä asiana, ettei se enää viivyttämistä sietänyt, jollei jo tuntuvaksi käynyttä tarvetta tahdottu jättää tyydyttämättä. Samoin Ylihallitus, 25 päivänä huhtikuuta 1905 esittäessään että Minervan kirjakaupan tarjooma oppikirjakoelma lunastettaisiin valtion omaisuudeksi, viittasi esitystä seuranneeseen lausuntoon, jossa tämän kokoelman saattaminen valtion haltuun erityisesti perusteltiin vastaisen koulumuseon tarvetta silmällä pitäen.

Koulumuseon, — siinä laajuudessa kuin se suurissa sivistysmaissa esiyyt ja mimmoiseksi sen päämäärä meilläkin on asetettava — tulisi tarjota riittävät apuneuvot niille, jotka tahtovat tutustua nykyajan käytännölliseen koulu-elämään ja ulkomailla eri aikoina esiytyneisiin kasvatustopillisuuden ja opetusopillisiin ajatussuuntiin, sekä sen ohessa yhteen paikkaan kerättyinä sisältää niitä sekä kirjallisuudessa että muualla tavattavia muistomerkkejä ja havainnollisia esineitä, jotka jossakin suhteessa valaisevat oman maamme opetustoimen ja koululaitoksen historiallista kehitystä ja sen nykyistä tilaa. Toteuttaakseen

tätä tarkoitustansa pitäisi museossa ensinnäkin olla riittävä määrä sellaista sekä kirjallista että muuta aineistoa, jonka avulla kouluolojen ja opetustoimen harrastaja helposti voisi tutustua nykyisen koulun ja opetuksen käytännölliseen puoleen. Tähän nähden tulisi museon sisältää mallikokoelmat koulun sisustukseen ja eri aineiden opetuksessa tarvittaviin opetusvälineisiin kuuluvista esineistä ja kuvasarjoista. Tämä puoli museon sisällystä on jo Koulutoimen Ylihallituksen menestykselliselle toiminnalle sekä koulutyön ja eri aineiden opetuksen johdolle miltei jokapäiväisen käytännöllisen tarpeen vaatima.

Kun perustettava museo, nähtävästi pitkiksi ajoiksi meidän maassamme ollen ainoa laatuaan, tulisi olemaan maamme pedagogisten harrastusten keskustana, pitäisi sen myöskin voida varsinaiselle yleisen kasvatusopin tieteelliselle tutkijalle tarjota ne apuneuvot, joita hän tarvitsee voidakseen aineessaan edistyä ja alallaan seurata ulkomaiden kehitystä. Täten on välttämätöntä, että museoon hankitaan hyvä kasvatusopillinen kirjasto ja varsinkin etevimmistä pedagogiseen aikakauskirjallisuuteen kuuluvista julkaisuista mikäli mahdollista täydellinen kokoelma, jota asiaa harrastavat voivat hyväkseen käyttää määrääaikoina avoimena olevassa museon yhteyteen sijoitettavassa lukusalissa. Tällaisen kasvatusopillisen lukusalin tarve on opetusasioita harrastavissa piireissä yleensä kipeästi tunnettu, ja lähinnä tämän tarpeen tyydyttämistä tarkoittavatkin ne ehdotukset ja toivomukset, joita maamme opettajiston puolelta on koulumuseoon ja sen tarkoitukseen nähden lausuttu.

Paitse näiden varsinaisten yleisten kasvatusopillisten näkökohtien ja tarpeiden tyydyttämistä pitäisi museon sen lisäksi kerätä maamme koulutointa koskeva vanhempi ja uudempi painettu kirjallisuus, koululaitostamme valaisevat kuvat, säilyneet käsikirjoitukset, kirjekokoelmat ynnä muut semmoiset kirjalliset muistomerkit, jotka jollakin tavalla voivat valaista Suomen koululaitoksen tilaa ja kehitystä eri aikoina sekä sen palveluksessa olleiden henkilöiden elämää ja toimintaa. Täydennyksenä tähän ovat sellaiset havainnolliset esineet, jotka maamme kouluelämän alalta ovat säilyneet ja jotka, mikäli niitä eri ajoilta on saatavissa, välttämättömästi olisivat museon kokoelmiin kerättävät ja siten pelastettavat häviämistä.

Yllä esitetyt viittaukset koulumuseon tarkoitukseen ja tehtävään osottanevat, että tällaista laitosta koko laajuudessaan ei ole meillä mahdollista yhtäkkiä aikaansaada. Mutta jotakin voidaan tehdä heti. Kirjallisuutta ja mallikokoelmia hankkimalla saadaan laitos jo lähimmässä tulevaisuudessa ensi alulle. Ja sängen arvokkaana osana sen sisällystä tulee heti olemaan edellisessä mainittu laaja kokoelma maamme kouluopetuksessa käytettyä vanhempaa ja uudempaa kirjallisuutta, jonka hoito on Ylihallituksen haltuun uskottu. Kun Ylihallitukselle virkahuoneustoksi luovutetussa suomalaisen normaalilyseon entisessä talossa jo on varattu myöskin museota varten ainakin vastaiseksi riittävää tilaa, riippuu tämän laitoksen alkuunpano nyttemmin enää oikeastaan tarpeellisista varoista.

Koulumuseon laajaperäiseen tarkoitukseen nähden ja huomioon ottaen, että sen sisällys, varsinkin tieteellinen kirjallisuus ja opetusvälineiden mallikokoelmat, tuottaa etenkin aluksi varsin tuntuvia kustannuksia, tarvittaisiin tämän laitoksen aikaansaamiseksi ensi vuosina ainakin 4,000 markan vuotuinen

määräraha. Jos sen suuruinen summa esim. viiden vuoden aikana olisi tätä tarkoitusta varten käytettävänä, voitaisiin saavutetun kokemuksen nojalla myöhemmin tarkemmin määrätä museon tarvetta vastaavan pysyvän vuotuisen määrärahan suuruus.

Paitse näitä museon varsinaisen sisällyksen alullepanoon tarvittavia varoja, vaatisi kolmen museolle varatun huoneen kalustaminen, kirjahyllyjen, kokoelma- ja kuvasäiliöiden, karttatelineiden ynnä muun tarpeellisen sisustuksen hankkiminen arviolta ehkä noin 3,000 markan kustannukset.

Mitä sitten tulee museon hoitoon, niin olisi ehkä tarkoituksenmukaisinta, että tällaisen laitoksen ylin johto olisi uskottu asiaa harrastavista piireistä kokoonpanulle useampihenkilöiselle johtokunnalle, joka museon hoitajalle olisi tukeana ja neuvonantajana laitosta koskevissa kysymyksissä. Tällaisen johtokunnan voisi ajatella esim. siten kokoonpanuksi, että siihen yliopisto, Koulutoimen Ylihallitus, normaalilyseet ja pedagogisen yhdistyksen keskusosasto valitsisivat kukin edustajansa, jota paitsi siihen olisi kuuluva joku kansakoulun edustaja. Mutta kun ensi toimenpiteet museon aikaansaamiseksi lähimmässä tulevaisuudessa rajoittunevat pääasiallisesti kirjallisuuden hankkimiseen sekä yleisiin alkuunpano- ja järjestämistehtäviin, voitaisiin ehkä museon valvonta toistaiseksi sopivimmin uskoa Koulutoimen Ylihallitukselle, joka olisi oikeutettu ottamaan laitokselle myöskin sopivan väliaikaisen hoitajan. Siihen nähden, että museon ja varsinkin sen yhteyteen järjestettävän lukusalin tulisi koulujen työaikana olla avoinna määrättyinä tuntina joka päivä ja kesäkuukausina ainakin jonakin päivänä viikossa, ei kelvollista ja pystyvää hoitajaa voitane laitokselle saada alle 2,000 markan vuosipalkkion.

Yllä sanotun nojalla Ylihallitus alamaisesti anoi, että Keisarillinen Majesteetti suvaitsi armossa määrätä:

että Ylihallitukselle luovutetussa talossa tätä tarkoitusta varten jo varattuun huoneustoon 1 päivästä tulevaa syyskuuta järjestettäisiin erityinen kasvatusopillisia tarpeita vastaava koulumuseo;

että tämän laitoksen aikaansaamiseksi ensi viisivuotiskaudeksi myönnettäisiin 4,000 markan suuruinen vuotuinen määräraha;

että museolle luovutetun huoneuston sisustamiseen tätä tarkoitusta vastaavaksi myönnettäisiin kerta kaikkiaan 3,000 markkaa;

että museon ylin johto vastaiseksi uskottaisiin Koulutoimen Ylihallitukselle;

että museon hoitajan palkkio toistaiseksi määrättäisiin 2,000 markaksi vuodessa; sekä

että museohuoneuston lämmitystä, valaistusta ja siivoamista varten sekä tarpeellisen vahtimestaritoimen kustantamiseksi Ylihallituksen käytettäväksi asetettaisiin toistaiseksi yhteensä 900 markan vuotuinen määräraha.

Asia ei ole tullut tällä kolmivuotiskaudella ratkaistuksi.

Ylihallitukselle osottamassaan kirjelmässä 9 päivältä lokakuuta 1906 oli Helsingin ruotsalaisen tyttökoulun johtajatar Alma Langhoff nostanut kysymyksen *tyttökoulun oppilasten kielitaidon arvostelemisesta*. Sittenkun Helsingin suomalaisen jatko-opiston Kasvatusopillinen Johtokunta ja myöhem-

min myöskin maan tyttökoulujen johtajattaret Ylihallituksen kehoitusta noudattaen olivat antaneet lausuntonsa asiassa, määräsi Ylihallitus 10 päivänä huhtikuuta 1907, että arvosteltaessa oppilaiden taitoa suomen ja ruotsin kielissä sekä saksan ja ranskan kielten pitemmillä kursseilla on kussakin kielessä annettava kaksi arvosanaa: toinen *kielessä ja kirjallisuudessa* ja toinen *kirjoituksessa*.

Ruotsinkielen oikeinkirjoittamisesta määräsi Keisarillinen Senaatti 14 päivänä kesäkuuta 1907 Ylihallituksen esityksestä yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi:

että valtion alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen alimmalla luokalla 1 päivästä syyskuuta 1907 on Ruotsin Akatemian toimittama »Ordlista öfver svenska språket», seitsemäs painos, pantava ruotsinkielen oikeinkirjoituksen perustukseksi, kuitenkin huomioon ottamalla:

että *dt* -äänteen edellä muutetaan *t-ksi* taikka (mainitussa teoksessa noudatettujen konsonanttiäänteiden kaksinkertaiseksi-merkitsemistä koskevien sääntöjen mukaisesti) *tt:ksi*;

että *v*-äännettä edustavat *f*, *fv* ja *hv* muutetaan *v:ksi*, säilyttämällä perusmuotoon kuuluva *v* taivutusmuodoissa *t:n* ja *s:n* edellä paitsi sanassa *haft*;

että tämä oikeinkirjoitus saadaan ottaa käytäntöön myöskin oppilaitosten toisella luokalla, jos opettajakunta harkitsee sen sopivaksi;

että sen mukaan kuin oppilaita siltä tai niiltä luokilta, joilla tätä kirjoitustapaa käytetään, siirretään ylemmille luokille, samaa oikeinkirjoitustapaa niilläkin ruvetaan käyttämään;

että valtion alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen kaikki oppilaat, siitä huolimatta millä luokalla he ovat, 1 päivästä syyskuuta 1907 oikeutetaan käyttämään tätä uutta kirjoitustapaa.

Seuraavat *kiertokirjeet*, jotka sisältävät alkeisoppilaitosten ja opettajiston toimintaa sekä yleisiä kouluoloja koskevia tiedonantoja ja määräyksiä, on tänä kolmivuotiskautena Ylihallituksen toimesta annettu:

Syyskuun 29 päivänä 1905 (alkeiskoulujen rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), koskee »lomaluvun» käytäntöön ottamista alkeisoppilaitoksissa ja tyttökouluissa.

Tammikuun 11 päivänä 1906 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille,) kehoitus ennen ensi tulevan huhtikuun 1 päivää Ylihallitukselle lähettämään lausunnon »Vanamo»-yhdistyksen ja Maantieteellisen Yhdistyksen Keisarilliselle Senaatille tekemistä esityksistä, jotka tarkoittavat luonnonhistorian ja maantiedon aseman parantamista maamme alkeisoppilaitoksissa.

Helmikuun 2 päivänä 1906 (alkeisoppilaitosten rehtoreille), mukana jäljennös Keisarillisen Senaatin Ylihallitukselle lähettämästä kirjeestä 1 päivästä kuluva helmikuuta, joka koskee säädettyä venäjänkielen oppituntien vähentämistä maan alkeisoppilaitoksissa.

Helmikuun 2 päivänä 1906 (yksistysis-alkeisoppilaitosten johtajille ja johtajattarille), mukana jäljennös Keisarillisen Senaatin Ylihallitukselle lähettämästä kirjeestä 1 päivästä kuluva helmikuuta, joka koskee venäjän-

kielen opetukselle tulevaa asemaa heidän valvontansa alle asetetuissa oppilaitoksissa.

Huhtikuun 25 päivänä 1906 (alkeisoppilaitosten rehtoreille, tyttökoulujen johtajattarille, kansakoulunopettaja- ja opettajatarseminaarien johtajille sekä aistivialliskoulujen johtajille ja johtajattarille), velvoitus vuosittain ennen heinäkuun loppua Yleisten rakennusten Ylihallitukselle lähettämään tietoja polttoaineiden menekistä asianomaisissa koululaitoksissa.

Elokuun 20 päivänä 1906 (klassillisten ja reaalilyseoiden sekä alkeiskoulujen rehtoreille, Viipurin läänin oppilaitoksia lukuunottamatta), mukana jäljennökset Keisarillisen Senaatin 16 päivänä kuluvaan elokuuta vahvistamista väliaikaisista lukusuunnitelmista maan klassillisille ja reaalilyseoille.

Elokuun 22 päivänä 1906 (kaikkien Ylihallituksen alaisten valtion oppilaitosten johtajille ja johtajattarille sekä kansakouluntarkastajille kaupungeissa ja maalla), kehoitus viimeistään 15 päivänä tammikuuta 1907 Ylihallitukselle lähettämään Keisarillisen Senaatin vahvistaman kaavan mukaan tehdyt tilastolliset tiedot leimaverosta vuodelta 1906.

Lokakuun 12 päivänä 1906 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), kehoitus ennen kuluvan lukukauden loppua vaatimaan asianomaisilta ruotsinkielen opettajilta lausunnot ruotsinkielen oikeinkirjoitusta koskevan uudistuksen käytäntöönottamisesta.

Huhtikuun 10 päivänä 1907 (tyttökoulujen johtajattarille), oppilasten kielitaidon arvostelemisesta.

Kesäkuun 27 päivänä 1907 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), mukana jäljennös Keisarillisen Senaatin Kirkollisasiain Toimituskunnasta kuluvan kesäkuun 14 päivänä toimitetusta kirjeestä, joka koskee ruotsinkielen oikeinkirjoitusta.

Elokuun 14 päivänä 1907 (kaikille Suomen lyseoiden, paitsi Helsingin normaali- ja reaalilyseoiden sekä Viipurin suomalaisen reaalilyseon, rehtoreille ja Sortavalan sekä Nikolainkaupungin suomalaisten tyttökoulujen johtajattarille), koskee venäjänkielen kolleeganvirkojen lakkauttamista.

Tammikuun 3 päivänä 1908 (alkeisoppilaitosten rehtoreille sekä tyttökoulujen johtajattarille), kehoitus vastaisuudessa pitämään huolta siitä, ettei samassa kirjeessä Ylihallitukselle tehdä esitystä eri asioista sekä että palkka- ja määrärahatilaukset, kuukausiraportit ynnä muut laadultaan yksinomaan kamreerin käyteltävät asiat erikseen osotetaan Ylihallituksen alkeiskouluosaston Kamreerikonttorille.

Helmikuun 7 päivänä 1908 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), koskee lausunnon antamista maan oppilaitosten kirjastoihin nähden lausutuista toivomuksista.

Helmikuun 14 päivänä 1908 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), kehoitus ennen ensitulevan maaliskuun loppua antamaan tarpeelliset tiedot virka- ja palvelusmiehille menosäännön yli tulevista virkatuloista.

Helmikuun 18 päivänä 1908 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), mukana jäljennös Keisarillisen Senaatin Kulkulaitostoimituskunnan Ylihallitukselle toimittamasta kiertokirjeestä viime tammikuun

24 päivältä, joka koskee telefoonin kautta tapahtuvissa virkakeskusteluissa noudatettavaa menettelytapaa.

Huhtikuun 10 päivänä 1908 (Helsingin kaupungissa sijaitsevien, Ylihallituksen valvonnan alla olevien alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen rehtoreille, johtajille ja johtajattarille), koskee Rautatiehallituksen kirjeessä kuluva huhtikuun 3 päivältä lausumaa toivomusta, että kaupungin läheisyydessä liikkuvia paikallisjunia käyttävä koulunuoriso junassa kulkiesaan käyttäytyisi hiljaisesti ja pysyttelisi vaunuissa.

Huhtikuun 15 päivänä 1908 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), kehoitus viimeistään ennen ensitulevan lokakuun loppua, asianomaista opettajakuntaa kuulusteltuaan, Ylihallitukselle toimittamaan lausunnon alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen uudestaan järjestämistä koskevasta koulukomitean mietinnöstä.

Toukokuun 5 päivänä 1908 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), koskee pääsyvaatimuksista annettujen määräysten noudattamista.

Toukokuun 15 päivänä 1908 (yksityisten alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen kouluneuvostoille), kehoitus että uusia oppilaita yksityisiin oppilaitoksiin otettaessa on pidettävä silmällä sitä, että oppilasten tiedot eivät pane esteitä niiden oppimäärien kunnolliselle suorittamiselle, jotka asianomaisten oppilaitosten eri asteilla ovat ehdittävät.

Toukokuun 20 päivänä 1908 (Ylihallituksen valvonnan alla olevien alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen rehtoreille, johtajille ja johtajattarille), koskee julkisiin oppilaitoksiin valtion taikka yksityisistä kouluista saapuneilta oppilailta vaadittavia erotodistuksia.

Kesäkuun 3 päivänä 1908 (klassillisten ja reaalilyseoiden rehtoreille sekä sellaisten yksityisoppilaitosten johtajille ja johtajattarille, jotka ovat oikeutetut päästämään oppilaita yliopistoon), kehoitus asianomaista opettajakuntaa kuulusteltua, viimeistään ennen ensitulevan lokakuun loppua toimittamaan lausunnon ylioppilastutkinnon uudistusehdotusta koskevasta koulukomitean mietinnöstä.

Elokuun 13 päivänä 1908 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), kehoitus, siinä tapauksessa että koulun varsinainen määräraha puihin ja valaistukseen on osoittautunut riittämättömäksi, ennen ensitulevan syyskuun 15 päivää lähettämään perustellun ehdotuksen kuinka suureksi määräraha vastedes olisi korotettava.

Elokuun 26 päivänä 1908 (alkeisoppilaitosten rehtoreille), mukana osviitta ylitunneista maksettavan korvauksen laskemiseksi sekä kaavake sitä opetuksen ja virantoimituspalkkiomäärärahan jakoa koskevaa ehdotusta varten, joka kustakin oppilaitoksesta on ennen syyskuun loppua Ylihallitukselle toimitettava.

Elokuun 26 päivänä 1908 (tyttökoulujen johtajattarille), koskee edellisessä mainittua asiaa.

Elokuun 26 päivänä 1908 (Ylihallituksen valvonnan alaisten yksityisoppilaitosten johtajille ja johtajattarille), koskee yksityisistä oppilaitoksista

syksyisin joka vuosi Ylihallitukselle lähetettäviä tietoja ja niitä varten Ylihallituksen vahvistamia kaavakkeita.

Kasvatusopilliset matkarahat. Ylihallitukselle antamassaan kertomuksessa Keisarillisen Senaatin 23 päivänä huhtikuuta 1903 myöntämällä kasvatusopillisella matkarahalla tekemästään matkasta oli Helsingin suomalaisen reaalilyseon lehtori filosofianlisensiaatti Ralf Eino Saxén lausunut suotavaksi, että toinen niistä kahdesta 3,000 markan suuruisesta matkastipendistä, jotka armollisten kirjeiden mukaan 27 päivältä kesäkuuta 1872 ja 24 päivältä syyskuuta 1896 ovat vuosittain yleisistä varoista annettavat alkeisopistojen ja tyttökoulujen opettajille ja opettajattarille kuusi kuukautta kestäviä käytännöllis-kasvatusopillisia tahi tieteellisiä ulkomaisia opintomatkoja varten, jaettaisiin kahtia ja annettaisiin vastedes kolmen kuukauden aikana tehtäviä pedagoogillisia opintomatkoja varten. Käskeyttynä Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjelmässä 18 päivältä tammikuuta 1905 antamaan lausuntansa puheenalaisesta ehdotuksesta Ylihallitus 8 päivänä seuraavaa helmikuuta kehoitti suomalaisen normaalilyseon rehtoria vaatimaan mainitun lyseon opettajakunnalta sekä asianomaisten rehtorien ja johtajattarien kautta muiden Helsingissä sijaisevien yleisten oppilaitosten opettajakunnilta lausunnot asiasta. Käsitellessään sittemmin asiaa 4 päivänä tammikuuta 1906 ja lähettäen saapuneet lausunnot Keisarilliseen Senaattiin, Ylihallitus omasta puolestansa alamaisesti mainitsi seuraavaa:

Yhteistä opettajakuntien puheenalaisissa lausunnoissa on huomautus nykyisten alkeis- ja tyttökoulujemme opettajille asetettujen kasvatusopillisten matkastipendien harvalukuisuudesta ja riittämättömyydestä. Tässä suhteessa on alkeis- ja tyttökoulujemme opettajisto tätä nykyä todella aivan kohtuuttomassa asemassa verrattuna seminaarien opettajiin ja myöskin kansakoulujen tarkastajiin. Helsingin suomalaisen reaalilyseon opettajakunnan lausunnossa tavattava tämän asian nykyistä tilaa osoittava vertailu todistaa epäamättömästi, että samalla kun maan hallitus on pitänyt hyvää huolta seminaarinopettajien ja kansakoulujen tarkastajien kasvatusopillisesta kehityksestä tarjoten heille saatavina olevilla matkarahoilla verraten usein tilaisuutta perehtyä suurten sivistysmaiden kouluoloihin ja ulkomaiden kasvatusopillisiin harrastuksiin yleensä, on alkeis- ja tyttökoulujemme lukumäärältään moninkertainen opettajisto jäänyt valtion avustukseen nähden tässä suhteessa aivan kohtuuttoman pienelle osalle. Joskin otetaan huomioon, että seminaarinopettajat ja koulujen tarkastajat, joiden tehtävänä on opettajain valmistaminen ja johtaminen, menestyksellä toimiakseen tarvitsevat kouluoloihin perehtymistä ja kasvatusopillista kokemusta enemmän kuin varsinaiset nuorison opettajat, ei sittenkään ole mitään oikeaa suhdetta alkeis- ja tyttökoulujen opettajiston ja mainittujen muiden opetustoimen alalla työskentelevien henkilöryhmäin nauttimien vuotuisten stipendivarin välillä. Se epäsuhte, mikä tässä on olemassa, tulee vielä räikeämmäksi sen kautta, että alkeis- ja tyttökoulujen opettajille yhteensä varatut kaksi vuotuista matkarahaa (yhteensä 6,000 markkaa) ovat myöskin aiotut tyydyttämään normaalilyseoita, joiden erikoistehtävä, vastaisten opettajain valmistaminen.

edellyttää, että jokainen niiden opettajista ainakin jonkun kerran pääsisi ulkomaiden kouluoloihin tutustumalla kasvatusopillista kokemustansa ja tietojaan kartuttamaan.

Aivan kohtuullisena ja ilmeisen epäkohdan poistamista tarkoittavana vaatimuksena on sen vuoksi Ylihallituksen mielestä pidettävä tehtyä ehdotusta alkeis- ja tyttökoulujen opettajille varattujen nykyisten kasvatusopillisten matkastipendien lisäämisestä. Ehdotettu toisen stipendin kahtiajako ei kuitenkaan paljokaan parantaisi asiaa, sillä siten saataisiin kahden matkarahan sijasta tosin kolme, mutta tämän edun vuoksi toinen nykyisistä 3,000 markan suuruisista stipendeistä jakautuisi kahdeksi 1,500 markan suuruiseksi. Kieltämättä olisi kuitenkin maamme opettajiston sekä kasvatusopilliselle että yleistieteelliselle kehitykselle eduksi, että nykyiset 3,000 markan suuruiset matkarahat säilytettäisiin entisellään sellaisten hakijain varalle, jotka perusteellisempia opinnoita varten tahtovat kauvemman aikaa ulkomailla oleskella. Ajan vaatimaa parannusta nyt kyseessäolevassa asiassa ei siten voitane aikaansaada muuten kuin että alkeis- ja tyttökoulujen opettajistolle varatut vuotuiset stipendivarat tuntuvasti korotetaan, ja on Ylihallitus sitä mieltä, että Helsingin suomalaisesta reaalityseosta ehdotettu korotus, 10,000 markkaa, mainitun opettajiston suureen lukumäärään nähden on varsin kohtuullinen ja todellisen tarpeen vaatima. Tämä lisäsumma olisi Ylihallituksen mielestä sopiviksi pienemmiksi matkarahoiksi jaettava, jotta niistä useimmat halulliset opettajat voisivat osallisiksi päästä, ja joku pienempi vuotuinen matkaraha asetettava ensisijassa harjoitusaineiden opettajien käytettäväksi.

Kun matkarahan saajan matkaansa varten nauttima virkavapaus on kieltämättä katsottava hänen opetustointaan hyödyttäväksi ja siten koululaitoksen parasta edistäväksi, on Ylihallituksen mielestä kohtuuden mukaista, että asianomaiset opettajat saisivat laskea täten käyttämänsä virkavapauden palvelusajakseen.

Ylläsanotun nojalla Ylihallitus alomaisesti ehdotti,

että nykyiset alkeis- ja tyttökoulujen opettajille kasvatusopillisia ulkomaan-matkoja varten varatut vuotuiset matkarahat, 6,000 markkaa, korotettaisiin 10,000 markalla;

että siten saatavasta 16,000 markan vuotuisesta rahamäärästä muodostettaisiin seuraavat matkarahat:

- a) kaksi à 3,000 markkaa kuusikuukautista,
- b) kolme à 2,000 markkaa nelikuukautista,
- c) kaksi à 1,500 markkaa kolmikuukautista, sekä
- d) yksi à 1,000 markkaa (ensisijassa harjoitusaineiden opettajille) kaksi-kuukautista ulkomailla oleskelua varten;

että näistä matkarahoista olisi kaksi vuosittain harkinnan mukaan varattava ensisijassa normaalilyseoiden opettajille; sekä

että matkarahaa nauttiva opettaja saisi palvelusajaksi laskea matkaa varten nauttimansa virkavapauden.

Asia ratkaistiin 20/7 päivänä elokuuta 1906 annetulla armollisella käskyllä, jonka kautta Hänen Keisarillinen Majesteettinsa suvaitsi määrätä, että niiden kahden 3,000 markan suuruisen matkastipendin lisäksi, jotka kesäkuun

27 päivänä 1872 ja syyskuun 24 päivänä 1896 annettujen armollisten kirjeiden mukaan on määrätty yleisistä varoista annettavaksi alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen opettajille ja opettajattarille käytännöllis-kasvatusopillisia tahi tieteellisiä opintoja varten ulkomailla, saadaan tähän tarkoitukseen vieläkin käyttää 10,000 markkaa vuosittain, lukien 1907 vuoden alusta, jaettavaksi mainituille opettajille ja opettajattarille Senaatin harkinnan mukaan 2,000, 1,500 ja 1,000 markan suuruisina matkastipendeinä kasvatusopillisia opintoja varten ulkomailla, velvoittamalla stipendinsaaajat siinä tarkoituksessa oleskelemaan ulkomailla, stipendin suuruuden mukaan, kahdesta neljään kuukauteen saakka sekä viimeistään kuuden kuukauden kuluttua sieltä palattuaan antamaan Koulutoimen Ylihallitukseen kertomuksen matkastaan.

Tämän armollisen käskyn johdosta Keisarillinen Senaatti 20 päivänä syyskuuta 1906 määräsi, että Koulutoimen Ylihallituksen tulee vuosittain julistaa kysymyksenalaiset matkastipendit sopivan määrääjän kuluessa Ylihallitukselta haettavaksi ja saapuneet hakemukset ennen huhtikuun loppua toimittaa oman alamaisen lausuntonsa ohessa Keisarillisen Senaatin tutkittavaksi ja päätettäväksi.

Vuonna 1906 myönsi Keisarillinen Senaatti silloiset kaksi kasvatusopillista matkarahaa Helsingin ruotsalaisen normaalilyseon saksan- ja ranskankielen lehtorille, filosofiantohtori Ivan Uschakoffille ja Helsingin suomalaisen reaalilyseon historian, maantiedon ja luonnonhistorian kollegalle Emil Othniel Malmbergille. Myöhempinä vuosina ovat näitä matkarojoja nauttineet seuraaviin määriin:

Vuonna 1907, Hämeenlinnan suomalaisen klassillisen lyseon matematiikan ja fysiikan lehtori, filosofiantohtori Karl Ferdinand Lindman ja Helsingin suomalaisen reaalilyseon historian ja maantiedon lehtori, filosofianlisensiaatti Kaarle Juhana Jaakko Forsman 3,000 markkaa; Hämeenlinnan suomalaisen klassillisen lyseon uskonnon lehtori, teologianlisensiaatti, rehtori Martti Johannes Ruuth 2,000 markkaa; Sortavalan suomalaisen reaalilyseon historian, maantiedon ja suomenkielen lehtori, filosofianlisensiaatti Uno Ludvig Lehtonen, Oulun suomalaisen klassillisen lyseon latinan- ja suomenkielen kolleega, rehtori Sakari Adolf Westerlund, Turun ruotsalaisen reaalilyseon historian, maantiedon ja ruotsinkielen lehtori, filosofianlisensiaatti Anton Amandus Karsten ja Nikolainkaupungin ruotsalaisen klassillisen lyseon saksan- ja ranskankielen kolleega Jonas Emil Ström, kukin 1,500 markkaa, sekä Jyväskylän suomalaisen klassillisen lyseon matematiikan ja luonnontieteen lehtori Otto Ernest Wänttinen ja Helsingin uuden suomalaisen tyttökoulun virkaatekevä johtajatar, saksan- ja ranskankielen opettajatar, filosofiankandidaatti Johanna Vilhelmina Asp, kumpikin 1,000 markkaa.

Vuonna 1908, Viipurin suomalaisen reaalilyseon saksan- ja ranskankielen lehtori Urban Solmu Nyström ja Helsingin vanhan suomalaisen tyttökoulun uskonnon, historian ja maantiedon kolleega Yrjö Arvid Vilhelm Loimaranta, kumpikin 3,000 markkaa; Turun ruotsalaisen reaalilyseon maantiedon ja luonnonhistorian lehtori Klas Thorsten Gustaf Renvall 2,000 markkaa; Helsingin suomalaisen normaalilyseon uskonnon yliopettaja, teologiantohtori Paavo Emil Virkkunen, Sortavalan suomalaisen reaalilyseon matematiikan,

fysiikan ja kemian lehtori Frans Henrik Koskinen, Viipurin suomalaisen reaali-lyseon maantiedon ja luonnonhistorian lehtori Johan Eemil Aro, Helsingin suomalaisen normaalilyseon matematiikan kolleega Lars Reinhold Hirvensalo, Hämeenlinnan suomalaisen klassillisen lyseon kolleega Albert Theodor Böök, Turun suomalaisen tyttökoulun suomen- ja ruotsinkielen kolleega, filosofiantohtori Johan Vilhelm Juvelius, Helsingin suomalaisen reaali-lyseon matematiikan kolleega Albin Alexander Bergroth sekä Porvoon ruotsalaisen klassillisen lyseon voimistelun kolleega Karl Gabriel von Pfaler, kukin 1,000 markkaa.

Tehdystä anomuksesta suostui Keisarillinen Senaatti 16 päivänä lokakuuta 1907 siihen, että lehtori Karsten saisi siirtää ulkomaan-matkansa enintään toukokuuhun 1908, sekä myönsi 22 päivänä marraskuuta 1907 rehtori Ruuthille oikeuden lykätä matkansa jatkamisen kesään ja syksyyn 1908. Samanlaisen oikeuden siirtää tutkimusmatkan jatkamisen kesään 1908 myönsi Keisarillinen Senaatti 15 päivänä tammikuuta 1908 lehtori Lindmanille, oikeuttaen Ylihallituksen vastedes käsittelemään ja lopullisesti ratkaisemaan niiden opettajain ja opettajattarien anomuksia, joille Keisarillinen Senaatti määrättyillä ehdoilla on myöntänyt apurahoja ulkomaan-matkoja varten, mutta jotka myöhemmin päteillä syillä tahtovat saada matkaa varten määrättyt ehdot muutetuiksi. Tämän nojalla Ylihallitus 12 päivänä toukokuuta 1908 salli yliopettaja Virkkusen siirtää matkansa ensi vuodeksi sekä myönsi 20 päivänä toukokuuta 1908 oikeuden kolleega Loimarannalle lykätä matkansa korkeintaan huhtikuuhun 1909 ja 13 päivänä elokuuta 1908 lehtori Renvallille oikeuden siirtää matkansa helmikuuhun 1909.

Ne kolme matkarahaa, jotka 10 päivänä lokakuuta 1894 annetun armollisen kirjeen mukaan vuosittain jaetaan *saksan- ja ranskankielen opettajille ja opettajattarille* kesäloman aikana tehtäviä opintomatkoja varten, ovat tällä kolmivuotiskaudella saaneet: Vuonna 1906 Sortavalan suomalaisen reaali-lyseon saksan- ja ranskankielen lehtori Valter Olof Streng 1,000 markkaa, sekä Joensuun suomalaisen tyttökoulun saksankielen opettajatar Bertha Maria Dorothea Pipinen ja Viipurin ruotsalaisen tyttökoulun johtajatar, filosofianmaisteri Aino Maria Ottelin 750 markkaa kumpikin; vuonna 1907 Helsingin vanhan suomalaisen tyttökoulun saksan- ja ranskankielen opettajatar Ida Johanna Gustava Tötterman 1,000 markkaa, sekä Jyväskylän suomalaisen tyttökoulun ranskankielen opettajatar Eva Rosalie Collan ja Hämeenlinnan suomalaisen klassillisen lyseon saksan- ja ranskankielen kolleega Filemon Onnela, kumpikin 750 markkaa; vuonna 1908 Turun ruotsalaisen reaali-lyseon saksan- ja ranskankielen lehtori Signe Maria Vilskman 1,000 markkaa, sekä Helsingin suomalaisen normaalilyseon yliopettaja, filosofiantohtori Filip Erik Edvin Hagfors ja Turun suomalaisen tyttökoulun saksankielen opettajatar Naema Gustava Lemberg, kumpikin 750 markkaa.

Tehdystä anomuksesta Keisarillinen Senaatti syyskuun 12 päivänä 1907 oikeutti kolleega Onnelan käyttämään edellisessä mainittua matkarahaansa vasta ensi lukuvuoden päätyttyä.

Venäjänskielen opettajille ja opettajattarille annettavat matkarahat. Armollisella määräyksellä 1 päivästä marraskuuta (19 päivästä lokakuuta) 1905

Hänen Majesteettinsa armossa suvaitsi suostua siihen, että Senaatti saa Suomen yleisistä varoista sen summan lisäksi, joka armollisen kirjeen mukaan Koulutoimen Ylihallitukselle syyskuun 14 päivältä 1899 on määrätty ulosannettavaksi, käyttää vieläkin 4,000 markkaa vuosittain, viiden vuoden aikana, lukien 1906 vuoden alusta, annettavaksi neljänä stipendinä, kukin määrältään 1,000 markkaa, maan alkeisoppilaitosten venäjänkielen opettajille ja opettajattarille, velvoittamalla stipendiaatti vähintään kolmen kuukauden aikana kuuntelemaan opetusta Keisarikunnan oppilaitoksissa, etenkin sellaisissa, joissa oppilaiden äidinkieli ei ole venäjä, sekä muuten yhtäläisillä ehdoilla, kuin on säädetty edellämainitussa armollisessa kirjeessä.

Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeessä 29 päivältä marraskuuta 1905 Keisarillinen Senaatti käski Ylihallituksen julistaa nämät stipendit haettaviksi ja saapuneiden hakemusten suhteen menetellä sillä tavoin kuin mainitussa armollisessa kirjeessä 14 päivältä syyskuuta 1899 on silloin perustettuihin 750 markan suuruisiin stipendeihin nähden määrätty. Kun kuitenkin Ylihallitus alamaaisessa kirjelmässä 8 päivältä marraskuuta 1905 esittämillään syillä oli ehdottanut, että venäjänkielen opetus ensi lukuvuoden alusta lukien saataisiin rajoittaa lyseoissa siihen määrään, joka 7 päivänä kesäkuuta 1893 ja 19 päivänä elokuuta 1896 annetuissa opetussuunnitelmissa aikaisemmin oli näille oppilaitoksille vahvistettu, ja kokonaan lopettaa vastaperustetuissa Nikolainkaupungin ja Sortavalan suomalaisissa tyttökouluissa, niin Ylihallitus, jolle kirjeessä Kirkollisasiain Toimituskunnasta 23 päivältä viimekulunutta marraskuuta myöskin oli annettu käsky, että avoimet ja avoimiksi tulevat venäjänkielen opettajanvirat toistaiseksi olivat jätettävät täyttämättä, luuli asiakseen 9 päivänä joulukuuta 1905 Hänen Keisarillisen Majesteettinsa armolliseen harkintaan alistaa, eikö asiain näin ollen kyseessäolevaan tarkoitukseen käytettävien stipendien tarvetta toistaiseksi voitaisi pitää tyydytettynä käyttämällä ainoastaan ennen määrättyä 3,000 markan määrärahaa sekä että vastaperustettujen stipendien haettaviksi julistaminen sentähden saisi jäädä.

Helmikuun 6 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti, katsoen siihen että maan alkeisoppilaitoksissa venäjänkielen oppituntien lukumäärä, 25 päivänä viime tammikuuta annetun armollisen määräyksen mukaan, nyttemmin oli melkoisesti supistettu, sekä ottaen toiselta puolen huomioon, että useimmat Keisarikunnan oppilaitoksista olivat nykyään suljettuina, näki hyväksi määrätä, että edellämainittuja stipendejä älköön toistaiseksi julistettako haettaviksi.

Edellämainittuja armollisessa kirjeessä 14 päivältä syyskuuta 1899 myönnettyjä neljää 750 markan suuruisia matkarahaa ovat tällä ajanjaksoilla nauttineet: Vuonna 1906 koevuosille määrätty Oulun suomalaisen klassillisen lyseon venäjänkielen lehtori Toivo Valter Salonen, opettajatar Aino Lempi Alina Tukiainen, virkaatekevä kolleega Ellen Ida Mathilda af Enehjelm ja filosofianmaisteri Knut Arvid Laurent; vuonna 1907 Sortavalan suomalaisen reaaliylyseon lehtori Aleksanteri Rantalainen, Helsingin suomalaisen normaaliylyseon venäjänkielen virkaatekevä kolleega Hjalmar Fredrik Tukiainen, Helsingin suomalaisten tyttökoulun jatkoluokkain venäjänkielen tuntiopettaja, filosofiankandidaatti Uno Johannes Vuorjoki sekä Heinolan alkeiskoulun

yksityisten jatkoluokkain venäjänkielen opettajatar Blenda Emilia Pesonen; vuonna 1908 Viipurin suomalaisen reaalilyseon lehtori Ossian Magnus Teodor Nordensvan, Helsingin suomalaisen normaalilyseon virkaatekevä kolleega Akseli Rafael Rosenqvist, Kouvolan yksityisen suomalaisen yhteiskoulun venäjänkielen opettaja, filosofianmaisteri Moses Frithiof Laukkanen sekä Sortavalan suomalaisen tyttökoulun venäjänkielen opettaja, kolleeginasessori Elias Sarlin.

Opetuksen kuuntelemista varten normaalilyseoissa määrättyt kaksi apurahaa Ylihallitus antoi maaliskuun 9 päivänä 1906 Turun suomalaisen reaalilyseon suomen- ja ruotsinkielen kolleegalle Frans Fredrik Airolalle ja Oulun ruotsalaisen realioppilaitoksen matematiikan ja luonnontiedon kolleegalle Johan Alexander Dahlille; maaliskuun 26 päivänä 1907 Mikkelin suomalaisen klassillisen lyseon historian, maantiedon ja luonnonhistorian kolleegalle Gerhard Emil Åkessonille ja Maarianhaminan realioppilaitoksen historian, maantiedon ja ruotsinkielen kolleegalle Hugo Alfred Josef Grönstrandille; maaliskuun 3 päivänä 1908 Joensuun suomalaisen tyttökoulun johtajattarelle Thilda Johanna Beyrathille ja Nikolainkaupungin suomalaisen tyttökoulun opettajattarelle Sanna Suihkolle.

Paitsi mainittuja vuosirasäännössä olevia matkarahoja on tänä ajanjaksona myönnetty *ylimääräisiä apurahoja* ulkomaan-matkoja varten seuraaville henkilöille:

Huhtikuun 26 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti näki hyväksi käyttövaroistaan myöntää Tampereen suomalaisen reaalilyseon englanninkielen opettajattarelle Hanna Sofia Granströmille 1,000 markan matka-apurahan, ehdolla että hän vähintään kahden kuukauden ajan oleskelee Englannissa opintojen harjoittelua varten tämän maan kielessä.

Toukokuun 17 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi suomalaisen normaalilyseon lehtorille Heikki Ferdinand Soverille 800 markan suuruisen apurahan kirjastonhoidon ja siihen liittyvien asianhaaran tutkimista varten etenkin Itävallassa, Saksassa ja Tanskassa, muun muassa ehdolla, että lehtori Soveri matkalta palattuaan niin pian kuin mahdollista laatii sopivan oppaan oppilaitosten kirjastojen järjestämistä ja hoitoa varten.

Ylihallituksen ehdotuksesta Keisarillinen Senaatti myönsi 2 päivänä huhtikuuta 1908 kolme 500 markan suuruisia matkarahaa niitä Ylihallituksen alaisissa oppilaitoksissa toimivia piirustuksenopettajia ja -opettajattaria varten, jotka tahtoivat ottaa osaa piirustuksenopetuksen edistämistä tarkoittavaan ensi elokuun aikana Lontoossa kokoontuvaan kongressiin. Näistä apurahoista alkeis- tai tyttökoulujen opettajille määrätyn Ylihallitus 30 päivänä seuraavaa toukokuuta antoi Viipurin suomalaisen reaalilyseon piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajalle, taiteilija Rurik Lindqvistille.

Uusia oppikirjoja on Ylihallitus tehdystä hakemuksesta tänäkin ajanjaksona Koulujärjestyksen 80 §:n nojalla hyväksynyt alkeisoppilaitoksissa käytettäväksi, jättäen niiden käytäntöön ottamisen riippuvaksi asianomaisten opettajain hakemuksesta ja Ylihallituksen harkinnasta kussakin eri tapauksessa. Aineittain ryhmitettyinä ovat nämä oppikirjat:

Axel Emil Rosendahlin toimittamat: »Ranskankielen oppikirja», »Lärobok i franska», »Chrestomatie Française». — »Helppotajuinen Englanninkielen opas», toimittanut Hanna Andersin. — »Deutschland und die Deutschen, Ein Lesebuch zur Einführung in die Kenntnis Deutschlands und seines geistigen Lebens», I,II, toimittanut Axel Emil Rosendahl; Saksankielen alkeiskirja, kielioppi ja sanasto, toimittanut U. S. Nyström; »Grundlegendes Lehrbuch» I,II,III, toimittanut Edla Freudenthal. — »Tirocinium latinum», I-III, toimittanut K. J. Hidén; »Latinan kielioppi» I-II, toimittanut Adolf V. Streng. — N. Beckmanin laatima ja R. E. Saxénin muodostama »Svensk språklära för den högre elementarundervisningen»; »Svenska språkövningar för skolans lägre klasser av Hedda Anderson», muodostaneet B. Estlander ja Elise Stenbäck; »Svenska rättskrivningsöfvningar» sekä »Övningar i rättskrivning och satsanalys», toimittanut G. E. Lagerblad; »Kortfattad svensk språklära för finska skolor», toimittanut A. A. J. Sieberg. — J. F. Ollisen toimittamat: »Suomenkielen lukukirja», »Uppgifter för översättning från svenska till finska för läroverkens mellanklasser», »Finsk form- och ljudlära». — »I skolan och utom skolan. Lärobok i ryska språket, del I» sekä »Koulussa ja koulun ulkopuolella. Venäjänkielen oppikirja, I osa», toimittanut Valter Gustaf Kranck. — »Kristillinen uskonto-oppi», kirjoittanut Erik Johansson; »Kirkkohistorian oppikirja lyseoille ja tyttökouluille» ja »Lärobok i kyrkohistoria för lyceer och flickskolor», toimittanut Edvin Gustaf Snellman. — »Läro- och läsebok i medeltidens historia», toimittanut Viktor Karl Emil Wichmann; »Suomen historian oppikirja», kirjoittanut K. O. Lindeqvist. — »Mittausoppi seminaareja, tyttökouluja ja lyseoitten pohjakouluja varten», toimittanut August Alho. — »Fysikalaisia esimerkkejä», toimittanut F. H. Koskinen. — O. Schmeilin kirjoittama »Lärobok i botanik», kääntänyt ja muodostanut Albert Lilius; »Koulun kasvioppi», kirjoittanut K. E. Kivirikko. — »Eläinoppi seminaareja ja tyttökouluja varten», toimittanut L. G. Kiljander. — »Gullvifvan, sånger för skolungdom» ja »Kevätesikkö», lauluja koulunuorisolle» toimittaneet D. V. Nandelstadh ja M. Vehanen.

Tekijäpalkkioina on Keisarillinen Senaatti myöntänyt erinäisiä rahamääriä seuraaville oppikirjain toimittajille: Lokakuun 10 päivänä 1906 Turun suomalaisen reaalityseon matematiikan, fysiikan ja kemian lehtorille, filosofiantohtori Ivar Alfred Rosenqvistille 1,000 markkaa hänen toimittamastaan »Fysiikan oppikirja» nimisestä teoksesta; tammikuun 16 päivänä 1907 filosofiantohtori Karl Julius Hidénille 550 markkaa »Tirocinium latinum» nimisen kolmiosaisen latinankielen lukemiston toimittamisesta sekä filosofianmaisteri Allan Caloniukselle 500 markkaa hänen v. 1904 toimittamastaan kasvitieteen oppikirjasta ja seminaarinlehtori Viktor Karl Emil Wichmannille 500 markkaa hänen toimittamastaan Keskiajan historian oppi- ja lukukirjasta.

Ylihallituksen henkilökunnassa on tällä ajanjaksolla tapahtunut seuraavia muutoksia:

Ylitirehtöörin, vapaaherra Yrjö Koskinen Yrjö-Koskisen ollessa valtiopäivätöiden vuoksi estettynä virkaansa hoitamasta määräsi Keisarillinen Senaatti toukokuun 15 päivänä ja elokuun 29 päivänä 1907 ylitirehtöörintointa

hoitamaan 17 päivästä toukokuuta kesäkuun 1 päivään sekä syys- ja lokakuun aikana 1907 ylitirehtöörinapulaisen, valtioneuvos Verner Nikolai Tawaststjernan. Samoin määräsi Keisarillinen Senaatti 7 päivänä helmikuuta 1908 valtioneuvos Tawaststjernan oman virkatehtävänsä ohessa hoitamaan myös sitä ylitirehtöörinviran osaa, jota ylitirehtööri, vapaaherra Yrjö-Koskinen, ottaessaan osaa Suomen Eduskunnan 10 päivänä helmikuuta 1908 alkavaan työhön, ei itse ehtisi hoitaa.

Sittenkun Keisarillinen Majesteetti armollisella avoimella kirjeellä 1 päivästä elokuuta (19 päivästä heinäkuuta) 1908 oli nimittänyt Koulutoimen Ylihallituksen ylitirehtöörin, vapaaherra Yrjö Koskinen Yrjö-Koskisen senaattoriksi ja Keisarillisen Suomen Senaatin Talousosaston Kirkollisasiain Toimituskunnan Pääliköksi 30 päivään syyskuuta 1909, pysyttämällä hänet nykyisessä virassaan, määräsi Keisarillinen Senaatti 31 päivänä elokuuta 1908, että Ylihallituksen ylitirehtöörinvirka on toistaiseksi hoidettava noudattamalla Ylihallitukselle 18 päivänä lokakuuta 1898 annetun armollisen ohjesäännön 8 §:ää.

Kun ylitarkastaja, filosofiantohtori Artturi Heikki Virkkunen, kansanedusmieheksi valittuna, oli estetty virkaansa hoitamasta, määräsi Keisarillinen Senaatti 31 päivänä toukokuuta ja 22 päivänä elokuuta 1907 1 päivästä kesäkuuta seuraavan heinäkuun 15 päivään sekä syys- ja lokakuun ajaksi 1907 hänen virkaansa hoitamaan suomalaisen normaalilyseon yliopettajan, filosofiantohtori Kurt Reinhold Melanderin. Samasta syystä määräsi Keisarillinen Senaatti 4 päivänä maaliskuuta 1908 ylitarkastaja Virkkusen virkaa Ylihallituksessa hoitamaan maan paraillaan kestävien valtiopäiväin ajaksi Helsingin suomalaisen reaalityseon lehtorin, filosofiantohtori Jaakko Forsmanin.

Ylihallituksen alkeiskouluosaston sihteerin, kolleeginasessori Carl Erik Svi-bergson on tällä kolmivuotiskaudella nauttinut virkavapautta:

1906, 1 päivästä heinäkuuta 12 päivään syyskuuta, jolloin sihteerinvirkaa hoiti kamreeri Veli Kustaa Simelius; 1907, 10 päivästä kesäkuuta seuraavan elokuun loppuun, jolloin sijaisina toimivat 15 päivään heinäkuuta kamreeri Simelius sekä mainitusta päivästä elokuun loppuun varatuomari Arthur Söderholm; 1908, toukokuun 25 päivästä seuraavan elokuun loppuun, jona aikana virkaa hoiti kamreeri Simelius.

Lokakuun 13 päivänä 1905 Ylihallitus esitti, että 18 päivänä lokakuuta 1898 Koulutoimen Ylihallitukselle annetun armollisen ohjesäännön 1 §:ssä mainittu neuvottelevan jäsenen paikka Ylihallituksessa jälleen täytettäisiin sekä että sanottuun toimeen määrättäisiin professori Keisarillisessa Aleksanterin-Yliopistossa Heikki Paasonen. Asiaa 21 päivänä joulukuuta 1905 esiteltäessä Keisarillinen Senaatti ei katsonut olevan syytä tähän ehdotukseen suostua, vaan päätti jättää kysymyksessä olevan paikan edelleen toistaiseksi täyttämättä.

Armollisella käskyllä 20 päivästä elokuuta 1906 säädettiin, että Ylihallituksen vuosirasasääntöön oli, lukien 1907 vuoden alusta, otettava 2,400 markan suuruinen määräraha mies- tai naispuolisen kanslistin palkkaamiseksi. Täten perustettuun kanslistinvirkaan nimitti Ylihallitus 22 päivänä joulukuuta 1906 ylioppilas Aino Suppasen sekä antoi hänelle virkavahvistuskirjan

22 päivänä helmikuuta 1907. Sittemmin, 12 päivänä lokakuuta 1907, määrättiin armollisella käskyllä, että pöytäkirjanpitoa varten Ylihallituksen alkeiskouluosastolla on 1908 vuoden alusta perustettava kanslistinvirka 2,000 markan vuosipalkkiolla, ja Ylihallitus oikeutettiin täyttämään mainittu virka mies- tai naispuolisella hakijalla. Puheenalaiseen virkaan Ylihallitus 13 päivänä joulukuuta 1907 nimitti ylioppilas Hildur Maria Jahnsonin.

Mainitulla armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta 1907 suotiin Ylihallituksen kahdelle vahtimestarille 1 päivästä tammikuuta 1908 kummallekin 120 markan vuotuinen palkkionlisäys.

Kun se kolmen vuoden aika, joksi Keisarillinen Senaatti 7 päivänä lokakuuta 1902 oli vahvistanut johtosäännön maan *venäjänkielen opetuksen tarkastajille* koetteeksi noudatettavaksi, oli loppuun kulunut, käski Keisarillinen Senaatti 28 päivänä syyskuuta 1905 Ylihallituksen antaa lausunnon siitä, mihin kokemuksiin mainittuun johtosääntöön nähden oli tultu sekä olisiko mitään muutoksia tai lisäyksiä siihen ehkä katsottava tarpeen vaatimaksi, minkä ohessa Ylihallitukselle ilmoitettiin, että asianomaisten sillä välin tulee edelleen toistaiseksi noudattaa puheenalaista 7 päivänä lokakuuta 1902 annettua johtosääntöä, kunnes toisin määrätään. Sen johdosta että 25 päivänä tammikuuta 1906 annetulla armollisella asetuksella venäjänkielen tuntimäärä maan alkeisoppilaitoksissa melkoisesti oli supistettu, Ylihallitus kirjelmässä Kirkollisasiain Toimituskunnalle 16 päivältä seuraavaa maaliskuuta, huomauttaen että sanottua opetusta jo muutamien vuosien kuluessa oli tarkastettu kaikissa Ylihallituksen alaisissa oppilaitoksissa, joissa venäjänkielen opetusta annetaan, luuli asiakseen, mainitun opetusaineen nykyään muuttuneeseen asemaan nähden, jolloin sen tarkastus siinä laajuudessa, kuin viime vuosina oli tapahtunut, ylipäänsä myöskin ei näyttänyt tarpeelliselta, Kirkollisasiain Toimituskunnan suosiolliseen harkintaan jättää, eikö siihenkin katsoen, että kysymys nuorempien tarkastajien asemasta vielä oli ratkaisematta, näiden tarkastajain toimittama oppilaitosten tarkastus ainakin tänä kevätlukukautena saisi jäädä sikseen. Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjelmässä 8 päivältä toukokuuta 1906 saatettiin Ylihallituksen tietoon, että Keisarillinen Senaatti, koska maan kenraalikuvernööri ei ollut yhtynyt Senaatin asiasta tekemään päätökseen eikä asian alistaminen Hallitsijan itsensä ratkaistavaksi, katsoen siihen että sisälläoleva kevätlukukausi nyt jo oli niin pitkälle kulunut, myöskään näyttänyt sovelialta, oli katsonut Ylihallituksen edellämäinintu ehdotuksen täytyvän näin ollen raueta. Kun tämä kirjelmä joutui Ylihallituksessa esiteltäväksi toukokuun 23 päivänä, jolloin lukukausi jo oli loppumassa, ei Ylihallitus katsonut voivansa enää ryhtyä mihinkään toimenpiteeseen asiassa.

Seuraavan syyskuun 25 päivänä Ylihallitus, viitaten 1904—05 vuoden Valtiosäätäjien alamaiseen anomukseen sekä kirjelmiinsä 17 päivältä lokakuuta ja 8 päivältä marraskuuta 1905 sekä 16 päivältä maaliskuuta 1906, jälleen alisti Kirkollisasiain Toimituskunnan suosiolliseen harkintaan, eikö venäjänkielen nuorempien tarkastajain kautta suoritettavaa tarkastusta maan alkeis-

oppilaitoksissa ja tyttökouluissa saataisi jättää toimittamatta siksikuin kysymys mainittujen tarkastajain asemasta on lopullisesti tullut ratkaistuksi. Saamatta mitään vastausta tähän kirjelmänsä Ylihallitus 22 päivänä lokakuuta 1907 Kirkollisasiain Toimituskunnalle osottamassaan kirjelmässä uudisti saman ehdotuksensa.

Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjelmässä 19 päivältä kesäkuuta 1908 ilmoitettiin Ylihallitukselle, että Keisarillisen Senaatin alistettua alamaissa kirjeessä 5 päivältä joulukuuta 1906 Keisarillisen Majesteetin vahvistettavaksi Senaatin laatiman asetusehdotuksen venäjänkielen opetuksen tarkastuksen uudestaan järjestämisestä Suomen alkeisoppilaitoksissa, Keisarillinen Majesteetti, mainittua alamaista ehdotusta alamaisesti esiteltäessä, oli suvainnut armossa määrätä, että se oli jätettävä sikseen. Näin ollen ja koska mainittua tarkastusta koskeva armollinen julistus 8 päivältä elokuuta 1901 siis edelleen oli voimassa, mutta sen nojalla Ylihallitukseen asetetuille venäjänkielen tarkastajille lokakuun 7 päivänä 1902 koetteeksi kolmen vuoden ajaksi vahvistettu johtosääntö sitä vastoin ei enään voitane katsoa olevan täysin voimassa, jos kohta Keisarillinen Senaatti kirjelmässä Ylihallitukselle 28 päivältä syyskuuta 1905 oli määrännyt, että sama johtosääntö oli edelleen toistaiseksi noudatettava, sekä koska mainittu johtosääntö venäjänkielen muuttuneeseen asemaan nähden kouluissamme vaati muutoksia, Keisarillinen Senaatti näki hyväksi käskeä Ylihallitusta tekemään ehdotuksen uudeksi johtosäännöksi mainittuja tarkastajia varten sekä lähettämään sen sitten Keisarilliseen Senaattiin.

Yllämainitun käskyn mukaisesti Ylihallitus 13 päivänä elokuuta 1908 valmisti ehdotuksen puheenalaiseksi johtosäännöksi ja lähetti sen Keisarillisen Senaatin vahvistettavaksi.

Niinkuin edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on mainittu, valmistettiin Ylihallitukselle 1 päivästä kesäkuuta 1906 huoneusto suomalaisen Normaali-lyseon entisessä talossa. Määrättyään 6 päivänä syyskuuta 1905, että mainitun talon hoito tästälähin oli oleva Ylihallituksen huolena, myönsi Keisarillinen Senaatti 29 päivänä toukokuuta 1906 Ylihallituksen kamreerille Edv. Wegeliukselle, jolle Ylihallitus oli uskonut puheenalaisen talon hoidon, korvaukseksi siitä toimesta 400 markkaa palkkiota vuodessa, lukien kuluvan kalenterivuoden alusta. Niinikään Keisarillinen Senaatti lokakuun 12 päivänä 1905 myönsi talonmiehen palkkaamiseksi Ylihallitukselle luovutettuun taloon 800 markan vuotuisen määrärahan, lukien 1 päivästä syyskuuta 1905, sekä 400 markan vuosipalkkion toisen siivoojan palkkaamiseksi Ylihallitukseen ensi kalenterivuoden alusta alkaen, jota paitsi kummallekin näistä henkilöistä vakuutettiin vapaat huoneet ja lämpö. Tammikuun 15 päivänä 1908 myönsi Keisarillinen Senaatti vuodeksi 1908 Ylihallituksen talonmiehelle Johan Viktor Virtaselle 100 markan suuruisen palkkionlisäyksen.

Uuteen huoneustoon siirtyminen aiheutti muutenkin joitakin ylimääräisiä menoeriä. Niin myönsi Keisarillinen Senaatti 30 päivänä maaliskuuta 1906 kaikkiaan 9,961 markkaa vanhojen huonekalujen korjaamiseksi ja uusien hankkimiseksi ynnä puhelinlaitoksen johtamiseksi sekä 8 päivänä toukokuuta

1906 3,970 markkaa sähkövalon johtamiseksi Ylihallituksen uuteen virka-huoneustoon.

Ylihallituksen tarpeisiin on Keisarillinen Senaatti tänä ajanjaksona myöntänyt seuraavat määrärahat:

Maaliskuun 7 päivänä 1906 myönsi Keisarillinen Senaatti tehdystä anomuksesta Ylihallituksen sihteerille, asessori Carl Svibergsonille, laskettuna 250 markan mukaan vuodelta, yhteensä 750 markkaa korvaukseksi siitä sijaisenpalkkiosta, minkä hän vv. 1903—1905 oli ollut pakoitettu suorittamaan päästäkseen nauttimaan Ylihallituksen virkamiehille armollisessa asetuksessa 18 päivästä lokakuuta 1898 myönnettyä kesälomaa. Samalla käski Keisarillinen Senaatti Ylihallituksen, jollei muulla tavalla kesälomaa Ylihallituksen virkamiehille voitaisi hankkia, tehdä alamaisten ehdotuksen erityisestä Ylihallituksen vuosirahasääntöön tätä tarkoitusta varten asetettavasta määrärahasta. Ylihallituksen 30 päivänä maaliskuuta 1906 tekemän alistuksen johdosta Keisarillinen Senaatti 8 päivänä kesäkuuta 1906 myönsi kesäloman hankkimiseksi Ylihallituksen virkamiehille 1,500 markan määrärahan sekä samaan tarkoitukseen puhtaaksikirjoittajille omista käyttövaroistaan 250 markkaa. Myöhemmin armollisella käskyllä 20 päivästä elokuuta 1906 määrättiin, että mainittu 1,500 markan määräraha oli, lukien 1907 vuoden alusta, otettava Ylihallituksen vuosirahasääntöön.

Helmikuun 20 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti myönsi Ylihallituksen määrärahasissa matkakustannuksia varten syntyneen vajauksen täyttämiseksi 1,725 markkaa 73 penniä. Niinikään myönsi Keisarillinen Senaatti 1 päivänä seuraavaa joulukuuta Ylihallituksen määrärahaan sekalaisia menoja varten kuluvaksi kalenterivuodeksi 1,200 markan suuruisen lisäyksen, toisen kirjoituskoneen hankkimiseksi 600 markkaa, sekä kirjaston järjestämiseksi ja sitä koskevan luettelon valmistamiseksi 400 markkaa.

Huhtikuun 26 päivänä 1905 Ylihallitus Keisarilliselle Senaatille ehdotti, että Ylihallitukselle myönnettäisiin 2,700 markkaa Minervan antikvaarisen kirjakaupan puolesta Ylihallituksen lunastettavaksi tarjotun oppikirjakokoelman suorittamiseksi, johon kokoelmaan kuului 1,820 kappaletta ennen vuotta 1873 painettua ja 1,058 kappaletta sen jälkeen ilmaantunutta oppikirjaa. Tammikuun 16 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti, hyväksyen Ylihallituksen ehdotuksen, oikeutti Ylihallituksen edellämainitusta hinnasta valtiolle lunastamaan puheenalaisen oppikirjakokoelman liitettäväksi Ylihallituksen kirjastoon, sekä huomautti Ylihallitusta Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeessä samalta päivästä, että Ylihallituksen kirjastoon on tästä lähtien välttämättömästi hankittava vähintään yksi kappale kutakin sellaista oppi- ja lukukirjaa tai muuta opetusvälinettä, joka kulloinkin hyväksytään kouluissa käytettäväksi.

Voimassa olevien säädösten määräämiä alkeisoppilaitosten *tarkastuksia*, osittain yleisiä, osittain erinäisiin opetusaineisiin kohdistuvia, on kyseessäolevan kolmivuotiskauden kuluessa toimeenpantu senraavissa kouluissa: Lukuvuonna 1905—1906 on tarkastettu Kajaanin porvari- ja yhteiskoulu,

neiti Forsmanin ruotsalainen tyttökoulu Helsingissä, Ikaalisten, Kristiinan-kaupungin, Tyrvään ja Viitasaaren yhteiskoulut, Heinolan alkeiskoulu, Maarianhaminan reaalioppilaitos, Jämsän yhteiskoulu, Jyväskylän ja Mikkelin koulut, Iisalmen reaali- ja porvarikoulu, Nurmeksen yhteiskoulu, Joensuun koulut, Sortavalan tyttökoulu, Käkisalmen reaali- ja porvarikoulu, Lappenrannan ja Kouvolan yhteiskoulut. Lukuvuonna 1906—1907 tarkastettiin: Mikkelin ja Viipurin koulut, Kajaanin ja Iisalmen porvari- ja yhteiskoulut, Kuopion suomalainen yhteiskoulu, Mikkelin koulut, Tampereen ja Hämeenlinnan koulut, Lapuan ja Kokkolan suomalaiset yhteiskoulut, Oulun koulut, Nikolainkaupungin ruotsalaisen tyttökoulun jatkoluokat, Kokkolan alkeiskoulu ja ruotsalainen yhteiskoulu, Raahen ja Tornion alkeiskoulut, Kemin suomalainen yhteiskoulu, Tampereen suomalainen yhteiskoulu, Haminan suomalainen yhteiskoulu, Kotkan suomalainen ja ruotsalainen yhteiskoulu, Tyrvään, Riihimäen, Viitasaaren ja Jämsän yhteiskoulut, Nikolainkaupungin koulut, Jyväskylän tyttökoulu, Söörnäisten yhteiskoulu, Joensuun ja Sortavalan koulut, Salon suomalainen yhteiskoulu, Turun koulut, Maarianhaminan reaalioppilaitos. Lukuvuonna 1907—1908 tarkastettiin Tammisaaren ja Hangon yhteiskoulut, Helsingin vanha suomalainen yhteiskoulu, Heinolan alkeiskoulu ja jatkoluokat, Lahden yhteiskoulu, Haminan ja Kotkan koulut, Nikolainkaupungin koulut, Haapamäen yhteiskoulu, Tampereen suomalainen tyttökoulu, Forssan yhteiskoulut, Toijalan yhteiskoulu, Parikkalan, Värtsilän, Joensuun, Terijoen, Säkkijärven ja Kouvolan yhteiskoulut, Söörnäisten yhteiskoulu, Helsingin »Privata svenska flickskolan», Viipurin koulut, Joensuun ja Sortavalan koulut, Savonlinnan koulut, Käkisalmen yhteiskoulu, Mikkelin koulut, Kouvolan yhteiskoulu, Kristiinan suomalainen yhteiskoulu, Tornion alkeiskoulu, Kemin yhteiskoulu, Helsingin ruotsalainen tyttökoulu ja jatko-opisto, Porvoon ja Loviisan koulut.

Voimistelun opetuksen tarkastusta erinäisissä oppilaitoksissa on Ylihallituksen määräyksestä lehtori Ivar Wilskman toimittanut.

Niistä vaiheista, joiden alaisena kysymys venäjänkielen opetuksen tarkastuksesta tänä ajanjaksona on ollut, on tämän kertomuksen yleiskatsauksessa tehty selkoa.

II. Erinäiset valtion oppilaitokset ja niiden opettajisto.

Helsinki.

Suomalainen normaalilyseo. Reaaliosaston ja uusien yliopettajanvirkojen perustamisesta normaalilyseoihin on ennen tehty selkoa. Oppilaitoksen laajentamisesta aiheutuneet uudet virat on täytetty seuraavassa järjestyksessä.

Lokakuun 24 päivänä 1905 Keisarillinen Senaatti nimitti ja määräsi Pietarin suomalaisten kirkkokoulujen tarkastajan, filosofian kandidaatti Pietari Toikan venäjänkielen yliopettajaksi. Yliopettaja Toikan nauttiessa virkavapautta hoiti venäjänkielen yliopettajanvirkaa ensin suomalaisen normaalilyseon kolleega Volmari Kanninen sekä sittemmin, kun kolleega Kanninen lokakuussa 1905 oli määrätty painoasiain Ylihallituksen puheenjohtajaksi, 1 päivään kesäkuuta 1907 Hämeenlinnan suomalaisen klassillisen lyseon venäjänkielen lehtori Edvard Vilhelm Palander. Huhtikuun 11 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti nimitti ja määräsi suomalaisen normaalilyseon suomen- ja ruotsinkielien lehtorin, filosofiantohtori Aukusti Valdemar Koskimiehen molempien kotimaisten kielten yliopettajaksi. Saksan- ja ranskankielien yliopettajanvirkaan Keisarillinen Senaatti 21 päivänä joulukuuta 1907 nimitti ja määräsi Helsingin suomalaisen reaalilyseon samojen aineiden lehtorin, filosofiantohtori Filip Erik Edvin Hagforsin, joka jo lukuvuoden 1906—07 oli mainittua yliopettajanvirkaa hoitanut.

Helmikuun 12 päivänä 1907 Ylihallitus nimitti Tampereen suomalaisen reaalilyseon matematiikan, fysiikan ja kemian lehtorin, rehtori ja filosofiantohtori Hugo Magnus Johannes Relanderin matematiikan ja luonnonopin lehtorinvirkaan sekä antoi hänelle valtakirjan seuraavan huhtikuun 17 päivänä. Suomenkielen ja historian lehtorinvirkaan, lukien 1 päivästä syyskuuta 1908, nimitti Ylihallitus 4 päivänä helmikuuta 1908 Helsingin ruotsalaisen reaalilyseon lehtorin, filosofiantohtori Oskar Adolf Hainarin, jonka nimityksen Keisarillinen Senaatti 29 päivänä toukokuuta 1908 tehtyjen valitusten johdosta vahvisti; sen johdosta Ylihallitus antoi tohtori Hainarille valtakirjan puheenalaiseen virkaan 17 päivänä kesäkuuta 1908. Helmikuun 4 päivänä 1908 nimitettiin niinkään matematiikan, fysiikan ja kemian kolleeganvirkaan, lukien 1 päivästä syyskuuta 1908, filosofianmaisteri Thor Emil Markkola, sekä ruotsinkielien kolleeganvirkaan, johon on yhdistetty opetusvelvollisuus myöskin suomenkielessä, lukien 1 päivästä syyskuuta 1908, filosofianmaisteri Georg David Efraim Jacobson. Mainitut kollegat saivat valtakirjat virkoihinsa 7 päivänä seuraavaa huhtikuuta. Helmikuun 7 päivänä 1908 Ylihallitus nimitti uskonnon lehtorinvirkaan, lukien 1 päivästä syyskuuta

1908, Hämeenlinnan suomalaisen klassillisen lyseon uskonnon ja historiallisen lukemisen lehtorin, rehtori ja jumaluusopin tohtori Martti Johannes Ruuthin sekä voimistelun kolleeganvirkaan, lukien niinkään 1 päivästä syyskuuta 1908, Turun suomalaisen reaalityseon voimistelun kolleegan Lauri Magnus Poijärven. Valtakirjat virkoihinsa saivat mainitut henkilöt 10 päivänä seuraavaa huhtikuuta. Elokuun 5 päivänä 1908 nimitti Ylihallitus avonaiseen venäjänkielen kolleeganvirkaan filosofianmaisterin Akseli Rafaeli Rosenqvistin.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi luokilla I—VI lukuvuodeksi 1905—06 myönsi Keisarillinen Senaatti 19 päivänä heinäkuuta 1905 kaikkiaan 32,200 markkaa sekä näki samalla hyväksi määrätä, että lyseon III rinnakkaisosastolla seurattakoon reaalista, mutta seuraavilla rinnakkaisosastoilla edelleenkin klassillista lukusuunnitelmaa. Niinkään myönsi Keisarillinen Senaatti elokuun 29 päivänä 1906 klassillisten rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi V, VI ja VII luokalla lukuvuotena 1906—07 yhteensä 17,790 markan suuruisen määrärahan, josta määrästä 17,040 markkaa oli laskettu puheena olevien osastojen opetuksen ja johdon sekä 750 markkaa niiden aiheuttamien muiden menojen suorittamiseksi. Niinkuin ennen on mainittu, on oppilaitoksessa lukuvuoden 1907—08 alusta noudatettu kaksiosastoiselle normaalilyseolle vahvistettua menosääntöä.

Muita määrärahoja on oppilaitoksen tarpeisiin myönnetty:

Lokakuun 17 päivänä 1905 talonmiehen vuosipalkkion lisäykseksi 400 markan suuruinen määräraha, lukien kuluvan lukuvuoden alusta, siksikin uusi menosääntö oppilaitokselle tulisi vahvistetuksi; määrärahaan polttopuita ja valaistusta varten 29 päivänä toukokuuta 1906 2,500 markan satunnainen lisäys ja 25 päivänä lokakuuta 1907 samaan määrärahaan 3,000 markan suuruinen lisäys vuodeksi 1907, minkä ohessa Keisarillinen Senaatti määräsi, että sanottu määräraha on ensi kalenterivuoden alusta korotettava 5,000 markasta 8,000 markkaan; toukokuun 29 päivänä 1906 myönnettiin 2,913 markkaa 65 penniä luonnonhistoriallisten kokoelmien säilyttämiseen tarvittavien kaappien ja uusien pulpettien hankkimiseen sekä vanhain pulpettien korjauttamiseen ja heinäkuun 9 päivänä 1908 2,550 markan suuruisen ylimääräinen määräraha oppilaspulpettien ja puusohvien hankkimista varten; erinäisten muutosten toimeenpanemiseksi oppilaitoksen käytettäväksi luovutetussa sen entisessä talossa olevassa voimistelusalissa myönsi Keisarillinen Senaatti 3 päivänä huhtikuuta 1906 enintään 5,600 markkaa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut yliopettaja, professori Adolf Volde-
mar Streng. Lokakuun 5 päivänä 1906 Ylihallitus pyynnöstä vapautti yliopet-
tajan, professori Ernst Jakob Valdemar Bonsdorffin vararehtorintoinimesta
ja määräsi hänen sijaansa oppilaitoksen vararehtoriksi yliopettajan, teolo-
gianlisensiaatti Paavo Eemil Virkkusen.

Opettajakandidaattien luku on ollut eri lukuvuosina: 1905—1906, syys-
lukukaudella 28, kevätlukukaudella 29; 1906—07, syyslukukaudella 29,
kevätlukukaudella 35; 1907—08, syyslukukaudella 30, kevätlukukaudella 33.

Käytöllisiä opettajanäytteitä suoritettiin samaan aikaan eri vuosina:
32, 19, 24.

Oppilaita on ollut eri lukuvuosina: 426, 460, 498.

Koulunewosto: Professori E. N. Setälä (puheenjohtaja), ylimääräinen professori J. J. Karvonen, filosofiantohtori E. Johansson (Kaila), professori O. Törnqvist (Tarjanne) sekä konduktööri J. Ahla.

Ruotsalainen normaalilyseo. Yliopettajanvirkoihin on Keisarillinen Senaatti nimittänyt ja määrännyt seuraavat henkilöt:

Lokakuun 24 päivänä 1905 tämän lyseon venäjänkielen kollegan Viktor Robert Zilliacuksen saman kielen yliopettajaksi; elokuun 29 päivänä 1906 oppilaitoksen matematiikan ja fysiikan lehtorin, filosofiantohtori Georg Boreniuksen matematiikan ja luonnontieteiden yliopettajaksi; helmikuun 21 päivänä 1907 oppilaitoksen saksan- ja ranskan kielen lehtorin, filosofiantohtori Ivan Uschakoffin samojen kielten yliopettajaksi sekä Helsingin suomalaisen reaaliyseo suomen ja ruotsin kielten lehtorin, filosofianlisensiaatti Ralf Eino Saxénin, joka jo lukuvuonna 1906—07 väliaikaisesti oli samaa virkaa hoitanut, kotimaisten kielten yliopettajaksi.

Joulukuun 12 päivänä 1906 Ylihallitus nimitti Turun ruotsalaisen reaaliyseo kollegan Artur August Forsellin matematiikan kolleganvirkaan, johon oli astuttava 1 päivänä syyskuuta 1907, sekä antoi hänelle valtakirjan 12 päivänä helmikuuta 1907. Avonaiseen ruotsinkielisen lehtorinvirkaan nimitti Ylihallitus 4 päivänä lokakuuta 1907 maantiedon ja ruotsinkielisen kollegan samassa oppilaitoksessa, lehtori Gustaf Elis Lagerblad, oikeudella astua virkaan 1 päivänä syyskuuta 1908, sekä antoi hänelle valtakirjan 6 päivänä joulukuuta 1907. Matematiikan, fysiikan ja kemian lehtorinvirkaan, joka lehtori Boreniuksen siirrettyä yliopettajaksi oli joutunut avoimeksi, nimitettiin ja määrättiin Keisarillisen Senaatin päätöksellä 23 päivästä lokakuuta 1907 Hämeenlinnan suomalaisen klassillisen lyseon samojen aineiden lehtori, filosofiantohtori Karl Ferdinand Lindman, minkä johdosta Ylihallitus antoi hänelle valtakirjan puheenalaiseen virkaan 15 päivänä seuraavaa marraskuuta.

Sittenkun oppilaitoksen talon laajentamiseen armossa oli myönnetty enintään 260,000 markkaa, maksettavaksi v. 1906 170,000 ja v. 1907 90,000 markalla, käski Keisarillinen Senaatti, vahvistettuaan tätä tarkoitusta varten laaditut piirustukset, 13 päivänä heinäkuuta 1906 Yleisten rakennusten Ylihallituksen teettää mainitut rakennustyöt. Tästä laajennuksesta aiheutuviin sisustustarpeisiin myönsi Keisarillinen Senaatti 8 päivänä elokuuta 1907 yhteensä 17,514 markan suuruisen määrärahan.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi on myönnetty: lukuvuodeksi 1905—06 heinäkuun 12 päivänä 1905 luokille I—III 15,040 markkaa; lukuvuodeksi 1906—07 elokuun 29 päivänä 1906 klassillisen rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi IV luokalla 5,440 markkaa sekä lukuvuodeksi 1907—08 elokuun 8 päivänä 1907 klassillisen rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi V luokalla 5,720 markkaa.

Muita määrärahoja on myönnetty: Uusien pulpettien hankkimiseksi 15 päivänä kesäkuuta 1906 enintään 2,877 markkaa ja 19 päivänä kesäkuuta 1908 2,190 markkaa. Marraskuun 28 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi lisäystä talonmiehen-lämmittäjän palkkioon 125 markkaa vuodelle 1907 ja 400 markkaa vuodelle 1908. Heinäkuun 1 päivänä 1908 myönnettiin 3,000 markan lisäys oppilaitoksen polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan

vuodelle 1908, minkä ohessa Keisarillinen Senaatti määräsi, että mainittu määräraha, lukien 1909 vuoden alusta, on korotettava 5,000:sta 7,000 markaksi.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut yliopettaja, teologiantohtori Vilhelm Teodor Rosenqvist.

Opettajakandidaattien lukumäärä on eri lukuvuosina ollut: 1905—06, syyslukukaudella 11, kevätlukukaudella 11; 1906—07, syyslukukaudella 19, kevätlukukaudella 15; 1907—08, syyslukukaudella 15, kevätlukukaudella 14.

Käytöllisiä opettajanäytteitä suoritettiin samaan aikaan eri vuosina: 14, 11, 13.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 297, 358, 399.

Kouluneuvosto: Professori F. W. Gustafsson (puheenjohtaja), lääkäri O. Heikel, intendentti K. Appelberg, turkkuri A. Lundqvist sekä ylimääräinen professori Hj. v. Bonsdorff.

Suomalainen reaalityseo. Kesäkuun 28 päivänä 1905 suostui Keisarillinen Senaatti siihen, että filosofianmaisteri Fredrik Julius Lindström saadaan toistaiseksi, lukien ensi lukuvuoden alusta, asettaa suomen- ja saksankielen apulaiskolleegaksi lyseon rinnakkaisluokille. Samoin suostui Keisarillinen Senaatti 21 päivänä tammikuuta 1908 siihen, että filosofianmaisteri Hugo Valdemar Stenberg toistaiseksi, lukien 1 päivästä helmikuuta 1908, saadaan asettaa matematiikan ja fysiikan apulaiskolleegaksi oppilaitoksen rinnakkaisluokille. Kummallekin määräsi Keisarillinen Senaatti 4,000 markan vuosipalkkion ja vähintään 22 tunnin opetusvelvollisuuden viikossa.

Suomen- ja ruotsinkielen lehtorinvirkaan, joka sen entisen haltijan lehtori Ralf Eino Saxénin siirryttyä yliopettajanvirkaan ruotsalaisessa normaalilyseossa oli joutunut avoimeksi, nimitti Ylihallitus 16 päivänä tammikuuta 1908, lukien seuraavan syyskuun 1 päivästä, Joensuun suomalaisen klassillisen lyseon rehtorin, filosofiantohtori Knut Leopold Cannelinin, jonka nimityksen Keisarillinen Senaatti tehdyn valituksen johdosta vahvisti 13 päivänä toukokuuta 1908. Ylihallitus antoi tämän johdosta lehtori Cannelinille valtakirjan puheenalaiseen virkaan 30 päivänä toukokuuta 1908.

Lehtori Filip Erik Edvin Hagforsin siirryttyä yliopettajanvirkaan suomalaisessa normaalilyseossa joutui saksan- ja ranskkankielen lehtorinvirka avoimeksi. Tähän virkaan Ylihallitus 30 päivänä toukokuuta 1908 nimitti seuraavan syyskuun 1 päivästä lukien Turun suomalaisen reaalityseon samojen aineiden lehtorin, filosofiantohtori Kaarle Sanfrid Laurilan ja antoi hänelle valtakirjan 29 päivänä heinäkuuta 1908.

Elokuun 5 päivänä 1908 Ylihallitus tehdystä pyynnöstä myönsi virkaeron oppilaitoksen uskonnonopettajalle, filosofianmaisteri Matti Pesoselle, lukien 1 päivästä syyskuuta 1908.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi luokilla I—V lukuvuodeksi 1905—06 myönnettiin 28 päivänä kesäkuuta 1905 ja lukuvuodeksi 1906—07 elokuun 29 päivänä 1906 25,130 markkaa. Samaa tarkoitukseen lukuvuodeksi 1907—08 myönnettiin 15 päivänä elokuuta 1907 25,530 markan suuruinen määräraha.

Koulun määräraha sekalaisia menoja varten korotettiin Keisarillisen Senaatin päätöksellä 18 päivältä huhtikuuta 1907 3,500:sta 3,800 markkaan, vuoden 1907 alusta lukien. Marraskuun 28 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi 500 markan lisäyksen vuodelle 1907 oppilaitoksen polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan sekä määräsi, että sanottu määräraha on, lukien 1908 vuoden alusta, korotettava 5,000 markaksi kalenterivuodelta. Samaan määrärahaan Keisarillinen Senaatti 20 päivänä kesäkuuta 1908 myönsi 500 markan suuruisen ylimääräisen lisäyksen kuluvaksi kalenterivuodeksi, määrätten samalla, että puheenalainen määräraha on vastedes korotettava 6,500 markkaan vuodessa.

Heinäkuun 1 päivänä 1908 myönnettiin 800 markan suuruisen ylimääräinen määräraha urkuharmonion hankkimiseksi oppilaitokseen.

Piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajaviran palkkion korottaminen on ennen mainittu. Armollisella käskyllä 20 päivältä elokuuta 1906 säädettiin, että oppilaitoksen vahtimestarille Anton Viljanderille on annettava mieskohtaista palkanlisäystä 300 markkaa vuodessa, lukien tammikuun 1 päivästä 1907.

Rehtorina on edelleen ollut lehtori, filosofiantohtori Kaarlo Fredrik Kerppola. Oppilaita on ollut eri vuosina: 487, 480, 461.

Kouluneuvosto: Professorit W. Ruin (puheenjohtaja) ja T. Laitinen, pormestari L. Cajander, valtioneuvos A. V. Helander sekä rakennusmestari I. V. Tikka.

Ruotsalainen reaalilyseo. Lokakuun 24 päivänä 1905 Keisarillinen Senaatti nimitti ja siirsi avonaiseen saksan- ja ranskankielen lehtorinvirkaan Turun ruotsalaisen reaalilyseon samojen aineiden lehtorin, filosofiantohtori Axel Emil Rosendahlin, oikeudella astua virkaan 1 päivänä syyskuuta 1906.

Syyskuun 12 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti tehdystä anomuksesta myönsi elinkautisen eläkkeen voimistelun kollegalle, lehtori Vilhelm Ludvig Bergholmille 1 päivästä seuraavaa lokakuuta. Täten avoimeksi joutuneeseen voimistelun kolleganvirkaan nimitti Ylihallitus 26 päivänä marraskuuta 1907 Helsingin suomalaisen reaalilyseon kollegan August Bernhard Ulfssonin oikeudella astua virkaan 1 päivänä lokakuuta 1908, jonka nimityksen Keisarillinen Senaatti tehtyjen valitusten johdosta 11 päivänä helmikuuta 1908 vahvisti. Sen johdosta Ylihallitus 21 päivänä helmikuuta antoi hänelle siirtovaltakirjan.

Syyskuun 3 päivänä 1907 Ylihallitus nimitti pastori Gustaf Calixtus Karlssonin uskonnon opettajanvirkaan, sekä antoi hänelle, joka sillä välin oli ottanut sukunimekseen Bondestam, virkavahvistuskirjan seuraavan marraskuun 5 päivänä.

Toukokuun 18 päivänä 1908 kuoli englanninkielen opettaja August Leonard Furuhjelm.

Rinnakkaisosastoja on edelleen ollut olemassa oppilaitoksen viidellä alimalla luokalla. Niitä varten on myönnetty seuraavat määrärahat: 28 päivänä kesäkuuta 1905 lukuvuodeksi 1905—06 24,720 markkaa, 29 päivänä elokuuta 1906 lukuvuodeksi 1906—07 25,270 markkaa sekä 18 päivänä heinäkuuta 1907 lukuvuodeksi 1907—08 25,130 markkaa.

Piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajaviran palkkion korottamisesta on ennen ollut puhe. Armollisella käskyllä 20 päivältä elokuuta 1906 säädettiin, että oppilaitoksen vahtimestarille Anders Johan Stenholmille on annettava mieskohtaista palkanlisäystä 300 markkaa vuodessa, lukien tammikuun 1 päivästä 1907.

Huhtikuun 9 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti vapautti kolleega Arvid Ferdinand Liliuksen rehtorintoimesta, lukien 1 päivästä heinäkuuta 1908, sekä määräsi hänen sijaansa rehtoriksi oppilaitoksen vararehtorin, lehtori Karl Severin Ahoniuksen.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 393, 377, 394.

Kouluneuvosto: Filosofianmaisteri E. Nordström (puheenjohtaja), apteekkari K. A. Aschan, oikeusneuvosmies G. J. Sourander, filosofiantohtori A. Hultin (syyskuuhun 1907) sekä lääkäri W. Leontjeff.

Suomalainen tyttökoulu. Oppilaitoksen vakinaisessa opettajistossa on tapahtunut seuraavia muutoksia: Helmikuun 21 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi ensimmäisen valmistavan luokan opettajattarelle Ida Amalia Wenellille elinkautisen eläkkeen, minkä johdosta Ylihallitus 22 päivänä maaliskuuta 1907 antoi hänelle virkaeron, luettuna seuraavan syyskuun 1 päivästä. Täten avoimeksi joutuneeseen virkaan Keisarillinen Senaatti tehtyjen valitusten johdosta 9 päivänä huhtikuuta 1908 nimitti ja määräsi opettajatar Berta Amalia Hermansonin, jolle Ylihallitus 5 päivänä seuraavaa toukokuuta antoi valtakirjan puheenalaiseen virkaan.

Toukokuun 23 päivänä 1907 kuoli saksankielen opettajatar, rouva Fanny Johanna Gylling.

Suuren oppilasmäärän vuoksi on rinnakkaisosastoja, osittain kaksinkertaisiaakin, tänäkin ajanjaksona ollut pakko järjestää kaikille luokille. Niitä varten on myönnetty seuraavat apurahat: Kesäkuun 28 päivänä 1905 rinnakkaisosastojen ylläpitoa varten I—V luokilla lukuvuodeksi 1905—06 30,480 markkaa; syyskuun 4 päivänä 1906 yksinkertaisten rinnakkaisosastojen ylläpitämiseen I, II, IV ja V luokalla sekä kaksinkertaisen rinnakkaisosaston ylläpitämiseen III luokalla lukuvuodeksi 1906—07 28,970 markkaa; elokuun 15 päivänä 1907 yksinkertaisten rinnakkaisosastojen ylläpitämiseen I, II, III ja V luokalla sekä kaksinkertaisen rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi IV luokalla lukuvuodeksi 1907—08 kaikkiaan 29,310 markkaa. Kolmannen osaston ylläpitokustannuksiin oppilaitoksen III luokalla samana lukuvuonna myönsi Keisarillinen Senaatti lokakuun 29 päivänä 1907, lukien marraskuun 1 päivästä, 4,720 markan mukaan koko lukuvuodelta.

Maaliskuun 8 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti myönsi 650 markkaa oppilaitoksen lämmityksen ja valaistuksen määrärahaan v. 1905 syntyneen vajauksen täyttämiseksi, minkä ohessa sanottu määräraha, joka itse koulua varten oli ollut 3,500 ja sen tarpeeksi vuokrattuja huoneustoja varten 400 markkaa vuodessa, korotettiin 4,300 markaksi, laskettuna 1 päivästä tammikuuta 1906. Tammikuun 9 päivänä 1908 myönsi Keisarillinen Senaatti 906 markan 40 pennin suuruisen lisäyksen vuodelle 1907 polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan.

Tyttökoulun yhteydessä toimivan *jatko-opiston* oppikurssit, ehdotukset opetuksen jakamiseksi sekä menosäännön on Keisarillinen Senaatti säädetyssä järjestyksessä erittäin kutakin lukuvuotta varten vahvistanut. Tähän tarkoitukseen on myönnetty: lukuvuodeksi 1905—06 elokuun 16 päivänä 1905 25,970 markkaa, jonka summan lisäksi Keisarillinen Senaatti 23 päivänä marraskuuta 1905 myönsi erityisen opetuksen antamiseksi uskonnossa, sielutieteessä, suomenkielessä ja maantiedossa I ja II luokalla sekä kaunoluvun opetuksen kustantamiseksi samoilla luokilla ylimääräisen 3,625 markan suuruisen määrärahan; lukuvuodeksi 1906—07 syyskuun 4 päivänä 1906 varsinaisen ja rinnakkaisopetuksen järjestämiseksi eri aineissa 29,057 markkaa 50 penniä sekä sen lisäksi 20 päivänä marraskuuta 1906 ensi luokan jakamisesta tänä lukuvuonna kahteen ryhmään johtuvien kustannusten suorittamiseksi 1,125 markan suuruisen ylimääräisen määrärahan; lukuvuodeksi 1907—08 syyskuun 19 päivänä 1907 varsinaisia kustannuksia varten 26,620 ja ylimääräisiä oppijaksoja varten 1,800, eli yhteensä 28,420 markkaa.

Oppilaita on jatko-opistossa eri lukuvuosina ollut: 180, 144, 100, joista opettajatodistuksen saatuaan eri vuosina erosi: 31, 25, 30. Käytöllisiä opettajanäytteitä on suoritettu samaan aikaan: 11, 13, 21.

Tyttökoulun oppilasmäärä oli mainittuina vuosina: 497, 498, 507.

Alustaviin toimenpiteisiin uuden talon aikaansaamiseksi etupäässä tämän oppilaitoksen tarvetta varten on tänä ajanjaksona ryhdytty. Sittenkun Helsingin vanhaan suomalaiseen tyttökouluun liitetyn jatko-opiston Kasvatusopillinen Johtokunta yhdessä mainitun tyttökoulun opettajakunnan kanssa Ylihallituksen kehoituksesta 12 päivänä marraskuuta 1906 oli antanut ehdotuksen uuden talon rakentamiseksi tämän oppilaitoksen tarpeeksi, Ylihallitus, lähettäen 22 päivänä maaliskuuta 1907 mainitun ehdotuksen Hänen Keisarilliselle Majesteetillensa, alamaisesti huomautti, että tilan ahtaus ja muut nykyistä Helsingin vanhan suomalaisen tyttökoulun huoneustoa haittaavat epäkohdat, joista Kasvatusopillinen Johtokunta ehdotuksessaan mainitsi, jo yksistään olivat niin painavaa laatua, että ne tekivät uuden tyttökouluhuoneuston rakentamisen pääkaupunkiin lähimmässä tulevaisuudessa aivan välttämättömäksi. Tämän lisäksi tuli vielä se, että Helsingin uusi suomalainen tyttökoulu ja valtion täydellisesti ylläpitämät suomenkieliset yliopistoon johtavat tyttökoulun jatkoluokat myöskin olivat omaa huoneustoa vailla. Uuden korkeampaa suomenkielistä naisopetusta varten aiotun koulutalon tarpeellisuus pääkaupungissa oli siten kaiken epäilyksen ulkopuolella.

Niinkuin Kasvatusopillinen Johtokunta oli Ylihallituskin sitä mieltä, että uusi koulutalo olisi rakennettava vanhan suomalaisen tyttökoulun ja suomenkielisen jatko-opiston tarvetta silmällä pitäen; nykyinen vanhan tyttökoulun rakennus tarjoisi ainakin toistaiseksi riittävää tilaa uudelle suomalaiselle tyttökoululle ja myöskin yliopistoon johtaville tyttökoulun jatkoluokille. Uuden koulutalon Kasvatusopillinen Johtokunta oli suunnitellut rakennettavaksi sen varalle, että se johtokunnan tekemä tyttökoulun ja jatko-opiston laajentamista tarkoittava ehdotus, jonka Ylihallitus 23 päivänä toukokuuta 1907 oli Hänen Keisarillisen Majesteettinsa harkittavaksi alistanut, tulisi armollisesti hyväksytyksi. Vaikka kysymys tästä laajentamishdotuk-

sesta vielä oli ratkaisematta, katsoi Ylihallitus kuitenkin välttämättömän tarpeelliseksi, että nyt jo ryhdyttiin ainakin alustaviin toimenpiteisiin uuden koulutalon aikaansaamiseksi. Kasvatusopillisen Johtokunnan mainitsemista kolmesta tonttipaikasta katsoi Ylihallitus puolestaan asemaan ja myöskin kaupunginosaan nähden sopivimmaksi Meteorologisen Keskuslaitoksen Kaisaniemen puiston laidassa sijaitsevaa tonttia, jonka piakkoin luultiin joutuvan nykyisestä käytännöstään vapaaksi. Koulutalon sijoittaminen mainitulle paikalle näyttäytyi kuitenkin useastakin syystä tuottavan vaikeuksia, minkä johdosta eri ehdotuksia tehtiin puheenalaisen koulutalon paikasta. Vaadittuna Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjelmässä 15 päiväältä tammi-kuuta 1908 antamaan lausuntonsa ehdotetuista tonttipaikoista Ylihallitus saman kuun 21 päivänä mielipiteenään lausui, että kun suomalaiselle tyttö-koululle ja suomalaisille yliopistoon johtaville jatkoluokille, joissa kouluissa oppilasluku nousi: edellisessä 506:een, ja jälkimmäisessä, jolta vielä puuttui kolmas luokka, 105:een, oli hankittava tarkoituksenmukainen koulutalo, oli tärkeätä että näitä kouluja varten ensi sijassa hankitaan sopiva tonttipaikka, joka sijaitsee, kun otetaan huomioon myöskin Söörnäisten puolella olevat väkirikkaat kaupunginosat, jotakuinkin keskellä kaupunkia ja joka tarjoo riittävää tilaa niin avaralle leikkipihalle kuin yli 600 nousevalle oppilasmäärälle tarvitaan. Kaikista ehdolla olleista tonteista täytti Ylihallituksen mielestä parhaiten nämä ehdot Unionin-, Liisan- ja Rauhankadun välinen paikka valtion omistamalla sairashuone-alueella, jonka rakentamattomalla osalla voitaisiin saada riittävä tila näille kouluille tarpeellisia rakennuksia varten sekä tarpeeksi avara leikkipiha niiden lukuisille oppilaille. Samalla Ylihallitus jätti armolliseen harkintaan, eikä olisi julistettava yleinen palkintokilpailu piirustusten aikaansaamista varten, jotta mainituille oppilaitoksille rakennettava koulutalo niin hyvin kuin mahdollista tulisi vastaamaan tarkoitustaan.

Asia ei ole tänä kolmivuotiskautena tullut ratkaistuksi.

Kouluneuvosto: Professori B. F. Godenhjelm, lehtorinrouva Alma Almborg, valtioneuvoksenrouva J. Danielson, tohtori K. A. Rönnholm ja faktori J. A. Snäll.

Ruotsalainen tyttökoulu. Oppilaitoksen vakinaisessa opettajistossa ei tällä kolmivuotiskaudella ole tapahtunut mitään muutoksia.

Rinnakkaisosastoja on edelleen ollut olemassa koulun kaikilla varsinaisilla luokilla. Niiden ylläpitämiseksi on myönnetty: lukuvuodeksi 1905—06 12 päivänä heinäkuuta 1905 21,640 markkaa; luokuvuodeksi 1906—07 heinäkuun 27 päivänä 1906 21,000 markkaa, jota paitse englanninkielen opetusta varten oppilaitoksen III rinnakkaisluokalla lokakuun 25 päivänä 1906 myönnettiin 240 markan määräraha; lukuvuodeksi 1907—08 heinäkuun 25 päivänä 1907 21,600 markkaa.

Toukokuun 2 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti myönsi piirustussalin laatimiseksi oppilaitoksen ullakkokerrokseen sekä sen sisustamiseksi korkeintaan 15,240 markan suuruisen määrärahan.

Muita ylimääräisiä määrärahoja on myönnetty: polttopuiden ja valaisuksen määrärahassa vuodelta 1905 syntyneen vajauksen täyttämiseksi 8 päivänä maaliskuuta 1906 874 markkaa 55 penniä, helmikuun 8 päivänä 1907 samaan määrärahaan 961 markan 56 pennin tilapäinen lisäys vuodelle 1906, elokuun 22 päivänä 1907 korkeintaan 2,000 markan lisäys vuodelle 1907 sekä heinäkuun 24 päivänä 1908 korkeintaan 2,500 markan lisäys vuodelle 1908; toukokuun 25 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti myönsi 2,500 markkaa oppilaitoksen fysikaalisen kaluston korjaamiseen ja täydentämiseen, sekä tammikuun 25 päivänä 1908 841 markan 39 pennin lisäyksen tyttökoulun ja jatko-opiston sekalaisten menojen määrärahaan vuodelle 1907.

Tammikuun 15 päivänä 1908 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen lämmittäjälle Johan Vilhelm Anderssonille 100 ja talonmiehelle Karl Viktor Ekmanille 200 markan palkkionlisäyksen vuodelle 1908.

Tyttökoulun yhteydessä toimivan *jatko-opiston* laajentamisesta erityisellä yliopistoon johtavalla linjalla on ennen tehty selkoa. Oppilaitokselle on Keisarillinen Senaatti vuosittain voimassa olevien säädösten mukaisesti vahvistanut oppikurssit, opetuksen jaon ja menossäännön, joka lukuvuodeksi 1905—06 elokuun 16 päivänä 1905 vahvistettiin 22,125 markaksi. Syyskuun 4 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti, korottaen oppilaitoksen pedagogisen johtokunnan kolmannen jäsenen palkkion toistaiseksi 500 markaksi vuodessa, lukien 1 päivästä syyskuuta 1906, vahvisti lukuvuodeksi 1906—07 jatko-opiston ynnä sen yhteyteen väliaikaisesti järjestettyjen ylioppilaskurssien vuosirahasäännön yhteensä 24,075 markaksi. Syyskuun 19 päivänä 1907 vahvistettiin menosääntö lukuvuodeksi 1907—08 kaikkia luokkia varten yhteisesti 23,675:ksi ja yliopistoon johtavia kursseja varten erikseen 2,470 markaksi eli yhteensä 26,145 markaksi.

Jatko-opiston oppilasmäärä on eri vuosina ollut: 55, 65, 64. Opettajatodistuksen saatuaan erosi eri vuosina: 4, 11, 12. Käytöllisiä opettajanäytteitä suoritettiin samana aikana: 17, 5, 7.

Tyttökoulun oppilasmäärä on ollut eri vuosina: 432, 435, 441.

Kouluneuvosto: Entinen seminaarinjohtaja F. W. Sundwall (puheenjohtaja), valtioneuvoksen rouva H. Estlander, presidentin rouva C. Montgomery, ylimääräinen professori A. G. Wallensköld sekä tohtori E. Wasastjerna.

Uusi suomalainen tyttökoulu. Opettajanvirkoja on oppilaitoksen laajetessa vakinaisesti täytetty seuraavassa järjestyksessä. Lokakuun 13 päivänä 1905 Ylihallitus nimitti koulun virkaatekevän johtajattaren, filosofiankandidaatti Johanna Vilhelmina Aspin vakinaiseksi opettajattareksi opetusvelvollisuudella tarpeen mukaan saksan-, ranskan- ja suomenkielessä, sekä antoi hänelle 13 päivänä joulukuuta 1905 valtakirjan puheenalaiseen virkaan. Matematiikan ja fysiikan kolleegavirkaan, lukien 1 päivästä syyskuuta 1908, nimitti Ylihallitus 12 päivänä toukokuuta 1908 filosofiankandidaatti Otto Rudolf Kaimion, jonka nimityksen Keisarillinen Senaatti tehtyjen valitusten johdosta vahvisti 20 päivänä elokuuta 1908. Ylihallitus antoi kolleega Kaimiolle valtakirjan 31 päivänä elokuuta 1908. Suomen- ja ruotsinkielen kolleegavirkaan, lukien 1 päivästä syyskuuta 1908, nimitti Ylihallitus 26 päivänä

toukokuuta 1908 Oulun suomalaisen klassillisen lyseon ruotsinkielien kolleegan Valfrid Volmar Utterin, jonka nimityksen Keisarillinen Senaatti tehtyjen valitusten johdosta vahvisti syyskuun 17 päivänä 1908.

Kesäkuun 20 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti vahvisti oppilaitokselle 14,330 markkaan päättyvän menosäännön lukuvuodeksi 1906—07 sekä myönsi uusien huonekalujen hankkimiseksi kouluun 1,600 markan määrärahan. Niinikään Keisarillinen Senaatti kesäkuun 15 päivänä 1907 vahvisti koululle 19,930 markkaan päättyvän menosäännön lukuvuodeksi 1907—08, myöntäen samalla huonekalujen ynnä muiden tarpeiden hankkimiseksi 1,800 markan suuruisen määrärahan.

Huoneustojen vuokraamista varten oppilaitokselle ja sen johtajattarelle kesäkuun 1 päivästä 1907 samaan päivään 1908 myönsi Keisarillinen Senaatti yhteensä 4,700 markan suuruisen määrärahan. Samaan tarkoitukseen kesäkuun 1 päivästä 1908 samaan päivään vuonna 1909 myönnettiin 21 päivänä toukokuuta 1908 yhteensä 6,400 markkaa.

Sitä paitsi on oppilaitokselle myönnetty 21 päivänä toukokuuta 1908 huonekaluston hankkimiseksi 1,600 markan ylimääräinen määräraha sekä 17 päivänä seuraavaa heinäkuuta 353 markkaa 76 penniä lämmitystä ja valaistusta varten osotetussa määrärahasssa lukuvuonna 1907—08 syntyneen vajauksen täyttämiseksi.

Oppilaita on ollut: lukuvuonna 1905—06 yhdellä luokalla 40, 1906—07 kahdella luokalla 74, 1907—08 kolmella luokalla 107.

Kouluneuvosto: Lääketieteellisensiaatti Ellen Ahlqvist (puheenjohtaja), professori Th. Homén, filosofiantohtori Tekla Hultin.

Yliopistoon johtavat suomenkieliset tyttökoulun jatkuoluokat. Ennen on kerrottu ne toimenpiteet ja määräykset, joiden johdosta tämä oppilaitos lukuvuoden 1906—07 alussa alkoi toimintansa.

Kesäkuun 29 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti vahvisti oppilaitokselle lukusuunnitelman sekä tulevaa lukuvuotta koskevan menosäännön, joka päättyi 11,120 markkaan.

Opettajavirat ovat tänä ajanjaksona olleet väliaikaisella kannalla samoin kuin koko oppilaitoskin. Virkaatekevänä johtajattarena on alusta saakka ollut opettajatar Johanna Otilie Andersin. Julistettuaan lukuvuodeksi 1907—08, jolloin oppilaitos toimi kaksiluokkaisena, viransijaisuudet haettaviksi, Ylihallitus 5 päivänä kesäkuuta 1907 määräsi toistaiseksi hoitamaan eri aineiden opetusta seuraavat henkilöt: kolleega Yrjö Loimarannan uskonnon, filosofian kandidaatin, neiti Laura Lydia Högmanin maantiedon ja luonnonhistorian, virkaatekevän johtajattaren Johanna Otilie Andersinin edelleen olemaan oppilaitoksen johtajattarena sekä hoitamaan saksan- ja ranskan kielen, opettajattaren Elin Oihonna Kallion voimistelun ja terveysopin, opettajattaren Hanna Augusta Hirnin piirustuksen sekä opettajattaren Anna Lovisa Sarlinin laulun opetusta; heinäkuun 24 päivänä 1907 filosofian kandidaatin Uno Johannes Vuorjoen ensi lukuvuoden ajaksi hoitamaan venäjän kielen sekä opettajattaren Johanna Sofia Granströmin ensi lukuvuoden alusta toistaiseksi hoitamaan englanninkielien opetusta; elokuun 14 päivänä 1907

lehtorin, filosofiantohtori Otto Vilhelm Nevanlinnan hoitamaan matematiikan ja luonnonopin lehtorinvirkaa, lehtorin filosofiantohtori Kaarlo Olavi Lindqvistin suomenkielen ja historian lehtorinvirkaa sekä kollegan neiti Eine Lahtosen saksan- ja ruotsinkielen opettajattaren virkaa.

Suuren oppilasmäärän vuoksi kävi tarpeelliseksi jo lukuvuoden 1906—07 alussa järjestää oppilaitoksen I luokalle rinnakkaisosasto, ja myönsi Keisarillinen Senaatti 12 päivänä syyskuuta 1906 tähän tarkoitukseen 6,300 markkaa. Maaliskuun 19 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti vahvisti 28,620 markkaan päättyvän menosäännön oppilaitokselle lukuvuodeksi 1907—1908 sekä myönsi syyskuun 14 päivänä 1907 rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi I luokalla lukuvuonna 1907—1908 6,040 markan määrärahan.

Muita ylimääräisiä määrärahoja on koululle myönnetty: Oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten osotetusta Ylihallituksen määrärahasta syyskuun 18 päivänä 1906 560 markkaa ylimääräisen ranskankielen kurssin järjestämiseksi niille ensi luokan oppilaille, jotka eivät olleet lukeneet tyttökoulujen vapaaehtoista lyhempää uusien kielten kurssia, sekä 29 päivänä joulukuuta 1906 450 markkaa oppilaitoksen määrärahoissa kirjoja ja opetusvälineitä sekä sekalaisia menoja varten kuluvana kalenterivuonna syntyneiden vajausten täyttämiseksi; huonekaluston ja muiden tarpeiden hankkimiseksi myönnettiin 21 päivänä tammikuuta 1907 2,691 markkaa, 21 päivänä seuraavaa joulukuuta 2,741 markkaa 55 penniä sekä 2 päivänä toukokuuta 1908 2,162 markkaa; kreikkalais-venäläisen uskonnon opetuksen kustantamiseksi myönsi Keisarillinen Senaatti lokakuun 25 päivänä 1907 kuluvaksi lukuvuodeksi 280 markan suuruisen ylimääräisen määrärahan, sekä joulukuun 21 päivänä 1907 sekalaiisten menojen määrärahan tämänvuotisen vajauksen täyttämiseksi 1,200 markkaa.

Oppilaita on ollut: lukuvuonna 1906—07 yhdellä luokalla 62, lukuvuonna 1907—08 kahdella luokalla 106.

Kouluneuvosto: Sama kuin Helsingin vanhan suomalaisen tyttökoulun.

Porvoo.

Ruotsalainen klassillinen lyseo. Vakinaisessa opettajistossa on tapahtunut seuraavia muutoksia: Helmikuun 26 päivänä 1907 Ylihallitus suostui siihen, että tämän lyseon voimistelun kolleega Johan Fredrik Blomqvist ja Joensuun suomalaisen klassillisen lyseon saman aineen kolleega Karl Gabriel von Pfaler saisivat 1 päivästä syyskuuta 1907 vaihtaa keskenään virkoja, sekä antoi heille 1 päivänä toukokuuta 1907 siirtovaltakirjat. Heinäkuun 24 päivänä 1907 Ylihallitus pyynnöstä myönsi virkaeron laulun opettajalle Selim Gabriel Linsénille, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Täten avoimeksi joutuneeseen laulunopettajan virkaan nimitti Ylihallitus 19 päivänä marraskuuta 1907 pastori Karl Vilhelm Eugene Wallénin sekä antoi hänelle virkavahvistuskirjan 21 päivänä tammikuuta 1908.

Helmikuun 15 päivänä 1908 myönsi Keisarillinen Senaatti 500 markkaa uuden harmoonion hankkimiseksi oppilaitokseen sekä 19 päivänä samaa kuuta

700 markan suuruisen lisäyksen polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan vuodelle 1908.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori, professori Karl Axel Berg-holm. Lokakuun 5 päivänä 1906 Ylihallitus pyynnöstä vapautti kollegan Ernst Johan Lönnbergin vararehtorin toimesta ja määräsi hänen sijaansa vararehtoriksi kolleegan, filosofianlisensiaatti Anders Allardtin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 119, 127, 131.

Kouluneuvosto: varakonsuli G. L. Söderström (puheenjohtaja), tehtailija R. V. Ekeblom, pormestari M. Schauman, pankinjohtaja A. Gulin sekä rouva N. Linsén.

Loviisa.

Alkeiskoulu. Oppilaitoksen laajentamisesta viisiluokkaiseksi on ennen tehty selkoa.

Avonaiseen matematiikan ja luonnonopin kolleganvirkaan nimitti Ylihallitus 10 päivänä tammikuuta 1908 filosofiankandidaatin Uno August Jansonin, oikeudella astua virkaan 1 päivänä syyskuuta 1908, ja antoi hänelle valtakirjan 13 päivänä seuraavaa maaliskuuta.

Marraskuun 13 päivänä (lokakuun 31 päivänä) 1907 Keisarillinen Majesteetti Keisarillisen Senaatin esityksestä näki hyväksi armosta valtuuttaa Senaatin, kivisen koulutalon rakentamiseksi tämän oppilaitoksen tarpeeksi kaupungin valtuusmiesten tähän tarkoitukseen maksutta luovuttamille ton-teille N:ot 111 ja 112, Suomen yleisistä varoista määräämään maksettavaksi enintään 245,000 markkaa, ehdolla että tähän tarkoitukseen käytetään v. 1908 170,000 sekä v. 1909 enintään 75,000 markkaa. Vahvistaen Yleisten rakennusten ylihallituksessa laaditut puheenalaisen koulutalon piirustukset Keisarillinen Senaatti 27 päivänä maaliskuuta 1908 käski mainitun Ylihallituksen teettää puheenalaiset rakennustyöt.

Lokakuun 10 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi uusien pulpettien hankkimiseksi oppilaitokseen 230 markan määrärahan.

Helmikuun 27 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti myönsi 5,300 markkaa huoneuston vuokraamiseksi oppilaitokselle yhden vuoden ajaksi, 1 päivästä syyskuuta 1908 lukien.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut kolleega Karl Konstantin Nyström.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 83, 108, 109.

Kouluneuvosto: Pormestari G. K. F. Kuhlefelt (puheenjohtaja), kaupunginlääkäri E. Ekelund, maisteri V. E. Linderoos sekä tohtorinrouva B. Hirn.

Turku.

Suomalainen klassillinen lyseo. Oppilaitoksen rehtori, latinankielen lehtori Henrik Melander kuoli 18 päivänä marraskuuta 1905. Ylihallituksen esityksestä Keisarillinen Senaatti 10 päivänä toukokuuta 1907 salli, että 1 päivästä toukokuuta 1907 täten avoimeksi joutunut latinankielen lehtorinvirka

saadaan jättää täyttämättä toistaiseksi ja siksikin uusi lukusuunnitelma maan klassillisia lyseoita varten tulee vahvistetuksi sekä että palkkaa mainitusta virasta saadaan käyttää tarpeen mukaan sitä virkaa seuraavan opetusvelvollisuuden kustantamiseksi. Luonnonhistorian, maantiedon ja kaunokirjoituksen kolleeganvirka joutui avoimeksi 1 päivästä marraskuuta 1907 sen entisen haltijan kolleega Antti Rietrikki Helaakosken siirryttyä vastaavaan virkaan Oulun suomalaisessa klassillisessa lyseossa, ja on puheenalainen kolleeganvirka sittemmin hakukelpoisten hakijain puutteessa ollut sijaisten hoidettavana.

Toukokuun 10 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi 70 markan lisäyksen vuodeksi 1907 lyseon määrärahaan ulkokuoneiden ja katuosien puhtaanapitoa varten sekä määräsi, että oppilaitoksen vuosirahasääntöön on 1908 vuoden alusta otettava 425 markan suuruinen määräraha pihan, ulkokuoneiden ja katuosien puhtaanapitoa varten, sekä että suomalaisen reaalilyseon tähänastinen määräraha samaa tarkoitusta varten on mainitusta ajankohdasta lakkaava.

Armollisella käskyllä lokakuun 12 (syyskuun 29) päivältä 1907 määrättiin, että oppilaitoksen vahtimestarin rahapalkka on, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908, korotettava 800 markkaan vuodessa sekä että lyseon vuosirahasääntöön otettu 200 markan määräraha vahtimestarinapulaisen palkkaamiseksi on samasta ajasta alkaen lakkautettava.

Joulukuun 13 päivänä 1905 Keisarillinen Senaatti määräsi rehtori Melanderin jälkeen vararehtorin, lehtori Johan Markus Ahlmanin suomalaisen klassillisen ja reaalilyseon rehtoriksi, minkä johdosta Ylihallitus 4 päivänä tammikuuta 1906 määräsi oppilaitosten vararehtoriksi klassillisen lyseon lehtorin, filosofiantohtori Knut August Svanljungin. Lehtori Svanljung vapautettiin pyynnöstä vararehtorin toimesta ja hänen sijaansa määrättiin 30 päivänä tammikuuta 1906 reaalilyseon lehtori, filosofiantohtori Ivar Alfred Rosenqvist.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 237, 232, 233.

Kouluneuvosto: Lakitieteen kandidaatti A. Mikkola, lääketieteen lissensiaatti J. Aarnio, varapastori O. J. Caselius ja kirjakauppias W. Mustelin.

Ruotsalainen klassillinen lyseo. Latinankielen lehtori Gustaf Alexander Cygnaeus kuoli 1 päivänä huhtikuuta 1907. Saman kuun 18 päivänä Keisarillinen Senaatti suostui siihen, että Ylihallitus antaisi lakkautuspalkalle asetetulle lehtorille Gustaf Reinhold Törngrenille, joka jo lehtori Cygnaeuksen sairauden aikana oli hänen virkaansa sijaisena hoitanut, valtakirjan latinan- ja kreikankielen lehtorinvirkaan tässä oppilaitoksessa sekä että lehtori Cygnaeuksen kuoleman kautta avonaiseksi joutunut latinankielen lehtorinvirka toistaiseksi jätettäisiin täyttämättä. Tämän johdosta ylihallitus antoi lehtori Törngrenille valtakirjan puheenalaiseen virkaan 4 päivänä toukokuuta 1907.

Latinankielen kolleega Karl Grönlund kuoli 18 päivänä lokakuuta 1907.

Maaliskuun 8 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti myönsi 4,767 markan 50 pennin määrärahan vesijohdon sekä suihkulaitoksen hankkimiseksi oppilaitoksen voimistelurakennukseen, sekä syyskuun 12 päivänä 1907 900 markan lisäyksen valaistuksen ja polttopuiden määrärahaan vuodelle 1907.

Helmikuun 2 päivänä 1906 Ylihallitus pyynnöstä vapautti lehtori Karl Julius Hartmanin rehtorintoimesta kuluvaan kevätlukukauden ajaksi sekä määräsi rehtorintointa hoitamaan, kun oppilaitoksen vararehtori, lehtori Emil August Alberg valtiopäivätöiden vuoksi oli estetty mainittua tointa hoitamasta, oppilaitoksen virkaatekeväen lehtorin, entisen rehtorin Gustaf Reinhold Törngrenin. Saatuaan valtakirjan latinan- ja kreikankielen lehtorinvirkaan lehtori Törngren Keisarillisen Senaatin määräyksen mukaan 18 päivästä huhtikuuta 1907 tuli oppilaitoksen rehtoriksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 230, 221, 216.

Kouluneuvosto: Lääketieteen liseniaatti K. O. W. Stadius (puheenjohtaja, varatuomari K. Alfthan, varakonsuli A. Jacobsson ja pankinjohtaja C. G. Wahlström.

Suomalainen reaalilyseo. Lokakuun 24 päivänä 1905 Keisarillinen Senaatti nimitti ja määräsi filosofiankandidaatin Emil Edvard Grönroosin avonaiseen venäjänkielen kolleeganvirkaan sekä Oulun suomalaisen klassillisen lyseon lehtorin Konstantin Hämäläisen historian ja suomenkielen lehtorinvirkaan, oikeuttaen kummankin astumaan virkaan 1 päivänä maaliskuuta 1906.

Syyskuun 12 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi rinnakkaisosaston perustamiseen oppilaitoksen I luokalle lukuvuodeksi 1907—1908 4,820 markan määrärahan.

Armollisella käskyllä lokakuun 12 (syyskuun 29) päivästä 1907 määrättiin, että oppilaitoksen vahtimestarin rahapalkka on, luettuna 1 päivästä tammiukuuta 1908, korotettava 800 markkaan vuodessa.

Oman talon rakentaminen tälle oppilaitokselle on kuluneena kolmivuotiskautena yhä ollut käsittelyn alaisena. Kirkollisiasiain Toimituskunnan kirjelmässä 6 päivästä syyskuuta 1905 Keisarillinen Senaatti käski Ylihallituksen antaa lausuntonsa siitä, oliko koulun kannalta katsoen pidettävä suotavana, että Turun suomalaiset lyseot sijoitettaisiin aivan erilleen tosistaan, sekä, jos tällainen toimenpide Ylihallituksesta näytti välttämättömän tarpeelliselta, asianomaisia kouluneuvostoja kuulusteltuaan lausua mielipiteensä myöskin siitä, miten mainittu toimenpide uuden rakennusaseman hankkimiseen ja teollisuuskoulun entisen rakennuksen vastaiseen käyttämiseen nähden saataisiin soveliaimmin ja vähimmillä kustannuksilla toteutetuksi, jolloin myöskin oli otettava harkinnan alaiseksi, eikä olisi tarkoituksenmukaista sijoittaa Turun suomalainen reaalilyseo sikäläisen ruotsalaisen klassillisen lyseon huoneistoon, joka, sen mukaan kuin Senaatin tiedoksi oli tullut, nykyiseen tarkoitukseensa oli liian avara, sekä sen sijaan hankkia viimeksimainitulle lyseolle toinen suojia. Niistä lausunnoista, jotka Ylihallitus tämän käskyn johdosta Turun suomalaisten lyseoiden kouluneuvostolta ja opettajakunnilta vaati, kävi selville, että puheenalaisen kahden oppilaitoksen sijoittaminen samaan taloon jo kurinpidon kannalta oli sopimatonta, että Teollisuuskoulun entinen rakennus, joka tätä nykyä oli näiden lyseoiden tarpeisiin luovutettu, siinä vallitsevan kosteuden ja muiden epäkohtien takia oli mahdoton kouluhuoneustoksi ja että siitä alinta kerrosta voitaisiin käyttää säilytysluoneiksi ja ylintä vahtimestarin asunnoksi, sekä että ruotsalaiselle klassilliselle lyseolle luovu-

tettu rakennus ei myöskään ahtautensa vuoksi soveltunut suomalaisen reaalilyseon huoneustoksi. Kun viimeksi mainitulle oppilaitokselle siten oman talon rakentaminen Ylihallituksenkin mielestä oli välttämätön ja kun Turun kaupungin tätä koulutaloa varten osottamista paikoista tontti N:o 1 III:ssa kaupunginosassa oli havaittu edullisimmaksi, teki Ylihallitus 18 päivänä huhtikuuta 1906 alamaisen esityksen, että oma talo Turun suomalaisen reaalilyseon tarpeisiin niin pian kuin mahdollista rakennettaisiin tontille N:o 1 saman kaupungin III:ssa kaupunginosassa ja siis kysymys mainitun lyseon muuttamisesta ruotsalaisen klassillisen lyseon taloon raukeaisi, sekä että Teollisuuskoulun entistä rakennusta sen jälkeen saataisiin käyttää yllämainitulla tavalla, kunnes se mahdollisesti tulisi revittäväksi. Myöhemmin huomattiin kuitenkin rakennettavalle koulutalolle sopivimmaksi kuudennen kaupungin-osan 14 korttelissa sijaitsevat tontit N:ot 5 ja 6, jotka sitä varten valtiolaitokselle lunastettiin. Keisarillisen Senaatin esityksestä sitten Hänen Majesteettinsa Keisari 4 päivänä kesäkuuta (22 päivänä toukokuuta) 1908 suvaitsi armossa sallia Senaatin rakennuttaa kyseessä olevaa oppilaitosta varten viimeksimainitulle paikalle oman kivisen talon ja käyttää tähän tarkoitukseen yleisistä varoista enintään 333,000 markan suuruisen määrärahan, josta v. 1908 saadaan käyttää 180,000 markkaa ja loput eli 153,000 markkaa 1909 vuoden kuluessa. Hyväksyen rakennettavaa koulutaloa varten Yleisten rakennusten Ylihallituksessa laaditut piirustukset, käski Keisarillinen Senaatti 19 päivänä kesäkuuta 1908 mainitun Ylihallituksen niiden ja niihin kuuluvan kustannusarvion mukaisesti suorittaa puheenalaisen rakennustyön.

Rehtorin- ja vararehtorintoimen hoidosta on mainittu suomalaisen klassillisen lyseon selonteossa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 260, 251, 278.

Kouluneuvosto: Varatuomari O. R. Lindstedt (puheenjohtaja), kirjantäjä H. Liipola, hammaslääkäri Hj. Avellan ja lääketieteen lisensiaatti L. Strähle.

Ruotsalainen reaalilyseo. Saksan- ja ranskankielen lehtorinvirkaan, joka oli joutunut avoimeksi sen entisen haltijan lehtori Axel Emil Rosendahlin siirryttyä Helsingin ruotsalaisen reaalilyseon lehtoriksi, Ylihallitus maaliskuun 16 päivänä 1906 nimitti filosofian kandidaatin Signe Maria Vilskmanin sekä antoi hänelle valtakirjan 16 päivänä seuraavaa toukokuuta. Matematiikan ja luonnonopin kolleeganvirkaan, joka sen entisen haltijan kolleega Artur August Forsellin siirryttyä ruotsalaisen normaalilyseon kolleegaksi oli joutunut avoimeksi, Ylihallitus tammikuun 10 päivänä 1908 nimitti filosofian kandidaatin Anni Holmqvistin, jonka nimityksen Keisarillinen Senaatti tehtyjen valitusten johdosta vahvisti 13 päivänä seuraavaa toukokuuta; sen johdosta Ylihallitus antoi kolleega Holmqvistille valtakirjan puheenalaiseen virkaan 30 päivänä toukokuuta 1908.

Toukokuun 31 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaspulpettien ynnä muiden huonekalujen korjaukseen 1,032 markan 50 pennin ylimääräisen määrärahan, sekä maaliskuun 20 päivänä 1908 kirjastohuoneen sisustamiseksi sekä uusien huonekalujen hankkimiseksi 3,000 markkaa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori, teologiankandidaatti Konrad Felix Ahlman.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 173, 177, 197.

Kouluneuvosto: Kauppaneuvos F. von Rettig, lääketieteen lisensiaatti G. M. von Essen, tehtailija N. Boman sekä kauppias E. Nylund.

Suomalainen tyttökoulu. Oppilaitoksen vakinaisessa opettajistossa ei tällä kolmivuotiskaudella ole tapahtunut mitään muutoksia.

Suuren oppilasmäärän vuoksi on edelleen ollut pakko järjestää rinnakkaisosastoja eri luokille. Niitä varten on myönnetty: 12 päivänä heinäkuuta 1905 lukuvuodeksi 1905—06 luokille I—IV 22,820 markkaa; 27 päivänä heinäkuuta 1906 lukuvuodeksi 1906—07 tyttökoulun kaikille luokille 22,220 markkaa; elokuun 1 päivänä 1907 lukuvuodeksi 1907—1908 yksinkertaista rinnakkaisosastoa varten läpi koko koulun 22,220 markkaa, I luokan toista rinnakkaisosastoa varten 4,740 markkaa sekä III luokan toista rinnakkaisosastoa varten 4,320 markkaa, eli yhteensä 31,280 markkaa.

Edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on mainittu, että Keisarillinen Majesteetti 21 päivänä helmikuuta 1905 arnessa määräsi Suomen valtiovaroista maksettavaksi oppilaitoksen uuden talon rakentamiseen tarvittavat varat. Koulun sijoittaminen uuteen taloon, joka valmistui keväällä 1907, on aiheuttanut erinäisiä ylimääräisiä määrärahoja. Niinpä Keisarillinen Senaatti heinäkuun 13 päivänä 1906 myönsi uusien huonekalujen sekä sähkövalaistuksen y. m. hankkimista varten rakenteilla olevaan uuteen koulutaloon 18,868 markan suuruisen ylimääräisen määrärahan. Sitä ennen, toukokuun 29 päivänä 1906, Keisarillinen Senaatti näki hyväksi määrätä, että oppilaitoksen menosäännössä olevat määrärahat polttopuihin ja valaistukseen sekä sekalaisiin menoihin ovat kesäkuun 1 päivästä 1906 korotettavat, ensiksi mainittu määräraha 4,500 ja jälkimäinen 2,500 markaksi vuodessa. Samalla Keisarillinen Senaatti määräsi, että koulua varten otettava talonmies, jonka tuli olla lämmitys- ja ilmanvaihtolaitokseen täysin perehtynyt, oli saapa vapaan asunnon ohella enintään 1,200 markkaa palkkiota vuodessa, luettuna sen kuukauden ensi päivästä, jona hän on toimeensa ryhtynyt.

Sitä päitse on oppilaitokselle myönnetty, helmikuun 11 päivänä 1908 skiop-tikon-koneen ynnä muiden opetusvälineiden hankkimiseksi yhteensä 700 markkaa, sekä heinäkuun 16 päivänä 1908 uusien pulpettien hankkimiseksi 1,205 markan suuruisen määräraha.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 310, 352, 289.

Kouluneuvosto: Tuomiokapitulinnotaari J. A. Malmgren (puheenjohtaja), tuomari O. Westerling, lääketieteen lisensiaatti L. Ringbom ja leskirouva A. Schultz.

Ruotsalainen tyttökoulu. Oppilaitoksen vakinaisessa opettajistossa ei tällä kolmivuotiskaudella ole tapahtunut mitään muutoksia.

Rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi lukuvuonna 1906—07 oppilaitoksen III luokalla myönsi Keisarillinen Senaatti 20 päivänä marraskuuta 1906 4,330 markkaa. Samaan tarkoitukseen oppilaitoksen IV luokalle myönnet-

tiin 19 päivänä syyskuuta 1907 lukuvuodeksi 1907—1908 4,240 markan suurinen määräraha.

Muita määrärahoja on koululle myönnetty: Marraskuun 16 päivänä 1906 koulun määrärahoihin polttopuita ja valaistusta sekä sekalaisia menoja varten vuodelle 1906, edelliseen 400 ja jälkimäiseen 600 markan suurinen lisäys; lokakuun 25 päivänä 1907 polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan 800 markan sekä joulukuun 11 päivänä 1907 sekalaisen menojen määrärahaan 600 markan lisäys vuodelle 1907; toukokuun 21 päivänä 1908 sekalaisen menojen määrarahassa kuluvalta vuodelta odotettavan vajauksen täyttämiseksi 400 markan lisäys, minkä ohessa Keisarillinen Senaatti määräsi, että sanottu määräraha oli, lukien 1909 vuoden alusta, korotettava 1,200:sta 1,600 markkaan, sekä elokuun 27 päivänä 1908 polttopuiden ja valaistuksen määrarahassa kuluvalta vuodelta niinkään odotettavan vajauksen täyttämiseksi 1,000 markan lisämääräraha, minkä ohessa Keisarillinen Senaatti määräsi, että puheenalainen määräraha on 1 päivästä tammikuuta 1909 korotettava 3,000:sta 4,000 markkaan.

Sitä paitsi on oppilaitokselle myönnetty: 23 päivänä elokuuta 1905 12 niinsanotun »reformipulpetin» hankkimiseksi 600 markkaa, huhtikuun 6 päivänä 1907 maantieteellisten seinäkarttojen ynnä muiden opetusvälineiden hankkimiseksi 600 markan ylimääräinen määräraha sekä 21 päivänä joulukuuta 1907 erinäisiä huonekaluja varten 650 markkaa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 172, 171, 177.

Kouluneuvosto: Oikeuspormestari R. A. von Willebrand (puheenjohtaja), lääketieteen lisensiaatti G. A. Tollet sekä rouvat H. Malmgren ja A. Lönnblad.

Maarianhamina.

Ruotsalainen reaalioppilaitos. Lokakuun 24 päivänä 1905 Keisarillinen Senaatti nimitti ja määräsi filosofian kandidaatin Robert Mikael Ingmanin ruotsin- ja suomenkielen kolleegaksi, oikeudella astua virkaan 1 päivänä syyskuuta 1906. Marraskuun 14 päivänä 1905 Ylihallitus nimitti koevuodet palvelleen voimistelunopettajan Bruno Leonard Florströmin vakinaisesti virkaan, sekä antoi hänelle virkavahvistuskirjan 16 päivänä tammikuuta 1906. Joulukuun 6 päivänä 1905 Ylihallitus suostui siihen, että tämän oppilaitoksen nimittetty kolleega Robert Mikael Ingman ja Nikolainkaupungin ruotsalaisen tyttökoulun ruotsin- ja suomenkielen kolleega Henrik Valter Sjöblom saisivat vaihtaa virkoja sekä antoi 6 päivänä helmikuuta 1906 heille siirtovaltakirjat. Joulukuun 8 päivänä 1906 Ylihallitus nimitti opettajattaren Edith Fogelholmmin tyttöjen voimistelun ja hoidon opettajattaren virkaan sekä antoi hänelle virkavahvistuskirjan 8 päivänä helmikuuta 1907.

Useampia ylimääräisiä määrärahoja on koululle myönnetty, nimittäin syyskuun 6 päivänä 1905 sekalaisen menojen määrärahaan 200 markan lisäys, jonka ohessa mainittu määräraha korotettiin 500:sta 700 markaksi vuodessa; 11 päivänä heinäkuuta 1906 pihamaan tasoittamista varten enintään 4,000 markan määräraha; helmikuun 8 päivänä 1907 erinäisten huonekalujen hankkimiseksi 255 markkaa sekä 25 päivänä seuraavaa heinäkuuta kirjallisuuden

hankkimiseksi oppilaitoksen opettajakirjastoon 200 markkaa; tammikuun 2 päivänä 1908 300 markkaa niinsanotun Aladdin-lampun hankkimiseksi oppilaitoksen pihalle; toukokuun 21 päivänä 1908 1,063 markan 50 pennin määräraha oppilaitoksen pihamaan tasoituksen loppuun saattamiseksi sekä heinäkuun 17 päivänä 1908 275 markan lisäys kuluvaksi vuodeksi oppilaitoksen sekalaisten menojen määrärahaan.

Rehtorintointa on edelleen väliaikaisesti hoitanut kolleega Ivar Ferdinand Bergroth.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 101, 105, 103.

Kouluneuvosto: Kaupunginlääkäri A. L. Gylling (puheenjohtaja), rouva P. Hjelt, apteekkari C. A. Furstenberg.

Pori.

Suomalainen klassillinen lyseo. Lokakuun 24 päivänä 1905 Keisarillinen Senaatti nimitti ja määräsi tämän oppilaitoksen saksan- ja ranskankielen opettajan filosofiankandidaatti Eeli Granitin samojen aineiden kollegaksi, opetusvelvollisuudella myöskin suomenkielessä ja oikeudella astua virkaan 1 päivänä tammikuuta 1906. Marraskuun 21 päivänä 1905 Ylihallitus nimitti filosofianmaisteri Sakris Aleksander Burmanin latinan- ja suomenkielen kollegaksi, lukien 1 päivästä syyskuuta 1906. Tehtyjen valitusten johdosta Keisarillinen Senaatti 27 päivänä helmikuuta 1906 vahvisti tämän nimityksen, minkä johdosta Ylihallitus 9 päivänä seuraavaa maaliskuuta antoi kolleega Burmanille valtakirjan sanottuun virkaan. Laulunopettaja, filosofianmaisteri Heikki Klemetti sai pyynnöstä virkaeron 1 päivästä lokakuuta 1907. Täten avoimeksi joutuneeseen virkaan Ylihallitus nimitti marraskuun 12 päivänä 1907 kansakoulunopettajan Johannes Natanael Vainion sekä antoi hänelle virkavahvistuskirjan 16 päivänä tammikuuta 1908. Lahtinan- ja suomenkielen kollegan, filosofianmaisteri Sakari Aleksanteri Ruotsalon (Burmanin) siirrettyä vastaavaan virkaan Jyväskylän klassilliseen lyseoon, joutui latinan- ja suomenkielen kolleganvirka avoimeksi 1 päivästä toukokuuta 1908.

Ylimääräisiä määrärahoja on oppilaitokselle myönnetty: helmikuun 20 päivänä 1906 465 markkaa uusien voimistelutelineiden hankkimiseksi; maaliskuun 10 päivänä 1906 korkeintaan 1,250 markkaa lyseon pienemmässä rakennuksessa sijaitsevan laulusalin korjaamiseen; heinäkuun 27 päivänä 1906 1,300 markan ylimääräinen määräraha oppilaitoksen sähkövalo johdoissa ilmaantuneiden puutteiden korjauttamiseen.

Oppilaitoksen määräraha sekalaisia menoja varten korotettiin Keisarillisen Senaatin päätöksellä 18 päivältä huhtikuuta 1907 1,500:sta 1,800 markkaan, lukien 1907 vuoden alusta.

Mainittujen Keisarillisen Senaatin myöntämien määrärahojen lisäksi on Ylihallitus omasta vuosirahasääntöön oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten otetusta määrärahastaan pikakirjoitusopetuksen kustantamiseksi vapaaehtoisena oppiaineena, ehdolla että vähintään 5 oppilasta ilmoittautuu tähän opetukseen, myöntänyt lukuvuodeksi 1906—07 kesäkuun 6 päivänä 1906

sekä lukuvuodeksi 1907—08 toukokuun 18 päivänä 1907, kumpaakin lukuvuotta varten 280 markkaa. Samasta määrärahasta myönsi Ylihallitus 17 päivänä kesäkuuta 1907 kirjastoluetteloiden kuntoonpanemista varten 240 markkaa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori Lars Hugo Sandelin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 210, 219, 219.

Kouluneuvosto: Pankinjohtaja O. Lilius (puheenjohtaja), filosofianmaisteri K. G. Ollonqvist, pakkahuoneentarkastaja V. G. Pesonius ja tohtori Hj. Nordling.

Hämeenlinna.

Suomalainen klassillinen lyseo. Lokakuun 24 päivänä 1905 Keisarillinen Senaatti nimitti ja siirsi Viipurin suomalaisen klassillisen lyseon lehtorin, teologiankandidaatti Martti Johannes Ruuthin tämän oppilaitoksen uskonnon ja historian lukemisen lehtoriksi, oikeudella astua virkaan 1 päivänä toukokuuta 1906, sekä filosofianmaisterin Hemming Karjalaisen latinan ja suomenkielen kolleegaksi niinkään 1 päivästä toukokuuta 1906. Avonaiseen matematiikan ja fysiikan lehtorinvirkaan Ylihallitus marraskuun 29 päivänä 1905 nimitti Kuopion lyseon samojen aineiden lehtorin filosofianmaisteri Karl Ferdinand Lindmanin 1 päivästä syyskuuta 1906, sekä antoi hänelle valtakirjan sanottuun virkaan 30 päivänä tammikuuta 1906. Tohtori Lindmanin siirryttyä vastaavaan toimeen ruotsalaiseen normaalilyseoon, joutui mainittu lehtorinvirka jälleen avoimeksi, ja nimitti siihen Ylihallitus 13 päivänä maaliskuuta 1908 filosofiantohtori Arthur Plathanin lukien 1 päivästä marraskuuta 1908, jonka nimityksen Keisarillinen Senaatti tehtyjen valtuusten johdosta vahvisti 19 päivänä kesäkuuta 1908; sen johdosta Ylihallitus antoi hänelle valtakirjan 10 päivänä heinäkuuta 1908.

Helmikuun 16 päivänä 1906 Ylihallitus nimitti Joensuun lyseon nimitetyn kolleegan Filemon Onnelan saksan- ja ranskankielen kolleegaksi opetusvelvollisuudella myöskin suomenkielessä, lukien 1 päivästä syyskuuta 1906, sekä antoi hänelle valtakirjan sanottuun virkaan 18 päivänä huhtikuuta 1906.

Huhtikuun 10 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti tehdystä anomuksesta myönsi historian ja maantiedon kolleegalle Antti Emil Favénille virkaeron ja elinkautisen eläkeen, 1 päivästä syyskuuta 1906. Keisarillisen Senaatin elokuun 17 päivänä 1906 antaman valtuuden nojalla Ylihallitus sitten 7 päivänä syyskuuta 1906 antoi täten avoimeksi joutuneeseen ruotsinkielen kolleeganvirkaan valtakirjan saman lyseon apulaiskolleegalle Frans Gabriel Valdemar Sippelille, oikeuttaen hänet astumaan virkaan 1 päivänä syyskuuta 1906 sillä edellytyksellä, että kouluviraston eläkekassa hyvitetään sille kolleega Favénin jälkeen tulevalla 1,200 markalla. Samasta ajasta alkaen lakkautettiin lyseon menosääntöön ruotsinkielen apulaiskolleegaa varten otetut 4,400 markkaa.

Seuraavat ylimääräiset määrärahat on oppilaitokselle myönnetty: Sandan vanhan pulpetin korjaamiseksi 23 päivänä elokuuta 1905 1,900 markkaa; tulenkestävän kassa-arkun ja luonnonhistorialliseen museoon hankittavan lasikaapin ostamiseksi 6 päivänä syyskuuta 1905 yhteensä 490 markkaa.

Tammikuun 4 päivänä 1907 Ylihallitus myönsi omasta määrärahastaan oppilaitoksen satunnaisia tarpeita varten 500 markkaa kirjaston uudestaan järjestämiseksi, sekä 15 päivänä marraskuuta 1907 samaan tarkoitukseen samasta määrärahasta 400 markkaa. Kesäkuun 12 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti myönsi 3,300 markan suuruisen määrärahan kirjastohuoneen korjaamiseksi ja laajentamiseksi.

Oppilaitoksen rehtorintoiimeen, joka rehtori Johan Engelbert Sargrenin siirryttyä lehtorinvirkaan Turun suomalaiseen klassilliseen lyseoon oli ollut vakinaisesti täyttämättä, määräsi Keisarillinen Senaatti 16 päivänä tammikuuta 1907 lehtorin, teologianlisensiaatti Martti Johannes Ruuthin.

Tammikuun 16 päivänä 1906 Ylihallitus tehdystä anomuksesta vapautti kolleega Anders Emil Favénin vararehtorin toimesta sekä määräsi hänen sijajansa lehtorin, filosofiantohtori Karl Olof Lindeqvistin. Tohtori Lindeqvistin sairastumisen johdosta Ylihallitus 22 päivänä elokuuta 1906 määräsi lehtorin, filosofiantohtori Kaarlo Koskimiehen toistaiseksi hoitamaan rehtorintointia.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 193, 199, 202.

Kouluneuvosto: Kamarineuvos G. W. Liukkonen (puheenjohtaja), kolleegineuvos C. Bartram, tohtori K. von Fieandt, kauppias H. Heino ja kirkkoherra O. Nyström.

Tampere.

Suomalainen klassillinen lyseo. Oppilaitoksen asteettain laajetessa on opettajavirat vakinaisesti täytetty seuraavassa järjestyksessä. Tammikuun 11 päivänä 1906 Ylihallitus nimitti Savonlinnan reaalilyseon voimistelunkolleegan Gustaf Einar Fredrik Cannelinin maantiedon, luonnonhistorian ja kaunokirjoituksen kolleegaksi, sekä antoi hänelle 13 päivänä seuraavaa maaliskuuta valtakirjan sanottuun virkaan; ruotsinkielen kolleeganvirkaan Ylihallitus maaliskuun 26 päivänä 1907 nimitti Nikolainkaupungin suomalaisen tyttökoulun kolleegan Salu Latvalan sekä antoi hänelle valtakirjan 28 päivänä seuraavaa toukokuuta; heinäkuun 24 päivänä 1907 nimitettiin koevuosille määrätty kolleega Leonard Aleksanteri Lahdensuo venäjänkielen kolleegaksi; marraskuun 26 päivänä 1907 nimitti Ylihallitus Tampereen suomalaisen yhteiskoulun johtajattaren, filosofianmaisteri Olga Eriika Simeliuksen saksan- ja ranskankielen kolleeganvirkaan, opetusvelvollisuudella myöskin suomenkielessä, lukien 1 päivästä syyskuuta 1908, sekä antoi hänelle valtakirjan 28 päivänä tammikuuta 1908; historian ja suomenkielen lehtorinvirkaan, lukien 1 päivästä syyskuuta 1908, Ylihallitus 17 päivänä joulukuuta 1907 nimitti Sortavalan suomalaisen reaalilyseon historian, maantiedon ja suomenkielen lehtorin, filosofianlisensiaatti Uno Ludvig Lehtosen sekä antoi hänelle valtakirjan 18 päivänä helmikuuta 1908; tammikuun 31 päivänä 1908 Ylihallitus nimitti latinan- ja kreikankielen lehtorinvirkaan tämän oppilaitoksen latinan- ja suomenkielen kolleegan, v. t. rehtorin ja filosofiantohtorin Kaarle Kustaa Jaakkolan, sekä antoi hänelle valtakirjan 3 päivänä seuraavaa huhtikuuta; maaliskuun 20 päivänä 1908 Ylihallitus nimitti uskonnon ja historiallisen lukemisen lehtorinvirkaan, lukien 1 päivästä syyskuuta 1908, Kuopion suo-

malaisen klassillisen lyseon samojen aineiden lehtorin, teologiankandidaatin Antti Jaakko Pietilän sekä antoi hänelle valtakirjan 22 päivänä seuraavaa toukokuuta.

Tammikuun 21 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti määräsi,

että Tampereen suomalaisen klassilliseen lyseoon, lukien kuluvan lukukauden alusta, perustetaan venäjänkielen lehtorinvirka 4,000 markan vuosipalkalla, ja että aikaisemmin myönnetty virantoimituspalkkiomääräraha korotetaan 560 markalla;

että Ylihallitus ilman muuta saa antaa valtakirjan mainittuun lehtorinvirkaan lakkautuspalkalle asetetulle entiselle kolleegalle Leonard Aleksanteri Lahdensuolle, jonka lakkautuspalkkaedut lakkautetaan lukien 1 päivästä sitä kuuta, jonka edellisellä hän on saanut valtakirjan lehtorinvirkaan. Tämän johdosta Ylihallitus 14 päivänä helmikuuta 1908 antoi kolleega Lahdensuolle valtakirjan puheenalaiseen virkaan.

Erikseen kutakin lukuvuotta varten on Keisarillinen Senaatti oppilaitokselle vahvistanut menosäännön, joka lukuvuodeksi 1905—06 päättyi 34,650 markkaan. Kesäkuun 15 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti vahvisti oppilaitokselle 46,680 markkaan päättyvän menosäännön lukuvuodeksi 1906—07 sekä oikeutti Ylihallituksen tekemään sanottua vuotta varten laadittuun tuntijakoehdotukseen ne muutokset, jotka voivat aiheutua klassillisille lyseoille sanotun lukuvuoden alusta mahdollisesti vahvistettavasta uudesta lukusuunnitelmasta. Sen ohessa myönnettiin 40 uuden pulpetin hankkimiseksi kouluun 600 markan suuruinen ylimääräinen määräraha. Muuttuneen lukusuunnitelman johdosta aiheutuneen opetuksen kustantamiseksi Keisarillinen Senaatti sittemmin 25 päivänä lokakuuta 1906 myönsi 1,040 markan lisäyksen edellä mainittuun menosääntöön. Heinäkuun 4 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti vahvisti oppilaitokselle 54,966 markkaan 33 penniin päättyvän menosäännön lukuvuodeksi 1907—1908 sekä myönsi harmonion ja kaluston hankkimiseksi yhteensä 5,160 markan ylimääräisen määrärahan.

Tammikuun 19 päivänä 1906 Kirkollisasiain Toimituskunta myönsi oppilaitokselle 500 markkaa kaupungin kansakoulujen johtokunnalle suoritettavaksi korvaukseksi siitä, että lyseon oppilaat olivat voimisteluharjoituksiaan varten käyttäneet kansakoulujen voimistelusalua, ja saman kuun 30 päivänä Keisarillinen Senaatti myönsi 4,800 markan määrärahan huoneuston vuokraamiseksi koululle ensi vuokrakaudeksi.

Niinkuin edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on mainittu, suostui Hänen Keisarillinen Majesteettinsa Keisarillisen Senaatin esityksestä 17 päivänä joulukuuta 1905 siihen, että Suomen yleisistä varoista saadaan vuosina 1906 ja 1907 käyttää koulutalon rakentamiseksi Tampereen suomalaiselle klassilliselle lyseolle enintään 306,000 markkaa. Tämän johdosta Keisarillinen Senaatti, niinkuin Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeessä 16 päivästä tammikuuta 1906 Ylihallitukselle ilmoitettiin, mainittuna päivänä käski Yleisten rakennusten Ylihallituksen ennen tehtyjen piirustusten ja kustannusarvion mukaisesti tätä tarkoitusta varten valtiolaitokselle lahjoitetulle, Tampereen kaupungissa Satakunnan-, Rongan-, Rautatien- ja Viinikankatujen välillä sijaitsevalle tontille rakennuttaa oman koulutalon

mainitulle lyseolle. Uuteen koulutaloon oppilaitos pääsi sijoittumaan syyskuussa 1907.

Syyskuun 14 päivänä 1906 Ylihallitus myönsi oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten asetetusta määrärahastaan 375 markkaa viime vuoden vuosikertomuksen painokustannusten suorittamiseksi; sekä 29 päivänä seuraavaa joulukuuta 350 markkaa kirjoja ja opetusvälineitä varten osotetun määrärahan kartuttamiseksi.

Oppilaitoksen laajeneminen ja sen sijoittuminen omaan huoneustoon on aiheuttanut useampia ylimääräisiä määrärahoja, joita Keisarillinen Senaatti on myöntänyt: elokuun 15 päivänä 1907 huonekaluja ynnä muita sisustukseen kuuluvia esineitä varten 13,923 markkaa sekä erittäin voimistelutelineitten hankkimiseksi 3,287 markkaa; lokakuun 16 päivänä 1907 skioptikonkoneen hankkimiseksi 450 markkaa; seuraavan marraskuun 9 päivänä 1,000 markan suuruisen määrärahan kirjallisuuden hankkimista varten oppilaitoksen kirjastoon, sekä 1,500 markkaa soittokoneen hankkimiseksi oppilaitokseen; tammikuun 16 päivänä 1908 1,950 markkaa niiden menojen korvaamiseksi, joita oppilaitoksen muutto sille rakennettuun uuteen taloon oli aiheuttanut; maaliskuun 20 päivänä 1908 erinäisen sisustuksen sekä opettajalavojen hankkimista varten 325 markkaa.

Tammikuun 16 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti myönsi 2,230 markan lisäyksen polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan vuodelle 1908 sekä seuraavan elokuun 20 päivänä 2,490 markkaa samassa määrärahasssa lukuvuonna 1907—08 syntyneen vajauksen täyttämiseksi.

Lokakuun 10 päivänä 1907 myönnettiin 280 markan vuotuinen määräraha kreikkalais-venäläisen uskonnon opetuksen kustantamiseksi oppilaitoksessa sekä 4,850 markkaa rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi oppilaitoksen I luokalla lukuvuonna 1907—08.

Huhtikuun 14 päivänä 1908 myönsi Kirkollisasiain Toimituskunta lyseon virkaatekeväälle vahtimestarille Lovisa Vilhelmina Virtaselle uskollisesta palveluksesta kerta kaikkiaan 500 markan suuruisen apurahan.

Rehtorina on edelleen ollut lehtori, filosofiantohtori Kaarle Kustaa Jaakkola.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 1905—06 (viidellä luokalla) 161, 1906—07 (kuudella luokalla) 191, 1907—08 (seitsemällä luokalla) 246.

Kouluneuvosto: Tehtailija H. Liljeroos (puheenjohtaja), kunnallisneuvos C. V. Åkerlund, rehtori K. Dahlström ja filosofianmaisteri A. E. Lindfors.

Suomalainen reaalityseo. Toukokuun 2 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti nimitti ja määräsi lehtorin, teologiankandidaatti Johan Abraham Maunun kirkkoherraksi Kivennavan seurakunnan kirkkoherrakuntaan 1 päivästä toukokuuta 1907. Täten avoimeksi joutuneeseen uskonnon ja historian lukemisen lehtorinvirkaan Ylihallitus maaliskuun 20 päivänä 1908 nimitti teologiantohtori Lauri Gustaf Gabriel Kailan sekä antoi hänelle valtakirjan 22 päivänä seuraavaa toukokuuta. Matematiikan ja luonnonopin lehtorinvirkaan, joka sen entisen haltijan filosofiantohtori Hugo Magnus Johannes Relanderin siirryttyä lehtorinvirkaan suomalaisessa normaalityseossa oli joutunut avoimeksi, Ylihallitus marraskuun 22 päivänä 1907 nimitti Oulun reaalityseon matematiikan, fysiikan ja kemian lehtorin, rehtorin ja filosofiantohtorin

Alf Einar Engelbrekt Ranckenin, lukien 1 päiväst^ä syyskuuta 1908, sekä antoi hänelle valtakirjan 24 päivänä tammikuuta 1908.

Maaliskuun 26 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti määräsi, että oppilaitoksen määräraha pihan ja kadun puhtaana pitoa varten on korotettava 400 markasta 600 markkaan, luettuna 1908 vuoden alusta.

Toukokuun 28 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi lyseon vahtimestarille Juho Efraim Nymanille 400 markan suuruisen satunnaisen apurahan.

Rehtorintoimeen, joka tohtori Relanderin poistuttua oppilaitoksesta oli joutunut avoimeksi, Keisarillinen Senaatti 16 päivänä huhtikuuta 1908 määräsi oppilaitoksen vararehtorin, vapaaherra. Eino Sakari Yrjö-Koskisen. Toukokuun 20 päivänä 1908 Ylihallitus määräsi vararehtoriksi kollegea Karl Johan Sadeniuksen.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 261, 251, 252.

Kouluneuvosto: Kaupunginlääkäri G. R. Idman (puheenjohtaja), kauppaneuvokset L. J. Hammarén ja A. Sommer sekä insinööri J. Th. Durchman. Kun kolme kouluneuvoston jäsentä osaksi kuoleman, osaksi poismuuton takia olivat jättäneet sanotun toimen, päätti Ylihallitus 10 päivänä heinäkuuta 1907 kehoittaa suomalaisen klassillisen lyseon kouluneuvostoa yhdessä reaali-lyseon kouluneuvoston jälellä olevan jäsenen, kauppaneuvos A. Sommerin kanssa olemaan myöskin suomalaisen reaali-lyseon kouluneuvostona.

Viipuri.

Suomalainen klassillinen lyseo. Uskonnon ja historian lukemisen lehtorinvirkaan, joka sen entisen haltijan, teologiantohtori Martti Johannes Ruuthin, siirryttyä lehtorinvirkaan Hämeenlinnan suomalaiseen klassilliseen lyseoon oli joutunut avoimeksi, Ylihallitus maaliskuun 16 päivänä 1906 nimitti teologiankandidaatti Frans Petter Oinosen 1 päivästä toukokuuta 1907 sekä antoi hänelle valtakirjan 16 päivänä toukokuuta 1906.

Toukokuun 19 päivänä 1907 kuoli matematiikan ja kaunokirjoituksen kollegea Verner Theodor Bergroth. Siten avoimeksi joutuneeseen matematiikan kolleganvirkaan nimitti Ylihallitus 5 päivänä toukokuuta 1908, lukien 1 päivästä toukokuuta 1909, filosofiankandidaatti Vilho Tommisen ja antoi hänelle valtakirjan 10 päivänä heinäkuuta 1908.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi luokilla I—IV lukuvuodeksi 1905—06 myönnettiin 23 päivänä elokuuta 1905 20,480 markkaa, ehdolla että kaupungin kumpaisenkin suomalaisen lyseon I luokalle tulee yhteensä vähintäänkin 140 oppilasta. Samaa tarkoitusta varten lyseon viidelle alimmalle luokalle myönnettiin lukuvuodeksi 1906—07 elokuun 29 päivänä 1906 arviolta enintään 25,920 markkaa, sekä 12 päivänä syyskuuta 1907 lukuvuodeksi 1907—08 kaikkiaan 25,995 markan suuruisen määräraha.

Pitemmän aikaa käyttelyn elaisena ollut kysymys lisärakennuksista Viipurin suomalaisille lyseoille on tänä kolmivuotiskautena tullut loppuun saatetuksi. Jo toukokuun 31 päivänä 1904 Ylihallitus, sittenkun oppilaitosten rehtorit olivat asiasta tehneet ehdotuksia, esitti Keisarilliselle Senaatille, että jos sopivaa voimistelusalua reaali-lyseolle ei kahden tai useamman huoneen

yhdistämisen kautta reaalilyseon rakennuksessa voida saada ja nykyistä juhlasalia samassa rakennuksessa ei voida jakaa korvaamaan niitä huoneita, jotka voimistelusalaa varten mainitulla tavalla tarvittaisiin, reaalilyseolle rakennettaisiin kokonaan uusi voimistelusali; sekä että tarvittavan lisätilan hankkimiseksi klassilliselle lyseolle rakennettaisiin viisi oppisalia lisärakennuksena mainitun lyseon taloon. Lopullisesti asiaa käsiteltäessä 13 päivänä helmikuuta 1906 Keisarillinen Senaatti, hyväksyen Ylihallituksen esityksen, käski Yleisten rakennusten Ylihallituksen sitä varten laadittujen piirustusten mukaan rakennuttaa lyseoille puheenalaiset lisärakennukset sekä asetti tätä tarkoitusta varten Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi korkeintaan 99,980 markkaa. Kaluston hankkimiseksi mainittuun reaalilyseon voimisteluhuoneustoa ja klassillisen lyseon rinnakkaisluokkia varten rakennettuun uuteen rakennukseen sekä reaalilyseon erinäisiin muihin huoneisiin Keisarillinen Senaatti heinäkuun 4 päivänä 1907 myönsi yhteensä 9,694 markan määrärahan.

Muita ylimääräisiä määrärahoja on myönnetty: 6 päivänä syyskuuta 1905 entisen luonnontieteiden opetussalin muuttamiseksi tavalliseksi luokahuoneeksi 211 markkaa; 3 päivänä seuraavaa lokakuuta fysiikan ja luonnonhistorian opetuksen uuden oppisalin ynnä siihen kuuluvien kokoelmien säilytysluoneen kalustustöiden kustantamiseksi enintään 1,908 markkaa; huhtikuun 6 päivänä 1907 uusien hyllyjen sekä aitausten hankkimiseksi lyseon kirjastoon 770 markan suuruinen määräraha; saman kuun 18 päivänä 800 markan määräraha mukavuuslaitoksen muuttamista varten vesiklosetiksi; joulukuun 21 päivänä 1907 sähkövalaistuslaitoksen sekä kaluston hankkimiseksi lyseon uuteen lisärakennukseen 1,369 markan 45 pennin määräraha; tammikuun 2 päivänä 1908 ilmaklosetin hankkimiseksi lyseon lisärakennukseen 320 markkaa; huhtikuun 1 päivänä 1908 uusien pulpettien ynnä muiden tarpeiden hankkimista varten 2,423 markan 90 pennin ylimääräinen määräraha.

Sekalaisten menojen määrärahaan Keisarillinen Senaatti myönsi 800 markan suuruisen lisäyksen kalenterivuodelle 1906 marraskuun 16 päivänä 1906 sekä 1,000 markan lisäyksen vuodelle 1907 joulukuun 10 päivänä 1907.

Maaliskuun 21 päivänä 1906 korotti Keisarillinen Senaatti suomalaisen klassillisen lyseon ja suomalaisen reaalilyseon yhteisen talonmiehen palkkion 800 markaksi vuodessa, lukien 1 päivästä tammikuuta 1906.

Yllä mainittujen Keisarillisen Senaatin myöntämien määrärahojen lisäksi on Ylihallitus omasta määrarahastaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten myöntänyt koululle pienempiä rahamääriä, nimittäin maaliskuun 16 päivänä 1906 ikkunaverhojen hankkimiseksi oppilaitoksen uuteen luonnonhistorialliseen oppisaliin 160 markkaa; 8 päivänä joulukuuta 1906 kirjaston uudestaan luettelemista varten 500 markkaa; 28 päivänä tammikuuta 1908 kirjaston järjestämisestä johtuneen työn kustantamiseksi 300 markkaa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori Georg Vilhelm Valle.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 283, 277, 282.

Kouluneuvosto: Kauppias J. Lallukka (puheenjohtaja), pastori A. Piira, lääketieteen lisensiaatti K. Schröder ja kansakoulunopettaja T. Ora.

Ruotsalainen klassillinen lyseo. Suomenkielen kolleganvirkaan, johon toistaiseksi kuului opetusvelvollisuus myöskin ruotsinkielessä, Keisarillinen Senaatti lokakuun 24 päivänä 1905 nimitti ja määräsi filosofianmaisterin Anton Elias Snellmanin, oikeuttaen hänet astumaan virkaan 1 päivänä toukuuta 1906.

Keisarillisen Senaatin päätöksellä 27 päivältä maaliskuuta 1906 matemaatiikan kolleega Rudolf Martialis Vitting sai pyynnöstä virkaeron ja eläkkeen, laskettuna 1 päivästä syyskuuta 1906. Täten avoimeksi joutuneeseen virkaan määräsi Keisarillinen Senaatti tehdystä anomuksesta lakkautuspalkalle asetetun kollegan Georg Mathias Lindénin 1 päivästä syyskuuta 1906, jonka jälkeen Ylihallitus 13 päivänä kesäkuuta 1906 antoi hänelle siirtovaltakirjan sanottuun toimeen.

Elokuun 1 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti tehtyjen valitusten johdosta nimitti ja määräsi avoimeen uskonnon ja historian lukemisen lehtorinvirkaan seminaarin lehtorin, teologiankandidaatti Johan Albin Simolinin, minkä johdosta Ylihallitus 21 päivänä samaa kuuta antoi hänelle puheenalaiseen virkaan valtakirjan.

Heinäkuun 9 päivänä 1908 kuoli kolleega Anton Elias Snellman.

Heinäkuun 24 päivänä 1908 myönsi Keisarillinen Senaatti tehdystä anomuksesta latinankielen lehtorille Julius Jakob Öhrbomille elinkautisen eläkkeen. Sen johdosta Ylihallitus 5 päivänä elokuuta antoi hänelle virkaeron 1 päivästä syyskuuta 1908.

Huhtikuun 16 päivänä 1908 myönsi Keisarillinen Senaatti erinäisiä lueteltuja muutostöitä varten lyseon päärakennuksessa ja ulkokuoneissa yhteensä 13,522 markan määrärahan sekä 23 päivänä samaa kuuta 49,500 markkaan nousevan määrärahan erinäisten korjaus- ja uudistustöiden toimeenpanemiseksi lyseon huoneustossa; samalla Keisarillinen Senaatti käski Yleisten rakennusten Ylihallituksen teettää puheenalaiset työt.

Toukokuun 7 päivänä 1908 myönsi Keisarillinen Senaatti korkeintaan 8,393 markan määrärahan uuden sisustuksen hankkimiseen oppilaitoksen tarpeeksi paraikaa rakennettavaan lisärakennukseen sekä vanhan kaluston korjaamiseen y. m.

Toukokuun 21 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti päätti Keisarilliselle Majesteetille alistaa, että oppilaitokseen 1909 vuoden alusta saataisiin asettaa lämmittäjä, joka samalla olisi talonmiehenä ja jonka vuosipalkkio, paitsi vapaata asuntoa ja lämpöä, olisi 900 markkaa. Samalla Keisarillinen Senaatti myönsi 300 markkaa lämmittäjän-talonmiehen palkkaamiseksi syys-joulukuulta 1908 sekä polttopuiden ja valaistuksen määrärahassa kuluvalta vuodelta odotetun vajauksen täyttämiseksi 500 markkaa, minkä ohessa Keisarillinen Senaatti määräsi, että mainittu määräraha on, 1 päivästä tammikuuta 1909 lukien, korotettava 4,100 markaksi.

Heinäkuun 9 päivänä 1908 myönsi Keisarillinen Senaatti korkeintaan 1,969 markan 50 pennin määrärahan suurushuoneen hankkimiseksi etäällä asuville oppilaille sekä tavarain säilytyskuoneiden järjestämiseksi vahtimestarille ja lämmittäjälle, käskien Yleisten rakennusten Ylihallituksen teettää mainitut työt.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori Gustaf Waldemar Wahlroos. Vararehtorintoinimesta Ylihallitus 23 päivänä lokakuuta 1906 pyynnöstä va-

pautti lehtorin, filosofiantohtori Axel Aleniuksen sekä määräsi vararehtoriksi kolleega Paul Henrik Roosin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 158, 166, 167.

Kouluneuvosto: Kauppaneuvos W. Hackman (puheenjohtaja), pastori S. F. Gräsbeck, kaupunginlääkäri M. Gadd ja everstiluutnantti H. Wärnhjelm.

Suomalainen reaalilyseo. Avoimeen venäjänkielen kolleeganvirkaan Keisarillinen Senaatti 24 päivänä lokakuuta 1905 nimitti ja siirsi 1 päivästä tammikuuta 1906 Kuopion suomalaisen klassillisen lyseon venäjänkielen kolleegan Juhana Pietari Tirkkosen. Syyskuun 21 päivänä 1906 Ylihallitus nimitti Oulun reaalilyseon lehtorin Johan Emil Aron luonnonhistorian ja maantiedon lehtoriksi, luettuna 1 päivästä toukokuuta 1907, sekä antoi hänelle valtakirjan sanottuun virkaan 23 päivänä marraskuuta 1906. Sen johdosta, että lyseon englanninkielen tuntiopettaja Axel Fredrik Borg oli kuollut, määräsi Ylihallitus 22 päivänä tammikuuta 1907 neiti Annie Vilhelmina Matsonin toistaiseksi sanottua opetusta hoitamaan. Tammikuun 10 päivänä 1908 Ylihallitus pyynnöstä myönsi virkaeron laulunopettajalle Anton Valta-
vuolle. Täten avoimeksi joutuneeseen virkaan nimitti Ylihallitus 10 päivänä seuraavaa maaliskuuta musiikinopettajan Toivo Torsten Ferdinand Kaukorannan ja antoi hänelle virkavahvistuskirjan 12 päivänä toukokuuta 1908.

Huhtikuun 6 päivänä 1908 kuoli historian, maantiedon ja suomenkielen lehtori Arthur Konrad Sumelius.

Rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi I luokalle myönnettiin 23 päivänä elokuuta 1905 lukuvuodeksi 1905—06 4,640 markkaa. Samaa tarkoitusta varten luokille I ja II myönnettiin lukuvuodeksi 1906—07 elokuun 29 päivänä 1906 arviolta enintään 10,730 markkaa. Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi lukuvuonna 1907—08 oppilaitoksen II ja III luokalla Keisarillinen Senaatti 22 päivänä elokuuta 1907 myönsi 10,200 markan suuruisen ylimääräisen määrärahan; niinkään myönnettiin 12 päivänä syyskuuta 1907 rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi oppilaitoksen I luokalla mainittuna lukuvuonna yhteensä 6,205 markan suuruisen määräraha.

Englanninkielen opetuksen kustantamiseksi lukuvuoden 1904—05 alusta syyslukukauden loppuun 1905 Keisarillinen Senaatti 17 päivänä lokakuuta 1905 myönsi 816 markan ylimääräisen määrärahan sekä määräsi samalla, että oppilaitoksen menosääntöön on ensi kalenterivuoden alusta otettava mainitun kielen opetusta varten 560 markan lisäys virantoimitus-palkkioiden määrärahaan.

Muita ylimääräisiä määrärahoja on myönnetty:

Koulukaluston hankkimiseksi 23 päivänä elokuuta 1905 kustannuslaskelman mukaan korkeintaan 1,000 markkaa; 16 päivänä elokuuta 1905 koulukaluston hankkimista ja korjaamista sekä koulukirjaston luetteloiden uudestaan laatimista varten 1,953 markkaa; helmikuun 22 päivänä 1907 uuden urkuharmonion hankkimiseksi 850 markkaa; skioptikonkonetta varten 16 päivänä seuraavaa lokakuuta 450 markkaa.

Joulukuun 10 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi 400 markan lisäyksen vuodelle 1907 polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan sekä tam-

mikuun 15 päivänä 1908 sekalaisten menojen määrärahaan 322 markan 75 pennin suuruisen lisäyksen niinikään vuodelle 1907.

Toukokuun 21 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti päätti Keisarilliselle Majesteetille alistaa, että oppilaitoksen vuosirahansääntöön saisi ensitulevan vuoden alusta ottaa 250 markan määrärahan vahtimestarinapulaisen palkkaamiseksi.

Lisähuoneuston rakentamisesta oppilaitoksen tarpeeksi sekä siitä aiheutuvista erinäisistä määrärahoista on tehty selkoa suomalaisesta klassillisesta lyseosta puhuttaessa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori, teologiankandidaatti Lauri Pohjala.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 247, 284, 311.

Kouluneuvosto: Lääketieteen lisensiaatti P. A. Thuneberg (puheenjohtaja), everstiluutnantti A. Brunou, tehtailija M. Pietinen ja rakennusmestari A. Isaksson.

Suomalainen tyttökoulu. Saksankielen opettajattareksi nimitti Ylihallitus 9 päivänä joulukuuta 1905 opettajattaren Aina Maria Malleniuksen ja antoi hänelle valtakirjan mainittuun toimeen 9 päivänä helmikuuta 1906.

Rinnakkaisosastoja, osaksi kaksinkertaisiakin, on edelleen suuren oppilasmäärän vuoksi täytynyt järjestää kaikille luokille. Niitä varten on myönnetty seuraavat määrärahat: 21,655 markkaa 23 päivänä elokuuta 1905 rinnakkaisosastojen ylläpitämistä varten kaikilla luokilla lukuvuodeksi 1905—06 sekä sen lisäksi toista rinnakkaisosastoa varten oppilaitoksen I ja II luokalle 8,260 markkaa eli kaikkiaan 29,915 markkaa; 27 päivänä heinäkuuta 1906 lukuvuodeksi 1906—1907 rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi koulun kaikilla luokilla sekä sen lisäksi ainakin II ja III:lle ja mahdollisesti myöskin I luokalle perustettavaa toista rinnakkaisosastoa varten kaikkiaan 35,340 markkaa; 15 päivänä elokuuta 1907 lukuvuodeksi 1907—08 rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi oppilaitoksen kaikilla luokilla sekä toisen rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi I, III ja IV luokalla kaikkiaan 35,820 markkaa.

Edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on mainittu, että 21 päivänä helmikuuta 1905 arnessa myönnettiin varat uuden talon rakentamiseksi oppilaitoksen tarvetta varten. Koulun sijoittuminen uuteen taloon, joka vihittiin tarkoitukseensa 16 päivänä helmikuuta 1907, on osaltaan tehnyt välttämättömiksi erinäiset lisämäärärahat. Niitä on oppilaitokselle myönnetty: heinäkuun 19 päivänä 1906 kaikkiaan 12,967 markan 50 pennin suuruinen ylimääräinen määräraha uuden koulutalon varustamista varten tarpeellisilla huonekaluilla, voimistelutelineillä y. m. sekä vanhojen huonekalujen kuntoon saattamiseksi; samalla myönnettiin 3,800 markkaa sähkövalaistuksen johtamista varten mainittuun taloon, sekä 1 päivänä seuraavaa joulukuuta 399 markkaa sähkösoittojohtojen hankkimiseksi; 21 päivänä tammikuuta 1907 800 markan määräraha erityisen henkilön palkkaamiseksi koulun keskuslämmityslaitoksen lämmittämistä ja hoitamista varten, luettuna 1 päivästä syyskuuta 1906; samana päivänä korotettiin määräraha koulutalon, sen katusien ja ulkohuoneiden puhtaanapitämiseksi 410:stä 800 markkaan, luettuna 1 päivästä syyskuuta 1906; 8 päivänä helmikuuta 1907 myönnettiin 500 markan ylimääräinen määräraha uusien ikkunaverhojen hankkimiseksi kouluun; huhti-

kuun 6 päivänä 1907 myönnettiin 1,941 markkaa 74 penniä polttopuiden ja valaistuksen sekä sekalaisten menojen määrärahoissa ilmaantuneiden vajaus-ten täyttämiseksi ja 31 päivänä seuraavaa toukokuuta 4,000 markan lisäys edelliseen määrärahaan kuluvaaksi vuodeksi; 4 päivänä maaliskuuta 1908 myönnettiin jälleen 1,174 markan 90 pennin suuruinen ylimääräinen määräraha polttopuiden ja valaistuksen määrärahassa mainitulta vuodelta odotettavissa olevan vajauksen täyttämiseksi, sekä 1,231 markan 47 pennin lisämääräraha sekalaisten menojen määrärahassa ilmaantuneen vajauksen täyttämiseksi; 21 päivänä toukokuuta 1908 myönnettiin määrärahassa kadun ja pihamaan puhtaanapitoa varten v. 1907. syntyneen vajauksen korvaamiseksi 243 markan 82 pennin lisäys, huhtikuun 16 päivänä 1908 uusien pulpettien ja opettajapöydän hankkimiseksi 1,500 markan suuruisen ylimääräinen määräraha sekä heinäkuun 24 päivänä 1908 korkeintaan 5,000 markan lisäys polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan kuluvaaksi vuodeksi.

Paitsi mainittuja Keisarillisen Senaatin oppilaitoksen tarpeisiin myöntämiä ylimääräisiä määrärahoja on Ylihallitus myöntänyt oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten osotetusta määrarahastaan joitakin pienempiä eräiä.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 374, 385, 428.

Kouluneuvosto: Rouvat H. Helenius (puheenjohtaja) ja H. Winter, lääketieteen lisensiaatti A. von Fieandt sekä kauppias E. V. Sellgren.

Ruotsalainen tyttökoulu. Venäjänkielen opettajattarelle Vendla Aurora Rundgrenille myönnettiin virkaero ja elinkautinen eläke 1 päivästä syyskuuta 1906. Koevuosille määrätyn laulun opettajattaren Ellen Johanna Relanderin nimitti Ylihallitus virkaan elokuun 7 päivänä 1907 ja antoi hänelle virkavahvistuskirjan 8 päivänä seuraavaa lokakuuta.

Ranskankielen opettajatar Eva Charlotta Perander kuoli 29 päivänä syyskuuta 1907.

Uuden voimistelusalin rakentamisen oppilaitokselle hyväksyi Keisarillinen Senaatti 26 päivänä syyskuuta 1906 sekä käski samana päivänä Yleisten rakennusten Ylihallituksen ennen tehtyjen piirustusten mukaisesti valtiolaitokselle edullisimmalla tavalla teettää puheenalaisen rakennuksen.

Oppilaitoksen tarpeisiin on myönnetty seuraavat ylimääräiset määrärahat: Uusien pulpettien ynnä muiden kalustoesineiden hankkimiseksi 22 päivänä syyskuuta 1905 200 markkaa ja 6 päivänä joulukuuta 1907 695 markkaa; sähkövalaistuksen hankkimiseksi oppilaitokseen 25 päivänä toukokuuta 1906 1,391 markkaa 8 penniä sekä samanlaisen valaistuksen johtamista varten oppilaitoksen uuteen lisärakennukseen 16 päivänä joulukuuta 1907 510 markkaa 20 penniä.

Marraskuun 12 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen uuden voimisteluhuoneuston siivoamiseen ja lämmittämiseen 150 markan vuotuisen määrärahan maksettavaksi 1 päivästä tammikuuta 1908 sekä samaa tarkoitusta varten 1 päivästä marraskuuta 1907 kalenterivuoden loppuun kerta kaikkiaan 25 markkaa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 160, 172, 165.

Kouluneuvosto: Ylilääkäri P. W. Granberg (puheenjohtaja), rouvat E. Frankenhaeuser ja O. von Pfaler, konsuli L. Pacius.

Sortavala.

Suomalainen reaalityseo. Lokakuun 24 päivänä 1905 Keisarillinen Senaatti nimitti ja määräsi filosofianmaisteri Valter Mikael Axelsonin avonaiseen luonnonhistorian ja maantiedon lehtorinvirkaan, 1 päivästä toukokuuta 1906.

Rinnakkaisosaston ylläpitämistä varten oppilaitoksen II luokalla lukuvuodeksi 1907—08 myönsi Keisarillinen Senaatti 25 päivänä heinäkuuta 1907 4,860 markan suuruisen ylimääräisen määrärahan.

Muita lisämäärärahoja on oppilaitoksen tarpeisiin myönnetty: Helmikuun 20 päivänä 1906 500 markan ylimääräinen määräraha uusien pulpettien hankkimiseksi; joulukuun 22 päivänä 1906 300 markkaa historiallisten kuvien ja äidinkielen kirjallisuuden hankkimista varten; huhtikuun 6 päivänä 1907 enintään 500 markkaa uusien pulpettien hankkimiseksi; helmikuun 7 päivänä 1908 luonnonhistorian opetusvälineiden täydentämistä varten 400 markkaa ja seuraavan huhtikuun 16 päivänä 900 markan suuruisen lisäys polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan kuluvaksi kalenterivuodeksi.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut kolleega Antti Amatus Aarne.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 173, 191, 204.

Kouluneuvosto: Kaupunginlääkäri G. J. Winter (puheenjohtaja), tuomarinrouva M. Berg, vapaaherratar H. Boije, rehtori C. W. Alopaeus ja lehtori T. Lehtinen.

Suomalainen tyttökoulu. Marraskuun 29 päivänä 1905 Ylihallitus nimitti filosofiankandidaatti Toini Amalia Alopaeuksen maantiedon, historian ja suomenkielen kolleeganvirkaan, sekä antoi hänelle valtakirjan sanottuun toimeen 30 päivänä tammikuuta 1906. Laulun opettajattarelle Julia Katarina Fabritiukselle myönsi Ylihallitus 13 päivänä kesäkuuta 1906 pyynnöstä virkaeron, lukien 1 päivästä syyskuuta 1906. Hänen jälkeensä sanottuun virkaan Ylihallitus nimitti 8 päivänä joulukuuta 1906 rouva Alfhild Jotunin sekä antoi hänelle virkavahvistuskirjan 8 päivänä helmikuuta 1907.

Ylimääräisiä määrärahoja on oppilaitoksen tarpeisiin myönnetty: Helmikuun 20 päivänä 1906 1,720 markan ylimääräinen määräraha uusien pulpettien hankkimiseen ja vanhojen korjauttamiseen ynnä koulun muun kaluston lisäämiseen sekä erinäisiin muutoksiin koulun huoneustossa; helmikuun 22 päivänä 1907 900 markkaa lisähuoneuston vuokraamiseksi oppilaitokselle yhden vuoden ajaksi, luettuna seuraavan kesäkuun 1 päivästä, sekä koulun vahtimestarille korvaukseksi vapaasta asunnosta 125 markkaa; kesäkuun 15 päivänä 1907 951 markan 30 pennin määräraha opetusvälineiden hankkimista varten oppilaitokseen; maaliskuun 8 päivänä 1908 3,000 markan ylimääräinen määräraha pianinon, telefoonin ja uusien pulpettien hankkimiseksi oppilaitokseen; tammikuun 29 päivänä 1908 lisähuoneuston vuokraamiseksi oppilaitokselle. 1 päivästä kesäkuuta 1908 henkikirjoittaja Alarik Åkermanin talossa 2,000 markkaa vuodessa sekä sen lisäksi 650 markkaa huoneiden kuntoonpanemista varten.

Oman talon rakentaminen oppilaitoksen tarpeeksi on ollut käsittelyn alaisena, mutta asia ei ole tullut tällä kolmivuotiskaudella loppuun saatetuksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 133, 144, 160.

Kouluneuvosto: Sama kuin kaupungin reaalityseon.

Mikkeli.

Suomalainen klassillinen lyseo. Marraskuun 29 päivänä 1905 Ylihallitus nimisti Tornion alkeiskoulun kollegan Martti Gideon Kanteleen latinan- ja suomenkielen kolleganvirkaan 1 päivästä toukokuuta 1906 sekä antoi hänelle valtakirjan sanottuun toimeen 30 päivänä tammikuuta 1906.

Syyskuun 1 päivänä 1907 kuoli latinan- ja kreikankielen lehtori Anton Olof Streng.

Seuraavat lisämäärärahat on oppilaitoksen tarpeisiin myönnetty: Toukokuun 25 päivänä 1906 yhteensä 1,300 markkaa lyseon huoneuston sisustamiseksi sekä varustamiseksi tarpeellisella huonekalustolla ja telefoonilla; 25 päivänä seuraavaa lokakuuta sähkövalaistuksen käytäntöön-ottamiseksi oppilaitoksessa 955 markan 50 pennin suuruinen määräraha; maaliskuun 4 päivänä 1908 myönnettiin 553 markan 42 pennin suuruinen ylimääräinen määräraha oppilaitoksen sekalaisten menojen määrärahassa tältä vuodelta syntyneen vajauksen täyttämiseksi sekä toukokuun 21 päivänä 1908 70 markan suuruinen lisäys lyseon määrärahaan talon ja kadun ylläpitämistä varten, jonka ohessa mainittu määräraha, vuoden 1909 alusta lukien, korotettiin 800 markkaan vuodessa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut kollega Viktor Hugo Renvald.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 153, 143, 138.

Koulunuevosto: Tohtori A. Hillbom (puheenjohtaja), professori H. Hällström, apteekkari A. A. Watanen, satamamestari O. W. Hokkanen ja kauppias A. Westerholm.

Heinola.

Suomalainen alkeiskoulu. Oppilaitoksen laajentamisesta viisiluokkaiseksi on ennen tehty selkoa.

Piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajan- tai opettajattarenvirkaan nimitti Ylihallitus kesäkuun 19 päivänä 1907 taiteilija Frans Bruno Valfrid Hahlin sekä antoi hänelle virkavahvistuskirjan 21 päivänä elokuuta 1907. Voimistelun opettajanvirkaan nimitti Ylihallitus 4 päivänä lokakuuta 1907 opettaja Onni Armas Pesosen sekä antoi hänelle virkavahvistuskirjan 6 päivänä seuraavaa joulukuuta. Matematiikan, fysiikan ja kemian kolleganvirkaan, lukien 1 päivästä syyskuuta 1908, nimitti Ylihallitus 20 päivänä joulukuuta 1907 filosofianmaisteri Yrjö Aleksander Lackströmin sekä antoi hänelle valtakirjan 21 päivänä helmikuuta 1908.

Heinäkuun 25 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi seuraavan syyskuun 1 päivästä lukien toistaiseksi 700 markan vuotuisen lisäyksen siihen 2,800 markan suuruiseen vuokramäärärahaan, joka 3 päivänä syyskuuta 1902 oli myönnetty huoneuston vuokraamista varten oppilaitoksen tarpeeksi.

Elokuun 8 päivänä 1907 vapautti Keisarillinen Senaatti tehdystä pyynnöstä rehtori Karl Oskar Grönrosin rehtorintoinimesta ja määräsi hänen sijajansa oppilaitoksen rehtoriksi kollega Knut Eliel Sonckin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 96, 115, 82.

Kouluneuvosto: Seminaarinjohtaja, filosofiantohtori M. Johnsson (puheenjohtaja vuoteen 1908), nimismiehenrouva A. Pesonen, kelloseppä R. Ojanen, kauppias T. Laurikainen (vuoteen 1907), johtajatar H. Kahala (puheenjohtaja vuodesta 1908), lehtori J. Lindén ja tohtori A. J. Hällström (olleet vuodesta 1908).

Savonlinna.

Suomalainen reaalityseo. Voimistelun kolleegianvirkaan, joka oli joutunut avoimeksi sen entisen haltijan Gustaf Einar Ferdinand Cannelinin siirryttyä kolleegaksi Tampereen suomalaiseen klassilliseen lyseoon, Ylihallitus 26 päivänä lokakuuta 1906 nimitti voimistelunopettajan, vänrikki Johan Ludvig Markkasen, lukien 1 päivästä syyskuuta 1907, minkä nimityksen Keisarillinen Senaatti tehtyjen valitusten johdosta vahvisti 1 päivänä elokuuta 1907. Sen johdosta Ylihallitus antoi opettaja Markkaselle valtakirjan 21 päivänä samaa kuuta.

Toukokuun 28 päivänä 1907 Ylihallitus nimitti koevuosille määrätyn lehtorin, filosofiantohtori Oskar Albin Kallion historian ja suomenkielen lehtorinvirkaan sekä antoi hänelle valtakirjan 31 päivänä heinäkuuta 1907.

Syyskuun 1 päivänä 1907 päättyi koevuosille määrätyn venäjänkielen lehtorin Aleksanteri Törrösen koepalvelus, mutta Ylihallitus, vaaditun selvityksen nojalla ja muutenkin havaittuaan, ettei filosofiankandidaatti Törrösen koepalvelusta voitu pitää tyydyttävänä, ei katsonut voivansa vielä nimittää kandidaatti Törröstä mainitun lehtorinviran vakinaiseksi haltijaksi. Elokuun 20 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti oikeutti Ylihallituksen, venäjänkielen lehtorinvirkaa aukijulistamatta, antamaan siihen valtakirjan entiselle venäjänkielen kolleegalle Ivar August Voldemar Sevonille. Tämän johdosta Ylihallitus 31 päivänä elokuuta 1908 antoi kolleega Sevonille valtakirjan puheenalaiseen lehtorinvirkaan.

Huhtikuun 6 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti 600 markan ylimääräisen määrärahan lyseon pihamaan kuntoonpanemista ja siinä olevien pensasistutusten uudistamista varten.

Heinäkuun 10 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti määräsi, että erityinen voimistelurakennus on ensitulevan 1909 vuoden aikana lyseon tarvetta varten rakennettava Yleisten rakennusten Ylihallituksen laatimain piirustusten mukaan.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori Emil Johannes Buddén.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 118, 127, 134.

Kouluneuvosto: Tohtori O. Tawaststjerna (puheenjohtaja), tehtailija J. Strömberg (vuoteen 1907), kauppias A. Auvinen, tuomiokapitulinsihteeri M. E. Forsström ja pankinjohtaja A. Sikio.

Kuopio.

Suomalainen klassillinen lyseo. Matematiikan ja fysiikan lehtorinviran haltijan, filosofiantohtori Karl Ferdinand Lindmanin siirtymisen kautta

vastaavaan virkaan Hämeenlinnan lyseossa joutui puheenalainen lehtorinvirka tässä oppilaitoksessa avoimeksi. Virkaan nimitti Ylihallitus 6 päivänä kesäkuuta 1906 filosofiantohtori Väinö Erik Elias Stadighin, lukien 1 päivästä syyskuuta 1907. Sittenkun Keisarillinen Senaatti 31 päivänä loka-kuuta 1906 oli jättänyt huomioon ottamatta nimityksen johdosta tehdyt valitukset, antoi Ylihallitus 20 päivänä marraskuuta 1906 tohtori Stadighille valtakirjan puheenalaiseen virkaan.

Toukokuun 15 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi tehdystä anomuksesta historian, maantiedon ja suomenkielen kollegalle Johan Magnus Saleniukselle elinkautisen eläkkeen 31 päivästä seuraavaa elokuuta, minkä johdosta Ylihallitus 27 päivänä kesäkuuta 1907 antoi hänelle virkaeron. Täten joutui avoimeksi maantiedon, luonnonhistorian ja kaunokirjoituksen kolleganvirka, johon Ylihallitus, lukien 1 päivästä syyskuuta 1908, nimitti 13 päivänä maaliskuuta 1908 filosofianmaisteri Kurt Henrik Enwaldin ja antoi hänelle valtakirjan 15 päivänä seuraavaa toukokuuta.

Koevuosille määrätyn lehtorin, teologiankandidaatti Antti Jaakko Pietilän nimitti Ylihallitus uskonnon ja historiallisen lukemisen lehtorinvirkaan 5 päivänä marraskuuta 1907 sekä antoi hänelle valtakirjan mainittuun virkaan 10 päivänä tammikuuta 1908.

Saksan- ja ranskankielen kolleganvirka, johon on yhdistetty opetusvelvollisuus myöskin suomenkielessä, joutui avoimeksi sen haltijan, filosofianmaisteri Ines Nysténin siirtyessä vastaavaan virkaan Joensuun klassilliseen lyseoon. Tähän kolleganvirkaan Ylihallitus 14 päivänä helmikuuta 1908 nimitti, 1 päivästä syyskuuta 1908 lukien, filosofianmaisteri Elis Arvelan ja antoi hänelle valtakirjan 15 päivänä seuraavaa huhtikuuta.

Ruotsinkielen ja kaunokirjoituksen kollega Kristoffer Emil Tavast kuoli 28 päivänä maaliskuuta 1908.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi on myönnetty vuosittain määrärahoja: nimittäin 12 päivänä heinäkuuta 1905 luokille I—II lukuvuodeksi 1905—06 yhteensä 9,080 markkaa; 29 päivänä elokuuta 1906 III luokalle lukuvuodeksi 1906—07 enintään 4,424 markan suuruinen määräraha, palkkioksi kotityöstä mainitulla rinnakkaisluokalla myönsi Ylihallitus sen lisäksi oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten osotetusta määrärahastaan 25 päivänä syyskuuta 1906 350 markkaa; 25 päivänä heinäkuuta 1907 I, III ja IV luokalle lukuvuodeksi 1907—1908 yhteensä 14,525 markan suuruinen määräraha.

Oppilaitoksen määrärahaan sekalaisia menoja varten vuodelle 1905 myönnettiin 29 päivänä marraskuuta 1905 607 markan 16 pennin lisäys.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori, filosofiantohtori Karl Onni Gerhard Hannikainen.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 254, 264, 272.

Kouluneuvosto: Tohtori J. W. Johnsson (puheenjohtaja), kamreeri A. Kuokkanen (vuoteen 1907), pankinkomisarius O. Wallenius, vankilanjohtaja J. Kantele, varatuomari R. Jack sekä insinööri K. O. Telén ja kirjakauppias S. Kastegren (molemmat vuodesta 1908).

Suomalainen tyttökoulu. Syyskuun 20 päivänä 1906 sai tekemästään anomuksesta virkaeron ja elinkautisen eläkkeen ranskankielen opettajatar

Gertrud Lovisa Colliander, 1 päivästä marraskuuta 1906. Täten avoimeksi joutuneeseen ranskankielen opettajattarenvirkaan Ylihallitus helmikuun 19 päivänä 1907 nimitti opettajattaren Hanna Suomalaisen ja antoi hänelle valtakirjan 24 päivänä seuraavaa huhtikuuta.

Piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajattaren Helena Alvina Westlingin kuoleman kautta avoimeksi joutuneeseen virkaan Ylihallitus 9 päivänä lokakuuta 1906 nimitti neiti Elli Johanna Telénin sekä antoi hänelle virkavahvistuskirjan 12 päivänä joulukuuta 1906.

Lokakuun 25 päivänä 1906 myönsi Keisarillinen Senaatti enintään 300 markan lisäyksen kuluvaiksi tilivuodeksi oppilaitoksen määrärahaan polttopuita ja valaistusta varten.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 147, 125, 125.

Kouluneuvosto: Kruununvouti E. R. Lundson (puheenjohtaja), filosofianmaisteri J. M. Salenius (vuoteen 1907), tohtori G. Forstén sekä rouvat E. Stenius ja L. Kantele.

Joensuu.

Suomalainen klassillinen lyseo. Marraskuun 29 päivänä 1905 Ylihallitus nimitti filosofiankandidaatti Filemon Onnelan avonaiseen ranskan- ja saksankielen kolleeganvirkaan opetusvelvollisuudella myöskin suomenkielessä, 1 päivästä syyskuuta 1906, sekä antoi hänelle valtakirjan 30 päivänä tammikuuta 1906. Kun kolleega Onnela kuitenkin ennen virkaan astumistaan valtuutettiin vastaavaan toimeen Hämeenlinnan klassillisessa lyseossa, joutui puheenalainen kolleeganvirka jälleen avoimeksi. Siihen Ylihallitus 20 päivänä kesäkuuta 1906 nimitti Kuopion lyseon samojen aineiden kolleegan, filosofianmaisteri Ines Nysténin, lukien 1 päivästä syyskuuta 1907, sekä antoi hänelle valtakirjan 22 päivänä elokuuta 1906.

Historian, maantiedon ja suomenkielen kolleega Daniel Axel Valle, jolle Keisarillinen Senaatti 22 päivänä elokuuta 1906 oli tehdystä anomuksesta myöntänyt elinkautisen eläkkeen, kuoli 26 päivänä samaa kuuta. Siten avoimeksi joutunut luonnonhistorian ja maantiedon kolleeganvirka on hakukelpoisten hakijain puutteessa ollut sijaisten hoidettavana.

Helmikuun 26 päivänä 1907 Ylihallitus suostui siihen, että tämän lyseon voimistelun kolleega Karl Gabriel von Pfaler ja Porvoon ruotsalaisen klassillisen lyseon saman aineen kolleega Johan Fredrik Blomqvist saisivat 1 päivästä syyskuuta 1907 vaihtaa virkoja, sekä antoi heille 1 päivänä toukokuuta 1907 siirtovaltakirjat.

Avonaista venäjänkielen lehtorinvirkaa kahtena koevuotena hoitamaan määräsi Ylihallitus 23 päivänä huhtikuuta 1908 filosofianmaisteri Aleksanteri Törrösen.

Rinnakkaisosaston kustantamiseksi II luokalle lukuvuodeksi 1905—06 myönnettiin 4,005 markkaa 17 päivänä lokakuuta 1905; samaan tarkoitukseen III luokalle lukuvuodeksi 1906—07 myönnettiin lokakuun 25 päivänä 1906 4,985 markkaa sekä syyskuun 19 päivänä 1907 lukuvuodeksi 1907—1908 oppilaitoksen IV luokalle 4,660 markkaa.

Muita ylimääräisiä määrärahoja on myönnetty: Huhtikuun 6 päivänä 1907 pianinon hankkimista varten 1,200 markkaa; joulukuun 6 päivänä 1907 voimistelutelineitten täydentämiseksi 420 markkaa ja toukokuun 21 päivänä 1908 lyseon kartanonmaahan sattuvan katuosan kiveämisestä johtuviin kustannuksiin 1,004 markkaa 90 penniä.

Rehtorintointa on hoitanut lehtori, filosofiantohtori Knut Leopold Cannelin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 253, 250, 229.

Kouluneuvosto: Kauppias C. J. Cederberg (puheenjohtaja), apteekkari H. Olsoni, piirilääkäri S. F. Parviainen, pankinjohtaja T. Turunen ja kauppias F. Neppenström.

Suomalainen tyttökoulu. Historian, maantiedon ja suomenkielen kolleega Frans Henrik Lundelin kuoli 13 päivänä heinäkuuta 1908.

Elokuun 31 päivänä 1908 Ylihallitus tehdystä anomuksesta myönsi virkaeron voimistelun ja terveystopin opettajattarelle Julia Adèle Kugelbergille (syntyisin Sirenus), lukien 1 päivästä syyskuuta 1908.

Lisämäärärahoja on oppilaitoksen tarpeisiin myönnetty: Heinäkuun 4 päivänä 1907 luonnonhistoriallisten kokoelmain täydentämiseksi 400 markkaa sekä lokakuun 16 päivänä 1907 skioptikonkoneen hankkimiseksi 200 markkaa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 130, 140, 133.

Kouluneuvosto: Lehtorit K. A. Wegelius (puheenjohtaja) ja J. W. Ronimus, kauppias M. G. Piipponen sekä rouvat H. Cannelin ja I. Harlin.

Nikolainkaupunki.

Ruotsalainen klassillinen lyseo. Joulukuun 8 päivänä 1907 kuoli historian, maantiedon ja ruotsinkielen lehtori, filosofiantohtori Henrik Emanuel Aspelin. Siten avoimeksi joutuneeseen historian ja ruotsinkielen lehtorinvirkaan Keisarillinen Senaatti tehtyjen valitusten johdosta 26 päivänä maaliskuuta 1908 nimitti ja määräsi Viipurin ruotsalaisen tyttökoulun historian, maantiedon ja ruotsinkielen kollegan Gustaf Adolf Dahlin, minkä johdosta Ylihallitus 7 päivänä seuraavaa huhtikuuta antoi hänelle valtakirjan puheenalaisen virkaan.

Huhtikuun 11 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti tehdystä anomuksesta myönsi oppilaitoksen rehtorille, matematiikan kollegalle Fredrik Richard Westlinille elinkautisen eläkkeen, minkä johdosta Ylihallitus 27 päivänä samaa kuuta antoi hänelle virkaeron syyskuun 1 päivästä 1907. Siten avoimeksi joutuneeseen matematiikan kolleganvirkaan Ylihallitus 10 päivänä tammi-kuuta 1908 nimitti filosofian kandidaatin Gustaf Albert Vinbergin, oikeudella astua virkaan 1 päivänä syyskuuta 1908, sekä antoi hänelle valtakirjan 20 päivänä toukokuuta 1908.

Joulukuun 13 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen voimistelurakennuksen laajentamiseksi 7,500 markan määrärahan sekä käski

Yleisten rakennusten Ylihallituksen vahvistettujen piirustusten mukaan teet-
tää tästä aiheutuvat rakennustyöt.

Sähkösoittolaitoksen hankkimiseksi oppilaitoksen huoneustoihin sekä huonekaluston uusimiseen myönsi Keisarillinen Senaatti 19 päivänä helmi-
kuuta 1908 yhteensä 4,796 markan 50 pennin ylimääräisen määrärahan.

Armollisella käskyllä 12 päivästä lokakuuta (29 päivästä syyskuuta) 1907 myönnettiin reaalisten rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi oppilaitok-
sen neljällä ylimmällä luokalla edelleen 1,000 markkaa kutakin luokkaa kohden eli siis yhteensä 4,000 markkaa vuodessa viiden vuoden ajaksi, laskettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913.

Heinäkuun 24 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti oikeutti Ylihallituk-
sen vapauttamaan oppilaitoksen rehtorin lyseolle kuuluvien stipendivarojen hoitamisvelvollisuudesta sekä käski Ylihallituksen jättää oppilaitoksen opetta-
jakunnan ja kouluneuvoston tehtäväksi yhteisesti koulun opettajain kes-
kuudesta tahi niiden ulkopuolelta valita sopiva henkilö, jonka rehtorin ja kouluneuvoston johdolla tulisi hoitaa mainitut varat opettajakunnan ja kou-
luneuvoston määrättävää ja rahastojen korkovaroista suoritettavaa kohtuul-
lista palkkiota vastaan.

Rehtori Westlinin edellä kerrotulla tavalla saatua virkaeron Keisarilli-
nen Senaatti 22 päivänä elokuuta 1907 määräsi vararehtorin, lehtori Gustaf
Adolf Hedbergin oppilaitoksen rehtoriksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 191, 195, 220.

Kouluneuvosto: Hovioikeudenneuvos A. Tujulin (puheenjohtaja), tohtori
A. G. Rosendal, pankinjohtaja B. Hemmer, eversti E. Alfthan sekä hovioi-
keudenasessori V. Cajanus.

Suomalainen reaalilyseo. Lokakuun 24 päivänä 1905 Keisarillinen Senaatti
nimitti ja määräsi filosofianmaisteri Frans Viktor Savanderin matematiikan
kolleegaksi opetusvelvollisuudella myöskin luonnonopissa ja oikeudella astua
virkaan 1 päivänä syyskuuta 1906.

Helmikuun 18 päivänä 1908 Ylihallitus määräsi filosofianmaisteri Tauno
Hugo Salosen kahtena koetusvuotena hoitamaan avonaista venäjänkielen
lehtorinvirkaa.

Helmikuun 7 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti myönsi 381 markan
suuruisen määrärahan oppilaitoksen vanhojen huonekalujen korjaamiseen
ja piirustuspulpettien hankkimiseen.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut kolleega Edvard Eliel Levon.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 214, 217, 200.

Kouluneuvosto: Hovioikeudennotarius F. A. Pehkonen (puheenjohtaja),
kauppias F. Tingvald, pakkahuoneentarkastaja V. Sarelius, tohtorit A. Sund-
holm ja G. Granfelt.

Suomalainen tyttökoulu. Helmikuun 7 päivänä 1908 oikeutti Keisarillinen
Senaatti Ylihallituksen ilman muuta antamaan valtakirjan oppilaitoksen
virkaatekevälle ranskankielen opettajattarelle Helmi Eveliina Heiniselle
ranskankielen opettajattarenvirkaan, johon oli yhdistettävä opetusvelvolli-

suus myöskin saksankielessä. Tämän johdosta Ylihallitus 21 päivänä helmikuuta 1908 antoi opettajatar Heiniselle valtakirjan puheenalaiseen virkaan.

Ruotsin- ja suomenkielen kolleganvirkaan, joka oli joutunut avoimeksi sen haltijan filosofianmaisteri Salu Latvalan siirryttyä kollegaksi Tampereen suomalaisen klassilliseen lyseoon, Ylihallitus 14 päivänä helmikuuta 1908 nimitti, lukien 1 päivästä syyskuuta 1908, filosofianmaisteri Impi Ainamo Forsmanin ja antoi hänelle valtakirjan 15 päivänä seuraavaa huhtikuuta.

Kesäkuun 15 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti myönsi siivoojattaren palkkaamiseksi oppilaitokseen kuluvaan vuotta varten 100 markan suuruisen ylimääräisen määrärahan sekä määräsi, että koulun vuosirahasääntöön vast'edes on, 1907 vuoden alusta lukien, sanottua tarkoitusta varten otettava vuotuinen 300 markan suuruinen määräraha.

Keisarillisen Suomen Senaatin esityksestä suvaitsi Hänen Majesteettinsa 25 (12) päivänä toukokuuta 1907 armossa oikeuttaa Senaatin myöntämään Suomen yleisistä varoista uuden koulutalon rakentamista varten Nikolainkaupungin suomalaiselle tyttökoululle tontille N:o 3 mainitun kaupungin seitsemännenten kaupunginosan ensimmäisessä korttelissa 210,000 markan määrärahan, josta v. 1907 saadaan käyttää 60,000 markkaa ja loput eli 150,000 markkaa 1908 vuoden kuluessa. Kesäkuun 15 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti eräillä lisäyksillä hyväksyi koulutaloa varten laaditut piirustukset sekä käski Yleisten rakennusten Ylihallituksen niiden ja niihin kuuluvien kustannusarvioiden mukaisesti suorittaa puheenalaisen rakennustyön.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 139, 127, 126.

Kouluneuvosto: Ratainsinööri H. Bremer (puheenjohtaja), tohtori K. G. Hedman, lehtori H. E. Aspelin sekä rouvat E. Westlin ja E. Levón.

Ruotsalainen tyttökoulu. Joulukuun 6 päivänä 1905 Ylihallitus suostui siihen, että tämän oppilaitoksen ruotsin- ja suomenkielen kollegaa Henrik Valter Sjöblom ja Maarianhaminan reaalioppilaitoksen samojen aineiden nimittetty kollegaa Robert Mikael Ingman saisivat vaihtaa virkoja, ja antoi heille sittemmin 6 päivänä helmikuuta 1906 siirtovaltakirjat.

Seuraavat lisämäärärahat on oppilaitokselle myönnetty: Syyskuun 6 päivänä 1905 1,600 markan lisäys kuluvaan vuoden polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan sekä 400 markkaa erinäisten huonekalujen korjaamiseksi; huhtikuun 10 päivänä 1906 225 markan ylimääräinen määräraha siivoojattaren palkkaamiseksi vuodelle 1906, minkä ohessa Keisarillinen Senaatti määräsi, että oppilaitoksen vuosirahasääntöön tätä tarkoitusta varten oli 1907 vuoden alusta otettava 300 markan pysyväinen vuotuinen määräraha; tammikuun 21 päivänä 1907 800 markan tilapäinen lisäys sekalaisten menojen määrärahaan.

Marraskuun 6 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti myönsi 64,700 markan määrärahan erinäisiä oppilaitoksen huoneustoissa tarpeellisiksi havaittuja laajennuksia varten sekä käski Yleisten rakennusten Ylihallituksen Vaasan läänin rakennuskonttorissa laadittujen piirustusten mukaan teettää puhenalaiset työt.

Huonekalujen hankkimista varten koululle hiljakkoin rakennettuihin lisähuoneustoihin myönsi Keisarillinen Senaatti 15 päivänä kesäkuuta 1907

5,512 markan määrärahan sekä sähkövalon johtamiseksi kouluun 2,000 markkaan saakka nousevan määrärahan.

Kesäkuun 19 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti myönsi koulun sekalais-ten menojen määrärahasa vuosilta 1907 ja 1908 syntyneiden vajausten täyttämiseksi 1,599 markkaa 29 penniä, niinkään polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan vuodelle 1908 2,500 markan lisäyksen sekä koulun puhtaanapitoa varten vuodelle 1908 300 markkaa. Sen ohessa Keisarillinen Senaatti määräsi, että oppilaitoksen sekalais-ten menojen määräraha on korotettava 400 markalla sekä polttopuiden ja valaistuksen määräraha 1,500 markalla sekä suoritettava 300 markan vuotuinen palkkio koulun toiselle siivoojattarelle, kaikki lukien 1909 vuoden alusta.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 177, 175, 171.

Kouluneuvosto: Hovioikeudenasessori A. G. Fonselius (puheenjohtaja), tohtori A. Th. Ehrström, konsuli E. Trummer sekä rouvat H. Schauman ja G. Stenberg.

Kokkola.

Ruotsalainen alkeiskoulu. Oppilaitoksen laajentaminen viisiluokkaiseksi on ennen kerrottu. Avonaiseen maantiedon ja luonnonhistorian kolleeganvirkaan nimitti Ylihallitus 19 päivänä kesäkuuta 1907 filosofiankandidaatti Carl Arnulf Knaben sekä antoi hänelle valtakirjan 21 päivänä elokuuta 1907. Laulunopettajanvirkaan, joka sen entisen haltijan, opettaja Anders Gustaf Nyströmin 25 päivänä heinäkuuta 1907 tapahtuneen kuoleman kautta oli joutunut avoimeksi, Ylihallitus 10 päivänä joulukuuta 1907 nimitti kansakoulunjohtajan Erik Johan Wiklundin ja antoi hänelle virkavahvistuskirjan 11 päivänä helmikuuta 1908. Avonaiseen matematiikan ja luonnonopin kolleeganvirkaan määräsi Ylihallitus 10 päivänä tammikuuta 1908 kahdeksi koevuodeksi filosofiantohtori Erik August Nordmanin, jonka määräyksen Keisarillinen Senaatti tehtyjen valitusten johdosta vahvisti 2 päivänä touko-kuuta 1908.

Lokakuun 31 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti salli, että niille oppilaitoksen naisoppilaille, jotka eivät opiskele venäjänkieltä, kuluvana lukuvuonna annetaan II ja III luokalla kahtena tuntina yhteistä opetusta käsitöissä ja kahtena tuntina englanninkielessä sekä IV ja V luokalla kolmena tuntina mainitussa kielessä ja sen ohessa IV luokalla yhtenä tuntina käsitöissä, sekä että kaiken tämän opetuksen kustannus, laskettuna englanninkielestä 140 markan ja käsitöistä 100 markan mukaan viikkotunnilta, saadaan suorittaa oppilaitoksen menosäännössä olevasta latinankielen opetuksen määrärahasta.

Kesäkuun 15 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti 1,200 markan ylimääräisen määrärahan sähkövalaistuksen hankkimiseksi oppilaitokseen.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut kolleega Johan Fredrik Sandelin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 74, 91, 111.

Kouluneuvosto: Tohtori E. F. Staudinger (puheenjohtaja), apteekkari F. Löfhjelm, konsuli O. Rodén, asemapäällikkö E. Bengelsdorff sekä tohtorinrouva E. Strengell.

Jyväskylä.

Suomalainen klassillinen lyseo. Oppilaitoksen latinankielen kolleega ja laulunopettaja Moses Marttinen kuoli 28 päivänä helmikuuta 1907. Täten joutui avoimeksi latinan- ja suomenkielen kolleeganvirka, johon Ylihallitus 15 päivänä lokakuuta 1907 nimitti, lukien 1 päivästä toukokuuta 1908, Porin klassillisen lyseon samojen aineiden kolleegan Sakari Aleksanteri Ruotsalon sekä antoi hänelle valtakirjan 17 päivänä seuraavaa joulukuuta. Avonaiseen laulun opettajanvirkaan nimitti Ylihallitus 3 päivänä tammikuuta 1908 seminaarinlehtorin Ludvig Gabriel Kesäniemen, jonka nimityksen Keisarillinen Senaatti 1 päivänä huhtikuuta 1908 vahvisti; sen johdosta Ylihallitus antoi lehtori Kesäniemelle virkavahvistuskirjan sanottuun toimeen 15 päivänä huhtikuuta 1908.

Luonnonhistorian, maantiedon ja historian kolleega, filosofiantohtori Karl Engelbrecht Hirn kuoli huhtikuun 23 päivänä 1907. Siten avoimeksi joutuneeseen maantiedon, luonnonhistorian ja kaunokirjoituksen kolleeganvirkaan nimitti Ylihallitus 23 päivänä huhtikuuta 1908 filosofianmaisteri Lauri Teodor Helteen ja antoi hänelle valtakirjan 1 päivänä heinäkuuta 1908.

Seuraavat ylimääräiset määrärahat on oppilaitoksen tarpeisiin myönnetty: Toukokuun 25 päivänä 1906 sähkövalaistuksen hankkimiseksi 1,275 markkaa; 29 päivänä samaa kuuta oppilaitoksen pihamaan kaunistamiseksi puu- ja pensasistutuksilla 692 markan 60 pennin määräraha; syyskuun 6 päivänä 1907 yhteensä 1,910 markan suuruinen määräraha pulpettien siistimistä ja pianiinon korjaamista varten sekä tuolien hankkimiseksi lyseon juhlasaliin; joulukuun 21 päivänä 1907 300 markan suuruinen lisäys polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan vuodelle 1907.

Armollisella käskyllä 21 päivästä elokuuta 1906 myönnettiin reaalilinjän ylläpitämiseksi 2,000 markkaa kutakin reaaliluokkaa kohti eli yhteensä 8,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1907 samaan päivään 1912, sekä sen lisäksi kuluvan vuoden syyslukukautta varten kerta kaikkiaan 4,000 markkaa.

Oppilaitoksen rehtorina on ollut lehtori, filosofianlisensiaatti Kaarlo Jonatan Jalkanen.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 207, 216, 230.

Kouluneuvosto: Seminaarinjohtaja K. Raitio (puheenjohtaja), kirkkoherra K. Wanne, seminaarinlehtori K. Rikala, rouva A. Niemi ja kauppias R. Ruth.

Suomalainen tyttökoulu. Saksankielen opettajatar Ellen Sigrid Alida Vaaramäki sai 9 päivänä elokuuta 1905 pyynnöstä virkaeron sekä elinkautisen eläkkeen 1 päivästä syyskuuta 1905. Täten avoimeksi joutuneeseen virkaan Ylihallitus 26 päivänä syyskuuta 1905 antoi valtakirjan saksankielen opettajattarelle Viipurin suomalaisessa tyttökoulussa Maria Natalia Gejtelille.

Lokakuun 27 päivänä 1905 Ylihallitus määräsi neiti Vieno Katri Lovisa Hakkilan kahtena koevuotena hoitamaan voimistelun opettajattaren virkaa. Avonaiseen laulunopettajattaren virkaan nimitti Ylihallitus 16 päivänä joulukuuta 1905 neiti Alina Elisabeth Valleniuksen sekä antoi hänelle virka-

vahvistuskirjan 16 päivänä helmikuuta 1906. Avonaiseen matematiikan ja fysiikan kolleganvirkaan nimitti Ylihallitus 30 päivänä maaliskuuta 1906 filosofiankandidaatti Herman Hämäläisen, lukien 1 päivästä syyskuuta 1906, sekä antoi hänelle valtakirjan 30 päivänä toukokuuta 1906. Lokakuun 9 päivänä 1906 Ylihallitus nimitti filosofianmaisteri Edvin Gabriel von Cräutleinin uskonnon ja ruotsinkielen kolleegaksi sekä antoi hänelle valtakirjan 12 päivänä joulukuuta 1906.

Seuraavat ylimääräiset määrärahat on oppilaitokselle myönnetty: 15 uuden pulpetin hankkimiseksi 23 päivänä elokuuta 1905 300 markkaa; pianin ostamista varten 4 päivänä heinäkuuta 1907 975 markkaa; oppilaitoksen määrärahaan puita ja valaistusta varten 15 päivänä helmikuuta 1908 291 markan 10 pennin suuruinen lisäys vuodelle 1907.

Heinäkuun 17 päivänä 1907 Ylihallitus, sen johdosta että oppilaitoksen voimistelusalit oli kasvaneelle oppilasmäärälle käynyt ahtaaksi, esitti Kirkollisiasiain Toimituskunnalle, että viereinen kieliluokka ja osa käytävää yhdistettäisiin voimisteluhuoneeksi sekä että puheena oleva muutos saataisiin, jos mahdollista olisi, vielä tänä kesänä toimeenpanna. Käsitellessään asiaa 15 päivänä elokuuta 1907 Keisarillinen Senaatti, kun Yleisten rakennusten Ylihallitus oli ilmoittanut, että sanottua rakennustyötä ei ennätetä suorittaa tämän kesän aikana, määräsi että mainitun Ylihallituksen tulee ensi vuoden koulurakennusten korjausehdotuksessaan huomioon ottaa puheenalainen rakennustyö ja siihen tarvittava rahamäärä.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 116, 125, 120.

Kouluneuvosto: Sama kuin kaupungin lyseon.

Oulu.

Suomalainen klassillinen lyseo. Koevuosille määrätyn lehtorin, filosofianmaisteri Toivo Valter Salosen Ylihallitus nimitti helmikuun 5 päivänä 1907 venäjänkielen lehtorinvirkaan sekä antoi hänelle valtakirjan seuraavan huhtikuun 10 päivänä. Marraskuun 14 päivänä 1905 Ylihallitus nimitti filosofiankandidaatti Harald Oskar Hynénin maantiedon, luonnonhistorian ja kaunokirjoituksen kolleegaksi sekä antoi hänelle valtakirjan mainittuun virkaan 16 päivänä tammikuuta 1906. Marraskuun 29 päivänä 1905 Ylihallitus nimitti filosofianmaisteri Valfrid Volmar Utterin avonaiseen ruotsinkielen kolleganvirkaan 1 päivästä syyskuuta 1906, sekä antoi hänelle valtakirjan sanottuun toimeen 30 päivänä tammikuuta 1906. Maaliskuun 13 päivänä 1906 Ylihallitus nimitti filosofianlisensiaatti Uno Karttusen historian ja suomenkielen lehtorinvirkaan sekä antoi hänelle valtakirjan 16 päivänä toukokuuta 1906.

Kesäkuun 20 päivänä 1906 Ylihallitus nimitti koevuosille määrätyn lehtorin, filosofianmaisteri J. Hämäläisen uskonnon, logiikan ja ruotsinkielen lehtoriksi sekä antoi hänelle valtakirjan 22 päivänä elokuuta 1906. Maaliskuun 11 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti määräsi, että lehtori Hämäläisen 22 päivänä joulukuuta 1906 annetun lain toisen momentin edellisen osan perustuksella oli luovuttava virastaan, joka oli avoimeksi julistettava siinä

tapauksessa, ettei mainitusta virasta erotettu lehtori Maunu Rosendal ennen maaliskuun 22 päivää ilmoittaudu virkaan jälleen asetettavaksi; ja määräsi Senaatti lehtori Hämäläisen virasta luopumispäiväksi 15 päivän seuraavaa kesäkuuta. Sittenkun lehtori Hämäläinen yllämainitun määräyksen mukaan oli poistunut virastaan 15 päivänä kesäkuuta 1907, näki Keisarillinen Senaatti samana päivänä hyväksi, 20 päivänä helmikuuta 1907 arnessa vahvistettujen, 22 päivänä joulukuuta 1906 annetussa laissa tarkoitetuille virkamiehille tulevaa korvausta koskevien perusteiden mukaan, myöntää hänelle oikeuden nauttia sanottua korvausta 1 päivästä heinäkuuta 1907 sekä siinä suhteessa yleisistä varoista saada kahden vuoden aikana 4,000 markkaa vuodessa ja sen jälkeen niinkään 4,000 markkaa vuodessa.

Keväällä 1906 kuoli nimitetty kolleega Harald Oskar Hynén, joten maantiedon, luonnonhistorian ja kaunokirjoituksen kolleganvirka jälleen joutui avoimeksi. Tähän virkaan nimitti Ylihallitus, 1 päivästä marraskuuta 1907 lukien, 5 päivänä maaliskuuta 1907 Turun suomalaisen klassillisen lyseon samojen aineiden kollegan Antti Rietrikki Helaakosken ja antoi 8 päivänä seuraavaa toukokuuta hänelle valtakirjan.

Kesäkuun 3 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti tehdystä anomuksesta vakuutti latinan- ja kreikankielen lehtorille Anton Oskar Forsmanille hänen erotessaan virasta 4,500 markan vuotuisen eläkkeen, minkä jälkeen Ylihallitus 17 päivänä kesäkuuta 1908 myönsi hänelle virkaeron, luettuna seuraavan syyskuun 1 päivästä.

Reaalisia rinnakkaisosastoja on edelleen ylläpidetty oppilaitoksen ylimmillä luokilla, ja on niitä varten myönnetty: lukuvuodeksi 1905—06 kuudelle ylimmälle luokalle 16,012 markkaa 67 penniä; lukuvuodeksi 1906—07 neljälle ylimmälle luokalle 26 päivänä syyskuuta 1906 9,110 markkaa; lukuvuodeksi 1907—08 luokille VI, VII ja VIII 25 päivänä heinäkuuta 1907 7,025 markkaa. Paitse sitä myönnettiin rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi lukuvuonna 1906—1907 lyseon IV luokalla elokuun 29 päivänä 1906 arviolta enintään 5,123 markkaa 50 penniä ja samaan tarkoitukseen oppilaitoksen V luokalle lukuvuodeksi 1907—1908 heinäkuun 25 päivänä 1907 5,274 markan 50 pennin ylimääräinen määräraha.

Heinäkuun 25 päivänä 1906 Ylihallitus myönsi määrärahasta oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten 510 markan 60 pennin lisäyksen lyseon sekalaisten menojen määrärahaan.

Huhtikuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti vahvisti Yleisten rakennusten Ylihallituksen valmistamat piirustukset oppilaitokselle kivistä rakennettavaa uutta voimistelulaitosta varten sekä käski mainitun Ylihallituksen niiden sekä niihin liittyvän kustannusarvioehdotuksen mukaisesti suoritttaa puheenalaisen rakennustyön, jota tarkoitusta varten Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi asetettiin enintään 34,500 markan suuruinen määräraha. Kesäkuun 19 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti myönsi mainitun uuden voimistelusalin sisustamiseksi ja opettajahuoneen kalustamiseksi 3,000 markan suuruisen määrärahan.

Toukokuun 10 päivänä 1907 myönnettiin yhteensä 7,135 markan 90 pennin määräraha sähkövalaistuksen hankkimiseksi Oulun suomalaiseen klas-

silliseen ja reaalilyseoon, ruotsalaiseen realioppilaitokseen ja suomalaiseen tyttökouluun.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut kolleega Sakari Adolf Westerlund. Oppilaita on ollut eri vuosina: 287, 253, 243.

Kouluneuvosto: Pankinjohtaja J. F. Kerttula (puheenjohtaja), insinööri J. Almberg, pankinjohtaja Hj. Hägg, sotarovasti V. G. Aulin ja kauppaneuvos F. A. Riekki.

Reaalilyseo. Lokakuun 24 päivänä 1905 määrättiin filosofiankandidaatti Väinö Johannes Laine kahden koevuoden aikana, lukien 1 päivästä marraskuuta 1905, hoitamaan avonaista matematiikan ja luonnonopin kolleeganvirkaa, jonka jälkeen Ylihallitus nimitti hänet virkaan 17 päivänä joulukuuta 1907, sekä antoi hänelle valtakirjan 18 päivänä helmikuuta 1908. Helmikuun 16 päivänä 1906 Ylihallitus nimitti maantiedon ja luonnonhistorian virkaatekevän lehtorin Johan Emil Aron saman viran vakinaiseksi haltijaksi, lukien 1 päivästä syyskuuta 1906, sekä antoi hänelle valtakirjan 18 päivänä huhtikuuta 1906. Ruotsin- ja saksankielen kolleeganvirkaan Ylihallitus helmikuun 16 päivänä 1906 nimitti filosofianmaisteri Eine Lahtosen sekä antoi hänelle valtakirjan 18 päivänä seuraavaa huhtikuuta. Luonnonhistorian ja maantiedon lehtorinvirkaan, joka sen entisen haltijan lehtori Johan Emil Aron siirryttyä vastaavaan toimeen Viipurin suomalaiseen reaalilyseoon 1 päivästä toukokuuta 1907 joutui avoimeksi, Ylihallitus 4 päivänä lokakuuta 1907 nimitti filosofianmaisteri Pekka Aappo Rantaniemen, minkä nimityksen Keisarillinen Senaatti tehtyjen valitusten johdosta vahvisti 23 päivänä tammikuuta 1908. Sen johdosta Ylihallitus saman kuun 31 päivänä antoi lehtori Rantaniemelle valtakirjan puheenalaiseen virkaan.

Kun oppilaitoksen rehtori, lehtori Alf Einar Engelbrekt Rancken 1 päivästä syyskuuta 1908 siirtyi lehtorinvirkaan Tampereen suomalaiseen reaalilyseoon, joutui oppilaitoksen matematiikan, fysiikan ja kemian lehtorinvirka avoimeksi. Tähän virkaan Ylihallitus 10 päivänä heinäkuuta 1908 nimitti Oulun suomalaisen klassillisen lyseon matematiikan ja kaunokirjoituksen kolleegan Juho Kahiluksen.

Seuraavat ylimääräiset määrärahat on oppilaitokselle myönnetty: Elokuun 22 päivänä 1906 kolmen kaapin ynnä joidenkuiden muiden huonekalujen hankkimiseksi 560 markkaa; toukokuun 2 päivänä 1908 oppilaitoksen polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan, lukien kuluvan kalenterivuoden alusta, 600 markan vuotuinen lisäys sekä 428 markkaa 88 penniä samassa määrarahassa v. 1907 ilmaantuneen vajauksen täyttämiseksi; saman kuun 14 päivänä 500 markan lisäys sekalaisten menojen määrärahaan kuluvaksi vuodeksi, minkä ohessa Keisarillinen Senaatti määräsi, että sanottu määräraha oli korotettava 1,100:sta 1,350 markkaan, lukien 1908 vuoden alusta; toukokuun 21 päivänä 1908 1,000 markan määräraha 50 uuden pulpetin hankkimiseksi.

Rehtorintoiimeen, joka sen entisen hoitajan lehtori ja filosofiantohtori Alf Einar Engelbrekt Ranckenin siirryttyä toiseen oppilaitokseen joutui avoimeksi, Keisarillinen Senaatti 21 päivänä toukokuuta 1908 määräsi lehtori Karl Gustaf Österbergin.

Vararehtoriksi määräsi Ylihallitus 21 päivänä huhtikuuta 1906 lehtori Georg Adolf Vaenerbergin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 67, 70, 80.

Kouluneuvosto: Hovineuvos K. Th. Sohlberg (puheenjohtaja), tohtori S. A. Granberg, raatimies O. Laurin, metsäherra Th. A. Heikel ja luutnantti R. Weckman.

Suomalainen tyttökoulu. Maaliskuun 30 päivänä 1906 Ylihallitus nimitti filosofiankandidaatti Johan Robert Tervaskannon matematiikan ja fysiikan kolleegaksi, lukien 1 päivästä syyskuuta 1906, sekä antoi hänelle valtakirjan 30 päivänä toukokuuta 1906. Koevuosille määrätyn laulunopettajattaren Saima Maria Snellmanin nimitti Ylihallitus mainittuun virkaan 19 päivänä helmikuuta 1907 sekä antoi hänelle valtakirjan seuraavan huhtikuun 24 päivänä.

Rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi IV luokalle lukuvuodeksi 1905—1906 myönnettiin 16 päivänä elokuuta 1905 4,280 markkaa; V luokan rinnakkaisosastoa varten myönnettiin 27 päivänä heinäkuuta 1906 4,400 markkaa.

Tammikuun 16 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti myönsi vuodelle 1907 400 markan suuruisen lisäyksen oppilaitoksen määrärahaan puita ja valaistusta varten sekä 300 markan lisäyksen sekalaisten menojen määrärahaan.

Oppilaita oli eri vuosina: 177, 148, 97.

Kouluneuvosto: Lääninrahastonhoitaja G. W. Rehnäck (puheenjohtaja), lääninmaanmittari K. H. Lindh, rouvat L. Hällfors, J. Winckelman ja M. Bergdahl.

Ruotsalainen reaalioppilaitos. Marraskuun 17 päivänä 1905 Ylihallitus nimitti Maarianhaminan reaalioppilaitoksen opettajattaren Ester Amalia Aschanin voimistelun opettajattareksi sekä antoi hänelle virkavahvistuskirjan 20 päivänä tammikuuta 1906. Elokuun 13 päivänä 1908 Ylihallitus myönsi pyynnöstä virkaeron piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajattarelle Lilly Margareta Brandtille, lukien 1 päivästä seuraavaa syyskuuta.

Ranskankielen opettajatar, rouva Bertha Augusta Polén kuoli 25 päivänä syyskuuta 1906.

Venäjänkielen ja voimistelun opetuksen kustantamiseksi on myönnetty lukuvuodeksi 1905—06 2,480 markkaa, lukuvuodeksi 1906—07 2,100 markkaa ja lukuvuodeksi 1907—08 3,080 markkaa.

Kesäkuun 20 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti käski Yleisten rakennusten Ylihallituksen, tarpeellisen tilan hankkimiseksi oppilaitokselle, teettää asianomaisesti vahvistettujen piirustusten mukaan erinäisiä muutoksia ja lisärakennustöitä oppilaitokselle luovutetussa valtiolaitoksen omistamassa talossa sekä myönsi tähän tarkoitukseen 20,000 markkaan saakka nousevan määrärahan. Niinikään Keisarillinen Senaatti toukokuun 29 päivänä 1908 käski Yleisten rakennusten Ylihallituksen laadittujen piirustusten ja kustannusarvion mukaan teettää kloakkijohdon ja uuden ulkokuoneen oppilaitoksen tontille sekä asetti mainitun Ylihallituksen käytettäväksi tätä tarkoitusta varten yhteensä 2,470 markkaa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 81, 89, 88.

Kouluneuvosto: Kauppaneuvos K. A. Snellman (puheenjohtaja), rouvat S. Sohlberg ja E. Weckman, tohtori O. W. Moberg, kaupunginlääkäri G. Borg (vuodesta 1907) sekä kapteeni E. Bruun.

Raahe.

Suomalainen alkeiskoulu. Oppilaitoksen laajentaminen viisiluokkaiseksi on ennen kerrottu. Väliaikainen apulaiskolleega Oskar Emil Lindeqvist sai pyynnöstä virkaeron ja elinkautisen eläkkeen 1 päivästä tammikuuta 1906. Tammikuun 11 päivänä 1907 myönsi Ylihallitus opettajattarelle tyttö-oppilasten voimistelua ja hoitoa varten Aina Matilda Wichmannille pyynnöstä virkaeron sekä nimitti täten avoimeksi joutuneeseen virkaan 8 päivänä toukokuuta 1907 opettajattaren Lotten Ester Hedmanin ja antoi hänelle virkavahvistuskirjan 10 päivänä seuraavaa heinäkuuta. Joulukuun 12 päivänä 1907 Ylihallitus nimitti avonaiseen piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajan- tai opettajattarenvirkaan taiteilija Bruno August Pakarisen sekä antoi hänelle virkavahvistuskirjan 18 päivänä helmikuuta 1908. Avonaiseen uskonnon ja historian kolleganvirkaan, johon kuuluu opetusvelvollisuus myöskin suomenkielessä, Ylihallitus 14 päivänä helmikuuta 1908 nimitti, lukien 1 päivästä syyskuuta 1908, Tornion alkeiskoulun uskonnon ja historian kollegan Albert Johan Soverin sekä antoi hänelle valtakirjan 23 päivänä huhtikuuta 1908.

Huoneuston vuokraamiseksi oppilaitoksen viidettä luokkaa varten 1 päivästä kesäkuuta 1907 samaan päivään 1908 myönsi Keisarillinen Senaatti 31 päivänä toukokuuta 1907 350 markan määrärahan sekä huone- ja opetuskaluston hankkimiseksi tähän huoneustoon 8 päivänä elokuuta 1908 300 markkaa.

Sen johdosta, että Raahen alkeiskoulun huoneusto yöllä edellisen heinäkuun 24 päivää vasten oli perustuksiaan myöten palanut, esitti Ylihallitus alamaaisessa kirjelmässä elokuun 5 päivältä 1908, että yleisistä varoista osotettaisiin 3,000 markan vuotuinen määräraha urkurinrouva Alfhild Virtasen omistaman talon vuokraamiseksi sanottua koulua varten aluksi kahden vuoden ajaksi. Elokuun 7 päivänä 1908 suostui Keisarillinen Senaatti tähän Ylihallituksen esitykseen.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut kolleega Hugo Anshelm Ingman. Oppilaita on ollut eri vuosina: 61, 62, 59.

Kouluneuvosto: Pormestari A. Luoma (puheenjohtaja), asessori W. Rehnäck, tehtailija J. H. Jacklin sekä rouvat E. Schlüter ja H. Rehnäck.

Tornio.

Suomalainen alkeiskoulu. Lokakuun 2 päivänä 1906 Ylihallitus nimitti filosofianmaisteri Albert Johan Soverin uskonnon ja historian kolleganvirkaan sekä antoi hänelle valtakirjan 5 päivänä joulukuuta 1906. Kun kolleega

Soveri 1 päivästä syyskuuta 1908 siirtyi kolleeganvirkaan Raahen alkeiskoulussa, joutui puheenalainen uskonnon ja historian kolleeganvirka jälleen avoimeksi. Siihen nimitettiin heinäkuun 22 päivänä 1908, lukien 1 päivästä syyskuuta 1909, pappismies, filosofianmaisteri Väinö Matti Ropponen.

Elokuun 4 päivänä 1908 kuoli venäjänkielen ja voimistelun opettaja, nimeuvos Victor Emanuel Tamelander.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut kolleega Johan Ulrik Nordberg. Oppilaita on ollut eri vuosina: 73, 64, 68.

Kouluneuvosto: Tohtori E. A. Kalm (puheenjohtaja), apteekkari F. G. Borg sekä rouva A. Sundqvist.

III. Yksityiset oppilaitokset.

Maamme yksityiskoululaitoksen alalla on tänäkin ajanjaksona ollut huomattavissa erittäin vilkas kehitys. Kolmivuotiskauden lopussa oli yliopistoon johtavia yksityisiä oppilaitoksia kaikkiaan 42, joista poikaoppilaitoksia 1, kahdeksan- ja yhdeksänluokkaisia yhteiskouluja 27, yhdeksänluokkaisia tyttökouluja 3, tyttökoulun jatkoloukkia 8 ja alkeiskoulun jatkoloukkia 3.

Paitsi mainittuja kouluja, jotka jo toimivat täysiluokkaisina, oli ajanjakson lopussa joko viisiluokkaisista asteettain laajennettavia taikka suoraan yliopistoon johtaviksi aijottuja oppilaitoksia kaikkiaan 15. Niistä oli yhteiskouluja 12, tyttö- ja alkeiskoulun jatkoloukkia 3.

Viisiluokkaisia yhteiskouluja oli yhteensä 7 sekä viisi-, kuusi- ja seitsenluokkaisia tyttökouluja 6. Yhteiskouluja, jotka asteettain ovat aijotut viisiluokkaisiksi laajennettaviksi, mutta vielä eivät olleet ehtineet täysiluokkaisiksi, oli kaikkiaan 15.

Yksityisiä valmistavia kouluja oli yhteensä 48.

Opetuskieleen nähden jakautuivat nämä erilaatuiset oppilaitokset seuraavalla tavalla:

	Suomenkielisiä.	Ruotsinkielisiä.
Yliopistoon johtavia poikakouluja	—	1
» » yhteiskouluja	17	10
» » tyttökouluja	—	3
» » tyttökoulun jatkoloukkia ..	6	2
» » alkeiskoulun jatkoloukkia ..	1	2
Yliopistoon johtaviksi aijottuja yhteiskouluja	9	3
» » » tyttö- ja alkeiskoulun jatkoloukkia	2	1
Viisiluokkaisia yhteiskouluja	6	1
Viisiluokkaisiksi aijottuja yhteiskouluja	13	2
Viisi-, kuusi- tai seitsenluokkaisia tyttökouluja	4	2
Valmistavia kouluja	24	24

Oppilaita yllä luetelluissa oppilaitoksissa oli lukuvuonna 1907—08 yhteensä 14,120. Erilaatuisia oppilaitoksia kohden ne jakautuivat siten, että poika- ja yhteiskouluissa oli 9,714 (poikia 4,244, tyttöjä 5,470), tyttökouluissa 1,924 ja valmistavissa kouluissa 2,482 (poikia 1,211, tyttöjä 1,271) oppilasta. Äidinkieliensä puolesta oppilaat eri kouluissa olivat:

	Suomenkielisiä	Ruotsinkielisiä.	Muunkielisiä.
Poika- ja yhteiskouluissa.....	6,843	2,788	83
Tyttökouluissa	1,036	866	22
Valmistavissa kouluissa	1,181	1,240	61

Puheenaolevana kolmivuotiskautena ovat asianomaisella luvalla seuraavat yksityisten henkilöiden omistamat uudet oppilaitokset alkaneet toimintansa: 8-luokkaiseksi aijottu suomalainen reaaliyhteiskoulu Joensuussa ja kolleega Yrjö Otto Rosendalin omistama suomalainen yhteiskoulu Viipurissa, samoin 8-luokkaiseksi suunniteltu Nikolainkaupungin ruotsalainen yhteiskoulu; Sortavalan ja Porin tyttökoulujen suomenkieliset sekä Oulun reaalioppilaitoksen ruotsinkieliset yliopistoon johtavat jatkoluokat; Hangon, Kokemäen, Toijalan, Terijoen, Säkkijärven, Parikkalan, Värtsilän, Kristiinankaupungin, Haapamäen ja Viitasaaren suomenkieliset sekä Söörnäisten ja Haminan ruotsinkieliset viisiluokkaiset yhteiskoulut.

Seuraavat oppilaitokset olivat tämän ajanjakson päättyessä asianomaisella luvalla viisiluokkaisista täydellisiksi yliopistoon johtaviksi 8-luokkaisiksi luokka luokalta asteettain laajennettavina: Salon kauppalan suomalainen yhteiskoulu, Kajaanin porvari- ja yhteiskoulu sekä Tammisaaren ja Hämeenlinnan ruotsalaiset yhteiskoulut.

Oikeuden säädetyssä järjestyksessä laskea täydellisen oppimäärän suorittaneet oppilaansa Keisarilliseen Aleksanderin-yliopistoon ovat kyseessä olevina vuosina saavuttaneet: Käkisalmen reaali- ja porvarikoulu, Heinolan suomenkieliset ja Kokkolan ruotsinkieliset alkeiskoulun jatkoluokat, Iisalmen, Nurmeksen ja Kemlin suomalaiset yhteiskoulut, Tammisaaren, Hämeenlinnan ja Kristiinankaupungin ruotsalaiset yhteiskoulut, Pietarsaaren reaalioppilaitos ja Nikolainkaupungin ruotsalaisen tyttökoulun jatkoluokat.

Yksityiskouluja koskevista yleisistä määräyksistä ja näihin oppilaitoksiin kohdistuvista ehdotuksista ovat tältä ajanjaksolta tärkeimpiä seuraavat.

Maaseudulla toimivien yksityisoppilaitosten valtioapuun nähden näki Hänen Keisarillinen Majesteettinsa armollisella asetuksella tammikuun 10 päivältä 1907 (28 päivältä joulukuuta 1906) hyväksi määrätä:

että Senaatin Talousosasto saakoon yleisistä varoista myöntää avustusta yksityisten oppilaitosten ylläpitämiseksi myöskin maaseudulla, kun oppilaitoksen havaitaan täyttävän todellisen tarpeen ja vastaavan sellaisella sivistyslaitoksella kaupungissa olevaa tarkoitusta;

että mainittua vuotuista avustusta maksettakoon sama määrä kuin armollisessa julistuksessa 19 päivältä kesäkuuta 1901 on säädetty yksityisiin oppilaitoksiin nähden kaupungissa, nimittäin 4,000 markkaa kutakin toiminnassa olevaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa; sekä

että Senaatin tulee avustusta myöntäessään vahvistaa ne tarkemmat ehdot ja määräykset, jotka avustuksen nauttimista varten ovat huomioonotettavat.

Tämän johdosta Keisarillinen Senaatti niiden ehtojen ja määräysten suhteen, jotka sanottuja apurahoja myöntäessä ovat huomioon otettavat, Kir-

kollisasiain Toimituskunnan kirjeessä 14 päivältä helmikuuta 1907 saattoi Ylihallituksen tietoon:

että kysymyksessä olevia apurahoja voidaan myöntää vasta sittenkun oppilaitos on ollut vähintään kaksi vuotta toiminnassa;

että oppilasluku sellaisessa koulussa, valtioavun lakkauttamisen uhalla, ei saa olla alle 50 kahdella alimmalla luokalla yhteensä, eikä keskimäärin alle 10 kolmella ylimmällä luokalla;

että kansakouluopetuksen siinä kunnassa, jossa kysymyksessä olevaa oppilaitosta ylläpidetään, tulee olla järjestettynä tyydyttävällä tavalla;

että oppilaitoksen tulee asutus- ja asunto-oloihin sekä etäisyyteen nähden toisista samanlaisista oppilaitoksista tyydyttää todellista sivistystarvetta koulupaikkakunnalla;

että kouluhuoneuston, asemaan ja tilavuuteen sekä muihinkin seikkoihin nähden, lääkärin antaman todistuksen mukaan tulee vastata terveydenhoidon vaatimuksia;

että luotettava selvitys, joka samalla sisältää tulo- ja menoarvion, on valtioapua haettaessa annettava niistä taloudellisista takeista, jotka oppilaitoksen voimassapysymiseen nähden ovat olemassa vähintään viiden vuoden aikana siitä kuin apuraha on sille myönnetty:

että oppilaitoksen opettajien tulee olla virkakelpoiset; sekä

että kysymyksessä olevan valtioavun hakemuksissa tulee olla ilmoitus lukukausimaksujen määrästä sekä vapaapaikkojen luvusta, kuin myöskin muista seikoista, joilla voi olla merkitystä asiaa harkittaessa.

Ja tuli Ylihallituksen yllämainittujen määräysten perusteella sekä myöskin huomioonottamalla mitä on säädettyinä 19 päivänä kesäkuuta 1901 annetussa armollisessa asetuksessa, koskeva apurahain myöntämistä yleisistä varoista kaupungeissa oleville yksityisille oppilaitoksille päättyvillä alkeiskursseilla, antaa alamainen lausunto kysymyksessä olevien oppilaitosten apurahanhakemuksista, jonka jälkeen ne olivat alistettavat Keisarillisen Senaatin harkittavaksi ja päätettäväksi.

Yksityiskoulujen eläkekassan Johtokunnan alamaisesta anomuksesta, että kassalle armossa myönnettäisiin vararahastonsa lisäämistä varten vuotuinen 10,000 markan valtioapu, vaati Keisarillinen Senaatti Ylihallituksen lausuntoa. Tämän johdosta Ylihallitus 4 päivänä tammikuuta 1907 alamaisesti lausui seuraavaa:

Asiakirjoista käy selville, että mainittu kassa, joka on aijottu m. m. yksityisten alkeis- ja tyttökoulujen, näiden valmistavien koulujen ja kansanopistojen opettajia varten, joulukuun 21 päivänä 1893 vahvistetun ohjesääntönsä mukaan on muodostettu yhdistetyksi säästö- ja eläkelaitokseksi. Tämän johdosta avataan jokaiselle kassan osakkaalle erityinen tili, johon hänen suorittamansa maksut merkitään ynnä korko korolle 4 %:n mukaan. Näin syntynyt pääoma muodostaa asianomaisen osakkaan saatavan, jonka hän, saavutettuaan 61 ikävuotena alkavan eläke-ijän, voi mielensä mukaan nostaa tai antaa säilyä kassassa saatavan määrään suhteellisesti laskettua eläkettä vastaan. Jos osakas, joka on suorittanut maksuja vähintään kolmena vuotena, mutta ei ole saavuttanut eläke-ikä, kuolee, maksetaan hänen saatavansa

hänen oikeudenomistajilleen. Ne tulot sitävastoin, jotka kassa ohjesääntönsä 3 §:n mukaisesti saa koulujen suorittamista maksuista, mahdollisista lahjoituksista ja pääomansa kasvullepanosta korkeampaa korkoa vastaan kuin mikä osakkaille on määrätty, kootaan vararahastoksi, jonka korot käytetään joko säännönmukaisen eläkkeen korottamiseksi tai ylimääräisiksi eläkkeiksi.

Kassan olemassaolon aikana on siihen yhtynyt osakkaaksi 59 henkilöä, joiden kertynyt pääoma 1905 vuoden lopussa teki 102,417 markkaa 47 penniä; kassan vararahasto taas oli samaan aikaan noussut 15,603 markkaan 02 penniin. Kun liittyminen kassaan niiden vähäisten etujen vuoksi, joita se osakkailleen voi tarjota, on tapahtunut ainostaan vähässä määrässä, on Johtokunta kassan kannatusta ansaitsevan tarkoituksen nojalla ja ottaen huomioon, että alkeisopetusta varten perustetut yksityiskoulut nyttemmin ovat huomattavana osana maan koko koululaitosta, luullut voivansa toivoa, että valtio myöntää nyt pyydetyn apurahan, johon nähden Johtokunta samalla on esiintuonut: että lukuvuonna 1904—1905 vastamainittujen yksityiskoulujen opettajain ja opettajattarien lukumäärä nousi 1,061 henkeen, ollen vastaavissa valtionoppilaitoksissa 703, että oppilasluku samana aikana oli edellisissä oppilaitoksissa 11,202 ja jälkimäisissä 9,293 sekä että valtio mainittuna lukuvuonna oli avustanut nyt kyseessä olevien yksityisoppilaitosten ylläpitoa ainostaan 960,133 markalla, jota vastoin vastaavat valtionoppilaitokset olivat tuottaneet hiukan yli 3,000,000 markan menon.

Kuten Johtokunta on esiintuonut, ovat sanotut yksityisoppilaitokset jo saavuttaneet sellaisen kehityksen ja valtiolaitoksen puolesta ottaneet huolehtiakseen niin suuresta osasta sen opetusvelvollisuutta, että niiden opettajilla ja opettajattarilla, työkyvyttömyyden kohdatessa tai saavutettuaan korkeamman iän, Ylihallituksen mielestä on täysi syy, joskaan ei kokonaan niin ainakin osaksi, valtion välityksen kautta toivoa kohtuullista avustusta loppuijäkseen. Jo ennenkuin yksityiskoululaitos lähimaillekaan oli saavuttanut nykyisen laajuutensa, on valtion velvollisuus nyt kyseenalaisessa suhteessa ilmennyt sikäli, että yksityiskoulunopettajat ja -opettajattaret 7 päivänä toukokuuta 1888 annetulla armollisella julistuksella oikeutettiin, siirtyessään vakinaiseen virkaan valtion oppilaitoksessa, eräillä edellytyksillä virasta erotessaan eläkkeeseen nähden lukemaan hyväkseen osan palvelusajastaan yksityisoppilaitoksissa, jota oikeutta sittemmin lokakuun 4 päivänä 1892 ja 29 päivänä toukokuuta 1901 annetuilla armollisilla julistuksilla laajennettiin. Mutta kun verrattain pieni osa yksityiskoulunopettajia ja -opettajattaria saattaa hyväkseen käyttää tätä oikeutta, joka voidaan katsoa kuuluvan itse asian luontoon, vaatii nyt nostettu kysymys paljon tehokkaampia toimenpiteitä jällelläolevan osan eläkkeellä varustamiseksi. Johtokunnan nyt anoman avustuksen kautta eläkekassan vararahastolle, jonka korot käytetään osakkaiden eläkkeiden korottamiseen y. m., voitaisiin kassaan enemmän liityttäessä sen osakkaille tuskin valmistaa huomattavampia etuja. Jos taas osakasten lukumäärä ei suurenisi, saisivat vain muutamat harvat hyötyä vararahaston tuloista. Ylihallituksen mielestä olisi sentähden ryhdyttävä toisenlaisiin toimenpiteisiin kassan, tai oikeammin sen osakkaiden avustamiseksi. Tarkoituksenmukaisempaa olisi ilmeisesti, jos valtiolaitos sitoutuisi joltain määrättyltä suuremmalta osalta avustamaan niitä vuosimaksuja,

jotka kassan osakkaitten tulee sille suorittaa. Tällöin olisi kuitenkin huomioon otettava, ettei ennen saavutettua eläke-ikää kuolleen kassan osakkaan oikeudenomistajille makseta enempää kuin asianomainen osakas itse on suorittanut sekä 4 % korkoa korolle, ja että osakkaalle, joka on saavuttanut eläke-ijän, mutta joka ei halua kassaan liittyä eläkettä nauttivana, samoin maksettaisiin vain se mitä hän itse on suorittanut sekä korkoa korolle mainitun prosentin mukaan. Kummassakin tapauksessa siirrettäisiin vararahastoon valtionsuorittama osa sekä 4 % korkoa korolle. Samanlaista menettelytapaa olisi seurattava niihin osakkaisiin nähden, jotka siirtyvät eläkeoikeuden tuottavaan valtion virkaan. Sitävastoin olisi kassan ohjessäännön 22 §:n a) momentissa edellytetyssä tapauksessa osakkaalle maksettava valtionavustus sekä korko korolle.

Tämän nojalla Ylihallitus alamaisuudessa esitti:

että valtio yllämainituilla ehdoilla sitoutuisi yksityisten alkeis- ja tyttökoulujen, valmistavien koulujen ja kansanopistojen opettajain ja opettajattarien puolesta, jotka ovat ruvenneet tai aikovat ruveta osakkaiksi yksityiskoulujen eläkekassaan, puolivuositain ja muuten kassalle vahvistetun ohjessäännön säädösten mukaisesti, toistaiseksi koetteeksi viiden vuoden aikana, lukien ensi kalenterivuoden alusta, eläkekassalle suorittamaan 60 % siitä maksusta, minkä eläkekassa kultakin osakkaalta asianomaisen eläkeluokan mukaan on oikeutettu perimään, niin pian kuin asianomainen osakas itse on suorittanut hänelle kuuluvan osan, eli 40 %, samasta maksuerästä; sekä

että valtio sen jälkeen, silloin saavutetun kokemuksen perusteella, joko mainitulla tai muulla sopivammaksi huomattulla tavalla, avustaa kyseessä olevien koulunopettajain ja -opettajattarien eläkkeellä varustamista.

Keisarilliselle Majesteetille osottamassaan alamaisessa anomuksessa oli Suomen Yksityiskoulunopettajain yhdistyksen johtokunta, huomauttaen miten yksityiskoulut suuressa määrässä vaikuttavat maan sivistystarpeen tyydyttämiseksi, sekä katsoen sen vuoksi hyvin suotavaksi, että näiden oppilaitosten lukuisasta opettajistosta edes jotkut vuosittain pääsisivät kasvatuspillistä kehittymistään varten lähemmin tutustumaan ulkomaiden oppilaitoksiin sekä niiden opetukseen, anonut että yleisistä varoista myönnettäisiin 4,000 markan vuotuinen määräraha, josta muodostettaisiin korkeintaan 1,500 ja vähintään 750 markan suuruisia kasvatuspillisiä matka-apurahoja, jotka nimenomaan annettaisiin yksityisissä kouluissa palveleville opettajille ja opettajattarille. Käskettyä antamaan lausuntonsa tästä anomuksesta Ylihallitus, kaikin puolin yhtyen johtokunnan esittämiin syihin ja näkökohtiin, päätti 28 päivänä huhtikuuta 1908 armolliseen harkintaan jättää, eikä puheenalaista tarkoitusta varten voitaisi Ylihallituksen vuosirahasääntöön ottaa 4,000 markan suuruisen määräraha, josta Ylihallitus hakemuksen nojalla saisi yllämainitulla tavalla jakaa yksityiskoulujen opettajille ja opettajattarille matka-apurahoja kasvatuspillisiä opintoja varten ulkomailla.

Täten vireille pantu kysymys ei ole tällä kolmivuotiskaudella tullut loppuun saatetuksi.

Tarkastettaessa maan yksityisiä alkeisoppilaitoksia ja tyttökouluja oli Ylihallitus m. m. havainnut, että näiltä oppilaitoksilta ylipäänsä puuttui

tarkoituksenmukainen ja tarpeellinen opetuskalusto, etenkin mitä tuli fysiikan ja luonnonhistorian opetukseen. Kun tämä epäkohta, joka suuressa määrässä vaikutti ehkäisevästi opetuksen menestymiseen, ei kuitenkaan näyttänyt riippuvan puuttuvasta huolenpidosta oppilaitosten puolelta, vaan pikemmin aiheutuvan niistä ahtaista oloista, joissa yksityiskoulut taloudellisessa suhteessa työskentelivät, ja kun nämä oppilaitokset, joissa oppilasluku jo oli noussut vastaavien valtionoppilaitosten oppilaslukumäärän yli, täyttivät suurta kulttuuritehtävää ja niiden sentähden Ylihallituksen mielestä tuli saada valtion puolelta kaikki se avustus, joka niiden tarkoituksenmukaiselle toiminnalle oli tarpeellinen, piti Ylihallitus hyvin suotavana, että menosääntöön otettaisiin määrätty suuremmanpuoleinen vuotuinen määräraha, josta Ylihallitus voisi hakemuksen johdosta, tarpeen mukaan jokaisessa eri tapauksessa, myöntää apurahaa yksityisoppilaitoksille tarpeellisten apuvälineiden hankkimiseksi, etenkin fysiikan ja luonnonhistorian opettamista varten, joiden välineiden ostaminen tuotti suurempia menoja. Tähän nähden Ylihallitus 15 päivänä helmikuuta 1907 alamaisesti alisti,

että arviolta 5,000 markan vuotuinen määräraha otettaisiin ensi kalenterivuoden alusta menosääntöön apurahojen myöntämistä varten yksityisille alkeisoppilaitoksille ja tyttökouluille opetusvälineiden hankkimiseksi; sekä

että Ylihallituksen tehtäväksi jätettäisiin hakemuksen perusteella ja harkinnan jälkeen jakaa tästä määrärahasta sopivia apurahoja yllämainittuun tarkoitukseen.

Käsitellessään mainittua ehdotusta 23 päivänä toukokuuta 1907 ei Keisarillinen Senaatti katsonut olevan syytä siihen suostua.

Erinäisille oppilaitoksille myönnetty valtion avustus ja niihin kohdistuvat määräykset ovat mainitut seuraavassa selostuksessa.

Helsinki.

Suomalainen yhteiskoulu. Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen viiden alimman luokan kannattamiseksi 20,000 markan vuotuisen valtioavun, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita oli eri vuosina: 273, 284, 326.

Uusi suomalainen yhteiskoulu. Heinäkuun 27 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti vahvisti väliaikaisen lukusuunnitelman oppilaitokselle.

Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta) 1907 myönnettiin oppilaitoksen kolmen ylimmän luokan kannattamiseksi yhteensä 4,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913. Viiden alimman luokan kannattamiseksi Keisarillinen Senaatti 23 päivänä toukokuuta 1907 myönsi 20,000 markan vuotuisen valtioavun, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita on ollut eri vuosina: 244, 290, 278.

Läroverket för gossar och flickor (Oppilaitos poikia ja tyttöjä varten). Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen yllä-

pitämiseksi, sen II—VI luokkia varten, 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta) 1907 myönnettiin koulun kolmen ylimmän luokan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti, eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, laskettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913. Oppilaita oli eri vuosina: 273, 272, 290.

Nya svenska läroverket (Uusi ruotsalainen oppilaitos). Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta) 1907 myönnettiin jatkuvaa valtioapua oppilaitoksen viidelle alimmalle luokalle 2,500 markkaa ja sen kolmelle ylemmälle luokalle 4,000 markkaa vuodessa itsekullekin, eli yhteensä 24,500 markkaa vuodessa, laskettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913. Oppilaita oli eri vuosina: 232, 230, 229.

Nya svenska samskolan (Uusi ruotsalainen yhteiskoulu). Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen ylläpitämiseksi sen II—VI luokkia varten 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta) 1907 myönnettiin oppilaitoksen kolmen ylimmän luokan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohden eli siis yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, viiden vuoden ajaksi, laskettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913. Oppilaita oli eri vuosina: 282, 282, 280.

Svenska privata läroverket för flickor (Ruotsalainen yksityisoppilaitos tyttöjä varten). Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi koulun ylläpitämiseksi 15,000 markkaa vuodessa viittä alempaa luokkaa varten sekä 2,000 markkaa vuodessa kumpaakin sen kahta jatkoluokkaa varten eli yhteensä 19,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita oli eri vuosina: 179, 182, 191.

Privata svenska flickskolan i Helsingfors (Yksityinen ruotsalainen tyttökoulu Helsingissä). Armollisella käskyllä elokuun 21 päivältä 1906 myönnettiin oppilaitoksen ylläpitämiseksi lisättyä valtioapua 21,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi neljän vuoden aikana, laskettuna 1 päivästä tammikuuta 1908, sekä 1 päivästä syyskuuta 1907 1 päivään tammikuuta 1908 ylimääräinen 10,000 markan suuruinen apuraha. Oppilaita oli eri vuosina: 191, 179, 168.

Privata svenska flickskolan (Yksityinen ruotsalainen tyttökoulu). Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitokselle jatkuvaa valtioapua, 15,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita oli eri vuosina 129, 138, 133.

Söörnäisten suomalainen yhteiskoulu. Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi koulun kannattamiseksi 20,000 markan vuotuisen valtioavun, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908, sekä antoi myöntymyksen koulun laajentamiseen 8-luokkaiseksi Yliopistoon johtavaksi oppilaitokseksi. Oppilaita on ollut (viidellä luokalla) eri vuosina: 126, 131, 148.

Söörnäisten ruotsalainen yhteiskoulu. Kesäkuun 11 päivänä 1908 antoi Keisarillinen Senaatti opettajattarelle Ursula Irene Jahnssonille luvan Hel-

singin kaupungin Söörnäisten kaupunginosaan perustaa ja ylläpitää viisiluokkaisen ruotsinkielisen yhteiskoulun, jossa tultaisiin noudattamaan valtion reaalityöiden vastaaville luokille vahvistettua lukusuunnitelmaa ja joka 1 päivänä syyskuuta 1908 aloittaisi toimintansa ensimmäisellä luokalla ja sitten vuosittain laajennettaisiin yhdellä luokalla, kunneka koulu tulee täysiluokkaiseksi.

Nya svenska småskolan (Uusi ruotsalainen pienten lasten koulu). Toukokuun 30 päivänä 1908 suostui Ylihallitus siihen, että neiti Dagmar Neoviukselle 13 päivänä huhtikuuta 1894 myönnetty oikeus ottaa haltuunsa tämä oppilaitos saataisiin siirtää opettajatar, neiti Helena Hultinille.

Porvoo.

Suomalainen yhteiskoulu. Uusi lukusuunnitelma vahvistettiin oppilaitokselle 3 p. lokakuuta 1905.

Keisarillinen Senaatti myönsi 15 päivänä toukokuuta 1906 oppilaitoksen viiden alimman luokan kannattamiseksi 4,000 markan vuotuisen apurahan kutakin luokkaa kohti eli enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908 toistaiseksi ja kunnes toisin määrätään, sekä samassa tarkoituksessa syyslukukautta varten vuonna 1907 kerta kaikkiaan 10,000 markkaa. Oppilaitoksen kolmen ylimmän luokan voimassapitämiseksi myönnettiin armollisella käskyllä 21 päivästä elokuuta 1906, 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1912 sekä tämän lisäksi vuoden 1907 syyslukukaudeksi kerta kaikkiaan 3,000 markkaa. Oppilaita oli eri vuosina: 158, 169, 173.

Yksityinen ruotsalainen tyttökoulu. Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen ylläpitämiseksi 2,500 markkaa luokkaa kohden eli yhteensä 12,500 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana 1 päivästä tammikuuta 1908 lukien. Oppilaita oli eri vuosina: 103, 103, 108.

Tammisaari.

Ruotsalainen yhteiskoulu. Latinankielen opetuksen kustantamiseksi IV luokalla lukuvuonna 1905—06 myönsi Keisarillinen Senaatti 17 päivänä lokakuuta 1905 esittelijäsihteeri Baeckin lahjoitusrahastosta 840 markkaa.

Kesäkuun 29 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti näki tehdystä anomuksesta hyväksi sallia Tammisaaren kaupungin valtuusmiesten luokka luokalta ensi lukuvuoden alusta laajentaa kaupungin kunnallisen 5-luokkaisen yhteiskoulun täydelliseksi 8-luokkaiseksi reaalioppilaitokseksi poikia ja tyttöjä varten ja koulun yhä jatkuvasti Baeckin lahjoitusrahastosta nauttia latinankielen opetuksen kustantamiseksi sitä 840 markan suuruista vuotuista apuraha, mikä sille IV luokan oppilaita varten oli myönnetty, jonka ohessa kaupungin yksityisen tyttökoulun jäljellä olevan V luokan oppilasten sallittiin ensi lukuvuonna joissakin aineissa nauttia opetusta yhdessä mainitun yhteiskoulun

vastaavan luokan oppilasten kanssa ja tyttökoulun johtokunta oikeutettiin siitä huolimatta edelleen nostamaan mainitun koulun V luokalle myönnetyn 1,200 markan suuruisen valtioavun.

Elokuun 20 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti oikeutti oppilaitoksen säädetyssä järjestyksessä laskemaan Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon täydellisen oppimäärän suorittaneet oppilaansa. Oppilaita oli: 1905—06 (viidellä luokalla) 84, 1906—07 (kuudella luokalla) 145, 1907—08 (kuudella luokalla) 181.

Hanko.

Suomalainen yhteiskoulu. Heinäkuun 13 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti suostui rakennusmestari G. Nymanin ynnä muiden tekemään alamaisen anomukseen, että Hangon kaupunkiin saataisiin tulevan lukuvuoden alusta luokka luokalta perustaa viisiluokkainen suomenkielinen yhteiskoulu, jossa noudatettaisiin pää-asiassa samaa lukusuunnitelmaa, kuin valtion reaali-lyseoiden vastaavilla luokilla.

Toukokuun 29 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen kannattamiseksi ensitulevaksi syyslukukaudeksi, jolloinka kolme luokkaa on toimessa, 2,000 markan mukaan luokkaa kohti, sekä sen jälkeen 4,000 markan mukaan vuotta ja toiminnassa olevaa luokkaa kohti, korkeintaan 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi neljän vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1909. Oppilaita oli 1906—07 (yhdeällä luokalla) 24, 1907—08 (kahdella luokalla) 43.

Ruotsalainen yhteiskoulu. Armollisella käskyllä elokuun 21 päivältä 1906 myönnettiin oppilaitoksen ylläpitämiseksi 2,000 markkaa kutakin toimessa olevaa jatkoluokkaa sekä 2,500 markkaa kumpaakin mahdollisesti perustettavaa kahta rinnakkaisluokkaa kohti eli korkeintaan 11,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi 1 päivästä tammikuuta 1907 samaan päivään 1912, sekä sen lisäksi syyslukukaudeksi 1907 saman laskuperusteen mukaan kerta kaikkiaan 4,500 markkaa. Oppilaita oli eri vuosina: 242, 267, 266.

Turku.

Suomalainen yhteiskoulu. Armollisella käskyllä 17 päivältä joulukuuta 1905 myönnettiin tämän oppilaitoksen ylläpitämiseksi valtioapua, laskettuna 4,000 markan mukaan kutakin toimessa olevaa luokkaa kohti, enintään 20,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1906 samaan päivään 1908, sekä sen lisäksi saman koulun kolmen alimman luokan ylläpitämiseksi 1 päivästä syyskuuta 1905 tammikuun 1 päivään 1906 kerta kaikkiaan 6,000 markkaa. Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen kannattamiseksi, sen viittä alinta luokkaa varten, edelleen 20,000 markan vuotuisen valtioavun, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita oli: 1905—06 (kolmella luokalla) 124, 1906—07 (neljällä luokalla) 169, 1907—08 (viidellä luokalla) 194.

Ruotsalainen yhteiskoulu. Armollisella käskyllä 21 päivältä elokuuta

1906 myönnettiin oppilaitokselle yli sen valtioavun, jota se tätä nykyä nautti, 3,750 markan suuruinen lisämääräraha yhden vuoden ajaksi, laskettuna 1 päivästä tammikuuta 1907, sekä sen lisäksi kuluvaan vuoteen varten kerta kaikkiaan niinkään 3,750 markkaa. Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen viiden alimman varsinaisen koululuokan kannattamiseksi jatkuvaa valtiopua 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana laskettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita oli eri vuosina: 142, 159, 161.

Yksityinen ruotsalainen tyttökoulu. Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen ylläpitämiseksi 15,000 markkaa vuodessa kuutta varsinaista koululuokkaa kohden ja 4,000 markkaa sen kolmea jatko-luokkaa kohden eli yhteensä 19,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita oli eri vuosina: 199, 195, 178.

Salon kauppala.

Suomalainen yhteiskoulu. Heinäkuun 25 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti oikeutti oppilaitoksen kannatusyhdistyksen johtokunnan laajentamaan puheenalaisen 5-luokkaisen yhteiskoulun 8-luokkaiseksi yliopistoon johtavaksi oppilaitokseksi. Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen kannattamiseksi edelleen 20,000 markan vuotuisen valtioavun, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita oli eri vuosina (viidellä luokalla): 83, 92, 114.

Maarianhamina.

Reaalioppilaitoksen jatkoluokat. Armollisella käskyllä 21 päivästä elokuuta 1906 myönnettiin reaalioppilaitoksen jatkoluokkien kannatusyhdistykselle valtioapua 3,000 markkaa vuoteen ja luokkaa kohti eli siis korkeintaan 9,000 markkaa vuodessa viiden vuoden ajaksi, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1907, sekä sen lisäksi syyslukukaudelle 1906 kerta kaikkiaan 4,000 markkaa, vuoteen 1907 nähden kuitenkin vähennettynä niillä 2,000 markalla, jotka Keisarillisen Senaatin päätöksellä 25 päivästä tammikuuta 1905 oli mainittujen luokkien ylläpitämiseksi myönnetty. Oppilaita on ollut eri vuosina: 29, 29, 30.

Pori.

Suomalainen tyttökoulu. Kesäkuun 29 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti oikeutti tämän oppilaitoksen kannatusyhdistyksen ehdotetun lukusunnitelman mukaisesti luokka luokalta perustamaan kouluun kolme yliopistoon johtavaa jatkoluokkaa, joista ensimmäinen alkaisi toimintansa joko 1 päivästä syyskuuta 1906 tahi seuraavan lukuvuoden alusta.

Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen kuuden alimman luokan ylläpitämiseksi 15,000 markan vuotuisen valtioavun,

maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Jatkoluokkien, joita ensi syksystä tulisi olemaan kolme, kannattamiseksi myönnettiin toukokuun 26 päivänä 1908 kutakin toimesta olevaa luokkaa kohti 2,000 markan suuruinen vuotuinen valtioapu eli siis yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi neljän vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1909. Oppilaita oli: 1905—06 (seitsemällä luokalla) 180, 1906—07 (kahdeksalla luokalla) 202 ja 1907—08 (kahdeksalla luokalla) 203.

Ruotsalainen yhteiskoulu. Syyskuun 6 päivänä 1905 vahvistettiin oppilaitokselle uusi lukusuunnitelma.

Oppilaitoksen viiden alemman luokan ylläpitämiseksi myönsi Keisarillinen Senaatti 15 päivänä toukokuuta 1906 vuotuista valtioapua 4,000 markkaa luokkaa kohti eli korkeintaan 20,000 markkaa neljän vuoden ajaksi, laskettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita oli eri vuosina: 143, 152, 146.

Uusikaupunki.

Yhteislyseo. Keisarillinen Senaatti vahvisti oppilaitokselle 9 päivänä tammikuuta 1907 lukusuunnitelman noudatettavaksi kuluvana lukuvuotena.

Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen kannattamiseksi, sen viittä alinta luokkaa varten, edelleen 20,000 markan vuotuisen valtioavun, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 Armollisella käskyllä 12 päivästä lokakuuta (29 päivästä syyskuuta) 1907 myönnettiin oppilaitoksen kolmen ylimmän luokan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913, kuitenkin ehdolla, että oppilasten lukumäärä kullakin kolmesta ylimmästä luokasta on vähintään kymmenen. Oppilaita oli eri vuosina: 182, 183, 215.

Rauma.

Yhteislyseo. Syyskuun 12 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti vahvisti oppilaitokselle lukusuunnitelman sekä myönsi koululle oikeuden edelleenkin Baeckin rahastosta nauttia samaa latinankielen opetusapua kuin tähänkin asti eli 2,380 markkaa vuosittain, luettuna 15 opetus- ja 2 vihkojen korjaustunnilta 140 markan mukaan kultakin tunnilta. Armollisella käskyllä 21 päivästä elokuuta 1906 myönnettiin oppilaitoksen kolmen ylimmän luokan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli siis yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1907 samaan päivään 1912, sekä tämän lisäksi kuluvan vuoden syyslukukaudeksi kerta kaikkiaan 3,000 markkaa. Oppilaita oli eri vuosina: 232, 243, 244.

Forssa.

Suomalainen yhteiskoulu. Uudet lukusuunnitelmat vahvistettiin oppilaitokselle 17 päivänä lokakuuta 1905 ja 31 päivänä lokakuuta 1906.

Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen ylläpitämiseksi edelleen 4,000 markkaa kutakin sen viittä alinta luokkaa kohti eli yhteensä 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita on ollut: 1905—06 (kuudella luokalla) 165, 1906—07 (kuudella luokalla) 165, 1907—08 (seitsemällä luokalla) 169.

Tyrvää.

Suomalainen yhteiskoulu. Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen ylläpitämiseksi seuraavaksi syyslukukaudeksi 2,000 markkaa kutakin toimessa olevaa luokkaa kohti sekä sen jälkeen 4,000 markan mukaan niinkään toimessa olevaa luokkaa ja vuotta kohti, korkeintaan 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivässä tammikuuta 1908. Oppilaita on ollut: 1905—06 (kahdella luokalla) 57, 1906—07 (kolmella luokalla) 82, 1907—08 (neljällä luokalla) 104.

Kokemäki.

Suomalainen yhteiskoulu. Syyskuun 12 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti antoi luvan nimismiehelle Reinh. Rosenlindille ja kansakoulunopettajalle Mauri Melalle y. m. luokka luokalta perustaa Kokemäelle viisiluokkaisen suomalaisen yhteiskoulun, joka alkaisi toimintansa tänä syksynä yksiluokkaisena. Oppilaita oli 1907—08 (yhdeällä luokalla) 29.

Ikaalinen.

Suomalainen yhteiskoulu. Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen kannattamiseksi edelleen 20,000 markan vuotuisen valtioavun, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita on ollut: 1905—06 (neljällä luokalla) 83, 1906—07 (viidellä luokalla) 95, 1907—08 (viidellä luokalla) 93.

Hämeenlinna.

Suomalainen yhteiskoulu. Väliaikainen lukusuunnitelma vahvistettiin oppilaitokselle toistaiseksi noudatettavaksi 3 päivänä huhtikuuta 1906.

Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen kannattamiseksi 20,000 markan vuotuisen valtioavun, laskettuna 2,500 markan mukaan tyttöskoulun jällellä oleville luokille sekä loput yhteiskoululuokille, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita on ollut yhteis- ja tyttöskoulun luokilla eri vuosina: 163, 188, 210.

Suomalaiset jatkoluokat. Huhtikuun 9 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti suostui siihen, että suomalaisille jatkoluokille, joiden tarkoitus on valmistaa

tyttökoulun oppimäärän suorittaneille tilaisuutta opintojensa jatkamiseen sekä yliopistoon pääsemiseen, saadaan vastedes ottaa myöskin 5-luokkaisen yhteiskoulun tai sitä vastaavan kurssin suorittaneita poikia. Oppilaita oli eri vuosina: 35, 35, 46.

Ruotsalainen yhteiskoulu. Uudet lukusuunnitelmat vahvistettiin oppilaitokselle 26 päivänä lokakuuta 1905 ja 3 päivänä huhtikuuta 1906.

Helmikuun 6 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti suostui koulun kannatusyhdistyksen anomukseen, että koulu saataisiin ensi lukuvuoden alusta asteettain laajentaa 5 luokkaisesta 8-luokkaiseksi oppilaitokseksi, jonka ohessa VI—VIII luokille vahvistettiin lukusuunnitelma, oikeuttaen Keisarillinen Senaatti päätöksellään 20 päivältä helmikuuta 1906 koulun kuluvan kevät-lukukauden aikana noudattamaan 8 päivänä elokuuta 1901 vahvistettua lukusuunnitelmaa.

Lokakuun 26 päivänä 1905 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen ylläpitämiseksi sen 2,500 markan vuotuisen valtioavun lisäksi, mikä siihen tarkoitukseen itsekullekin luokalle oli myönnetty armollisella päätöksellä 25 päivältä tammikuuta 1905, kutakin toimessa olevaa varsinaista luokkaa kohden 1,500 markan suuruisen lisäapurahan, eli yhteensä 7,500 markkaa vuodessa, maksettavaksi kolmen vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1905. Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen ylläpitämiseksi, sen viittä alinta luokkaa varten, edelleen 20,000 markan suuruisen vuotuisen valtioavun, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lasketuna 1 päivästä tammikuuta 1908.

Huhtikuun 9 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti oikeutti oppilaitoksen säädetyssä järjestyksessä laskemaan Keisarilliseen Aleksanderin-Yliopistoon täydellisen hyväksytyyn oppimäärän suorittaneet oppilaansa. Oppilaita on ollut: 1905—06 (viidellä luokalla) 113, 1906—07 (kuudella luokalla) 135, 1907—08 (seitsemällä luokalla) 148.

Suomalainen valmistava koulu. Heinäkuun 29 päivänä 1908 Ylihallitus suostui siihen, että 16 päivänä tammikuuta 1894 opettajattarille Anna Lampénille ja Aina Monthénille myönnetty lupa 3-luokkaisen valmistavan koulun pitämiseen Hämeenlinnan kaupungissa siirrettäisiin Hämeenlinnan suomalaisen yhteiskoulu-osakeyhtiön johtokunnalle.

Toijala.

Suomalainen yhteiskoulu. Kesäkuun 29 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti vahvisti säännöt »Toijalan suomalaisen yhteiskoulun kannatusyhdistykselle» sekä antoi mainitulle yhdistykselle luvan ensi lukuvuoden alusta perustaa ja luokka luokalta avata 5-luokkaisen suomenkielisen yhteiskoulun. Lukusuunnitelma oppilaitokselle vahvistettiin 27 päivänä heinäkuuta 1906.

Toukokuun 29 päivänä 1908 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen ylläpitämiseksi seuraavaksi syyslukukaudeksi 2,000 markkaa kutakin toimessa olevaa luokkaa kohti sekä sen jälkeen 4,000 markan mukaan niinkään kutakin toimessa olevaa luokkaa ja vuotta kohti, korkeintaan 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi neljän vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammi-

kuuta 1909. Oppilaita on ollut: 1906—07 (yhdeellä luokalla) 38, 1907—08 (kahdella luokalla) 72.

Tampere.

Suomalainen yhteiskoulu. Uusi lukusuunnitelma vahvistettiin oppilaitokselle 16 päivänä elokuuta 1905.

Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen ylläpitämiseksi sen viittä alinta varsinaista luokkaa varten yhteensä 20,000 markan vuotuisen valtioavun, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta) 1907 myönnettiin oppilaitoksen kolmen ylimmän luokan kannattamiseksi edelleen yhteensä 7,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913. Oppilaita on ollut eri vuosina: 286, 287, 300.

Suomalainen tyttökoulu. Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen ylläpitämiseksi, sen kuutta varsinaista luokkaa varten edelleen 15,000 markan vuotuisen valtioavun, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta) 1907 myönnettiin koulun kuuden rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi 2,000 markkaa kutakin toimessa olevaa osastoa kohti eli enintään 12,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913. Oppilaita on ollut eri vuosina: 384, 389, 416.

Ruotsalainen yhteiskoulu. Armollisella käskyllä elokuun 21 päivältä 1906 myönnettiin koulun kolmen jatkoluokan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana 1 päivästä tammikuuta 1907, sekä sen lisäksi kuluvan vuoden jälkimmäiseltä puoliskolta kerta kaikkiaan korkeintaan 3,000 markkaa. Oppilaita oli eri vuosina: 200, 195, 213.

Riihimäki.

Suomalainen yhteiskoulu. Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen ylläpitämiseksi tulevaksi syyslukukaudeksi 2,000 markkaa kutakin toimessa olevaa luokkaa kohti, sekä sen jälkeen 4,000 markan mukaan niinkään kutakin toimessa olevaa luokkaa ja vuotta kohti, korkeintaan 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita on ollut: 1905—06 (yhdeellä luokalla) 44, 1906—07 (kahdella luokalla) 72, 1907—08 (kolmella luokalla) 99.

Lahti.

Suomalainen yhteiskoulu. Armollisella käskyllä 21 päivältä elokuuta 1906 myönnettiin yli sen valtioavun, jota oppilaitos silloin nautti, sen kolmen

ylimmän luokan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1907 samaan päivään 1912, sekä sen lisäksi kuluvan vuoden syyslukukaudeksi kerta kaikkiaan 3,000 markkaa. Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen viiden alimman luokan kannattamiseksi edelleen 20,000 markan suuruisen vuotuisen valtioavun maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta) 1907 myönnettiin koulun kolmen alimman luokan rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi edelleenkin 2,500 markkaa osastoa kohti eli yhteensä 7,500 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913, ehdolla rinnakkaisluokkiin nähden, että valtioapua niitä varten annetaan ainoastaan siinä tapauksessa, että ensimmäisellä luokalla kokonaisuudessaan on vähintään 60 ja muilla vähintään 45 oppilasta.

Kesäkuun 30 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti vahvisti koululle opetussuunnitelman toistaiseksi noudatettavaksi. Oppilaita on ollut eri vuosina: 287, 309, 353.

Jämsä.

Suomalainen yhteiskoulu. Syyskuun 4 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti vahvisti oppilaitokselle lukusuunnitelman lukuvuodeksi 1906—1907 sekä marraskuun 20 päivänä 1907 toistaiseksi noudatettavaksi.

Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi koulun ylläpitämiseksi seuraavaksi syyslukukaudeksi 2,000 markkaa kutakin toimessaolevaa luokkaa kohti sekä sen jälkeen 4,000 markan mukaan niinkään kutakin toimessaolevaa luokkaa ja vuotta kohti, korkeintaan 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita on ollut: 1905—06 (kahdella luokalla) 55, 1906—07 (kolmella luokalla) 74, 1907—08 (neljällä luokalla) 96.

Viipuri.

Suomalainen yhteiskoulu. Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen kannattamiseksi edelleen 20,000 markan vuotuisen valtioavun sen viittä alinta luokkaa varten, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta) 1907 myönnettiin oppilaitoksen kolmen ylimmän luokan kannattamiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913. Oppilaita oli eri vuosina: 265, 273, 276.

Uusi suomalainen yhteiskoulu. Helmikuun 6 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti antoi kolleega Yrjö Otto Rosendalille luvan ensi lukuvuoden alusta perustaa Viipurin kaupunkiin suomalaisen yhteiskoulun, jossa noudatettaisiin samaa opetussuunnitelmaa kuin maan reaalityseoissa.

Armollisella käskyllä 21 päivältä elokuuta 1906 myönnettiin lukuvuodeksi

1906—1907 koulun kumpaakin toiminnassa olevaa luokkaa kohti 3,000 markan apuraha eli siis yhteensä 6,000 markkaa.

Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen kannattamiseksi seuraavaksi syyslukukaudeksi, jolloin kolme luokkaa oli toiminnassa, 2,000 markan mukaan luokkaa kohti sekä sen jälkeen, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908, sikäli kuin koulua laajennetaan, 4,000 markan mukaan kutakin toiminnassa olevaa luokkaa ja vuotta kohti, korkeintaan 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana. Oppilaita oli 1906—07 (kahdella luokalla) 59, 1907—08 (kolmella luokalla) 111.

Suomalainen jatko-opisto. Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta 1907) myönnettiin yli sen valtioavun, jota oppilaitos silloin nautti, 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa, luetuna 1 päivästä tammikuuta 1907 samaan päivään 1912, sekä tämän lisäksi johtajattarelle Alina Renforsille oppilaitoksen ylläpitämisestä koituneen tappion korvaamiseksi kerta kaikkiaan 6,000 markkaa. Oppilaita on ollut eri vuosina: 45, 43, 44.

Ruotsalaiset jatko-luokat. Lokakuun 31 päivänä 1906 myönsi Keisarillinen Senaatti Viipurin ruotsalaiseen tyttökouluun liitettyjen jatko-luokkien ylläpitämiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli enintään 6,000 markkaa vuodessa viiden vuoden ajaksi, laskettuna 1 päivästä tammikuuta 1907, sekä kuluvan vuoden jälkimäistä puoliskoa varten kerta kaikkiaan 2,000 markkaa. Oppilaita on ollut eri vuosina (kahdella luokalla): 12, 23, 23.

Terijoki.

Suomalainen yhteiskoulu. Syyskuun 27 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti antoi »Terijoen suomalainen Yhteiskoulu Osakeyhtiö» nimiselle yhdistykselle luvan samana syksynä Kivennavan pitäjän Terijoen kylässä avata suomenkielisen yhteiskoulun, jossa hakemukseen liitetyn yhtiöjärjestyksen mukaan tulisi noudatettavaksi pääasiallisesti samanlaista lukusuunnitelmaa kun valtion reaalityseoissa. Oppilaita oli lukuvuonna 1907—08 neljällä luokalla 130.

Säkkijärvi.

Suomalainen yhteiskoulu. Kesäkuun 20 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti oikeutti tohtorinrouva Ingrid Inbergin, pastori F. A. Carpénin y. m. avaamaan viisiluokkaisen suomalaisen yhteiskoulun Säkkijärven kunnassa. Maaliskuun 4 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti vahvisti koululle lukusuunnitelman.

Oppilaita oli lukuvuonna 1907—08 yhdellä luokalla 33.

Hamina.

Suomalainen yhteiskoulu. Uudet lukusuunnitelmat vahvistettiin oppilaitokselle 12 päivänä lokakuuta 1905 ja 25 päivänä lokakuuta 1906.

Lokakuun 31 päivänä 1906 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen viiden alemman luokan kannattamiseksi 4,000 markan vuotuisen apurahan kutakin luokkaa kohti eli enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien 1 päivästä tammikuuta 1907 toistaiseksi ja kunnes toisin määrätään, sekä samassa tarkoituksessa syyslukukaudeksi vuonna 1906 kerta kaikkiaan 10,000 markkaa.

Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta) 1907 myönnettiin koulun kolmen ylimmän luokan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivänä 1913, ehdolla ettei oppilasluku millään näistä luokista saa laskeutua alle kymmenen. Oppilaita oli eri vuosina: 175, 174, 199.

Ruotsalainen yhteiskoulu. Lokakuun 29 päivänä 1907 antoi Keisarillinen Senaatti »Svenska skolaktiebolaget» nimiselle yhdistykselle luvan perustaa Haminan kaupunkiin ruotsalaisen yhteiskoulun. Oppilaita oli lukuvuonna 1907—08 neljällä luokalla 19.

Kotka.

Suomalainen yhteiskoulu. Oppilaitoksen ylläpitämiseksi syyslukukaudeksi 1905 myönnettiin 13 päivänä syyskuuta 1905 1,660 markkaa 66 penniä. Armollisella käskyllä 17 päivältä joulukuuta 1905 myönnettiin tälle oppilaitokselle rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi viidellä alimmalla luokalla valtiopua 2,500 markan mukaan kutakin toimesta olevaa sellaista osastoa kohti eli yhteensä enintään 12,500 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1906 samaan päivään 1908, sekä sen lisäksi rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi syyslukukaudella 1905 kerta kaikkiaan 1,250 markkaa kutakin sellaista osastoa kohti eli yhteensä enintään 6,250 markkaa, vähennettynä jo tätä ennen myönnettyllä 1,666 markan 66 pennin määrällä, kuitenkin sillä edellytyksellä, että ensi luokalla on vähintään 60 oppilasta ja seuraavilla luokilla enemmän kuin 40 oppilasta itsekullakin.

Uudet lukusuunnitelmat oppilaitokselle Keisarillinen Senaatti vahvisti 29 päivänä toukokuuta 1906, 25 päivänä lokakuuta 1906 sekä 16 päivänä lokakuuta 1907.

Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta) 1907 myönnettiin koulun kolmen ylimmän luokan kannattamiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa sekä viiden rinnakkaisluokan ylläpitämiseksi edelleenkin 2,500 markkaa kutakin toimesta olevaa luokkaa kohti eli siis korkeintaan 12,500 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913. Oppilaita oli eri vuosina: 263, 263, 295.

Ruotsalainen yhteiskoulu. Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta) 1907 myönnettiin koulun kolmen ylimmän luokan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913, ehdolla että oppilasluku itsekullakin mainituilla luokilla on vähintään kymmenen. Oppilaita oli eri vuosina: 137, 147, 145.

Kouvola.

Suomalainen yhteiskoulu. Suomalaisen yhteiskoulun kannatusyhdistyksen säännöt vahvistettiin 29 päivänä marraskuuta 1905.

Armollisella käskyllä 17 päivältä joulukuuta 1905 myönnettiin koulun ylläpitämiseksi valtioapua, laskettuna 4,000 markan mukaan kutakin toimessa olevaa luokkaa kohti, enintään 20,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1906 samaan päivään 1908, sekä sen lisäksi syysluku-kaudelta 1905 kerta kaikkiaan 10,000 markkaa. Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen ylläpitämiseksi edelleen 4,000 markan mukaan kutakin varsinaista viittä luokkaa ja vuotta kohti, eli yhteensä 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita oli eri vuosina (viidellä luokalla): 184, 181, 198.

Lappeenranta.

Suomalainen yhteiskoulu. Huhtikuun 3 päivänä 1906 vahvisti Keisarillinen Senaatti oppilaitokselle lukusuunnitelman toistaiseksi noudatettavaksi.

Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta) 1907 myönnettiin suomalaisen yhteiskoulun niin sanottujen jatkoloukkain ylläpitämiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913, ehdolla että kullakin näistä luokista on vähintään kymmenen oppilasta. Oppilaita oli eri vuosina: 208, 242, 244.

Käkisalmi.

Reaali- ja porvarikoulu. Armollisella käskyllä 21 päivältä elokuuta 1906 myönnettiin koulun kolmen jatkoloukan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1907 samaan päivään 1912, sekä tämän lisäksi kuluvan vuoden syyslukukaudeksi kerta kaikkiaan 2,000 markkaa.

Elokuun 29 päivänä 1907 vahvisti Keisarillinen Senaatti lukusuunnitelman lukuvuodeksi 1907—1908 Käkisalmen reaali- ja porvarikoululle sekä sen jatkoloukille sekä oikeutti puheenalaiset jatkoloukat laskemaan yliopistoon ne oppilaansa, jotka koulussa ovat suorittaneet täydellisen oppijakson. Niinkään vahvistettiin reaali- ja porvarikoululle sekä sen jatkoloukille lukusuunnitelma kesäkuun 11 päivänä 1908. Oppilaita oli 1905—06 (kuudella luokalla) 136, 1906—07 (seitsemällä luokalla) 150, 1907—08 (kahdeksalla luokalla) 154.

Parikkala.

Suomalainen yhteiskoulu. Toukokuun 31 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti näki hyväksi myöntää lääketieteenlisensiaatti Johan Gerhard Schro-

welle ynnä muille Parikkalan yhteiskoulun perustamista harrastaville kansalaisille luvan Parikkalan kuntaan perustaa 5-luokkaisen suomenkielisen yhteiskoulun, joka aiottiin aloittaa kahdella luokalla seuraavan syyskuun 1 päivänä. Oppilaita oli lukuvuonna 1907—08 kahdella luokalla 55.

Sortavala.

Tyttökoulujen jatkoluokat. Kesäkuun 30 päivänä 1908 Keisarillinen Senaatti myönsi Sortavalan kaupunginlääkärille Gustaf Johannes Vinterille, filosofianmaisteri A. Saloheimolle ja opettajatar Anna Heiniölle ynnä muille luvan heidän anomuskirjaansa liitetyn lukusuunnitelman mukaisesti ensitulevan lukuvuoden alusta mainittuun kaupunkiin luokka luokalta perustaa kolme yliopistoon johtavaa jatkoluokkaa sikäläiselle suomalaiselle tyttökoululle.

Heinola.

Alkeiskoulun jatkoluokat. Oppilaitoksen kannatusyhdistyksen säännöt Keisarillinen Senaatti vahvisti 20 päivänä helmikuuta 1906.

Armollisella käskyllä 21 päivältä elokuuta 1906^v myönnettiin koulun kolmen jatkoluokan ylläpitämiseksi 2,000 markan mukaan luokkaa kohti yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1907 samaan päivään 1912, sekä tämän lisäksi kuluvan vuoden syyslukukaudeksi kerta kaikkiaan 2,000 markkaa.

Tammikuun 16 päivänä 1908 oikeutti Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen säädetyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanderin-Yliopistoon laskemaan ne oppilaat, jotka ovat suorittaneet hyväksytyin täydellisen oppimäärän. Oppilaita oli eri vuosina: 30, 20, 31.

Mikkeli.

Suomalainen yhteiskoulu. Heinäkuun 27 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti vahvisti oppilaitokselle lukusuunnitelman toistaiseksi noudatettavaksi, sekä 12 päivänä syyskuuta 1907 lukusuunnitelman lukuvuodeksi 1907—1908.

Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen viiden alimman luokan kannattamiseksi, sikäli kun niitä perustetaan, 4,000 markan mukaan vuotta ja toiminnassa olevaa luokkaa kohti, korkeintaan 20,000 markan vuotuisen valtioavun, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita oli: 1905—06 (kahdella luokalla) 75, 1906—07 (kolmella luokalla) 116, 1907—08 (neljällä luokalla) 153.

Suomalainen tyttökoulu. Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen kannattamiseksi 15,000 markan vuotuisen valtioavun sen viittä varsinaista luokkaa varten, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita oli eri vuosina: 147, 120, 136.

Ruotsalainen yhteiskoulu. Armollisella käskyllä 21 päivältä elokuuta 1906 myönnettiin koulun velan suorittamiseksi kerta kaikkiaan 2,000 markkaa. Koulun kannattamiseksi myönnetystä valtioavusta määräsi Keisarillinen Senaatti 23 päivänä toukokuuta 1907, että sitä on suoritettava 8,000 markkaa vuodelta 1908, 6,000 markkaa vuodelta 1909, 4,000 markkaa vuodelta 1910 sekä 2,000 markkaa kevätlukukaudelta 1911, jonka jälkeen valtion avustus on lakkaava. Oppilaita oli eri vuosina: 83, 76, 70.

Savonlinna.

Suomalainen tyttökoulu. Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen kannattamiseksi 13,000 markan vuotuisen valtioavun, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita oli eri vuosina: 71, 70, 69.

Kuopio.

Suomalainen yhteiskoulu. Tammikuun 9 päivänä 1907 vahvistettiin koululle lukusuunnitelma toistaiseksi noudatettavaksi.

Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi koulun viiden alimman luokan kannattamiseksi 20,000 markan vuotuisen valtioavun, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta) 1907 myönnettiin koulun kolmen ylimmän luokan kannattamiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa sekä viiden rinnakkaisluokan ylläpitämiseksi edelleenkin 2,500 markkaa kutakin toimessa olevaa rinnakkaisluokkaa kohti eli korkeintaan 12,500 markkaa vuodessa, luettuna tammikuun 1 päivästä 1908 samaan päivään 1913, ehdolla rinnakkaisluokkiin nähden, että valtioapua niitä varten annetaan ainoastaan siinä tapauksessa, että ensimmäisellä luokalla kokonaisuudessaan on vähintään 60 ja muilla vähintään 45 oppilasta. Oppilaita oli eri vuosina: 412, 401, 421.

Ruotsalainen reaalilyseo poikia ja tyttöjä varten. Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitokselle jatkuvaa valtioapua, sen viittä alinta luokkaa kohden, 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita oli eri vuosina: 125, 115, 106.

Suomalainen valmistava koulu. Toukokuun 8 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti vahvisti koulun kannatusyhdistyksen säännöt.

Iisalmi.

Suomalainen yhteiskoulu. Armollisella käskyllä 21 päivältä elokuuta 1906 myönnettiin koulun kolmen jatkoluokan ylläpitämiseksi 2,000 markan mukaan luokkaa kohti eli yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa, luettuna

1 päivästä tammikuuta 1907 samaan päivään 1912, sekä tämän lisäksi kuluvan vuoden syyslukukaudeksi kerta kaikkiaan 3,000 markkaa.

Tammikuun 29 päivänä 1907 myönnettiin koululle oikeus laskea säädettyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanderin-Yliopistoon ne oppilaat, jotka ovat suorittaneet hyväksytyt täydellisen oppijakson. Oppilaita oli eri vuosina: 138, 186, 203.

Joensuu.

Suomalainen reaaliyhteiskoulu. Kesäkuun 20 päivänä 1907 oikeutti Keisarillinen Senaatti pankinjohtaja T. Turusen, piirilääkäri S. F. Parviaisen ynnä muut perustamaan Joensuun kaupunkiin kahdeksanluokkaisen suomenkielisen yliopistoon johtavan reaaliyhteiskoulun, sekä vahvasti noudatettavaksi tämän oppilaitoksen lukusuunnitelman. Oppilaita oli lukuvuonna 1907—08 (yhdeällä luokalla) 41.

Värtsilä.

Suomalainen reaaliyhteiskoulu. Heinäkuun 4 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi Värtsilän suomalaisen reaaliyhteiskoulun kannatusyhdistyksen valtuuttamille, kirkkoherra J. A. Cederbergille, lukkari Fr. Holmströmille ja kauppias F. Huurinaiselle luvan perustaa Värtsilään luokka luokalta viisi-luokkaisen suomalaisen yhteiskoulun, joka jos mahdollista alkaisi toimintansa seuraavan syyslukukauden alussa ensimmäisellä luokalla.

Lukusuunnitelman oppilaitokselle vahvasti Keisarillinen Senaatti 7 päivänä elokuuta 1908.

Oppilaita oli lukuvuonna 1907—08 (yhdeällä luokalla) 55.

Nurmes.

Suomalainen yhteiskoulu. Marraskuun 13 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti oikeutti oppilaitoksen säädettyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanderin-Yliopistoon laskemaan ne oppilaat, jotka ovat suorittaneet hyväksytyt täydellisen oppimäärän.

Huhtikuun 24 päivänä 1907 vahvasti Keisarillinen Senaatti uuden lukusuunnitelman koululle toistaiseksi noudatettavaksi.

Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi koulun kannattamiseksi 20,000 markan vuotuisen valtioavun sen viittä alinta luokkaa varten, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908. Armollisella käskyllä 12 päivästä lokakuuta (29 päivästä syyskuuta) 1907 myönnettiin koulun kolmen ylimmän luokan ylläpitämiseksi edelleenkin 2,500 markkaa luokkaa kohti eli siis yhteensä 7,500 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913. Oppilaita oli eri vuosina: 125, 144, 158.

Nikolainkaupunki.

Ruotsalaisen tyttökoulun jatkoluokat. Elokuun 17 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti myönsi ruotsalaisen tyttökoulun opettajakunnalle mainitun oppilaitoksen yksityisten jatkoluokkien ylläpitämiseksi vuotuisena apurahana 2,000 markkaa luokkaa kohti eli korkeintaan 6,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana 1 päivästä tammikuuta 1907, sekä 1 päivästä syyskuuta 1906 vuoden loppuun korkeintaan 2,000 markkaa.

Tammikuun 29 päivänä 1907 myönnettiin koululle oikeus laskea säädettyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanderin-Yliopistoon täydellisen oppimäärän suorittaneet oppilaansa. Oppilaita oli eri vuosina: 9, 23, 20.

Vaasan ruotsalainen yhteiskoulu. Huhtikuun 11 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti antoi rouville Sigrid Heinriciukselle ja Eva Stenbäckille, entiselle lehtorille Sigurd Nordenstrengille, filosofiantohtori L. J. Kurténille ja kaupunginlääkäri Karl Ekholmille luvan Nikolainkaupunkiin perustaa kahdeksanluokkaisen »Wasa svenska samskolan» nimisen ruotsinkielisen yhteiskoulun, joka alkaisi toimintansa I ja II luokalla tulevan lukuvuoden alusta ja sitten asteittain täydennettäisiin vuosittain yhdellä luokalla, kunnes oppilaitos tulee täysiluokkaiseksi. Oppilaita oli lukuvuonna 1907—08 kahdella luokalla 37.

Kristiinankaupunki.

Ruotsalainen yhteiskoulu Lukusuunnitelma vahvistettiin oppilaitokselle 6 päivänä syyskuuta 1905.

Joulukuun 21 päivänä 1905 myönsi Keisarillinen Senaatti koululle oikeuden laskea säädettyssä järjestyksessä täydellisen oppimäärän suorittaneet oppilaansa yliopistoon. Oppilaita oli eri vuosina: 128, 123, 125.

Suomalainen yhteiskoulu. Maaliskuun 7 päivänä 1906 antoi Keisarillinen Senaatti luvan sanomalehdentoimittaja I. Partaselle, kauppias V. Parmaselle ynnä muille henkilöille luokka luokalta perustaa ensi lukuvuoden alusta Kristiinankaupunkiin viisiluokkaisen suomenkielisen yhteiskoulun ja sitä ylläpitää.

Syyskuun 26 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti vahvisti koululle lukusuunnitelman toistaiseksi noudatettavaksi.

Toukokuun 29 päivänä 1908 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen kannattamiseksi ensitulevaksi syyslukukaudeksi 2,000 markan mukaan kutakin luokkaa kohti sekä senjälkeen, lukien 1 päivästä tammikuuta 1909, 4,000 markan mukaan kutakin toiminnassa olevaa luokkaa ja vuotta kohti korkeintaan 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi neljän vuoden aikana. Oppilaita oli 1907—08 kolmella luokalla 62.

Haapamäki.

Suomalainen yhteiskoulu. Syyskuun 6 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi kappalaiselle E. Alfred Saaristolle, kunnanlääkärille Oskari Heikin-

heimolle, emännälle Eeva Raekalliolle ynnä muille oikeuden luokka luokalta perustaa Haapamäen aseman läheisyyteen Keuruun pitäjässä suomenkielisen yhteiskoulun, jonka oppimäärä tulisi olemaan sama kuin valtion reaalityseoiden viiden alimman luokan ja joka alkaisi toimintansa joko tärä tahi ensitulevana syksynä. Oppilaita oli lukuvuonna 1907—08 yhdellä luokalla 34.

Lapua.

Suomalainen yhteiskoulu. Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen ylläpitämiseksi ensi syyslukukaudeksi 2,000 markkaa kutakin toimesta olevaa luokkaa kohti sekä senjälkeen 4,000 markkan mukaan niinkään kutakin toimestaolevaa luokkaa ja vuotta kohti, korkeintaan 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908. Oppilaita oli: 1905—06 (kahdella luokalla) 64, 1906—07 (kolmella luokalla) 93, 1907—08 (neljällä luokalla) 115.

Pietarsaari.

Ruotsalainen reaalioppilaitos. Lukusuunnitelma vahvistettiin oppilaitokselle 6 päivänä syyskuuta 1905.

Armollisella käskyllä 21 päivästä elokuuta 1906 myönnettiin koulun kolmen jatkoluokan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa viiden vuoden ajaksi, laskettuna 1 päivästä tammikuuta 1907, sekä sen lisäksi 1906 vuoden syyslukukautta kohden kerta kaikkiaan enintään 3,000 markkaa.

Syyskuun 26 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti oikeutti oppilaitoksen säädetyssä järjestyksessä laskemaan Keisarilliseen Aleksanderin-Yliopistoon täydellisen oppimäärän suorittaneet oppilaansa. Oppilaita oli eri vuosina: 139, 163, 177.

Uusikaarlepyy.

Ruotsalainen tyttökoulu. Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti tämän lakkautettavana olevan oppilaitoksen kannattamiseksi 666 markkaa 67 penniä lukukaudessa, maksettavaksi kahden lukukauden aikana, lukien 1 päivästä syyskuuta 1907, eli yhteensä 1,333 markkaa 34 penniä. Oppilaita oli eri vuosina: 19, 17, 10.

Kokkola.

Suomalainen yhteiskoulu. Uusi lukusuunnitelma vahvistettiin oppilaitokselle 6 päivänä syyskuuta 1905.

Toukokuun 16 päivänä 1906 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen viiden alimman luokan kannattamiseksi 4,000 markan vuotuisen apurahan

kutakin luokkaa kohti eli enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908 toistaiseksi ja kunnes toisin määrätään. Armollisella käskyllä 21 päivältä elokuuta 1906 myönnettiin koulun kolmen ylimmän luokan ylläpitämiseksi 2,500 markan mukaan luokkaa kohti eli siis yhteensä 7,500 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1912.

Tammikuun 9 päivänä 1907 vahvistettiin koululle lukusuunnitelma noudatettavaksi kuluvana lukuvuotena. Oppilaita oli eri vuosina: 195, 181, 186

Ruotsalaisen alkeiskoulun jatkoluokat. Armollisella käskyllä 17 päivältä joulukuuta 1905 myönnettiin Kokkolan neliluokkaisen alkeiskoulun ensimmäisen jatkoluokan ylläpitämiseksi opettaja Eliel Rajanderille yleisistä varoista 4,000 markan vuotuinen apuraha, maksettavaksi 1 päivästä tammikuuta 1906 samaan päivään 1908 sekä sen lisäksi 1 päivästä syyskuuta 1905 saman vuoden loppuun kuluneelta ajalta kerta kaikkiaan 2,000 markkaa, kuitenkin sillä ehdolla, että puheenalaisella luokalla järjestetään päättyvät oppimäärät niinkuin reaalityttöiden viidennelle luokalle on säädetty.

Tammikuun 16 päivänä 1907 myönnettiin koululle oikeus laskea täydellisen oppimäärän suorittaneet oppilaansa Keisarilliseen Aleksanderin-Yliopistoon.

Armollisella käskyllä 12 päivältä lokakuuta (29 päivältä syyskuuta) 1907 myönnettiin koululle valtioapua, 2,000 markan mukaan luokkaa kohti, yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1913, ehdolla että oppilasmäärä ei ole kymmentä pienempi yhdelläkään luokalla. Oppilaita oli: 1906—07 (kolmella luokalla) 25, 1907—08 (kolmella luokalla) 23.

Viitasaari.

Suomalainen yhteiskoulu. Syyskuun 20 päivänä 1905 suostui Keisarillinen Senaatti rouva Eva Landgrenin y. m. Viitasaaren yhteiskoulun kannatusyhdistyksen puolesta tekemään anomukseen, että mainitun pitäjän kirkonkylään saadaan kuluvan lukukauden alusta perustaa ja ylläpitää viisi-luokkainen suomalainen yhteiskoulu, jossa seurattaisiin valtion kouluille vahvistettua lukusuunnitelmaa.

Kannatusyhdistyksen säännöt vahvistettiin 29 päivänä marraskuuta 1905.

Toukokuun 23 päivänä 1907 myönsi Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen ylläpitämiseksi seuraavaksi syyslukukaudeksi 2,000 markkaa kutakin toimesta olevaa luokkaa kohti sekä sen jälkeen 4,000 markan mukaan niinkään toimesta olevaa luokkaa ja vuotta kohti, korkeintaan 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1908.

Lukusuunnitelma vahvistettiin oppilaitokselle toistaiseksi noudatettavaksi 26 päivänä maaliskuuta 1908. Oppilaita oli: 1905—06 (yhdellä luokalla) 35, 1906—07 (kahdella luokalla) 55, 1907—08 (kolmella luokalla) 80.

Oulu.

Suomalainen yhteiskoulu. Armollisella käskyllä 21 päivästä elokuuta 1906 myönnettiin kahden rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi 2,500 markkaa kumpaa-kin osastoa varten eli yhteensä 5,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 päivästä tammikuuta 1907 samaan päivään 1912, sekä kuluvan vuoden syyslukukaudelta kerta kaikkiaan enintään 2,500 markkaa. Toukokuun 23 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen kannattamiseksi sen viittä alinta luokkaa varten yhteensä 20,000 markan suuruisen vuotuisen valtioavun, maksettavaksi viiden vuoden aikana, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908, jonka ohessa Keisarillinen Senaatti myöskin näki hyväksi pitkittää koululle vuonna 1906 kahta rinnakkaisosastoa varten myönnettyä 5,000 markan valtioapua yhdellä vuodella, maksettavaksi entisillä ehdoilla 1 päivään tammikuuta 1913. Oppilaita oli: 1905—06 (neljällä luokalla) 118, 1906—07 (viidellä luokalla) 205, 1907—08 (kuudella luokalla) 300.

Ruotsalaiset jatkoluokat. Joulukuun 10 päivänä 1907 Keisarillinen Senaatti myönsi kauppaneuvos Karl August Snellmanille ynnä muille luvan perustaa yksityisen kolmiluokkaisen oppilaitoksen, jonka opetussuunnitelma liittyisi kaupungin ruotsinkieliseen oppilaitokseen poikia ja tyttöjä varten.

Raahe.

Ruotsalainen yhteiskoulu. Uusi lukusuunnitelma vahvistettiin oppilaitokselle 3 päivänä lokakuuta 1905. Oppilaita oli eri vuosina: 39, 31.

Kemi.

Suomalainen yhteiskoulu. Tammikuun 16 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti oikeutti tämän koulun tästä lukuvuodesta lukien säädetyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanderin-Yliopistoon laskemaan ne oppilaat, jotka oppilaitoksessa ovat suorittaneet täydellisen ja hyväksytyt oppikurssin.

Oppilaitoksen viiden alimman luokan kannattamiseksi myönsi Keisarillinen Senaatti 16 päivänä toukokuuta 1906 4,000 markan suuruisen vuotuisen apurahan kutakin luokkaa kohti eli enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908 toistaiseksi ja kunnes toisin määrätään, sekä syyslukukaudeksi 1907 kerta kaikkiaan 10,000 markkaa. Armollisella käskyllä 21 päivästä elokuuta 1906 myönnettiin koulun kolmen jatkoluokan ylläpitämiseksi 2,000 markan mukaan luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, lukien 1 päivästä tammikuuta 1908 samaan päivään 1912.

Uusi lukusuunnitelma vahvistettiin oppilaitokselle 13 päivänä joulukuuta 1906.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 133, 154, 176.

Kajaani.

Porvari- ja yhteiskoulu. Helmikuun 6 päivänä 1906 vahvistettiin koululle lukusuunnitelma kuluvan kevätlukukauden ajaksi.

Kesäkuun 15 päivänä 1906 Keisarillinen Senaatti tehdystä anomuksesta oikeutti Kajaanin kaupunkikunnan ensi lukuvuoden alusta luokka luokalta laajentamaan kaupungin 5-luokkaisen yhteiskoulun 8-luokkaiseksi yliopistoon johtavaksi oppilaitokseksi ja hyväksyi ehdotetun lukusuunnitelman tois-
taiseksi noudatettavaksi sekä salli myöskin, että Baeckin lahjoitusrahastosta latinankielen opetusta varten saadaen ennen myönnetyn apurahan sijaan ensi lukuvuoden alusta korkeintaan suorittaa 2,100 markkaa vuotta kohti käytettäväksi mainittuun opetukseen IV—VIII luokilla.

Toukokuun 5 päivänä 1908 vahvisti Keisarillinen Senaatti lukusuunnitelman oppilaitokselle ensi lukuvuodeksi.

Oppilaita oli: 1905—06 (viidellä luokalla) 86, 1906—07 (kuudella luokalla) 105, 1907—08 (seitsemällä luokalla) 122.

Helsingissä, Koulutoimen Ylihallituksessa, 25 päivänä helmikuuta 1910.

Y. K. Yrjö-Koskinen.

W. Tawaststjerna.

E. J. Tammio.

Alexander Jefremow.

E. Bonsdorff.

v. t.

Artturi H. Wirkkunen.

Carl Svibergson.

